T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

VAN POSTASI GAZETESİ'NDE HALK YAŞAMI (1953-1974)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
MEHMET SAİT AYKAÇ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. METİN EREN

VAN - 2021

KABUL VE ONAY SAYFASI

<table>
<tr><td colspan="2">Mehmet Sait AYKAÇ tarafından hazırlanan “VAN POSTASI GAZETESİ’NDE HALK YAŞAMI (1953-1974)” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.</td></tr>
<tr><td>Danışman: Doç. Dr. Metin EREN

Türk Dili ve Edebiyatı, Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum</td><td></td></tr>
<tr><td>Başkan: Prof. Dr. Abdulselam ARVAS

Türk Dili ve Edebiyatı, Çankırı Karatekin Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum</td><td></td></tr>
<tr><td>Üye: Doç. Dr. Metin EREN

Türk Dili ve Edebiyatı, Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum</td><td></td></tr>
<tr><td>Üye: Dr. Öğr. Üyesi M. Arif ERZEN

Türk Dili ve Edebiyatı, Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum</td><td></td></tr>
<tr><td>Tez Savunma Tarihi:</td><td>29/01/2021</td></tr>
<tr><td>Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini ve imzaların sahiplerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Bekir KOÇLAR
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü</td><td></td></tr>
</table>

ETİK BEYAN SAYFASI

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü **Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;**

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. (29.01.2021)

İmza

Mehmet Sait Aykaç

Yüksek Lisans Tezi

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Ocak, 2021

VAN POSTASI GAZETESİ'NDE HALK YAŞAMI (1953-1974)

ÖZET

Yerel gazeteler, halk yaşamını çeşitli yönleriyle yansıtan ve toplumsal yaşama birçok yönden tanıklık eden tarihi vesikalardır. Haber, köşe yazısı, reklam ve ilanlara yansıyan içeriklerde halk yaşamında yer alan maddi ve manevi değerlerle ilgili çeşitli veriler barındırmaktadır. Gazeteler, bir yönüyle toplumun yansımasıdır. Sadece toplumun sosyal boyutunu, kültürünü yansıtmaz. Halk yaşamına dair kültür boyutunda geçirdiği evreleri, değişimleri anlatan olguları da yansıtır. Bu bağlamda çalışma, Van'da faaliyet gösteren, ilk sayısı Haziran 1953'te çıkan, Van Postası Gazetesi'nin 1953'ten 1974'e kadar çıkan sayıları taranarak halk yaşamına dair yansımaları tespit edip, analizini yapmayı amaçlamaktadır. Çalışmada, halk yaşamının her safhasında belirgin bir yeri olan ve gazeteye yansıyan, halk sağlığı, halk eğlenceleri, halk edebiyatı, kent yaşamı, bayramlar, halk inanışları, sosyal ve ekonomik yaşam, halk giyimi gibi toplumsal ve kültürel değerler tespit edilmiş ve tespit edilen bu veriler halk bilimi çerçevesinde ele alınarak irdelenmiştir. Van Postası gazetesinin 1953-1974 yılları sayılarının haber, köşe yazısı, ilan ve reklam içeriklerinde karşılaşılan bilgi ve veriler Van'ın sosyal, ekonomik, kültürel ve kentsel yaşamı ile ilgili bir kesit sunmaktadır. Bu veriler, halkın kültürel yaşamı, gelenekleri, inançları, giyimi gibi kent yaşamının farklı yönleriyle ilgili fikir vererek halk bilimine katkı sunduğu gibi Van ve yerel basın tarihine de ışık tutmaktadır. Bir bütün şeklinde ele alınan halk yaşamıyla ilgili, sosyal gerçeklikle örtüşen önemli bilgiler elde edilmiştir. Van Postası Gazetesi'ne yansıyan verilerden hareketle Van halk yaşamı, bütün yönleriyle anlamaya yetmeyecektir. Bütüncül bir yaklaşım daha sağlıklı sonuçlar verecektir. Tespit ettiğimiz değerler üzerinde sözlü tarih çalışmaları, alan derlemeleri gibi çalışma teknikleriyle sondaj yapılması kentin, halkın bugünkü yaşamının daha iyi okunmasını sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler :Van, Halk Yaşamı, Yerel Gazete, Van Postası Gazetesi, Kent,
Sayfa Sayısı :viii + 129
Tez Danışmanı :Doç. Dr. Metin Eren

Master Thesis

Mehmet Sait AYKAÇ

VAN YÜZÜNCÜ YIL UNIVERSITY
INSTITUTE OF SOCIAL SCIENCES
January, 2021

FOLK LİFE İN THE VAN POSTASI NEWSPAPER (1953-1974)

ABSTRACT

Local newspapers are historical documents that reflect folk life in various aspects and witness social life in many ways. The contents reflected in news, columns, announcements and advertisements contain various data about the material and moral values in folk life. With this aspect it does not only reflect the social dimension and culture of the society, but also reflects the phases and changes in the cultural dimension of folk life. In this context, the study aims to scan the issues of Van Postası Newspaper from 1953 to 1974 whose first issue was published in Van, on June 1953 and also identify and analyze the reflections on folk life. In the study, social and cultural values which have prominent place in every stage of folk life and reflected in the newspapers such as public health, public entertainment, public literature, urban life, holidays, public beliefs, social and economic life, public clothing were identified and tried to be analyzed within the framework of folklore. The information and findings encountered in the news, columns, announcements and advertisements of the Van Postası between 1953 and 1974 provides sections from social, economic, cultural and urban life of Van city. These findings not only contribute to folklore by giving insight into different aspects of urban life such as the cultural life, traditions, beliefs and clothing of the people, but also shed light on the history of Van and local media. Moreover, important findings have been obtained which match up with social reality when it is considered as a whole. However, the findings obtained from Van Postası, will not be enough to understand all aspects of folk life of Van. In order to fully understand the city and folk life of today's people, it will be useful to comb through the values we have determined with techniques such as oral history studies and field collections.

Key Words : Van, Folk Life, Local Newspaper, Van Postası, City,
Quantity of Page : viii + 129
Supervisor : Assoc Dr. Metin EREN

İÇİNDEKİLER

Sayfa
ÖZET ... **iii**
ABSTRACT ... **iv**
İÇİNDEKİLER ... **v**
GÖRSEL DİZİNİ ... **vii**
TABLO DİZİNİ ... **viii**
ÖNSÖZ ... **ix**
GİRİŞ ... **1**
I.BÖLÜM ... **6**
1. ARAŞTIRMA SAHASININ ÖZELLİKLERİ ... **6**
1.1. Van'ın Tarihi ... 6
1.2. Van Coğrafyası ... 7
1.3. Van ile İlgili Yapılmış Çalışmalar ... 8
1.3.1. Kitaplar ... 9
1.3.2. Doktora Çalışmaları ... 12
1.3.3. Yüksek Lisans Tezleri ... 14
1.4. Geçmişten Günümüze Van'da Yerel Basın ... 17
1.5. Van Postası Gazetesi ... 21
II. BÖLÜM ... **27**
2. VAN POSTASI GAZETESİ'NDE VAN HALK YAŞAMI ... **27**
2.1. Bayramlar ... 27
2.1.1. Resmi Bayramlar ... 27
2.1.2. Dini Bayramlar ... 36
2.2. Sosyal ve Ekonomik Hayat ... 38
2.3. Halk Dini ... 53
2.4. Kent Sorunları ... 60
2.5. Eğlence ... 76
2.6. Halk Edebiyatı ... 88
2.7. Halk Sağlığı ... 100
2.8. . Giyim ... 104
2.9. Suç ... 107

2.10.Spor.....111
2.11.. Sivil Toplum Kuruluşları.....115
3. SONUÇ 118
KAYNAKÇA.....126
ÖZGEÇMİŞ
TEZ ORİJİNALLİK RAPORU

GÖRSEL DİZİNİ

Görsel 1.1 Günümüzde Van'daki Yerel Gazeteler 18
Görsel 1.2 Şehrivan Gazetesi 19
Görsel 1.3 Van Olay Gazetesi 19
Görsel 1.4 Vansesi Gazetesi 19
Görsel 1.5 Bölge Gazetesi 20
Görsel 1.6 Yeni Doğu Gazetesi 20
Görsel 1.7 Prestij Gazetesi 20
Görsel 1.8 Van Postası 1953 22
Görsel 1.9 Van Postası 1972 23
Görsel 1.10 Van Postası Künye 1953 23
Görsel 1.11 Van Postası Künye 1973 24
Görsel 2.1 İlan 71
Görsel 2.2 Sinema İlanı 78
Görsel 2.3 Film İlanı 80
Görsel 2.4 Radyo İlanı 84
Görsel 2.5 Doktor İlanı 102
Görsel 2.6 Terzi İlanı 106

TABLO DİZİNİ

Tablo 1.1 Abone Tarifesi 24
Tablo 1.2 İltifatlar 26
Tablo 2.1 30 Ağustos Kutlamaları 29
Tablo 2.2 Cumhuriyet Bayramı 30
Tablo 2.3 23 Nisan Kutlamaları 32
Tablo 2.4 19 Mayıs Kutlamaları 33
Tablo 2.5 2 Nisan Kutlamaları 34
Tablo 2.6 Denizcilik Bayramı 35
Tablo 2.7 Sosyal Yaşam 41
Tablo 2.8 Trafik Sorunu 51
Tablo 2.9 Mevlit 55
Tablo 2.10 Ramazan Ayı 56
Tablo 2.11 Kadir Gecesi 57
Tablo 2.12 Su Hatları 62
Tablo 2.13 Sokak Hayvanları 66
Tablo 2.14 Sinema Proramı 77
Tablo 2.15 Sinema Programı 2 79
Tablo 2.16 Radyo Programı 86

ÖNSÖZ

Halk yaşamında, maddi ve manevi değerler zamanla değişip dönüşebilmektedir. Toplumsal yaşam ve gelenekler, zaman ve koşulların etkisiyle hem etkileyen hem de etkilenen bir özelliğe sahiptir. Eklemelerle, eksilmelerle kuşaktan kuşağa aktarılıp gelenekselleşir ve halk yaşamında süreklilik arz eder. Halk yaşamında süreklilik arz eden bu değerler, kültürün bir parçası olup halk bilimi için inceleme nesnesi konumundadır.

Bu bağlamda Van Postası Gazetesi'nde Halk Yaşamı (1953-1974) başlıklı çalışmamızda söz konusu yıllarda halk yaşamıyla ilgili gazeteye yansıyan veriler tespit edilmiştir. Gazeteye yansıyan içeriklerde sosyal ve kültürel yaşam ile kent yaşamı hakkında çeşitli bilgiler elde edilmiştir. Bu veriler ışığında halk yaşamı, gazete penceresinden bütünsel bir bakış açısıyla irdeleme amacı güdülmüştür. Van halk yaşamının yerel gazeteye yansımaları ile ilgili halk bilimi çerçevesinde bir çalışmanın yapılmamış olması bu konuyu tercih etmemizi sağlamıştır.

Çalışma, giriş, iki ana bölüm ve sonuç kısmından oluşmaktadır. "Araştırma Sahasının Özellikleri" başlığını taşıyan birinci bölümde Van'ın tarihi ile ilgili bilgi verilerek bu coğrafyada hüküm süren medeniyetlere değinilmiştir. Araştırma sahasının konumu, iklimi ile ilgili bilgiler Van Coğrafyası başlığı altında verilmiştir. Van ile ilgili yapılan birçok çalışma hakkında bilgi verilmiştir. Bu çalışmalar doktora, yüksek lisans ve kitap çalışmalarından oluşmaktadır. Çalışmalar, kronolojik sıraya konularak ele alındı. Kitap çalışmaları arasında hem bireysel hem de kurumsal çalışmalar yer almaktadır. Birinci bölümün son kısmı ise, geçmişten günümüze Van'da yerel basın ile Van Postası Gazetesi hakkında bilgiler barındırmaktadır. Van Postası Gazetesi'nin 1953'ten 1974'e kadar şekil ve içerik olarak geçirdiği değişimler ayrıntılı bir şekilde ele alındı.

"Van Postası Gazetesi'nde Van Halk Yaşamı" başlığını taşıyan ikinci bölümde ise gazeteye yansıyan verilerden hareketle maddi ve manevi değerler tespit edilerek analizi yapılmıştır. Halk yaşamında belirgin bir şekilde yer alan bayramlar, halk inanışları, eğlence, giyim, halk edebiyatı gibi değerler ile sosyal ve ekonomik yaşamla ilgili tespit edilen veriler on bir başlık altında irdelenmiştir. Bayramlar, Sosyal ve Ekonomik Hayat, Halk Dini, Kent Sorunları, Eğlence, Halk Edebiyatı, Halk Sağlığı, Giyim, Suç, Spor, Sivil Toplum Kuruluşları başlıkları altında Van halk

yaşamı, gazeteye yansıyan verilerden yola çıkarak irdelenmiştir. Bayramlar, resmi bayramlar ve dini bayramlar şeklinde sınıflandırılarak ele alındı. Sonuç kısmında da gazeteye yansıyan verilerden hareket edilerek Van halk yaşamı genel olarak değerlendirilmiştir.

Van Postası Gazetesi'nde halk yaşamıyla ilgili fikir edinmemizi sağlayacak veriler elde edilmiştir. Elde edilen bu verilerden yola çıkarak halk yaşamının tamamıyla anlamaya yetmeyeceği inancındayız. Bütüncül bir bakış açısıyla, farklı yöntem ve teknikler kullanılarak elde edilecek bilgilerin örtüşmesi, Van üzerine yapılacak çalışmalara çok ciddi bir katkı sunacak ve halk yaşamının daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

Tez konusunun belirlenmesi ile yazım aşamasındaki her türlü destek ve yapıcı eleştirilerinden dolayı kıymetli hocam Doç. Dr. Metin Eren'e, Ayrıca tez yazım aşamasında desteklerini esirgemeyip gösterdikleri sabırdan dolayı sevgili aileme teşekkür ederim.

Mehmet Sait AYKAÇ

GİRİŞ

"Kültürdeki sözlü, ruhsal ve maddesel bakış açılarının tamamını halk yaşamı (folklife)" olarak ifade eden Yoder (2014:27) "geleneklerin ve halk cemiyetinin yaşamdaki her evresinin bir bütünün karşılıklı ilişkisi ve işlevi olarak incelenebileceğini" dile getirir. Çobanoğlu, (2018:22) halk bilimini "insana ve içinde yaşadığı halka dair her şeyi bir araya getirerek bütüncül bir anlama çabası" olarak tanımlamaktadır. Bascom, (2014:35) folkloru, "halkı öğrenmek" şeklinde ifade eder. Örnek, (2014:21-22) halk biliminin işlevini şu şekilde ifade etmektedir:

> *Bir ülkenin, bir yöre halkının, bir etnik grubun yaşamının bütününü kapsayan ve temelinde o halkı oluşturan insanların ortak ve yaygın davranış kalıplarını, yaşama biçimini, belirli olaylar ve durumlar karşısındaki tavrını, çevresini ve dünyayı algılayışını açıklamada; geleneksel ve törensel yaşamı düzenleyen, zenginleştiren, renklendiren bir dizi beceriyi, beğeniyi, yaratıyı, töreyi, kurumu, kurumlaşmayı göz önüne sermede; bir ucuyla geçmişe, bir ucuyla da zamanımıza uzanan gelenekler, görenekler adetler zincirini saptamada; bu zincirin köstekleyici ya da destekleyici halkalarını tek tek belirlemede; halk kültürünün atar damarlarını yakalayarak bunların özgün ve çağdaş yaratmalar çıkarmada halkbilimin rolü ve önemi birinci derecedir.*

Bu çerçevede halkın inancı, giyimi, sağlığı, sosyal ve ekonomik yaşantısı, eğlence anlayışı gibi halk yaşamının bütününü tüm yönleriyle ele alan halk bilimi, herhangi bir olayı, olguyu değerlendirirken bağlamdan kopuk bir şekilde değerlendirmemektedir. Halk yaşamının her yönünü, her evresini irdelerken çevre ve şartlardan bağımsız bir değerlendirme ya da tespit eksik kalmaktadır. Gündelik yaşam içerisinde halkı anlamak için en ufak bir bilgi halk yaşamını öğrenme açısından çok şey anlatabilmektedir.

Halk yaşamının şekillenmesinde maddi ve manevi değerler belirleyici bir etkiye sahiptir. Maddi ve manevi değerler, toplumun kültürünü ve geleneklerini besleyen unsurlardır. Halkın yaşama bakışının, yaşamı algılayışı üzerinde büyük bir rolü vardır. Bu değerler bütünü süreklilik arz eden halk yaşamında çevre ve şartların etkisiyle bir değişim ve dönüşüm yaşayabilmektedir. Gündelik yaşamda içinde bulunulan coğrafyanın, tarihi gelişmelerin, ekonomik ve sosyal durumun halkın yaşamındaki tezahürleri değişik şekillerde, farklı seviyelerde kendisini göstermektedir. Halkın sahip olduğu kültürel değerler, gelenekler varlıklarını güçlü bir şekilde sürdürdüğü gibi çevre ve şartların etkisiyle zamanla kayboldukları da görülmektedir.

Teknolojinin gün geçtikçe gelişmesi, etkileşimi hızlandırarak, hayatın her safhasına yeni boyutlar katmıştır. Toplumların gündelik yaşamında yer alan maddi ve manevi değerlerine, kültürlerine farklı pencerelerden bakma ihtiyacı doğurmuştur. Alan çalışma yoluyla çeşitli yöntemler kullanan halk bilimi, çok yönlü toplumsal değişimi, ortaya çıkan teknolojik gelişmelerden elde ettiği verilerden hareketle de toplumsal tahliller yapmaktadır. Dundes, (2006:11) söz konusu durumu "telefon, radyo, televizyon, fotokopi makinesi gibi teknolojik yaratmalar halk bilgisinin nakledilme hızını arttırmaktadır. Bir ülkenin bir ucundan diğerine ulaşmak için günler, haftalar hatta aylar gerekirken şimdi dünya etrafında bir dakika içinde dolaşılabilmektedir" şeklinde ifade etmektedir. Bu işlevi yerine getiren teknolojik yaratmalar arasında yer alan gazeteler, toplumla ilgili ayrıntılı bilgiler sunarak dönemin şartlarını, özelliklerini anlamak ve toplumu etkileyen tarihi olguları görmek için önemli kaynaklardır. Gazeteler, tarih, basın, sosyoloji, kent araştırmaları için önemli bir kaynak olduğu gibi halk bilimi için de önemli bir belgedir. Halk yaşamına dair bilgilerin kayıt altına alınması, kültürünün yayılması, geleneklerinin aktarılması gibi bir işleve de sahiptir. Bunun yanında halkın gündelik yaşamı, inançları, sosyal ve ekonomik hayatı, eğlence anlayışı, giyimi, sağlığı, mutfağı gibi değerlerle birlikte kentler hakkında fikir edinmemizi de sağlamaktadır. Yerel basın işlevi itibariyle yerele ait kültürel değerlere, geleneklere daha fazla ayrıntıya yer vererek halkbilimi, için çeşitli ve farklı içerikler barındırmaktadır. Böylelikle yayınlandığı dönemde kentin sosyal, ekonomik, spor ve kültürel yaşamını yansıtan veriler elde etmemizi sağlamaktadır.

Van, tarihi boyunca birçok medeniyete, farklı toplumlara ev sahipliği yapmış bir coğrafyada yer almaktadır. Bu coğrafyaya yerleşen bütün uygarlıklar el değiştirirken kendilerinden bir iz bırakarak tarihe karışmışlardır. Bu durum Van için tarihsel bir zenginlik, kültürel birikim olarak günümüze kadar gelmiştir. Söz konusu durum bütün disiplinler için cazip bir malzeme özelliği taşımıştır. Kentler başta tarih olmak üzere sosyal bilimler alanındaki farklı disiplinler için çalışma nesnesi olmuştur. Bu bağlamda Van'daki halk yaşamı geçmiş döneme ayna tutan bu vesikalar yoluyla incelenmektedir. Bu amaçla bu çalışmada, ilk sayısı Haziran 1953'te çıkan Van Postası gazetesinin 1953-1974 yılları sayıları haber, köşe yazısı, ilan ve reklam içeriklerinde karşılaşılan bilgi ve verilerden hareketle Van'ın sosyal, ekonomik, kültürel ve kentsel yaşamı irdelenmektedir. Söz konusu yıllarda Van'daki

halk yaşamıyla ilgili bir kesit sunarak halkın kültürel yaşamı, gelenekleri, inançları, giyimi gibi kent yaşamının farklı yönleriyle ilgili fikir vermektedir. Elde edilen veriler halk bilimine katkı sunduğu gibi Van ve yerel basın tarihine de ışık tutmaktadır.

Van Postası Gazetesi, halk yaşamı bilgisinin kayıt altına alındığı ve nakledildiği belge özelliği taşımaktadır. Gazete metinlerinde yer alan ve halk yaşamında belirgin bir yere sahip olan değerler, etkileşim yoluyla, bakarak yaşayarak öğrenildiği gibi gazete aracılığıyla başka ortamlara da aktarılmaktadır. Gazetenin başka ortamlarda okunması bu değerlerin o yerlere ulaşmasını sağlamaktadır. Aktarıldıkları ortamlarda tanıdık bir yaşantı tepkisi görebildiği gibi yeni öğrenilen bir yaşantı etkisine de sahip olabilmektedir. Halkın yaşam bilgisini aktaran, yayan gazete bu yönüyle de folklor için önemli bir araçtır. Folklor için önemli bir kazanım olan halk kültürü ve yaşayışı ile ilgili veriler, sosyal ve siyasal içeriklere göre daha az yer almıştır. Van Postası Gazetesi'nde günlük olayların aktarımına dayalı haberler geniş yer tutmuştur. Gazetede geleneksel tarzda halk ürünlerine çok rastlanılmamaktadır.

Van Postası Gazetesi'ne yansıyan içeriklerin çevre ve şartlardan bağımsız bir şekilde ele alınması eksik çıkarımlarda bulunulmasına sebep olacaktır. Gazeteye yansıyan haberleri ülkenin, şehrin içinde bulunduğu sosyal ve siyasal iklimden ayrı düşünmek mümkün değildir. Ülkenin içinde bulunduğu şartların şehre yansımaları da paralel bir seyir izlemektedir. Bu çerçevede halkın giyimini belirleyen etkenler içerisinde ideolojik gücün rolü de yer almıştır. Örneğin, şapka kanununa muhalefet etmekle suçlanan külah ve takke giyen kişiler hakkında gerekli işlemler yapılmıştır. Hakkında gerekli işlemlerin yapıldığı bu kişilerin, kimlik bilgileri açık bir şekilde gazeteye yansımaktadır. Bu kişiler, şehirde yaşamayıp kırsal kesimde yaşayan kişilerdir. Şehir merkezinde yaşayanlar şapka ve külah takmama bilgisini sözlü yollarla edinmemişse bu bilgiyi gazete aracılığıyla öğrenmişlerdir. Şehirde yaşayanlarla ilgili bu verinin gazeteye yansımaması bu ihtimali güçlendirmektedir. Kimliklerin ifşa edilmesinin bir caydırıcılık oluşturup oluşturmadığı ile ilgili bir veriye ulaşılmamaktadır. Van Postası Gazetesi'nden kimler haberdar? Kaç kişi okuyor? Kaç adet basılıyor? Bu sorulara cevap verecek bir bilgi gazetede yer almamaktadır. Gazeteye yansıyan veriler, çevre ve şartların oluşturduğu atmosferi de

yansıtmaktadır. İçinde bulunulan koşullar, gazetenin söylemini etkileyebilmektedir. Söz konusu durum ifade edilirken kullanılan dil okuyucuya tesir edebilmektedir.

Van Postası Gazetesi'nde, 21 yıllık süreçte cumhuriyetin kazanımlarına vurgu ön planda tutularak, coşkulu bir dil kullanılıp cumhuriyetin kazanımları övülmektedir. Tarihi başarılar, gazete okurlarını heyecanlandıracak, etkileyecek şekilde hamasi duygularla aktarılmaktadır. Söylem ve bağlam birbirinden kopuk olmayıp birbirini tamamlamaktadır. Resmi bayramlarda gün boyunca yapılan etkinliklerle birlikte görsellerle de şehir dekoruna yenilikler katılarak halk yaşamı şekillendirilmiştir. Törenler, balolar, özel maçlar, çalgılı sokak eğlenceleri gibi bir dizi etkinlik gerçekleştirilerek caddeler bayraklarla donatılmıştır.

Van Postası Gazetesi bulunduğu konum ve işlevi itibariyle hem etkilenen hem de etkileyen bir konuma sahiptir. Toplumun kent kültürüne uyumunda yaşadığı aksaklıklar gazetede farklı şekillerde kendini göstermektedir. Sosyal ve ekonomik bazı normların, alışkanlıkların oturtulması için yaptırımlara başvurulmuştur. Hafta tatili gününe muhalefetle, pazar günleri iş yerini açan esnaflar hakkında yaptırımlara başvurulmuştur. Bu bilgileri aktaran gazete kent kültürünün oluşmasına önemli bir katkı sunmaktadır. Van Postası Gazetesi 21 yıllık süreçte halkın yaşadığı sorunları gündeme getirerek kamuya taşımaktadır. Kent sorunları Van Postası Gazetesi ile yetkili kurum ve amirleri arasında gazete üzerinden sorunu gündeme getirme, soruna dikkat çekme ve konumunu kullanarak soruna müdahale etmeye davet şeklinde yansıdığı gibi sorunun çözüm yolunu gösteren öneriler şeklinde de yansımıştır.

Kentte, her ay yaklaşık dört film gösterime girmektedir. Gösterime giren bu filmlerin ilanı reklam sayfalarında yer almaktadır. Bunun yanında bir gelenek haline gelen kulüplerin, derneklerin düzenlediği piyesler, temsiller, müsamereler, yılbaşı eğlenceleri, belirli gün ve haftalarda düzenlenen balolar da gazeteye yansımıştır Mevlit, cenaze töreni, hacı uğurlaması, kandiller, türbe ziyareti gibi inanışlarla kutsal zamanlar ve kutsal mekânlarla ilgili uygulamalar ile bazı ritüeller ayrıntılı bir şekilde verilmektedir. Özellikle ramazan ayları, şehrin dekoruna yenilikler katan zaman dilimlerindendir. Halk edebiyatı, halk sağlığı, spor ile ilgili Van Postası Gazetesi'ne yansıyan ve halk yaşamı hakkında bilgi veren içerikler ayrıntılı bir şekilde yer almaktadır. Gazeteye yansıyan maddi ve manevi değerlerle ilgili veriler, halkı anlamayı ve öğrenmeyi sağlayarak halk yaşamıyla ilgili bütüncül bir bakış açısı kazandırmaktadır.

Van Postası gazetesinde bilgi ve yorumun iç içe yer aldığı çok sayıda haber mevcuttur. Yazarlar çoğu zaman gördüklerini değil görmek istediklerini yazmışlardır. Alıntılarda fark edileceği gibi ifade ve anlatımda bazen bozukluklar, cümle düşüklüğü, imla hataları bulunmaktadır. Yazım yanlışları, düşük cümleler düzeltilmeden, gazeteye yansıdığı şekliyle yer verildi. Van Postası Gazetesi'ne yansıyanlardan hareketle halk yaşamının bütün yönleriyle anlaşılmasına yetmeyecektir. Bütüncül bir yaklaşım daha sağlıklı sonuçlar verecektir.

I.BÖLÜM

1. ARAŞTIRMA SAHASININ ÖZELLİKLERİ

1.1. Van'ın Tarihi

"Arkeolojik kazılar ve yüzey araştırmaları Van ve çevresinde insan yaşamı varlığını M.Ö 15.000 ila 8000 tarihlerine kadar götürebilmektedir" (Arvas,2018:31). "Elde edilen bulgular, Van Gölü ve çevresinde yapılan Arkeolojik kazılar, kesintisiz bir kültürün varlığını ortaya koymaktadır" (Mangaltepe,2005:7). Sık sık el değiştiren Van, yaşamın süreklilik arz ettiği ender coğrafyalardan biridir. Hurriler, Asurlular, Urartular, Medler, Persler, Büyük İskender, Sasani, Roma, Bizans, Abbasiler, Selçuklular gibi birçok medeniyete ev sahipliği yapmıştır.

> *M.Ö 2000'lerde Van gölünden Kızılırmak'a kadar olan bölgede Hurriler hakimdi. M.Ö. XIII. yüzyılda Hurri-Mittani otoritesinin zayıflamasıyla bölge beyliklere bölünmüş ve bu beylikler Asur kralları tarafından kontrol edilmeye başlanmıştır. Asurların hakimiyeti sağlamaya çalıştığı dönemde Van gölü çevresinden Batı İran'a kadar uzanan bölgede Urartu-Asur mücadelesi başlamış ve Asurluların dağınık arazi şartlarına sahip bu bölgede hakimiyet sağlayamamasından dolayı Urartu Kralı I. Sardur Urartu devletini kurarak başkentini Tuşpa (Van Kalesi) yapmıştır* (Bingül,2018:56).

M.Ö. 612 yılına kadar hüküm süren Urartulardan sonra Medler, Persler, Büyük İskender, Roma ve Sasaniler hüküm sürer. Sasaniler 6. Yüzyılın ortalarına kadar varlıklarını sürdürmüşlerdir.

"İslam ordusu 642 tarihinde Nihavent Savaşını kazanarak Sasani devletine son verir" (Talay, 2017:25). "1071 Malazgirt Savaşı'ndan önce başlayan akınlar neticesinde Türk yerleşimlerine sahne olan Van çevresi, Osmanlı hâkimiyetine girmeden bazı kısımlarıyla Türk beylik ve devletlerinin yurdu olmuştur. 1548 yılı itibarıyla da kesin bir biçimde Osmanlı hakimiyetine girmiştir" (Arvas,2018:26). Osmanlı hâkimiyetine kadar Van, Abbasi, Bizans, Selçuklu, Karakoyunlular gibi uygarlıklara da ev sahipliği yapmıştır. Gelen her topluluk kendisinden önce varlığını sürdüren medeniyetin mirası üzerine kurulsa da bir yıkım, talan da söz konusudur. Bu uygarlıklar içerisinde en çok bilinen, varlığını bugün de hissettiren medeniyet Urartu medeniyetidir. Urartulardan kalma su kanalları, kale gibi yapılar varlıklarını günümüzde de sürdürmektedir. Mangaltepe, (2005:20) "XVI. Yüzyılda Van ve çevresindeki şehirlerde imar faaliyetlerinin başladığını sosyal müesseseler, camiler, hanlar, hamamlar inşa edilerek kalelerin güçlendirildiğini" ifade etmektedir. Van'da

hüküm süren uygarlıkların mirasının zarar görmesi başka bir uygarlığın işgal ederek el değiştirmesinin yanında yangın, kıtlık, göç gibi olaylardan dolayı da zarar görmüş hatta şehrin taşınmasına, yerinin değiştirilmesine de sebep olmuştur. Söz konusu durum Ruslar'ın 16 Mayıs 1915'te Van'ı işgal etmesiyle had safhaya ulaşmış 2 Nisan 1918'de Van'ın geri alınmasıyla son bulmuştur. Çelik, (2018:42) "Van Valisi Cevdet Beyin halktan şehri terk ederek göçmelerini isteyerek 1915 Nisan'ının sonunda Vanlıların topyekûn muhacir olduğunu" belirtmektedir. "1876 yangını, 1879 kıtlığı, 1896 olayları ve nihayet I. Dünya Savaşı'nda şehrin bir çatışma alanına dönmesi eski kentin önemini peyderpey azaltmıştır. Yeni yerleşim, inşa edilen resmi kurumlarla birlikte artık surların dışına çıkmıştır" (Arvas,2018:146-147). "Cumhuriyet döneminde Van, Hakkari sancağından ayrılarak tek başına bir vilayet olmuştur. İşgallerden harap olan eski şehrin yerine Erek Dağı eteklerinde yeni bir şehir kurulmuştur" (Mangaltepe,2005:27). Van, tarihi boyunca birçok medeniyete, farklı toplumlara ev sahipliği yapmış bir coğrafyada yer almaktadır. Bu coğrafyaya yerleşen bütün uygarlıklar el değiştirirken kendilerinden bir iz bırakarak tarihe karışmışlardır. Bu durum Van için tarihsel bir zenginlik, kültürel birikim olarak günümüze kadar gelmiştir. Söz konusu birikimin izleri Van Postası Gazetesi'ne de yansımıştır.

1.2. Van Coğrafyası

"Türkiye'nin Doğu Anadolu Bölgesinde bulunan Van, 20.921 km^2 yüzölçümü ile dünya üzerinde 42° 40' ve 44° 30' doğu boylamları ile 37° 43' ve 39° 26' kuzey enlemleri arasındadır ve şehir merkezi deniz seviyesinden ortalama 1.726 metre yüksekliktedir" (Akköprü, 2019:19). Van'ın konumu, sahip olduğu yükseklik, iklim koşullarını şekillendirmiştir. Karasal iklimin hâkim olduğu Van'ın kışları soğuk, yazları ise sıcak geçmektedir. Türkiye'nin en büyük gölü olan ve Van'ın batısında yer alan Van Gölü, karasal iklimin etkisini kısmen de olsa azaltmaktadır.

"Bir soda gölü olan Van gölü 3574 km^2 genişliği ve 607 km^2hacmiyle Türkiye'nin, kara içindeki en büyük su kütlesidir" (Mangaltepe,2005:6). "Şehrin doğusu, kuzey-doğusu ve güneyi dağlarla çevrili olup kurulu olduğu alan büyük bir ovadır" (Kılıç,1997:200). Doğusunda İran ile sınırı bulunan Van'ın batısında Bitlis, kuzeyinde Ağrı, güneyinde Hakkâri ve Siirt bulunmaktadır. Van'ın konumu, iklimi,

ulaşımı, sahip olduğu imkânlar Van halk yaşamı üzerinde belirgin bir etkiye sahiptir. Söz konusu durum Van Postası Gazetesi'ne de yansımıştır.

1.3. Van ile İlgili Yapılmış Çalışmalar

Van, tarihi boyunca birçok medeniyete, farklı toplumlara ev sahipliği yapmış bir coğrafyada yer almaktadır. Bu coğrafyaya yerleşen bütün uygarlıklar el değiştirirken kendilerinden bir iz bırakarak tarihe karışmışlardır. Bu durum Van için tarihsel bir zenginlik, kültürel birikim olarak günümüze kadar gelmiştir. Bu tarihsel zenginlik ve kültürel birikim başta tarih olmak üzere sosyal bilimler alanındaki tüm disiplinler için cazip bir malzeme olarak yerini almış ve birçok disiplin için çalışma nesnesi olmuştur. Van ile ilgili yapılmış çalışmalardan sosyal ve beşerî bilimler alanında yapılmış çalışmalar öz bir şekilde değerlendirildi. Sırasıyla kitap, doktora ve yüksek lisans olarak yapılmış çalışmaların bir kısmı ele alındı. Bu çalışmaların içerisinde bireysel ve kurumsal bir çabanın ürünü olan kitaplar da yer almaktadır. Van ile ilgili yayınlar çoğunlukla Van Valiliği, Van Belediyesi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi gibi kurumsal yapıların desteğiyle hazırlanmıştır. Özellikle Yüzüncü Yıl Üniversitesinin kuruluşundan sonra Van ile ilgili yapılmış çalışmalarda ciddi bir artış görülmektedir. Yapılan çalışmalarda, her bir çalışma kendisinden önce yapılmış çalışmaların bir ürünü olduğu söylenebilir. Tarih, sosyoloji, edebiyat, yerel basın gibi daha birçok alanda yapılmış çalışmalar başka bir çalışmaya alan oluşturmuştur. Aslında bu çalışma da bu zincirin bir halkası konumundadır. Van Postası Gazetesi'nde Van ile ilgili yayınların o dönemde de ilgi çektiği, gündeme geldiği görülmektedir. "Van Hakkında Bir Eser Hazırlanıyor" başlığıyla verilen haber şöyle devam etmektedir. "Van'ı Tanıma ve Tanıtma Cemiyeti, Van'ın kuruluşundan bugüne kadar yaşadığı Medeniyet devrelerini dile getiren, tarihi kahramanlarını mevkibelerini vesikalarla tanıtan bir kitabın hazırlanmasını öngörmüş ve bu konudaki ön çalışmalara başlamıştır" (21 Şubat 1973, Sayı 4897, Sayfa 1).

Doktora ve yüksek lisans tezleri, ağırlıklı olarak Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü öğrencilerinin çalışmalarıdır. Çalışmalar Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Sistemi taranarak elde edilmiştir. Kitap halinde yapılmış çalışmalar içerisinde akademik çalışmanın ürünü olan kitaplar da mevcuttur.

1.3.1. Kitaplar

Sözlü tarih tekniğiyle Hüseyin Çelik tarafından kaleme alınan "Görenlerin Gözüyle Van'da Ermeni Mezalimi" adlı kitap bir sözlü tarih çalışmasıdır. Kitap, Ermeni meselesini genel olarak ele alan bir girişten sonra Van'daki Ermeni kıyımlarını, zulümlerini görmüş, yaşamış olan 21 kişinin bu olaylarla ilgili anlattıklarına yer vermektedir. Çalışma, 1985'te yapılmış bir çalışmadır. Van Büyükşehir Belediyesi yayınları arasında yer alan kitap 2018 yılında basılmış ve 144 sayfadan oluşmuştur (Çelik, 2018).

Yüzüncü Yıl Üniversitesi tarafından 1993 yılında "Van Kütüğü" çalışması yapılmıştır. Birçok yazar, akademisyen, araştırmacı tarafından hazırlanan çalışma 13 bölümden oluşmaktadır. Van'ın coğrafyası, tarihi, tarihi eserleri, kültürü, turizmi, ekonomisi ile sağlık, tarım, eğitim, ulaşım ve haberleşme imkânları gibi çok çeşitli konular üzerinde yapılmış çalışmalardan oluşmuştur. Kitap 951 sayfadan oluşmuştur (Yüzüncü Yıl Üniversitesi, 1993).

Aydın Talay'ın "Bizim Eller Van" kitabı, Van'ın tarihini, Van'a ev sahipliği yapan medeniyetlerin ve bıraktıkları eserleri ele aldıktan sonra Van'a hizmeti geçen 155 kişinin biyografisine yer vermektedir. Van Büyükşehir Belediyesi yayınları arasında çıkan eserin ilk basımı 1997, ikinci basımı ise 2017 yılında yapılmıştır. Kitap 302 sayfadan oluşmuştur (Talay, 2017). Yine aynı yazarın "Yıkılan Bir Şehrin Anatomisi Van'da Ermeni Olayları" eserinde ise Van'ın coğrafik ve jeopolitik konumu yanında tarihi devreler boyunca Ermenilerle olan ilişkilerimiz, Ermeni olaylarına kadar olan süreç ele alınmaktadır. Van Büyükşehir Belediyesi yayınları arasında yer alan kitabın ikinci basımı 2017 yılında yapılmış olup 154 sayfadan oluşmaktadır. Birinci basımı ise 1996 yılında yapılmıştır (Talay, 2017).

Orhan Kılıç, "XVI. ve XVII Yüzyıllarda Van" adlı eserinde 1548-1648 yılları arasında Osmanlı Devleti'nin İran sınırında bulunan Van Beylerbeyliği ve bu beylerbeyliğinin merkezi durumundaki Van Sancağı ve şehrinin siyasi, iktisadi, idari, demografik, fiziki ve askeri yapısını incelemiştir. Van Belediye Başkanlığı Yayınları arasında çıkan kitap 1997 yılında çıkıp 443 sayfadan oluşmaktadır (Kılıç, 1997).

Hamit Pehlivan'ın "Rus General Mayewski'nin Doğu Anadolu Raporu" adlı kitabı Rus devletinin Erzurum Başkonsolosu olarak görev yapan General Mayewski'nin hatıraları ve gözlemlerinden meydana gelen, Van ve Bitlis Vilayetleri Askeri İstatistiki bilgilerini içeren raporlara yer vermektedir. Eserde Mayewski'nin

gizli bir rapor halinde sunduğu coğrafi bilgiler, bölgedeki nüfus yapısını gösteren istatistiki bilgileri, istihbari bilgileri, toplum yapısını, aşiretlerin durumunu gösteren bilgileri içermektedir. Van Büyükşehir Belediyesi yayınları arasında yer alan kitap 2018 yılında basılmış 198 sayfadan oluşmuştur. Kitabın ilk basım tarihi ise 1997'dir (Pehlivanlı, 2018).

Mehmet Kul ve Suvat Parin editörlüğünde hazırlanan "Eski Van'a Doğru Yolculuk" adlı kitap bir sözlü tarih çalışmasıdır. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyoloji Bölümü öğrencileri, geçmişte yaşanılanlarla ilgili olarak bir hafıza oluşturmak amacıyla Sözlü Tarih Atölyesi kurmuşlardır. Bu çalışmaya dahil olan üyeler, alana çıkarak 1940'lı yıllardan günümüze kadarki döneme ilişkin Van'da sosyal, kültürel, ekonomik yaşamla ilgili geçmişin izlerini sözlü tarih tekniğiyle gün yüzüne çıkarmaya çalışmışlardır. Bu amaçla 17 kişiyle görüşülmüş. Söyleşiler ve bu söyleşilerin analizleri kitaba alınmıştır. Yeniyüzyıl Yayınları arasında çıkan kitap 2014 yılında basılmış ve 216 sayfadan oluşmaktadır (Kul ve Parin, 2014).

Suvat Parin'in yayına hazırladığı "Van Kent Araştırmaları" kitabı Van'ın farklı tarihsel dönemlerine ait çalışmaları içeren 12 makaleden oluşmaktadır. Bu çalışmalar Van'ın son yarım asırdaki sosyo-ekonomik durumu, Van ve ilçelerinin son çeyrek yüzyıldaki istihdam yapıları, Van'daki konut yapıları, aile yapıları, Van'daki yerel basının tarihsel gelişimi ve sorunları, Van'a yapılan göçler, Van turizmi gibi daha birçok konunun analizinin yapıldığı çalışmalardan meydana gelmektedir. Bağlam Yayıncılık tarafından 2016 yılında çıkartılan kitap 368 sayfadan oluşmaktadır (Parin, 2016).

Van Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü tarafından Van Kültür ve Turizm Envanteri-III adı altında "Halk Kültürü-I" ve "Halk Kültürü-II" adlı iki cilt halinde bir çalışma yapılmıştır. Halk Kültürü-I adlı çalışmada; halk edebiyatı, dil ve anlatım, Van müzik kültürü konularının ele alındığı bir giriş ve üç ana bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölümde Dil ve anlatım ana çerçevesi altında Van ağzı, yöreye ait söz dağarcığı, deyim ve atasözleri, lakaplar, ölçülü sözler ile dua ve beddualar ele alınmıştır. Halk Edebiyatı ana başlıklı ikinci bölümünde masal, efsane, halk hikâyesi, mâni, türkü, ninni, fıkra gibi Van'ın sözlü edebiyat ürünlerine yer verilmiş ve bunun üzerinde kısa değerlendirmeler yapılarak örnekler sunulmuştur. Eserin oluşmasında derlemelerden, alan üzerinde yapılmış tezlerden, kitap, makale ve bildirilerden yararlanılmış, kaynak kişilerin bilgilerine başvurulmuştur. Ayrıca her bölümün

sonunda o bölüm hazırlanırken faydalanılan kaynaklar da belirtilmiştir. Halk Kültürü-II adlı ikinci cilt ise on bir bölümden oluşmaktadır. Eserin birinci bölümünde geçiş dönemleri ele alınmış, diğer bölümlerde ise sırasıyla Van'da sosyal hayat, Hıdrellez ve Hıdır Nebi, Van'da halk inanışları, Van ve ilçelerinde bulunan ziyaret yerleri ve türbeler, halk hekimliği, halk mimarisi, Van mutfak kültürü, el sanatları, çocuk oyunları, Van halk oyunları gibi konular ele alınmıştır. 2016 Gündoğdu ofset tarafında basılan Halk Kültürü-I 372, Halk Kültürü-II ise 400 sayfadan oluşmaktadır (Önay ve Tatlı, 2016).

"Anılarla Eski Van'a Doğru Bir Yolculuk" Ümit Kayaçelebi'nin anılarından oluşan bir kitaptır. Yazar anılarını anlatırken Van ile özdeşleşen isimlere yer verdiği gibi Van'da doğum, düğün, ölüm gibi geçiş dönemlerini, gelenek ve göreneklerini, yemeklerini, sosyal kültürel yaşamını, doğal güzelliklerini, hayata dair birçok unsuru ayrıntılı bir şekilde kaleme almaktadır. Van Büyükşehir Belediyesi yayınları arasında çıkan kitap 2017 yılında basılmış 292 sayfadan meydana gelmiştir (Kayaçelebi, 2017).

Adnan Özkan'ın "Van Şiirleri Antolojisi" eseri Van üzerine şiir yazmış 110 şairin şiirine ve biyografilerine yer veren bir eserdir. Van Büyükşehir Belediyesi yayınları arasında 2018 yılında çıkan kitap 294 sayfadır (Özkan, 2018).

"Şiirlerde Van" adlı eser Ali Laleci tarafından İkinisan Gazetesi arşivinin taranmasıyla ulaşılan Van ile ilgili şiirlerin derlenmesinden oluşmuştur. Van Büyükşehir Belediyesi yayınları arasında yer alan eser 2018 yılında basımı yapılmış 285 sayfadan oluşmaktadır (Laleci, 2018).

Tarık Ziya Arvas'ın "Sultan II. Abdülhamid Döneminde Van Vilayeti" adlı çalışması XIX. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren Van'ın idari, sosyal, ekonomik, demografik tarihini, idari yapısını, yerleşim birimlerini, evlerini, belediye, sıhhiye, adliye, posta telgraf, basın yayın kurumlarını ele alan bu eser akademik bir çalışmanın ürünüdür. 2018 yılında Van Büyükşehir Belediyesi yayınları arasında çıkan çalışma 470 sayfadır (Arvas, 2018).

"Van Efsaneleri" Yılmaz Önay'ın yer adları, dağlar, tepeler, yükseltiler, mağaralar, oyuklar, kayalıklar, göllerle, pınar, nehir, çeşme, su yolları ile yatırlar, türbeler ve velilerle, ağaçlar, hayvanlar, hastalıklar, olağanüstü varlıklarla ilgili derlediği 306 tane efsaneden oluşan bir çalışmadan meydana gelmektedir. Van Büyükşehir Belediyesi yayınları arasında 2018'de çıkan kitap 346 sayfadan

oluşmuştur (Önay,2018). Yine yazarın "Van Yatırları ve Menkıbeleri" adlı kitabı Van'daki yatırlarla ve bu yatırlarda medfun velilerle ilgili anlatılan menkıbeler ele alınmıştır. Büyük bölümü derleme olan çalışmanın içinde, basılı eserlerden alınan metinler de bulunmaktadır. 2018'de Van Büyükşehir Belediyesi yayınları arasında çıkan eser 244 sayfadan oluşmaktadır (Önay, 2018).

Rahmi Tekin'in "Osmanlı Arşiv Belgelerinde Van" adlı kitabı Van'la ilgili Osmanlı arşivlerinde bulunan elli civarında arşiv belgesinin orijinal ve transkribe edilmiş halidir. Ayrıca belgelerin, bugünkü Türkçe ile kısa özeti de verilmektedir. Eserde belgelerin hicri tarihlerinin miladi tarihe çevrildiği de görülmektedir. Van Büyükşehir Belediyesi yayınları arasında yer alan çalışma 2018 yılında basılmış ve 116 sayfadan meydana gelmiştir (Tekin, 2018).

Mimari ve tarihi açıdan geleneksel Van evlerinin incelendiği Şahabettin Öztürk'ün "Geleneksel Van Evleri" adlı kitabı 2 ciltten oluşmaktadır. Bu çalışmada ilk önce Van şehrinin tarihi gelişimi, coğrafi durumu, eski ve günümüz Van şehrinin dokusu hakkında genel bilgiler verilmektedir. Katalog bölümünde ise tek katlı evlerden başlanıp tüm evler incelenerek yöresel terimler sözlüğü, sonuç, kaynakça, çizimler ve fotoğraflar bölümleri yer almaktadır. 2018 yılında Van Büyükşehir Belediye Başkanlığı Yayınlarından çıkan çalışma 711 sayfadan oluşmuştur (Öztürk, 2018).

Editörlüğünü Ercan Çağlayan'ın yaptığı "Dünyada Van" adlı derleme çalışmasında; coğrafya, nüfus ve etnisite, tarih, edebiyat ve toplum, siyaset, sanat, kadın ve spor alanlarını içeren 23 inceleme yer almaktadır. Çalışmada şehirdeki siyasi, iktisadi, demografik, mekânsal dönüşümlere, doğa ve inanç turizminin şehrin gündelik hayatındaki yerine, şehirdeki sanatsal, sportif ve kültürel faaliyetler ile bu faaliyetlerin şehrin hayatındaki etkilerine dair konular ele alınmaktadır. İletişim Yayınları arasında çıkan kitabın ilk basımı 2019 yılında yapılmış ve 472 sayfadan oluşmuştur (Çağlayan, 2019).

1.3.2. Doktora Çalışmaları

"XIX. Yüzyıl Fransız Seyyahlarına Göre Van" adlı doktora tezi 2005 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde İsmail Mangaltepe tarafından yapılmış bir çalışmadır. Çalışmada İsmail Mangaltepe, Fransızca yazılan eserleri ana kaynak olarak seçerek elde ettiği verileri dört bölümde incelemiştir. İlk bölüm

Coğrafya ve Bölgenin Fiziki Durumu, ikinci bölüm Van Sancağı ve Kazaları, üçüncü bölüm Van ve Çevresindeki Etnik ve Dini Yapı, dördüncü bölüm ise Mimari Eserler şeklindedir (Mangaltepe, 2005).

Metin Eren'in "Van Gölü Havzası Ölüm Gelenekleri ve Türk Ekolojisi İçerisindeki Yeri" doktora çalışmasında Van Gölü Havzası'nı teşkil eden Van, Hakkari, Ağrı, Bitlis ve Muş illerinin geçiş dönemleri içerisinde yer alan ölüm ile ilgili örf-âdet, gelenek, görenek ve halk inanışlarının tespit edilmesi, geçmişle farklılaşmaya başlayan inanış ve ritüellerin belirlenmesi ve bütün bu verilerin Türk dünyasını oluşturan toplulukların ölümle ilgili gelenek ve uygulamalarıyla karşılaştırılması konu edinmektedir. 2010 yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılan çalışma ölüm öncesi gelenekler, ölüm sırası gelenekleri, ölünün gömülmesinden sonraki işlemler başlıkları altında değerlendirilmektedir (Eren, 2010).

Handan Kasımoğlu'nun, "Van Yöresine Ait Türk Masalları" adlı doktora tezinde yetmiş masala yer vererek Van Türk Halk masallarının tasnif ve tahlilini yapmaktadır. Ayrıca bu masallarda geçen kalıpları inceleyerek masalların anlatım geleneğinin, icra bağlam faktörlerinin, anlatıcı ve motifler açısından çoklu analizini ele almıştır. Çalışma, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde 2010 yılında yapılmıştır (Kasımoğlu, 2010).

Abdulaziz Kardaş'ın "Cumhuriyet Dönemi'nde Van Gölü Havzası'nda (Van-Bitlis-Muş) Yapılan Kamu Harcamaları ve Yatırımlar (1923-1950)" adlı doktora çalışması 2012 yılında Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü'nde yapılmış bir çalışmadır. Çalışma, giriş ve dört bölümden oluşmaktadır. Van Gölü Havzası'nda bayındırlık, asayiş, sağlık, eğitim, kültür, tarım, hayvancılık, maden alanlarında yapılan kamu harcamaları ve yatırımlar 1923-1933, 1934-1939, 1940-1945, 1946-1950 dönemleri halinde ele alınmıştır (Kardaş, 2012).

"Van Gölü Havzası Ağızları" Engin Gökçür tarafından Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde 2012 yılında yapılan bir doktora çalışmasıdır. Çalışmada 2008–2012 yılları arasında Van Gölü'ne kıyısı olan Van ve Bitlis illeri ile bu illerin ilçe ve köylerinden dil ürünleri derlenmiş, derlenen dil ürünlerinin dil bilgisi incelemesi yapılmış ve sözlüğü oluşturulmuştur. Çalışma; Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi, Metinler ve Sözlük başlıklarıyla ele alınmıştır (Gökçür, 2012).

Kemal Taşcı tarafından yapılan "Selçuklular Zamanında Van Gölü Havzası" adlı çalışmada Van Gölü Havzasının 1018-1243 yılları arasındaki siyasi tarihi ele alınmaktadır. 2013'te Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılan çalışmada araştırma sahasının coğrafyası ve Selçuklular öncesi siyasi durum, Büyük Selçuklular'dan Eyyubiler'e, Moğollar'a Van Gölü havzası, çalışmanın içeriğini oluşturmaktadır. Çalışmada Ahlat, Malazgirt, Erciş, Van, Adilcevaz, Muradiye, Muş, Sason, Bingöl, Ağrı, Erzurum, Bitlis, Gevaş, Hani, Siirt, Hasankeyf, Mardin gibi yerler araştırma sahasının içine girmektedir (Taşcı, 2013).

Şeyhmus Bingül'ün "XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Van" adlı doktora çalışmasında, Van'ın idari yapısı, nüfusu, eğitim, haberleşme, ulaşım, sağlık kurumları, iktisadi ve toplumsal yapısı gibi konuları ele alarak başlıklar halinde incelemiştir. Bu çalışma Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde 2018 yılında yapılmış bir çalışmadır (Bingül, 2018).

Haşim Yalçınkaya'nın, "Kültür Varlığı Kaçakçılığı ve Van İli Örneği" adlı doktora tezinde Van'daki taşınır ve taşınmaz kültür tabiat ve varlıkları ile ilgili ayrıntılı bir inceleme yapılarak kaçakçılık olgusu hakkında genel bilgiler verilmektedir. Van'daki kültür varlığı kaçakçılığının sebepleri ve alınacak önlemler konusunu ele alan çalışma 2018 yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılmıştır (Yalçınkaya, 2018).

1.3.3. Yüksek Lisans Tezleri

Enver Demirpolat'ın "XX. Yüzyıl Van İli Tarihi ve İnanç Coğrafyası" adlı çalışmasında Van'ın XX. Yüzyıla kadarki nüfus seyri ile beraber günümüz inanç coğrafyası çıkarılmıştır. 1997 yılında Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılan çalışmada il genelinde nüfusun dinlere ve mezheplere göre durumları araştırılmıştır (Demirpolat, 1997).

Erdal Kalkanlı'nın "Yerel Basında Haber Fotoğraflarının Önemi Üzerine Van Örneğinde Bir İnceleme" çalışmasında Van yerel basınından İki Nisan ve Şark Yıldızı gazetelerinin 16 Eylül 2002-16 Ekim 2002 tarihleri arasındaki nüshaları ele alınarak ilk sayfalarındaki haber fotoğrafları incelenmiştir. Bu fotoğraflar, verilen haberin içeriğine uygunluğu ve kapladığı alan açısından ele alınmıştır. Çalışma 2004 yılında Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılmıştır (Kalkanlı, 2004).

Abdulselam Arvas'ın, "Van Aşıklık Geleneği" çalışması 2005 yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılmış olup inceleme ve metin olmak üzere iki kısımdan oluşmaktadır. İnceleme kısmında Van aşıklık geleneğinin dünü bugünü, Van aşıklarının estetik anlayışları, Van aşıklık geleneği mahsullerinin poetikası gibi konular incelenmiştir. Metin kısmında ise şiirleri ilk defa yayınlanacak aşıkların eserleri yer almaktadır. Söz konusu çalışma "Geçmişten Günümüze Van Aşıklık Geleneği" ismiyle kitap çalışması olarak da çıkmıştır. (Arvas, 2005).

Hatice Keleş'in, "Salnamelere Göre Van ve Bitlis Vilayetlerinde Dini-Sosyal Yapı" çalışması XIX. yüzyılda Van ve Bitlis yöresinde yaşayan dinî grupların nüfuslarını ve sosyal kurumlarını salnameler üzerinde incelemiştir. Bu incelemede, salnamelerdeki verileri yapılmış çalışmalardaki verilerle de karşılaştırmıştır. Çalışma 2009 yılında Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılmıştır (Keleş, 2009).

"Van Merkezinde Bulunan Manevi Halk İnançlarının Dinler Tarihi ve Din Fenomenolojisi Açısından Değerlendirilmesi" adlı çalışma Sevda Aktulga Gürbüz tarafından 2010 yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılmış bir çalışmadır. Çalışmada Van'ın manevi halk inançları, bu inançların arka planındaki inanış kalıntıları ele alınmıştır. Derlemeler yapılarak konunun analizi yapılmıştır (Gürbüz, 2010).

Hüseyin Erkan Bedirhanoğlu'nun "1800-1839 Yılları Arası Van ve Çevresi Asayiş Olayları" çalışmasında Van ve çevresinde Osmanlı dönemindeki idarî yapılanma, bu idarî yapılanmanın Osmanlı merkezi otoritesinin zayıflamasıyla zaafa uğraması ve bölgedeki yerel güçlerin sesini yükseltmeye başlamaları, II. Mahmud ile birlikte merkeziyetçi yapının yeniden sağlanmaya çalışılması amacıyla bölgede yapılan reformlar, Osmanlı Kürt aşiretleri arasındaki ilişkiler, Kürt aşiretlerinin İran ile bağlantıları ve Van merkezli yaşanan hadiselerin diğer bölgelere etkisi gibi konular ele alınmıştır. Bu çalışma 2012 yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılmış bir çalışmadır (Bedirhanoğlu, 2012).

Şeyhmus Bingül'ün "Tanzimat Dönemi Merkezileşme Çabaları Sürecinde Van ve Çevresindeki Aşiretlerin İskan ve Adaptasyon Problemleri" adlı çalışmasında Tanzimat'ın Van ve çevresinde uygulanması, aşiretlerin bu dönemde buradaki iskânları, bu iskân sürecinde yaşanan problemler ve ortaya çıkan problemlere karşı

alınan önlemler incelenmiştir. Çalışma 2013 yılında Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılmış bir çalışmadır (Bingül, 2013).

Ahmet İşler'in "Vansesi Gazetesi" çalışması 1948 ve 1960 yılları arasında Van'da, Türkiye'de ve dünyada yaşanmış olayların Vansesi Gazetesi'ne yansımaları ele alınmıştır. 2013'te Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılan çalışma, haber konularına göre yerel, ulusal, uluslararası başlıkları altında ele alınmıştır (İşler, 2013).

İrfan Baytar'ın "Van'da Ulaşım Sistemleri ve Ulaşım Sistemlerinin Tarihi Gelişimi" çalışmasında Van'da ulaşımı belirleyen doğal ve beşerî koşullar ile nüfus artışına paralel olarak, Van'daki ulaşım sistemlerindeki değişimler, alternatif ulaşım sistemlerinin değişim ve gelişimi üzerinde durulmuştur. Çalışma 2014 yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılmıştır (Baytar, 2014).

Çağrı Uman'ın "Van Postası Gazetesi (1953-1970)" çalışmasında Van Postası Gazetesi'nin 1953-1970 yılları arası haberleri tahlil edilmiştir. 2014'te Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılan çalışmada Türkiye'nin çok partili hayata geçtikten sonra siyasi partiler arasındaki ilişkiler, iktidar ve muhalefet ilişkileri ele alınmıştır.1953-1970 yılları arasında meydana gelen olayları iktidar ve muhalefet cephesinden Van'a yansımaları tahlil edilmiştir (Uman, 2014).

Hatice Bal'ın "Van Gölü Havzasında Yer Alan Van, Hakkâri, Bitlis Halıları" çalışmasında Van merkez ve ilçelerinde, Hakkâri ve Bitlis il ve ilçelerinde halıların fotoğraf çekimleri yapılarak elde edilen fotoğraf örneklerinin, motif, desen kompozisyon ve teknik açıdan incelenmiştir. İncelenen motifler çizimlere yansıtılmıştır. Çalışma Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde 2017 yılında yapılmıştır (Bal, 2017).

Talha Çiçek'in "Van Türkülerinde İcra Şekil ve Muhteva" adlı yüksek lisans çalışmasında Van türkülerinin nerelerde icra edildiği, türkülerin uyak düzeni, hece ölçüleri, bent sayıları ve içerik özellikleri ele alınmıştır. 2018 yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılan çalışmada 270 türkü incelenmiştir (Çiçek, 2018).

Zühal Boran'ın "Yerel Basın Çalışmalarına Bir Örnek: Yeni Yurd Van Gazetesi (1937-1948)" çalışmasında1937'de yayın hayatına başlayan Yeni Yurd Van Gazetesi'nin 1937-1948 yılları arasında kentin siyasal, sosyal ve ekonomik yaşamını ilgilendiren haberleri ile yerel haberler başlıklar halinde incelenmiştir. Çalışma 2018

yılında Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılmıştır (Boran, 2018).

Van ile ilgili tarih, din, sosyoloji, yerel basın, edebiyat gibi daha birçok alanda yapılan çalışmalar ile kentin tarihsel zenginliği, kültürel birikimi gün yüzüne çıkarılarak kentin değerleri kayıt altına alınmıştır. Yapılan bu çalışmalar sosyal bilimler için önemli bir yer tutmaktadır. Bunun yanında Van ile ilgili yapılacak çalışmalar için arşiv niteliği taşıdığı gibi Van'ın geçmişine ışık tutan önemli belgelerdir. Aynı zamanda birçok çalışmaya ilham olmaktadır.

1.4. Geçmişten Günümüze Van'da Yerel Basın

"Takvm-i Vekayi ilk Osmanlı gazetesi olarak anılmakta ve Türk gazeteciliğinin de temeline yerleştirilmektedir. Oysa 1831 tarihinden önce imparatorluk sınırları içerisinde Fransızca yayınlanan yabancı gazeteler de vardır" (Tüfekçioğlu,1993:65). "Osmanlı Devleti'nde yayımlanan ilk Türkçe-Arapça gazete Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa tarafından 20 Kasım 1828'de Kahire'de çıkarılan Vakayi-Mısriye gazetesidir. Gazetede yer alan haberlerin yarısından fazlası Türkçe, geri kalanı Arapça'dır" (Bozaslan,6:2014). Daha sonraları ise Türkçe olarak Ceride-i Havadis, Tercümanı Ahval gazeteleri çıkmıştır.

"Osmanlı Devleti'nde taşrada basın faaliyetlerinin başlaması Tanzimat Dönemi'ndeki yeniliklere denk gelmektedir. O dönemde kurulan ve valiliklerin emrine verilen vilayet matbaaları ile doğrudan devlet eliyle vilayet gazeteleri çıkarılmıştır. Bu anlamda yerel gazetecilik faaliyetlerinin ilk örneği vilayet gazeteleri olarak karşımıza çıkmaktadır" (Sarı,2016:152).

> *Van'da ilk kez matbaa kurulması ve gazete çıkarılması Mıgırdıç Kırımyan isimli Ermeni bir din adamınca 1856 ile 1858 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. Kırımyan Ocak 1958 tarihinde Artsvi Vaspuragan (Van Kartalı) adında bir gazete çıkarmıştır. Kırımyan 1861 yılında Muş Psikoposluğu'na atanana kadar üç yıl boyunca Van'da yayın faaliyetini sürdürmüştür*. (Arvas,2018:256).

"Van tarihinde yayımlanmış ilk Türkçe gazete ise, Van Valisi Bahri Paşa'nın bastırdığı 1892 tarihli, haftalık ve dört sayfa halinde çıkan Türkçe vilayet gazetesi Van'dır" (Oksev,2016:134). 19. Yüzyılın ikinci yarısında başlayan yerel basın çalışmalarıyla vilayet gazeteleri çıkarılmaya başlanmıştır.

> *Valiliklerin emrine verilen vilayet matbaaları ile içeriği tamamen devlet tarafından hazırlanan vilayet gazeteleri yerel gazetecilik faaliyetlerinin ilk örnekleri sayılmaktadır. Birinci dünya savaşının sonlarına kadar Van'da çok sayıda gazetenin yayınlandığı bilinmektedir. Bu gazeteler genellikle savaş ortamında bir karşı propaganda aracı olarak*

kullanılmıştır. Birinci dünya savaşının hemen öncesinde Van valisi Tahsin Beyin çabalarıyla kurulan Çaldıran Gazetesi özellikle Ermenice çıkan gazetelere karşı devlet söylemini savunmuştur. Savaş ortamında zorlukla yayınını sürdürmeye çalışan Çaldıran Van'ın işgal edilmesiyle 1915 sonlarında kapanmıştır (Sarı,2019:262-263).

1915'ten sonra yaklaşık yirmi beş yıl Van'da gazete yayımlanmamıştır. Söz konusu durum 1937'ye kadar devam eder.

"İlyas Kitapçı 1937'de Yeni Yurd gazetesini çıkarmıştır. Gazetenin kısa ömürlü olmasıyla 1938'de Van Gazetesini neşretmeye başlar. Önceleri haftalık olarak yayınlanan Van Gazetesi 1943'ten sonra günlük olmuş, Kitapçı, bunu 1948'de kapatarak bugün devam etmekte olan Van Sesi Gazetesini çıkartmaya başlamıştır" (Talay,2017:138). Haziran 1953 tarihinde çıkmaya başlayan Van Postası gazetesinin uzun soluklu yayın hayatı 2013'e kadar devam eder. 1953'ten sonra İkinisan Gazetesi de çıkmaya başlar. Ali Laleci, (2018:15) "İkinisan Gazetesi'nin 1957 yılında yayın hayatına başladığını" ifade etmektedir.

Van'da yayımlanan 12 gazete 2013 yılında Basın İlan Kurumu'nun önerisiyle birleşerek sayılarını altıya düşürmüş, böylece ilan ve reklam gelirlerinin artmasının yanı sıra naylon kadro olayının yani kâğıt üstünde kadro şişirmenin de önüne geçilmiştir. Bu birleşme sırasında Van Postası, Doğu Anadolu, Vangölü Ekspres, Van Haber, Şark Yıldızı, İkinisan gazeteleri kapanmıştır. Bölge, Prestij Haber, İpekyolu Haber, Şehrivan, Van Olay, Van Sesi adlı gazeteler devam ediyor (Oksev, 2016:143).

Görsel 1.1 Günümüzde Van'daki Yerel Gazeteler

Van il merkezinde altı gazete yayın hayatını sürdürmektedir. Söz konusu gazetelerden biri olan Şehrivan Gazetesi Aziz Aykaç tarafından kurulmuştur. Gazete, on bir yıllık bir geçmişe sahip olup sekiz sayfadan oluşmaktadır.

Görsel 1.2 Şehrivan Gazetesi

Van Olay Gazetesi sekiz sayfadan meydana gelmektedir. Gazete, On üç yaşındadır.

Görsel 1.3 Van Olay Gazetesi

Van'ın en köklü gazetelerinden olan Van Sesi Gazetesi seksen üç yıllık bir tecrübeye sahiptir. Gazete sekiz sayfadan oluşmaktadır.

Görsel 1.4 Vansesi Gazetesi

Sekiz sayfadan meydana gelen Bölge Gazetesi'nin on beş yıllık geçmişi bulunmaktadır.

Görsel 1.5 Bölge Gazetesi

Yeni Doğu Gazetesi iki yıllık bir geçmişe sahip olan bir gazetedir. Gazete sekiz sayfadan oluşmaktadır.

Görsel 1.6 Yeni Doğu Gazetesi

Prestij Gazetesi yirmi dört yıllık bir geçmişe sahiptir. Gazete sekiz sayfadan oluşmaktadır.

Görsel 1.7 Prestij Gazetesi

1.5. Van Postası Gazetesi

Van Postası gazetesi 1953 yılında yayın hayatına başlamıştır. Sahibi ve kurucusu İhsan Akyol'dur. "Yazı İşlerini Fiilen İdare Eden Celal Çeliker, İdare Müdür ve Muharriri ise Şinasi Erensoy'dur" (12 Haziran 953, Sayı 2, Sayfa 1). Bu bilgilerin 1957 yılında gazetenin sol üst köşesinde şu şekilde güncellendiği görülmektedir. Sahibi İhsan Akyol, Mes'ul Müdür Fikret Akyol, Yazı İşlerini Fiilen İdare Eden Ali İhsan İlhan'dır. İhsan Akyol'un ölümünden sonra gazeteyi 1972'de oğlu Fikret Akyol devralmıştır.

"Sahibi ve Umumi Neşriyat Müdürü Fikret Akyol, İdari İşler Müdürü Turan Şahinbaş, Yazı İşlerini Fiilen İdare Eden Sorumlu Müdür Cevdet Güner'dir" (15 Ocak 1972, Sayı 4563*)*. Fikret Akyol'un gazetenin sahibi ve kurucusu İhsan Akyol'un oğlu olduğu 1972'de verilen mevlit ilanından anlaşılmaktadır.

> *Unutulmaz büyük acımız ve varlığımız biricik babamız merhum, gazetemiz sahibi İhsan Akyol'un vefatının seneyi devriyesine rastlayan 4-10-1972 Çarşamba günü ikindi namazını müteakip büyük camide aziz ruhu için mevlidi şerif kıraat olunacaktır. Dost, akraba ve din kardeşlerimizin teşrifleri rica olunur. Oğulları Fikret-İsmet* (4 Ekim 1972, Sayı 4785, Sayfa 1).

Gazete, ilk yıllarda düzenli olarak iki sayfa halinde çıkmıştır. 1963 Mayıs ayından itibaren sürekli olmasa da sayfa sayısı dört olarak çıkmaya başlamıştır. Sayfa sayısının sürekli değil de arada bir dört sayfa olarak çıkacağını gazete künyesinin de yer aldığı birinci sayfanın sol köşesinde okuyucularla şu şekilde paylaşılmıştır. "Gazetemiz Şimdilik Dört sahifedir" (21 Mayıs 1963: sayı 2009, sayfa 1).

Daha sonraki yıllarda bu bilgi "Gazetemiz Dört Sahifedir" şeklinde değiştirilmiştir. Van Postası gazetesi 1972 yılında düzenli bir şekilde dört sayfa olarak çıkmaya başlar. Van Postası gazetesi 1953'ten 1974 yılına kadar pazar günleri çıkmamıştır. Gazete aynı zamanda Ramazan ve Kurban bayramlarında da çıkmamıştır. Bu bilgi, okuyucularla düzenli olmasa da önceden ilan edilmektedir. 1954 yılında bu bilgi, "Üç Gün Tatil" başlığıyla şu şekilde yer almaktadır. "Gazetemiz Ramazan Bayramı münasebeti ile tatilden bilistifade üç gün çıkmayacaktır. Gazetemiz 5 Mayıs Cumartesi günü neşriyatına yeniden devam edecektir. Sayın okuyucularımıza duyururuz" (1 Haziran 1954, Sayı 296). 1956 yılında gazetenin Ramazan Bayramı'nda çıkmayacağı bilgisi okuyucuların bayramı kutlanarak verilmektedir. "Mübarek Ramazan Bayramı dolayısıyla gazetemiz 12, 13,

14, Mayıs günleri çıkmayacaktır. Sayın okuyucularımızın bayramını kutlar sıhhat saadet ve işlerinde hayırlı muvaffakiyetler, temenni ederiz. Van Postası" (11 Mayıs 1956, Sayı 889, Sayfa 1). Gazetenin Kurban Bayramı boyunca çıkmayacağı duyurusu "Sayın okuyucularımız" başlığıyla şöyle verilmektedir. "19- Temmuz-1956 Perşembe günü başlayacak olan Kurban Bayramı münasebetiyle gazetemiz 4 gün çıkmayacaktır. Bu münasebetle affınızı diler, bu büyük bayramımızın neşeli geçmesini candan temenni ederiz. Van Postası" (18 Temmuz 1956, Sayı 944, Sayfa 1) 1974 yılında ise "Kurban Bayramınız Kutlu Olsun" başlığıyla yer almaktadır. "Mübarek Kurban Bayramı bütün Müslümanlara ve sayın hemşerilerimize kutlu olmasını, huzur içinde idrak edilmesini dileriz. Gazetemiz bayram süresince intişar etmeyecek, Salı günü normal neşriyatına başlıyacaktır. Van Postası" (3 Ocak 1974, Sayı 6067, Sayfa 1)

Gazetenin bir elin parmağını geçmeyecek sayıda da olsa eksik, çıkmayan sayıları bulunmaktadır. Bunun gerekçesinin sonraki sayıda bazen belirtildiği de görülmektedir. 1974'te "Özür" başlığıyla bu bilgi okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır. "Makinemizde dün bir arızadan ötürü gazetemiz çıkmamıştır. Özür dileriz" (8 Eylül 954, Sayı 377, Sayfa 1). Düzeltme bilgisinin yer aldığı "-İTİZAR-" başlıklı ilan şu şekildedir. "Gazetemizin dünkü nüsha sayısı 1499 olacağı yerde 1498 olarak çıkmıştır. Düzeltilir özür dileriz. Van Postası" (13 Mayıs 1958, Sayı 1500, Sayfa 1)

Van Postası Gazetesi'nde birinci sayfanın en üstünde gazetenin adı büyük harflerle sayfa ortalanarak siyah renkle yazılmıştır. Gazetenin ismi çok az da olsa kırmızı renkle yazılmıştır. Gazete isminin hemen altında: "Günlük Siyasi İktisadi Tarafsız Gazete, Hak ve Hakikati olduğu gibi göstermek şiarımızdır" Sözü yer almaktadır.

Görsel 1.8 Van Postası 1953

Bu söz 3 Temmuz 1972' de "Milliyetçi Bağımsız Gazete" şeklinde değiştirilmiştir.

Görsel 1.9 Van Postası 1972

Bu değişikliğin altında yatan sebebin gazetenin oğul Fikret Akyol tarafından devralınması yatmaktadır. Miras yoluyla yayın hayatını devam ettiren gazetenin çizgisinde bir değişiklik meydana gelmemiştir.

Gazetenin sağ üst tarafında tarih ve basıldığı yer olan Van basım evi bilgisi yer almaktadır. Sol üst köşede ise gazetenin fiyatı ve sayı bilgisi yer almaktadır.

Görsel 1.10 Van Postası Künye 1953

Bu bilgiler sürekli güncellenmektedir. 1955'ten sonra sağ ve sol köşede yer alan bu bilgilere gazetenin künyesi, adresi gibi bilgiler de eklenmiştir. 1973 yılında gazete isminin yanına "DÜNYADA VAN AHRETTE İMAN" sözüne de yer verilmiştir.

Görsel 1.11 Van Postası Künye 1973

Bu bilgiler verilirken gazetenin kaç adet basıldığıyla ilgili bir bilgi mevcut değildir. Kaç adet satıldığı bilgisine de yer verilmemektedir. Van Postası gazetesi fiyatı 5 kuruştur. 12 Haziran 1953'te, gazeteye gönderilen yazıların sorumluluğu, basıldığı yer ile abonelik bedeli ve ilan fiyat tarifesi ile ilgili bilgilere şu şekilde yer verilmiştir:

> *Yıllığı 12 lira, Altı Aylığı 6 lira, Üç Aylığı: 3 lira Günü geçmiş nüshalar 10 kuruştur. Resmi ilanlar: başlık tek sütun üzerine altı satır kabul edilir ve beher satırdan 90 kuruş alınır. Bilumum yazı, ilan gazete adına gönderilmelidir. Gönderilen yazılar neşredilsin edilmesin iade edilmez. Basıldığı yer VAN BASIMEVİ* (12 Haziran 953, Sayı 2, Sayfa 1).

Günlük fiyatı 1953'te 5 kuruş olan gazetenin 1974'teki günlük fiyatı 50 kuruştur. Ekonomik duruma bağlı olarak bu artış abone bedeli fiyatlarına da yansımıştır. Van Postası gazetesinin abone tarifesi yıllara göre şu şekilde değişim göstermiştir.

Yıllar	1 Senelik	6 Aylık	3 Aylık	1 Aylık	Eski Nüshalar
1954	15 Lira	8 Lira	4 Lira	150 Kuruş	10 Kuruş
1955	15 Lira	8 Lira	4 Lira	150 Kuruş	50 Kuruş
1959	30 Lira	15 Lira	8 Lira	3 Lira	-
1967	54 Lira	30 Lira	-	-	-
1972(Ocak)	108 Lira	54 Lira	30 Lira	-	-
1972(Temmuz)	120 Lira	60 Lira	30 Lira	-	-

Tablo 1.1 Abone Tarifesi

İlan fiyat tarifesi bilgisine de sık sık yer verilmiştir. 1957'de bir ilanda ilan tarifesinin yanında pazarlık payı vurgusu şu şekilde yer almıştır. "Resmi ilanların santimetrekaresi 45 kuruştur. İlanlardan mesuliyet kabul edilmez. Hususi ilanlar pazarlığa tabidir. Teşekkür, Nişan Düğün ve Zayi ilanları maktuen 10 liradır.

Gönderilen yazılar neşredilsin neşredilmesin geri verilmez" (29 Mart 1957, Sayı 1159, Sayfa 2) İlan fiyatları 1959 yılında önceden duyurularak şu şekilde uygulanacağı belirtilmiştir. "Resmi ilanların 1 Mayıs 1959dan itibaren santimetrekaresi 80 kuruştur. Tescil ilanlarının santimetrekaresi 20 kuruştur. Gazetemizin fiatı 10 kuruştur" (27 Nisan 1959, Sayı 1793, Sayfa 2).

Van Postası gazetesi içerik ve görsel olarak çok zengin bir gazete değildir. İki sayfa olarak çıktığı dönemlerde birinci sayfada ulusal ve uluslararası, ekonomi ve dış politika haberlerine ve yerel haberlere yer verilmiştir. Dört sayfa olarak çıktığı dönemler gerek içerik gerekse görseller için aynı şey söylenemez. Dört sayfa olarak çıktığı sayılarda, diğer sayfalarda yerel haberler ve yerel unsurlar daha ağırlıktadır. Son sayfada reklam ve ilanlara yer verilmiştir. Yöneticiler ile ilgili haberlerde, çoğunlukla vesikalık fotoğraf kullanılmıştır. Bazen görsellere sayfanın büyük bir kısmını kaplayacak şekilde yer verilmektedir. Gazete, haber, köşe yazısı, ilan, reklam gibi kategorilerden oluşmaktadır. Gazetede ifade edilmek istenenler açık ve anlaşılır bir şekilde ifade edilmiştir. Alıntılarda fark edileceği gibi ifade ve anlatımda bazen bozukluklar, cümle düşüklüğü, imla hataları bulunmaktadır.

Van Postası gazetesi incelendiğinde 21 yıllık süreçte cumhuriyetin kazanımlarına vurgu ön planda tutularak coşkulu bir dil kullanılmıştır. Van Postası Gazetesi göreceği işlevin bilincinde olarak yayın hayatına başlamıştır. 2. Sayıda vizyonunu ve misyonunu şu şekilde ifade etmektedir.

> *Van Postası Gazetesi Vilayetin gazetesi olarak, vilayetimizin her sahasındaki ihtiyaçlarına büyük bir ehemmiyetle önderlik edecek ve inkılaplarımıza hizmeti vazifeyi bir borç bilecektir. En doğru ve en yeni haberleri, Fıkra, Hikâye, Spor, San'at, Edebiyat ve Tefrikayı Van Postasında Bulacaksınız. Vilayetimizin her sahada kalkınmasını candan temenni eden hemşehrilerimize fikirlerini beyan etmeleri için VAN POSTASI sütunlarının kendilerine açık olduğunu bildirmekle gazetemiz müsterihtir. Ayrıca matbaamızda Kartvizit, Kartpostal, Zarf Mektupluk, Fatura ve Düğün Davetiyelerinizle her türlü ilan işleri müşterinin zevkine göre ucuz bir ücretle gayet itinalı yapılır. Şerifiye Caddesi Eski Santral Sok. No. 45* (12 Haziran 953, Sayı 2, Sayfa 1).

Gazete izlediği yayın politikasıyla ilgili doğru işler yaptıkları ve böyle devam edeceklerini birinci sayfadan, "Alet" başlığıyla şu şekilde vermektedir. "Herkes bilsin ki biz hiçbir çürük fikre alet olmadık ve olmayız…! Yalnız sütunlarımızda memleket gençlerinin ileri ve yeni olan fikirlerine yer verdik. Bu hareketimizle de daima övünürüz" (11 Nisan 1955, Sayı 557, Sayfa 1) Gazetenin bu çizginin tasvip edildiği, ilgi gördüğü ile ilgili haber şu şekilde sunulmuştur.

N. F. Kısakürek Beraberindeki Milliyetçi Gençlerle Birlikte Gazetemizi Ziyaret Etti

İki günden beri Şehrimizde hususi surette gelmiş bulunan Büyük Şair ve mütefekkir Necip Fazıl Kısakürek yanında bulunan bir sürü milliyetçi gençler olduğu halde saat 1 30 da Gazetemizi ziyaret etmiştir. Gazetemizin tertip ve baskısını beyenen Şair Necip Fazıl Kısakürek Gazetemiz yazıhanesinden sonra İkinisan ve Kurtuluş Gazetelerine gitmiş ve bu Gazetelerde bazı incelemeler yapmıştır (7 Ağustos 963, Sayı 2073, Sayfa 1).

Van Postası bir yerel gazete olarak memleketi ilgilendiren tüm konularda olduğu gibi Van'daki sosyal yaşama da denetleyici, yapıcı, eleştirel bir tavır sergileyerek katkıda bulunmuştur. 1955'te "Yaz Geldi" başlığıyla verilen haberde dile getirilen istek 1957'de "Belediyemizin Hayırlı Teşebbüsü" haberiyle karşılık bulduğu, sosyal hayatın akışını rahatlatıcı önlemlere dikkat çekilerek iltifatlarla şu şekilde yer almıştır.

1955	1957
"Birkaç günden beri kapalı ve yağışlı giden havalar düzelmeğe başlamıştır. Bu yüzden halk mesire yerlerine gitmeğe hazırlanmaktadır. Bizim temennimiz, bu yerlere işleyecek olan vasıtalar için, Belediyece, şimdiden mezbut bir tarife tanzim olunmasıdır" (18 Mayıs 1955, Sayı 589, Sayfa 1).	*Belediyemizin büyük bir fedakarlık ile giriştiği otobüs faaliyeti halkımızın memnuniyetini ve şükranlarını kazanmıştır. Pek yakında ikinci otobüs de çalışmağa başlayacak ve Edremit seferi yapacaktır. Yazın, Vilayetimizin mesire yeri olan şirin Edremite başlayacak olan sefer sayesinde hemşehrilerimiz ucuz ve rahat gezme imkanına kavuşacaklar. Belediyemize ne kadar teşekkür etsek azdır. Her sahada hayırlı muvaffakiyetler temenni ederiz. Van Postası* (26 Haziran 1957, Sayı 1231, Sayfa 1).

Tablo 1.2 İltifatlar

Gazetenin tirajı, kimler tarafından okunduğu, okuyucu profili ile ilgili bilgiye yer verilmemektedir. Gazetenin okunması ve okutulmasına yönelik sözler gazetenin en alt kısmında sürekli yer bulmaktadır. Söz konusu deyişler şu şekilde yer almıştır. "GAZETEMİZİ OKUYUNUZ" (16 Haziran 953, Sayı 3, Sayfa 2). "Van Postası SENİN GAZETENDİR OKU VE OKUT" (8 Nisan 1955, Sayı 555, Sayfa 2).

1953'ten 1974 yılına kadar Van'ın tarihi, ekonomisi, siyasal ve sosyal yaşamıyla ilgili birçok habere yer veren, Van'ın o dönemdeki kent yaşamına ışık tutan bilgileri barındıran Van Postası gazetesi, 2013 yılına kadar çıkmaya devam etmiştir.

II. BÖLÜM

2. VAN POSTASI GAZETESİ'NDE VAN HALK YAŞAMI

2.1. Bayramlar

Bayramlar sosyal hayatın önemli bir parçasıdır. Halk yaşamındaki tezahürleri zamana ve koşullara göre farklılık gösterebilmektedir. Bu farklılığı ülkenin, şehrin içinde bulunduğu sosyal ve siyasal iklimden ayrı düşünmek mümkün değildir. Resmi bayramların Van Postası Gazetesi'ne yansımaları dönemin şartları, ideolojik güç bağlamıyla yer almaktadır. Resmi bayramlar gazetede geniş bir yer tutmaktadır. Resmi bayramla ilgili haberler okuyuculara heyecanlı bir şekilde sunularak coşkulu bir dil kullanılmıştır. Ulus devlet vurgusu ön plana çıkartılmıştır. Kutlamaların yetkili mercilerce çok ciddiye alındığı, hatta abartıldığı gazetede bir şikâyet olarak yer almaktadır. "Ekmek Derdi" başlığıyla yer alan haberde 2 Nisan Van'ın Kurtuluşu etkinleri bu bağlamda ele alınarak söz konusu durum şu şekilde eleştirilmektedir.

> *Son günlerde ekmekler eksik olarak satışa arz edilmektedir. Belediye ve belediye zabıta memuru yokmudur diyeceksiniz, var amma, temsil verilecek diye hepsine ayrı ayrı bir vazife taksimi yapılmış olduğundan piyasada hiçbir zabıta memuruna rastlanmamaktadır. Bu müsamere bittikten sonra Sayın Belediyemizden ricamız etrafta ne var ne yok diye alakalanacak olursa müsamere gibi hepimizi memnun etmiş olur* (2 Nisan 1955, Sayı 550, Sayfa 1).

Dini bayramlara yer verilirken halkın kutsal zamanlar olarak kabul ettiği üç aylar, kutsal geceler toplumsal gerçeklik çerçevesinde değerlendirildiğinde gazeteye yansımaları çok sönük kalmaktadır. Çoğu zaman doğrudan değil dolaylı bir şekilde gazetede yer bulmaktadır. Bayramlar, resmi ve dini bayramlar başlıkları altında değerlendirildi.

2.1.1. Resmi Bayramlar

Van Postası gazetesi incelenirken 21 yıllık süreç uzun bir süreç olduğu için toplumda meydana gelen değişimler ve bu değişimlerin etkileri görülebilmektedir. Resmi bayramlar gazetenin sayfalarına çok ayrıntılı bir şekilde yansıtılmıştır. Bu süredeki değişimin, dönüşümün detayları tablo halinde daha iyi okunulabilir. Halk yaşamındaki yeri daha sağlıklı bir şekilde görülür. Resmi bayramlar ile ilgili haberler, bayramlardan önceki günlerde de gazeteye yansımaktadır. "Büyük Zafer Bayramının Yıldönümü" başlığıyla yer alan haberde tarihi başarı, okuyanları

etkileyecek ve heyecanlandıracak şekilde hamasi duygularla aktarılmıştır. Haber şu şekilde yer almaktadır.

> Türk Kurtuluş Savaşının zaferle sona ermesine amil olan Büyük Taarruz 31 yıl önce dün başlamış Türkün süngüsüne karşı, aylarca dayanabileceği sanılan düşmanlar üç gün zarfında Türk süngüsünün karşısında paramparça olarak dağılmıştır. Bayramın 31. Yıldönümü 30 Ağustos 953 Pazar günü kutlulanacaktır. Bu büyük bayram Türk milletine daimi olsun. (29 Ağustos 953, Sayı 53, Sayfa 1)

1953'ten 1974'e kadar 30 Ağustos Zafer Bayramının gazeteye yansımasında belirgin bir değişiklik görülmediği için her yılı içeren detaylar verilmedi. Sadece üç yıl tabloda gösterildi. 1972 yılı, diğer yıllara göre yereldeki ayrıntılara yer verilmeyip ulusal boyutuyla ele alınmıştır. Yurt geneli kutlamalara, orduya, yöneticilere vurgu daha ağırlıktadır. Bunu belirleyen de dönemin şartları, ideolojik güç gibi etkenlerdir.

1953	1954	1972
30 Ağustos Zafer Bayramı Dün Büyük Törenle Kutlandı *30 Ağustos Zafer Bayramının 31.yıldönümü parlak bir merasimle kutlandı. Sabahın erken saatlerinde alan halk tarafından doldurulmuştu. Saat 8.40'ta programa göre Orduevinden General tarafından tebrikler kabul edilmiştir. Tebrikte vilayet ve resmi daire erkanı hazır bulunmuşlardır. Sabah saat 9.30 da merasime başlanmış genç subaylardan biri günün önemini belirten konuşma yapmıştır. Bunun akabinde General Fikri Oğuz günün askeri önemini belirtmiş ve maziye geçerek ağustos ayının bir zafer silsilesi olduğunu söylemiş Malazgirt ve Çaldıran muharebelerini misal vermiştir. Bundan sonra resmi geçide başlanmış ve tertib edilen sıraya göre askeri birlikler kumandan vilayet erkanını ve halkı selamlamışlardır. Askerlerimiz resmi geçit esnasında halkın coşkun tezahüratı ile alkışlanmışlardır. Saat 12 de 21 pare top atılmış ve merasim böylece sona ermiştir* (31 Ağustos 1953, sayı 64).	***30 Ağustos Zafer Bayramı Coşkun Tezahüratla Kutlandı*** *30 Ağustos Zafer Bayramı bütün Türkiyede olduğu gibi memleketimizde de coşkun tezahüratla kutlanmıştır. Daha törene başlamaya epeyce bir zaman olduğu halde tören yeri sabahın bu erken saatlerinde mahşeri bir kalabalık arzediyordu. Saat 9 da Askeri garnizonda Tebrikat kabulü yapıldıktan sonra saat 9 40 merasim yerine avdet edilmiştir. Tören yerine geldikten sonra şeref türibininde Garnizon Kumandanı Vali, Resmi devair amirleri, Subaylar ve şehrimiz ileri gelenleri yerlerini aldılar. Şu anda merasim başlıyordu: kumandan ve Vali Şanlı askerlerimiz, öğrenci ve halkın bayramını kutladıktan sonra büyük kurtarıcı Atatürkün büstü önünde bir işaretle büste çelenk konduktan sonra 5 dakika saygı sükutuna geçilmiştir. Müteakiben günün manasını belirten söylevler irad edildikten sonra geçit resmine başlanmıştır. Geçit resmi cidden muntazam olmuştur. Bandonun çaldığı marşlarla bilhassa şanlı askerlerimizin gözleri kamaştıran intizamlı geçişleri tarihimizin sayfalarını*	***ZAFER BAYRAMI BÜTÜN YURTTA KUTLANDI*** *30 Ağustos Zafer ve Ordu Bayramının ellinci yıldönümü, yurdun her tarafında şenliklerle kutlandı. Gündüzki geçit resmini takiben, gece fener alayları ve balolar düzenlendi. Genel kurmay başkanı Orgeneral Faruk Gürler, millete yayınladığı mesajda, Türk Ordusunun her an uyanık olup rejime bağlı olduğunu, Atatürk ilkelerine sadık kaldığını belirtti. Zafer bayramı dolayısıyla, Cumhurbaşkanı, başbakan, meclis başkanları ile ordunun yüksek kademeleri arasında tebrik ve teşekkür mesajları gönderildi* (31 Ağustos 1972, Sayı 4756, Sayfa 1).

	altun yazılarla sösleyen günün şerefine 21 pare top atılmıştır. Öğleden sonra şehrin muhtelif yerlerinde davul ve zurnalarla şenlikler yapıldıktan sonra gece askeri garnizon tarafından bandonun iştiraki ile bir fener alayı tertip edilmiştir. Fener alayı çok canlı olmuştur. Ayrıca askeri gazinoda bir aile toplantısı yapılmıştır. *N. Dizen* (31 Ağustos 954, Sayı 371, Sayfa 1).	

Tablo 2.1 30 Ağustos Kutlamaları

Kutlama programlarının devlet erkânının eksiksiz katılımıyla, büyük bir ciddiyetle gerçekleştirildiği bilgisi gazetede yer almaktadır. Halk tarafından heyecanla takip edilmiş, ilgi gösterilmiş ve bu kutlamalara büyük bir katılım olmuştur. Bu kutlamalar törenle sınırlı kalmayıp gün boyunca sokak eğlenceleri, toplantılar, balolar, fener alayları şeklinde sürmüştür. Tüm ülkede aynı programın uygulandığı bilgisi de gazeteye yansımıştır. Spor kulüpleri bu münasebetle etkinlikler düzenlemiş maç yapmışlardır. Haber "Şengençlerin Muştaki Galibiyeti" başlığıyla şu şekilde verilmiştir. "Vilayetimizin Şengençler Spor Kulübü 30 Ağustos Zafer Bayramında Muşla yaptığı maçı güzel bir oyun çıkararak 2-1 mağlup etmeğe muvaffak olmuştur*"* (1 Eylül 954, Sayı 372, Sayfa 2).

Resmi bayramlarla ilgili haberler bayramdan önceki günlerde de gazetede yer almaktadır. Bu haberlerde bayram günü için yapılacaklara yer verilmektedir. Kutlama programlarına ayrıntılı bir şekilde yer verilerek okuyucular bilgilendirilmektedir. Cumhuriyet Bayramı ile ilgili haber "Cumhuriyet Bayramının 30'uncu Yıldönümü Yarın Bir Törenle Kutlanacaktır" başlığıyla verilerek şöyle devam etmektedir.

> *Cumhuriyet ilanının 30'uncu yıldönümü münasebetiyle bugün saat 13 de üş pare top ateşini müteakip bütün resmi daireler dükkanlar, otel gazinolar bayrak ve yeşillikle süslenecektir. Yarın cumhuriyet bayramının 30'uncu yıldönümü olmak itibariyle bu yılın geçmiş senelerden üstün bir şekilde kutlanması için gereken tedbirler alınmış ve hazırlıklar ikmal edilmiştir. Bayramın geçen yıllara nazaran daha fazla neşeli kutlanacağı tahmin edilmektedir* (28 Ekim Çarşamba 1953, sayı 114).

Cumhuriyet bayramları okuyuculara aktarılırken 1960 ve 1963'te şu başlıklar kullanılarak okuyuculara aktarılmıştır. Yer alan başlıklarda bayramın önemine ve yapılan hazırlıklara vurgu yapılmıştır. "Cumhuriyetimizin XXXVII Yıldönümü Türk Milletine Kutlu Olsun İkinci Cumhuriyet devrinin bu ilk bayramı, Türk Milleti için

daha mutlu, daha ferah bir istikbalin anahtarı olsun" (29 Ekim 1960, Sayı 2245, Sayfa 1). "Cumhuriyetin 40 ncı Yıl Dönümü Bugün Kutlanılıyor Resmi daireler ve dükkanlar dünden Beri Her tarafı Bayraklarla süslenmiş ve bugünkü kutlanacak Bayramın bütün Hazırlıkları tekamül Etmiştir" (29 Ekim 1963, Sayı 2144, Sayfa 1).

Cumhuriyet Bayramlarının 21 yıllık süreçte, kutlama programlarında ve halkın yaşamına yansımalarında belirgin bir farklılık görünmemektedir. Kutlama Programları hem resmi düzeyde hem de halk tarafından büyük bir ciddiyet ve heyecanla alaka görmektedir. Gazete bunu, yine coşkulu bir dille okuyuculara aktarmaktadır. 1954'te "Cumhuriyet Bayramının 31.ci Yıldönümü Dün Bütün Yurtta Olduğu Gibi Şehrimizde de Sevinç ve neş'e İçinde Kutlandı" başlığıyla, 1974'te ise "Cumhuriyet Bayramının 51. Yıldönümü Dün Şehrimizde Törenlerle Kutlandı" başlığıyla verilmiştir. Haberlerin ayrıntıları şu şekildedir.

1954	1974
Cumhuriyet ilanının 31.ci yıldönümü münasebetiyle dün şehrimizde büyük bir tören yapılmıştır. Sabahleyin erken saatlerinden itibaren Belediye meydanını dolduran binlerce halk bu büyük günün sevinç içerisinde yapılacak merasim bekliyordu. Hükümet adına tebrikat kabul eden Sayın Valimiz İlhan Engin General Sırrı Gemalmaz Belediye Reisi Hamdi Özmen ile birlikte saat 9 u 45 geçe merasim yerine gelerek meydanda yerlerini almış bulunan okulları ve askeri kıtaları ve halkın bayramını tebrik ederek şeref türübününde yerleri aldıktan sonra askeri bandonun çaldığı İstiklal marşını müteakip Vali İlhan Engin hitabet kürsüsüne gelerek günün manasını belirten ve çok veciz bir hitabede bulunarak hayırlı olması temennisinde bulunmuştur. Vali sürekli alkışlar arasında kürsüden inerek yerine geldikten sonra muhtelif okul öğrencileri tarafından şiirler okunmuş müteakiben geçit merasimine başlanmıştır. Sırasıyla İlkokullar, Lise, Erkek ve Kız Sanat Enstitüsü öğrencileri ve askeri birlikler geçit resmi ifa edildikten sonra merasime son verilmiştir. Bayram münasebetiyle Belediye önünde çalınan davul ve zurnalarla halk akşamın geç vaktine eğlenmiştir. Gece askeri birlikler ve halk tarafından bir fener alayı yapılmıştır. Bayramda böyle neşe içinde sona ermiştir (30 Ekim 954, Sayı 422, Sayfa 1).	*Cumhuriyetimizin 51 Yıl dönümü bütün yurtta Kıbrıs'ın Türk kesimlerinde ve yurt dışındaki temsilciliklerimizde ve şehrimizde dün coşkun törenlerle kutlandı. Bayram bu akşam sona erecek. Şehrin resmi ve özel binaları bayraklarla, caddeler takı zaferlerle süslenmiş. Resmi teşekkül ve müesseseler Atatürk anıtına çelenkler koymuşlardır. Bir öğretmen ve bir Asteğmen günün mana ve önemini belirten birer konuşma yaptıktan sonra talebeler bayramla ilgili şiirler okumuşlardır. Daha sonra geçit resmi yapılmış, gece Fener alayı düzenlenmiştir* (30 Ekim 1974, Sayı 6318, Sayfa 1).

Tablo 2.2 Cumhuriyet Bayramı

Bütün resmi bayramlarda olduğu gibi Cumhuriyet Bayramı kutlamaları kapsamında da futbol turnuvaları düzenlenmiştir. "Maç" başlığıyla yer alan haberin devamı şöyledir. "Cumhuriyet Bayramı için tertip edilen kupa maçlarının 2'ci maçı dün yapıldı. Lise karması ile Van karması ile yapılan maç 1-1 berabere sona ermiştir" (30 Ekim 1953 Cuma, sayı 116).

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda halkın katılımıyla bir şenlik havasında geçmektedir. Özellikle 1955'teki haberde o anlar betimlenerek okuyucuya aktarılmaktadır. 1974'e kadar belirgin bir değişiklik görülmemektedir. 1974'te haber aktarılırken ayrıntılara fazla yer verilmeyerek sönük bir sunumla yer almıştır.

1954	1955	1974
23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı Dün Bütün yurtta Kutlandı ve Şehrimizde Büyük Bir Tören Yapıldı *Dün sabahleyin erkenden genç ihtiyar beylerle vatandaş Belediyenin önünü doldurmuş ve okullar krokide gösterilen yerlerini almışlardı. Tam saat 9.30 da Vali, Tuğay Komutanı Belediye Başkanı öğrencilerin bayramını kutlamışlardır. Tebrikler bittikten sonra bandonun iştirakiyle İstiklal Marşı söylenmiştir. Lise Edebiyat öğretmeni İbrahim Şahin oğlu günün mevzuunu belirten bir söylev verdikten sonra Lise Kız Enstitüsü İlkokullar ve öğrencileri tarafından şiirler okunmuştur. Müteakiben ilkokul öğrencileri and içerek resmi geçit yapılmıştır. Bayram çocuklarımızın ve bütün vatandaşlarımızın neş'esi içinde kutlanmıştır* (24 Nisan 954 Cumartesi, Sayı264, Sayfa 1).	***23 Nisan Hakimiyeti Milliye Bayramı Şehrimizde Törenle Kutlandı*** *Cumartesi günü yurdun her tarafından olduğu gibi Vanımızda da 23 Nisan Milli Hakimiyet Bayramı törenle ve büyük tezahüratla kutlandı. Tarihimizin bir dönüm noktasını teşkil eden bu mutlu günü hepimiz kalpten gelen en derin sevgi ve coşkunluk içerisinde bütün canlılığı ve bütün manasıyla yaşattık. Bir gün önceden dükkanlar ve resmi müesseseler şanlı bayrağımızla süslenmişlerdi. Sabahın erken saatlerinde mini havalar çalan davul sesleri duyuluyordu. Saat dokuz sıralarındayken Belediyenin önü halkımız ve öğrencilerle hıncahınç dolmuştu. Rengarenk elbiseler giyinmiş ilkokul yavrularında büyük bir neşe mevcuttu. Kimi elinde yarın için birçok şeyler ifade eden tabelalar taşıyor, kimi çember çeviriyor, birisi süslediği bisikletine binmiş sağa sola koşup duruyor. Bir ara İstiklal Marşı okundu. Bunu müteakip lisemizin muhterem edebiyat öğretmeni İbrahim Şehitoğlu günün taşıdığı manayı az ve*	***23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı*** *23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramımız dün bütün yurtta, yurt dışı elçiliklerimizde, Kıbrıs'ta olduğu gibi şehrimizde de büyük bir törenle kutlandı. Hükümet önünde ve Cumhuriyet caddesinde hazırlanan program gereğince saat 9.15 de Vali, Tuğay komutanı, Milli Eğitim Müdürü ve Belediye başkanı öğrencilerin ve halkın bayramını kutladılar. Tugay Bandosu eşliğinde şanlı bayrağımızın göndere çekilmesinden sonra okullar şiirlerini okudu ve bir konuşmadan sonra resmi geçit yapıldı. Bando, davul zurna, milli oyun ve folklör ile bütün gün şehrin muhtelif yerlerinde gösteriler yapıldı. Gece garnizon tarafından fener alayı tertiplendi* (24 Nisan 1974, Sayı 6159, Sayfa 1).

	öz konuşmasıyla belirtti. Ardısıra kürsüye gelen ilkokul öğrencileri büyük bir heyecan içerisinde önceden tespit edilmiş, muhtelif şiirler okudular. Bunları müteakip bando refakatıyla resmi geçit başladı. Önce ilkokullar, arkalarından enstitü, lise, sanat okulu sırayla geçtiler. Böylece bu mutlu bayram sona erdi. Öğleden sonra ilkokulların müştereken tertip ettikleri müsamere büyük bir davetli kütlesi önünde en iyi, en çekici bir mahiyette sunuldu. Aynı günün gecesi Orduevinin de gene ilkokullarımızca bir çocuk balosu yapıldı ve bayram böylece neş'e içinde sona erdi (25 Nisan 1955, Sayı 569, Sayfa 1).	

Tablo 2.3 23 Nisan Kutlamaları

Diğer resmi bayramlarla ilgili kutlama programı ve yapılan hazırlıklar ile ilgili haberlere bir gün önceden sıkça yer verilmiştir. Aynı haberin Gençlik ve Spor Bayramı için de verildiği görülmektedir. Haber "Gençlik Bayramı" başlığıyla şu şekilde yer almaktadır. "19 Mayıs Çarşamba günü yapılacak olan Gençlik ve Spor Bayramı hazırlıkları ikmal edilmiştir. Bu münasebetle spor kulüpleri ve okullar tarafından gösteriler yapılacaktır" (18 Mayıs 954, Sayı 284, Sayfa 1). 1967 yılında ise haber, bir gün önceden, şu başlık kullanılarak okuyuculara aktarılmaktadır. "GENÇLİK SPOR BAYRAMI YARIN KUTLANILIYOR Yarın Bütün Daireler, Okullar ve Dükkanlar Bayraklarla süslenecek" (18 Mayıs 1967, Sayı 3137, Sayfa 1)

Gençlik ve Spor Bayramı haberlerinde kutlamanın içeriğiyle ilgili dikkat çekici bir değişiklik olmamıştır. 1954'te "Gençlik Spor Bayramı*"* 1955'te "19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Dün Törenle Kutlandı" 1969'da ise "19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı Kutlandı Yağmur Sebebiyle gösteriler Tam Yapılamadı'' başlığıyla verilen haberlerin ayrıntıları şu şekilde okuyuculara aktarılmıştır.

1954	1955	1969
19 Mayıs Gençlik Spor Bayramı her yerde olduğu gibi memleketimizde de	*Dün şehir sahasında Gençlik ve Spor Bayramı büyük bir halk kitlesi önünde*	*Aziz Atatürk'ün Samsun'a çıkışının 50. yıl dönümü olan 19 Mayıs Gençlik ve Spor*

büyük tezahüratla kutlanmıştır. Dün saat 8den beri sahada büyük bir seyirci kütlesi okulları sabırsızlıkla beklemekte idi. Nihayet Bando ile bütün okullar ve Gençlik kulüpleri gelerek Atatürk Büstüne çelenk koyduktan sonra sahaya giderek yerlerini almışlar birçok gösteriler yapmışlardır. Ve böylecek bayram neş'e içinde sona ermiştir (20 Mayıs 954, Sayı 286, Sayfa 1).	*tezahüratla kutlanmıştır. Kısa bir zamanda gerek halkımız gerekse okul gençlerimiz sahayı dört bir yandan çevirmişlerdi. Gençlerimiz bando refakatinde milli marşımızı sahayı inleterek söylemişlerdir. Bunu müteakip Vali ve Lisemizin son sınıf öğrencilerinden Torgut Mungen günün manasını ifade eden bir konuşma yapmışlardır. Daha sonra genç okul öğrencilerimiz hazırladıkları 19 Mayıs hareketlerini büyük bir muvaffakiyetle başarmışlardır. Gerek genç kız talebelerimiz ve gerekse Lise gençlerimiz ve gerekse Ernis Öğretmen Okulu öğrencilerinin gösterileri başarılı olmuştur. Erzurum barları ve milli oyunlar Şeref ve arkadaşları tarafından muvaffakiyetle canlandırılmış, büyük bir takdirle karşılanmıştır. Müteakiben ordu birliklerinin yapmış olduğu tatbikatın heyecanları arasında gösteriler sona ermiştir* (20 Mayıs 1955, Sayı 591, Sayfa 1).	*Bayramı dün kutlandı. Bütün yurtta şenliklerle kutlanan Bayram ilimizdede kutlama komitesinin hazırladığı bayram programı dahilinde kutlandı. Gösteriler sırasında yağmurun yağması üzerine program tadil edilmiş bu yüzde askeri birlikler ve diğer gösteriler yapılamamıştır* (20 Mayıs 1969, Sayı 3752, Sayfa 1).

Tablo 2.4 19 Mayıs Kutlamaları

1969 yılındaki kutlamaların olumsuz hava koşulları nedeniyle yarıda bırakıldığı görülmektedir.

2 Nisan Van'ın Kurtuluşu halkın büyük katılımıyla temsillerle kutlanmıştır. Etkinlikler hem tören kutlamaları hem de şehrin her alanında gün boyunca yapılan etkinliklerle devam edilmiştir. 2 Nisan Van'ın Kurtuluşu 1960 yılında şu başlık kullanılarak okuyuculara aktarılmaktadır. "Güzel Vanımız Menfur Düşman İstilasından Kurtuluşunun 42. Yıldönümü bugün COŞKUN BİR SEVİNÇLE KUTLUYOR. Bu mutlu gün bütün Vanlılara ve Türk milletine kutlu olsun" (2 Nisan 1960, Sayı 2073, Sayfa 1)

1953 yılından 1974 yılına kadar bayram kutlamalarının içeriklerinde belirgin bir değişiklik olmayıp hep aynı şekilde devam etmiştir. Söz konusu haberler şu şekilde yer almıştır.

1954	1955	1974
Van kurtuluşunun 36.cı Yıldönümü Dün Büyük Bir Heyecanla Kutlandı *Sabahın erken saatlerinden itibaren Belediye meydanını dolduran halk bu mutlu günün neşesi içinde gittikçe artan büyük bir kesafetle genç, ihtiyar, kadın ve çocukların sevinç duyguları ile o kurtuluş anının heyecanını yaşatıyordu. Atılan top ateşiyle merasime başlanarak işgal kuvvetlerinin öncülerini emniyet tedbirleri ile adım adım takip eden Büyük Birliklerin şehre girişi halkın heyecanını arttırmış, elleri bağlı genç kızı kurtaran ve Şanlı Türk Bayrağını Van kalesine diken işgal komutanına şehir temsilcisi tarafından buket takdim edilmiştir. Askeri birlikleri müteakiben şehre giren milis kuvvetleri ile temsili Vali Arif Akgün ve Öğretmen Dursun Özel tarafından günün önemi hakkında hitabelerde bulunmuştur. Müteakiben asker ve okulların geçit resmi yapılmış, teşekküllerin hazırladığı çelenkler merasimle Atatürk Büstüne konmuştur. Gece askeri birlikler tarafından fener alayı tertiplenmiş ve Belediye tarafından Şehir Sinemasında bir temsil verilmiştir* (3 Nisan 954, Sayı 246, Sayfa 1).	***Güzel Vanımızın 37.ci Yıldönümünü Büyük Sevinç İçerisinde Kutluyoruz*** *Bugün Vanımızın 37.ci yıldönümünü kutlama töreni Belediye önündeki alanda yapılacak. Törende, askeri birlikler, okullar, sporcular ve halk alandaki yerlerini aldıktan sonra temsili hareketler başlayacak ve birliklerimiz top tüfek ateşleri arasında şehre girecekler. Şehre ilk giren kıt'a kumandanı tarafından şehri temsilen esarette bulunan kız esaretten kurtarılarak, İstiklal Marşıyla bayrak direğe çekilecek ve geçit resmini müteakip tören sona erecektir. Gece şenliklere devam edilecek. Askeri birlik tarafından fener alayı yapılacak. Ayriyeten sinema salonunda da belediye tarafından müsamere tertiplenmiş bulunuyor* (2 Nisan 1955, Sayı 550, Sayfa 1).	***Van'ımızın Kurtuluş Günü Büyük Törenlerle Kutlandı*** *Van'ın düşman işgalinden kurtuluşunun 56.yıl dönümü dün meserret içinde kutlandı. Garnizon komutanlığınca saat 8 30 da Hacıbekir kışlasından gelen yol üzerindeki binaların uygun görülen yerlerine makinalı tüfekler yerleştirilerek şehrin düşmandan temizlenmesi ve kurtarıcı kuvvetler tarafından şehre girilmesi, şehrin ele geçirilmesi temsil edilerek büyük heyecan yarattı. Gösteriler saat 9 30 a kadar devam etti. Şehre giren müfreze komutanı esir kızı kurtardıktan sonra kendisine şehrin şükran ifadesi olarak bir buket takdim edildi. Ve Atatürk anıtına çelenkler konulduktan sonra hatipler günün mana ve önemini belirten konuşmalar yaptılar ve gençler hamasi şiirler okudular. Garnizon Komutanı ve Belediye Başkanı, askeri birliklerin, okulların, derneklerin ve halkın bayramını kutladılar. Bundan sonra geçit resmi ilan edildi, malul gaziler, Askeri birlikler, Okullar Resmi geçide canlılık verdiler. Protokol tebrikatından sonra Zeve şehitliği ziyaret edildi. Ve dün gece garnizon komutanlığınca fener alayı düzenlendi. Belediyece Ordu evi salonunda düzenlenen Van'ın kurtuluş gecesi balosu ise neşe içinde sürdürüldü* (3 Nisan 1974, Sayı 6141, Sayfa 1).

Tablo 2.5 2 Nisan Kutlamaları

Bayramlarda bir gelenek haline gelen futbol maçlarının Van'ın kurtuluşu için de yapıldığı görülmektedir. "MAÇ" başlığıyla verilen haberin devamı şu şekildedir. "Van Kurtuluş Bayramı münasebetiyle 2 Nisan 1954 Cuma günü saat 14 de

Şengençler Kulübü ile E. Sanat Enstütüsü ile maç yapılacaktır. Her iki kulübede muvaffakiyetler dileriz" (2 Nisan 954, Sayı 245, Sayfa 1).

Denizcilik Bayramının kutlama programı diğer resmi bayramlara göre daha zengin bir içeriğe sahiptir. Yıllar içerisinde kutlamalar halk yaşamında belirgin bir farklılık göstermemiştir. Yıllara göre ayrıntılar tablolardaki haberlerde görülebilmektedir.

1953	1969	1973
DENİZCİLİK BAYRAMI Münasebetiyle *Şinasi Erensoy* *Her sene olduğu gibi bu yıl da Denizcilik bankası Van şubesi tarafından hazırlanan program gereğince Van Gölü sahillerindeki iskelelerde kabotaj hakkının Türkiye'de tanınması günü olan 1 Temmuz'da yapılacak merasim için sayın valimiz İlhan Engin'in başkanlığında toplanan komisyon ilimiz iskele köyünde 1 Temmuz Çarşamba günü yapılacak tören programını tanzim ederek gereken hazırlıklara başlanmıştır.* *Şehrimizde bulunan spor kulüpleri de bu gün için şenlik hazırlıklarına başlamışlardır.* *1 Temmuz Çarşamba gecesi de şehrimiz Van Gençlik Spor Kulübünün faal başkanı Fikret Akyol baş kaptan Kemal İlvan'ın uzun zamandan beri çalışarak genç elemanlarla hazırlamış oldukları dram olarak (Efenin Yemini) komedi olarak da (Bir İlan Hatası)piyeslerini şehrimiz şehir sinemasında temsil edeceklerdir. Halkımıza neşeli bir gece geçirmek fırsatını bağışlayacak olan gençlerimizle dolayısıyla bölge müdürümüz N. Rüştü Kırlı'yı şimdiden tebrik eder gençlerimize başarılar dileriz* (26 Haziran 1953 Cuma sayı 12)	**"Denizcilik Bayramı Bugün Kutlanılıyor** Denizcilik bayramı bugün bütün sahil bölgelerde törenlerle kutlanacaktır. Bu münasebetle İskele köyü sahilinde bir tören yapılacaktır"(1 Temmuz 1969, Sayı 3788, Sayfa 1)	***Dün, Denizcilik ve kabotaj bayramı Bütün Yurtta ve Van Gölünde Kutlandı*** *Dün, havanın sıcak geçmesinden istifade eden halk Denizcilik ve Kabotaj Bayramını göl kenarında ve Denizcilik işletmesine ait vapur gezilerinde kutlamışlardır. Kapitilasyonun kaldırıldığı 1 Temmuz tarihinde yalnız Türk bayrağını taşıyan gemilere, Türk karasularında ve limanları arasında çalışma hakkı verilmişti. Bu münasebetle bu tarih her yıl Denizcilik ve Kabotaj bayramı olarak bütün yurtta kutlanmaktadır* (2 Temmuz 1973, Sayı 5009, Sayfa 1).

Tablo 2.6 Denizcilik Bayramı

O dönemde, güncel bir bayram olarak kutlanılan bayramlardan biri olan Toprak Bayramı daha farklı bir durum arz etmektedir. Halkın yaşamına dokunur içerikte bir bayram olduğunu "TOPRAK BAYRAMI Münasebetiyle komisyon başkanı Sami Güngörün söylevi" haberinin ayrıntılarında görebilmekteyiz. Haber üç güne yayılarak verilmiştir. Bir açık hava toplantısında halka yapılan hitap şeklinde yer almıştır. Vurgular şu şekildedir.

> *Muhterem Büyüklerim, Değerli Arkadaşlarım, Aziz Köylüler*
> *Bugün, Toprak Bayramının yıldönümünü kutlamak üzere burada toplanmış bulunuyoruz. Milli bayramlarımız arasında yer alan toprak bayramının bu yıl ramazan bayramı ile beraber aynı güne tesadüfü dolayısıyla her iki bayram hepinize kutlu olsun. 4760 sayılı kanunla yürütülen toprak bayramının öneminden bahsetmeden geçemiyeceğim. Halihazırda memleketimizin nüfusu 21 milyon civarındadır. Bunun 16 milyon 800 bin nüfusun ziraatle iştiğal etmekte(yazının devamı yarın) ve geçimini bu yolda sağlamaktadır. İşte bu büyük kitlenin yaşama ve refah seviyesinin yükseltilmesi zirai istihsalin artırılmasına bağlı bulunmaktadır. Bu yönlerden her çiftçi ailesinin alın teri döktüğü yegane istihsal unsuru olan toprağa sahip kılmak amacımız bu bayramla bizlere bu mühim görevi bir kere daha hatırlatmakla gayemizin tahakkuku yolunda bayramı kutluyoruz. Birçok bölgelerde olduğu gibi Van'da da toprak kanunları tatbikatına başlanmasıyla hiç toprağı olmayan çiftçi aileleri (Devamı var) (Geçen sayıdan devam) topraklandırılmakta ve az topraklı çiftçi ailelerin de toprak miktarları yeter dereceye çıkarılmaktadır. Van'da yeni kurulan 62 nolu toprak komisyonu kısa bir zaman içerisinde Erciş ilçesinin Esbisinek köyünde 15 çiftçi ailesinin 525 dönüm 956 metrekare, Dilan köyünde 45 çiftçi ailesine 4113 dönüm 175 metrekare ve yine Erbizonk köyünde 71 hiç topraksız vatandaşa 10625 dönüm 250 metrekare toprak dağıtımını bitirmiş bulunmaktadır. Bu yıl çalışma programı ile daha geniş toprakların dağılım işleri yürütülmektedir. Hükümetimiz çiftçinin süratle toprağa kavuşması davasının üzerinde ve bu davanın ehemmiyet ve haysiyet derecesine münasip bir titizlikle durmaktır. Ve bu uğurda azami gayret sarfetmektir. Çiftçiyi topraklandırma kanunları ile toprağa kavuşturulan toprağın bizzat sahibi bulunan çiftçilerimiz toprak kanunlarının uygulanması yoluyla devletimizin verdiği ehemmiyetin yerinde olduğu milletimizin takdir ettiklerine asla şüphemiz yoktur(bitti)* (18,19,20 Haziran 1953, sayı 5,6,7).

2.1.2. Dini Bayramlar

Dini bayramların halk yaşamındaki tezahürleri çeşitlilik gösterebilmektedir. 21 yıllık süreçte değişim ve dönüşümü görebilecek detayda bir veri elde edilmedi. Halkın gündelik yaşamına ne şekilde yansıdığıyla ilgili gazetede çok az veri bulunmuştur. Kutsal zamanlar, yaşamın her alanını şekillendirici bir özelliğe sahiptir. Çarşı pazara bir hareketlilik getirdiği ile ilgili haberde bunun tezahürleri görülebilmektedir. "Bayram Hazırlıkları Başladı" başlığıyla verilen haber şu şekilde yer *almıştır.*

> *Mübarek Ramazan şerifin son haftası yanaşması münasebetiyle ilimiz piyasasında bir canlılık baş göstermiş ve hatta yakın köylerden gelen bir çok vatandaşlarla şehir içindeki bir çok kimseler bayram hazırlıklarına başlamıştır. Havalarında müsait gittiği bugünlerde bayram hazırlıklarının devamı esnafında işine yaramakta ve esnaflar büyük çapta alış veriş yapmaktadırlar bu meyanda bir çok dar gelirli esnaflarda maddi bakımdan birhayli ilerlemektedirler. Bayramın Pazar gününe rastlaması dolayısıyla Devlet devairlerinden öğleden sonra tatil münasebetiyle piyasa daha da canlanacaktır* (17 Ocak 1966, Sayı 2737, Sayfa 1).

Sosyal hayatın her alanına etkilerinin belirgin bir şekilde görülebildiği veriler barındıran haber "Mübarek Kurban Bayramı Münasebetiyle Pazar Günü Dükkanlar Açık Bulunacak" başlığıyla verilmiştir.

> *Mübarek Kurban bayramının pazartesi gününe rastlaması ve Pazar gününde arafa olması dolayısıyla özel tatil günü olduğu halde Pazar günü bütün dükkanların açık olacağı Vilayet ve Belediye başkanlığının bir onayıla karara bağlanmıştır. Dolayısıyle Pazar günü dükkanlar açık olacaktır. Bu cümleden olmak üzere yine Belediye şehrin yiyecek ihtiyacında nazara almış ve şehir içindeki fırınları nöbet tutturtmak suretiyle ekmek çıkarmak için sıraya koymuştur. Böylelikle şehirde ekmek sıkıntısı çekilmeyecektir. Yalnız son yağan kar münasebetiyle şehir içindeki kabristanlıkların yolları çamurdan geçilmez bir hal almışdır. Belediye en ufak bir yardımıyla bu yolların açılmasına gayret ettiği takdirde halk rahat rahat kabristanlıkları ziyaret edecektir* (9 Nisan 1965, Sayı 2591, Sayfa 1).

Kutsal zamanların, özellikle bayramların halk yaşamında sadece sosyal ekonomik tezahürleri yoktur. Halk inanışlarında bazı ritüelleri de beraberinde getirmektedir. Bayram arifelerinde yapılan mezarlık ziyaretleri bunlardan biridir. Sosyal ekonomik açıdan gündelik yaşamda bir değişim ve dönüşüm şeklinde etkilerini göstermiştir. Bu bağlamda bir habere daha yer verilmektedir. Küskünlüklerin bittiği fakirlerle paylaşımın vurgulandığı "Kurban Bayramı şehrimizde sükûnet içinde kutlandı" başlığıyla okuyuculara aktarılan haberin ayrıntıları şöyledir.

> *3 Ocakta tatile giren Resmi Daireler ve Okullarla, dükkanını kapatan esnaf şehrimizde Kurban Bayramını coşkunla sükûnet içinde geçirdi. Kurban fiatlarının yüksekliğine rağmen bir çok aile Kurban kesti ve fakirlere dağıttı. Dargınlar birbiriyle barıştılar ve halk yaşadığı günler için Tanrı'ya bir defa daha huşu içinde şükür ettiler. Şehrimizde Bayram olaysız ve açık hava şartları içinde kutlandı* (8 Ocak 1974, Sayı 6068, Sayfa 1).

Dini bayramlarla ilgili veriler, reklam ve ilan sayfalarında da yer almaktadır. Bir hamam reklamında şu şekilde okuyucularla paylaşılmıştır. "Selimiye Hamamı Bayram münasebetiyle Cumartesi Pazar geceleri sayın müşterilerine açık bulundurulacaktır" (6 Ağustos 954, Sayı 355, Sayfa 1).

Bayramlarla ilgili veriler gazetenin bayram süresince çıkmayacağı ilanlarında görülmektedir. Bazı ilanlarda okuyucuların bayramı da kutlanmaktadır. "BAYRAM TATİLİ Kurban Bayramı münasebetiyle gazetemiz dört gün çıkmayacaktır. Sayın okuyucularımızın bayramını candan kutlarız" (19 Ağustos Çarşamba 1953, sayı 57). "Yarın Bayram yarın mübarek Kurban bayramı olması münasebetiyle gazetemiz bayram günleri olan dört gün intişar etmeyecektir. Bütün islam aleminin bu mübarek bayramını candan kutlarız." (16 Haziran 959, Sayı 1836, Sayfa 1) "Kurban Bayramınız Kutlu Olsun Mübarek Kurban Bayramı bütün Müslümanlara ve sayın hemşerilerimize kutlu olmasını, huzur içinde idrak edilmesini dileriz. Gazetemiz

bayram süresince intişar etmeyecek, Salı günü normal neşriyatına başlıyacaktır." (3 Ocak 1974, Sayı 6067, Sayfa 1)

"Üç Gün Tatil" başlığıyla yer alan ilanın ayrıntıları şu şekildedir." Gazetemiz Ramazan Bayramı münasebeti ile tatilden bilistifade üç gün çıkmayacaktır. Gazetemiz 5 Haziran Cumartesi günü neşriyatına yeniden devam edecektir. Sayın okuyucularımıza duyururuz" (1 Haziran 954, Sayı 296, Sayfa 1).

Van Postası gazetesinde sosyal hayatla ilgili yer alan haberler arasında bayram kutlamalarına da yer verilmiştir. Resmi bayram kutlamaları gazetede geniş bir şekilde yer almıştır. Ulus devlet inşası sürecinde gazete önemli bir işleve sahiptir. Ulus devlet övgüsü, cumhuriyetin kazanımları vurgulanmıştır. Kutlamalar, devlet ve millet tarafından ciddiyetle takip edilmiş ve ilgi görmüştür. Gün boyunca şehrin her alanında kutlamalar hissedilmiştir. Şehir süslenerek bayram önceden hissettirilerek halkın dikkati çekilmiştir. Halk, ilgiyle yapılan etkinlikleri takip etmiş ve katılım göstermiştir. Bayramlarda spor kulüplerinin özellikle futbol maçları bir gelenek halinde yıllarca sürdürülmüştür. Bayramlar, varlığını belirgin bir farklılaşma geçirmeden yıllarca güçlü bir şekilde sürdürmüştür. Dini bayram haberlerine ise çok az değinilmiştir. Sönük bir şekilde yer verilmiştir. Dini bayramların, halkın gündelik yaşamında belirgin tezahürleri bulunmaktadır. Halkın gündelik yaşamını şekillendirici bir etki göstermiştir.

2.2. Sosyal ve Ekonomik Hayat

Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte ülkede her alanda bir değişim ve dönüşüm meydana gelmiştir. Atatürk döneminde gerçekleştirilen ekonomik, sosyal ve kültürel devrimlerin, ulus devlet inşa sürecinin, ekonomik yatırımların, şehrin gündelik yaşamına etkilerini detaylı olmasa da Van Postası gazetesine yansımaları görülebilmektedir. Şehri, sosyal ve ekonomik olarak içinde bulunduğu dönemden ve ülkenin kalkınmışlığından bağımsız düşünmek mümkün değildir. Şehre yansımaları da paralel bir seyir izlemektedir. Kardaş, (2012:416) Cumhuriyet Hükümetlerinin 1923-1950 yılları arasındaki yaklaşık 30 yıllık dönemde, Van Gölü Havzası'nda bayındırlık, asayiş, iktisadi ve sosyo-kültürel alanda hayatı geliştirmek, bölge ihtiyaçlarını karşılamak üzere zamanın iç ve dış koşullarının elverdiği ölçüde gerekli kamusal harcamaları yaptığını ifade eder.

Cumhuriyetin kuruluşunun üzerinden 30 yıldan fazla bir zaman geçmesine rağmen Van'ın inşa süreci devam etmektedir. Kurumsallaşma, alt yapı, kent ihtiyaçları, sosyal ve ekonomik durumlardaki aksaklıklar, işlerin yavaş bir şekilde yürümesi gazete sayfalarında genişçe yer bulmaktadır. 21 yıllık süreçte bir kent kültürü oluşturulmaya çalışılmıştır. Emekleme döneminin başında olan bir şehir olan Van'da meydana gelen her gelişme başka bir gelişmenin yolunu da açmıştır. Aynı zamanda başka ihtiyaçların doğmasına da yol açmıştır. İstihdam, büyük ölçekli olmasa da hizmet sektöründe, tarım, balıkçılık, inşaat, toptan ve perakende ticaret, lokanta ve otelcilik gibi sektörlerde her geçen gün yukarıya doğru bir artış göstermektedir. Van, Sosyal ve ekonomik olarak gelişmemiş, kıtlığın yaşandığı, yoksulluk ve işsizliğin belirgin bir seviyede olduğu kent görünümünden kurtulup yol kat eden bir safhaya geçişin yaşandığı bir süreçtedir. Şehirlerarası ulaşımda dört koldan alt yapının oluşturulma süreci devam etmektedir. Hava, kara, deniz ve demiryolları ulaşımı yolcu ve yük taşımacılığında alternatif imkânlar sunmaktadır. Şehir, değişen dönüşen, kapsamlı olmasa da kentleşmenin yol kat ettiği bir süreçtedir. Büyüme ve gelişme beraberinde belirli bir düzene olan ihtiyacı da doğurmuştur. Toplumun kent kültürüne uyumunda yaşadığı aksaklıklar farklı şekillerde kendini göstermektedir. Şehirde, yaptırımlarla bir düzen oluşturulmaya çalışılırken düzene muhalefet edenlerin kimlikleri de ifşa edilmektedir. "Hafta Tatili Kanununa Muhalefet" başlığıyla yer bulan haberde söz konusu durum şu şekilde yer almaktadır.

> *Aslen Vanlı olup Yukarı Nurşin Mahallesinde ikamet eder, Şerefiye Mahallesi 36 sayılı marangoz atölyesi sahibi Süleyman oğlu 327 doğumlu İhsan Çaldağ'ın 20-12- 953 Pazar günü marangoz atölyesini açık bulundurarak işçiler çalıştırdığı görüldüğünden hakkında hafta tatili kanununa aykırı hareketinden zabıt tutulup gerekli tahkikata başlanılmıştır* (23 Aralık 953, sayı 159).

Sosyal ve ekonomik bazı normların, alışkanlıkların oturtulması için yaptırımlara başvurulmuştur. *"*Hafta Tatili Gününe Muhalefet" başlığıyla verilen haberde Pazar tatilinde iş yerini açan esnaflarla ilgili yapılan işlemler şu şekilde yer almaktadır.

> *25-10-953 Pazar günü Buğday meydanında Mustafa oğlu 939 doğumlu Ahmet Kaylan oğlunun benzinci dükkanının açık olduğu görülerek hafta tatili kanununa muhalefetten tanzim edilen zaptın adalete tevdi edildiği anlaşılmıştır.*
>
> ***
>
> *25-10-953 Pazar günü Sebze Hali civarında Hasan oğlu 934 doğumlu Mustafa Kaya'ya ait tenekeci dükkanının açık olduğu görülerek hafta tatili kanununa muhalefetten tanzim edilen zabıt adalete tevdi edilmiştir.*
>
> ***

25-10-953 Pazar günü Buğday meydanında Osman oğlu 928 doğumlu Kemal Yeşilyurt'a ait yağcı dükkanının açık olduğu görülerek hafta tatili kanununa muhalefetten tanzim edilen zabıt adalete tevdi edilmiştir (28 Ekim 1953, sayı 114).

Ş. Erensoy imzasıyla yer alan bir köşe yazısında pazar yeri kurmanın şehirleşmeye, şehrin kültürüne bir katkı sunacağı, haksız rekabetin ve hayat pahalılığını önüne geçileceği belirtilmiştir. Yazar, daha sonra bu isteğinin yerine getirilmesini yetkililerden beklemektedir. Yazı da vurgular şu şekildedir.

Pazar yeri eskiden beri gerek Türk dünyasında ve gerekse islam dünyasında bir anane şeklini aldığı gibi her hususta köylü ve şehirli vatandaşların menfaatleri bakımından en huzurlu bir mahaldir. Şehrimizin eski bir Türk vilayeti bakımından Pazar yeri olması icap ederken, maalesef Pazar meydanı denilecek bir yeri yoktur. Türkiye'nin hiçbir yerinde Pazar yerleri eksik değildir. Van'da bir Pazar yeri olsa acaba iyi mi olur fena mı? Belediye veya ilgili makamlar tarafından haftanın herhangi bir gününü Pazar yeri olarak tahsis etse, muhakkak ki ilimizin bugünkü hayat pahalılığı yarı yarıya inecek halkımız biraz ferahlayabilecektir. Size misal vereyim! Köylü vatandaşlarımız satmak için peynir, yağ, yün vesaire gibi mal getirmek isterken sabah namazında köylü arkadaşları, yolda bekleyen zamanı bir fırsat bilen esnaf yahut bu işlerle ilgili komisyoncularla karşılaşıyorlar. Yol üzerinde uzun bir münakaşadan sonra peynir 70'e, yağ 6 liraya, yumurta 3 kuruşa alınıp dükkana getirilerek depolara istif ediliyor. Bunlar kokmuş kokmamış deyip bu zamanda kontrole de tabi tutulmayarak zaruri ihtiyaçlarını temin etmek isteyen sanatkar, işçi ve memur arkadaşlar peynirin kilosunu 100 ila 120 kuruş, 5 liraya alınan yağın kilosunu 6 liraya, 3 kuruşluk yumurtayı ise 5 ila 6 kuruşa kendilerine mal ediyorlar. Bu satışlar yahut bu fiyat listeleri muayyen gelirli olmayanları sarsmayabilir fakat sabit gelirli vatandaşlar bir kilo yağ yiyeceğine mecburi olarak şartları mucibince bir kiloluk yağ ihtiyacını yarım kilo yağ ile temin etmek zorunda kalıyorlar. İşte Pazar yerinin olmayışının meydana getirmiş olduğu pahalılığa küçük bir misal. Gönül ister ki şehrimizde bir Pazar günü ve yeri olsun. Yollardaki alım ve satım ilgililerce men edilsin. Gerek köylü ve gerekse şehirli vatandaşlar haftanın bu belli gününde Pazar yerine giderek ihtiyaçlarını temin etsin. Her bakımdan fayda sağlayacak bu ihtiyacımızın yerine getirilmesiyle zaruretler giderilmiş medeniyet sahasına bir adım daha atmış olacağımıza şüphe yoktur. Şarkın cenneti diye vasıflandırılan Van'ımızın bu ihtiyacının yerine getirilmesi için zannederim okuyucularım da benimle beraberdirler. Bu hususta ilgili makamlardan ihtiyaç hissettiğimiz arzumuzu yerine getirmelerini dileriz (4 Temmuz 1953, cumartesi, sayı 19).

Van'da sosyal hayat devam ederken şehrin ihtiyaçlarını, sorunlarını bir tek sebeple açıklamak sağlıklı bir bakış açısı değildir. Kentleşme adına aşılan her bir eşik beraberinde başka bir ihtiyacı da doğurmaktadır. Sürekli bir şekilde gazete sayfalarında kendisine yer bulan ayak yolu sorunu "Belediyeden Bir İstek" başlığıyla şu şekilde yer almaktadır. "Memleketin en büyük ihtiyaçlarından biri hela derdidir. Sayın Belediye Reisi Hamdi Beyden ricamız hela işinin bir an evvel hallini rica ediyor ve hela istiyoruz" (11 Kasım 1953, sayı 124).

Görüntü kirliliğine yol açan seyyar satıcıların, satış yapma şartlarını iyileştirmenin halk sağlığı için önemli olduğu belirtilerek haksız rekabetin önüne geçmek amacıyla fırıncılar uyarılmaktadır. Haberde bundan sonra alınacak tedbirler ve uyulacak kurallar şu şekilde yer almaktadır.

Gelişi Güzel Kimseler Simit ve Çörek Satamayacak Belediye Bu Hususda Fırıncılara Bir Tebliğat Verdi
Artık bundan sonra gelişi güzel kimseler fırından simit ve çörek satışı yapamayacaktır. Halkın sağlığını nazara alan şehrimiz Belediye Başkanlığı Şehrimizdeki bilumum fırıncılara aşağıdaki tebliğatı göndermiştir.
Fırınlarınızda imal edip satışa arzettiğiniz simit, çörek ve benzeri maddeleri üstü başı yırtık ve kirli kimselere verip Mülevves kaplar içerisinde satış yaptırdığınız müşahade edilmiştir. Bu hareketiniz şehir halkının sağlığı bakımından mahzurlu olup tebliğ tarihinden itibaren üç gün içerisinde yukarıda adı geçen mevadın temiz kimseler tarafından ve camakanlı kutular içerisinde sattırılması aksi halde müsadere edilip hakkınızda da ceza tatbik olunacağı bilgilerinize tebliğ olunur. BELEDİYE BAŞKANI
Belediyenin tebliğatı her ne kadar Fırıncıların işine gelmemişse şehir halkını bir hayli memnun etmiştir. Hakikaten bu çok mühim bir meseledir. Başı boş gezen hamal işçi talebe ve benzerleri kimseler Fırınlara giderek simit ve çörek almakda terli ve kirli elleriyle sokak ve caddelerde gezerekden ona buna bilhassa çocuklara simit satmakda idiler. Bu durumu müşahade eden şehrimiz belediyesi bu durumu sureti katiyede ele almış ve gerekli emri vermiştir (22 Temmuz 964, Sayı 2372, Sayfa 1).

Van Postası bir yerel gazete olarak memleketi ilgilendiren tüm konularda olduğu gibi Van'daki sosyal yaşama da denetleyici, yapıcı, eleştirel bir tavır sergileyerek katkıda bulunmuştur. 1955'te "Yaz Geldi" başlığıyla verilen haberde dile getirilen istek 1957'de "Belediyemizin Hayırlı Teşebbüsü" haberiyle karşılık bulduğu, sosyal hayatın akışını rahatlatıcı önlemlere dikkat çekilerek iltifatlarla şu şekilde yer almıştır.

1955	1957
"Birkaç günden beri kapalı ve yağışlı giden havalar düzelmeğe başlamıştır. Bu yüzden halk mesire yerlerine gitmeğe hazırlanmaktadır. Bizim temennimiz, bu yerlere işleyecek olan vasıtalar için, Belediyece, şimdiden mezbut bir tarife tanzim olunmasıdır" (18 Mayıs 1955, Sayı 589, Sayfa 1).	*Belediyemizin büyük bir fedakarlık ile giriştiği otobüs faaliyeti halkımızın memnuniyetini ve şükranlarını kazanmıştır. Pek yakında ikinci otobüs de çalışmağa başlayacak ve Edremit seferi yapacaktır. Yazın, Vilayetimizin mesire yeri olan şirin Edremite başlayacak olan sefer sayesinde hemşehrilerimiz ucuz ve rahat gezme imkanına kavuşacaklar. Belediyemize ne kadar teşekkür etsek azdır. Her sahada hayırlı muvaffakiyetler temenni ederiz. Van Postası* (26 Haziran 1957, Sayı 1231, Sayfa 1).

Tablo 2.7 Sosyal Yaşam

Bu kapsamda değerlendirilecek başka bir haber "Edremit Elektriğe Kavuşuyor" başlığıyla verilmiştir. Haberde halkın sosyal ve ekonomik yaşamı için önemli bir adım olan gelişmeler şu şekilde yer almıştır. "Memnuniyetle haber aldığımıza göre sayın valimiz İbrahim Sadi Öztürk Alpaslan Öğretmen okulundaki fazla bir jeneratörün Edremite naklettirerek mesire yeri olan Edremiti de elektriğe kavuşturmak için teşebbüse geçmiştir. Bu çok yerinde faaliyet dolayısıyla

hemşehrilerimiz adına muhterem Valimize teşekkür ederiz" (24 Mayıs 1960, Sayı 2115, Sayfa 1).

Van'ın ekonomik olarak içinde bulunduğu sıkıntının çözümüne dair fikirlerini dile getiren B. Çetin imzalı köşe yazısında, çareyi diğer illerle ulaşımın sağlanması, enerji kaynakları potansiyelinin kullanılması, turizmin canlandırılması ve gerekli alt yapının oluşturulmasında bulmaktadır. "Van'ın Kalkınması" başlığıyla verilen yazıda yazar, kentin bugün içinde bulunduğu geri kalmışlığın sebebini cumhuriyet öncesine bağlamaktadır. Yazar, memleketin kalkınmasında önemli gördüğü noktaları şu şekilde ifade etmiştir.

> *Van uzun bir hastalığa yatmış son zamanlarda büyük bir kriz ve büyük bir ameliyat geçirmiş bir insan manzarası göstermektedir. Van bölgesi ekonomik bakımdan geri durumdadır. Bunda tabii şartlardan ziyade, beşeri şartlar amil olmuştur. Tarih gösteriyor ki bölgede istikrarın mevcut olduğu devirlerde büyük medeniyet merkezleri vücuda gelmiş fakat bunlar istilalar, isyanlar esnasında harap olmuştur. Eğer bugün bölge geri bir durumdaysa bunun sebebini dünde aramalıdır. Cumhuriyetin yurtta yarattığı asayiş ve inzibat memleketin bu uzak köşesine de şüphesiz onun çok muhtaç olduğu sulh ve sükunu getirmiştir. Fakat yalnız bu bölgenin beşeri ve ekonomik bakımından kalkınması için kafi değildir. Evvela bölgeyi iptidailiğinden kurtarmak ve memleketin diğer parçalarını merkeze bağlamak gerektir. Bunun için devletin bir an evvel yapması lazım gelen işlerden birisi ve en önemlisi demiryoludur ki orta Murat vadisini takiben Elazığ'dan gelen demiryolu, Van Gölü kenarına ulaştığı zaman bu olacaktır. Sık adımlarla kendisine yaklaşan demiryolu her gün medeniyetin sesini havasında duyuran uçaklar, Van'ı sosyal bayındırlığa doğru götürmektedir. Diğer taraftan bölgenin yükselişinde, endüstrinin de önemli bir rolü olacaktır. Buna mevcudiyeti muhtemel olan petrol de ilerisi için hesaba katılabilir. Devletin diğer ele alacağı mühim mesele bu bölgedeki enerji kaynaklarıdır. Bölgede tabii manzaranın güzel oluşu, tarihi kıymeti dolayısıyla bir turist için gezilecek ve görülecek yerlerin çok ve çeşitli oluşu bölgeyi ilerde bir turizm sahası haline getirebilir. Fakat bunun için şehirde elzem olan otel, yol, su tertibatı vesaire devletle ve fertlerle ortaklaşa olarak yapılması lazımdır* (21 Aralık 953, sayı 157).

Şehirlerarası ulaşımın sağlanması ve geliştirilmesi şehrin sosyal ve ekonomik hayatına canlılık kazandırmaktadır. Van, kara, deniz, hava ve demiryolları ulaşımının sağlanabildiği bir kent konumundadır. Ulaşım ağları kente yolcu taşıma işlevi yanında yük taşımada da önemli bir yere sahiptir. "Van Gölü İçin Yeni Vapur Yaptırılacak" başlıklı haberde hem yolcu taşıma hem de yük taşıma görevini yerine getireceği bilgisi verilerek aynı zamanda göl suyu derinliğini ölçmek gibi araştırmalarda kullanılacak vapurun, yapılacağı belirtilmiştir. Vapurun özellikleri ve kapasitesi hakkında bilgi veren haber şu şekilde okuyuculara aktarılmıştır.

> *Van iskelesine lüzumlu görülen antrepo, önümüzdeki sene inşa edileceğinden, inşaat bitinceye kadar muvakkat bir sundurma yapılacaktır. Ayrıca, Van Gölündeki yolcu nakliyatında kullanılmak üzere 12 mil süratli 150 şer kişilik iki yolcu gemisi inşası kararlaştırılmıştır. Bunlardan başka gölün sularını ölçmek için de elektrikli iskandil aletleri temin edilecektir* (23 Temmuz 1953, sayı 35).

"Sayın Vali İlhan Engin" başlığını taşıyan haberde, deniz ulaşımının yolcu taşıma amaçlı hizmet verdiği görülmektedir. Vali ile birlikte şehrin önde gelen isimlerinin yer aldığı heyet vapurla şehre dönmüşlerdir. Heyete halk tarafından ilgi gösterilmiş ve heyet iskelede karşılanmıştır. Haber şu şekilde yer almıştır.

> *Beraberindeki heyetle evvelsi günkü ekspres postasıyla şehrimize geldiler. Büyük Atanın Aziz Naaşını etnografya müzesinden ebedi istirahatgahı olan Anıtkabre nakil töreninden ilimizi temsil etmek üzere Ankara'ya giden Sayın Valimiz İlhan Engin, Emniyet Müdürü, Ziraat Bankası Müdürü, Spor Başkanları, Belediye Başkanı ve C.H.P Başkanı Şaban Baysal dan müteşekkil heyet dünkü vapurla şehrimize gelmişlerdir. Hey'et iskelede Adalet mensupları daire müdürleri ve kalabalık halk tarafından karşılanmıştır. Hey'ete hoş geldiniz deriz* (19 Kasım 1953, sayı 130, sayfa 1).

Vapur, kente gelişte tercih edildiği gibi gidişlerde de tercih edilen bir ulaşım aracıdır. Valinin şehirden vapurla ayrılması haberi "Valimiz Gitti" başlığıyla verilmektedir. Haber şu şekilde devam etmektedir. "Memleketimizdeki beş yıllık hizmetinden sonra Bilecik Valiliğine tayin edilen Sayın Valimiz İlhan Engin bugünkü vapurla şehrimizden ayrılmıştır. İyi yolculuklar ve yeni vazifesinde başarılar dileriz" (23 Kasım 1955, Sayı 747, Sayfa 1). "İkinisan Gemisi Cuma Günü Geliyor" başlığını taşıyan haberde deniz ulaşımında standartların yükseltildiği belirtilmiştir. Hizmet verecek olan gemiyle ilgili bilgiler verilerek ilk seferini ne zaman yapacağı belirtilmiştir. Haberin ayrıntıları şu şekildedir.

> *Haber aldığımıza göre, uzun zamandan beri inşaası devam eden İkinisan gemisi Cuma günü ilk seferine başlıyacaktır. Gemi saat 7 de Tuğdan hareketle saat 11,30 da Van İskelesine gelecek ve bir tören yapılacaktır. İkinisan Gemisi bir saat müddetle arzu eden vatandaşları gezdirecektir. Gemi, Vangölünde işleyen gemilerin en büyüğü, en sür'atli ve konforlusudur* (20 Aralık 1961, Sayı 2493, Sayfa 1).

"Ekspres, Tren ve Vapur Seferleri" başlıklı ilanda Van-Tatvan arası ve Tatvan-Van arası tren ve vapur seferlerinin hareket saati ve varış saati verilmiştir. Gün ve saat bilgisinin yer aldığı ilanın ayrıntılarına şu şekilde yer verilmiştir.

> *Günler Vandan Tren'in hareket saatı T.vana V.S.Tatvandan Ekspresin hareket saatı*
>
> *Pazartesi saat 9.00 12.30 Pazartesi saat 15.05*
> *Çarşamba saat 9.00 12.30 Çarşamba saat 15.05*
> *Cuma saat 9.00 12.30 Cuma saat 15.05*
>
> *Postalar*
> *Vandan Vapurun Hareket Günü ve Saatı Tatvana V.S. Tatvandan Haraket Saatı*
>
> *Pazar 12.00 18.00 Pazartesi 5.35*
> *Salı 12.00 18.00 Çarşamba 5.35*
> *Perşembe 12.00 18.00 Cuma 5.35*
> (25 Ocak 1972, Sayı 4571, Sayfa 3).

"Hava Seferleri" başlığını taşıyan haberde uçak seferlerinin yapılacağı günler belirtilmiştir. Haftada üç gün seferin yapılacağı bilgisine yer verilen haberde, hava

şartlarına göre değişiklik olabileceği bilgisi de yer almaktadır. Haberin ayrıntıları şu şekildedir. "Kış münasebetiyle Devlet Hava Yollarının yeniden tanzim ettiği sefer proğramına göre havalar müsaade ettiği takdirde şehrimizde haftada üç gün uçak gelecektir. Sefer günleri Pazartesi Çarşamba ve Cuma günleridir. Sayın halkımıza duyurmayı faideli buluyoruz" (17 Aralık 953 Perşembe, sayı 154, sayfa 1).

"Kış Uçak Seferleri" başlıklı ilanda uçak seferlerinin gün ve saati belirtilmiştir. İlandaki ayrıntılar şu şekilde verilmiştir. "Yaz seferleri başlayıncaya kadar şehrimizde haftada 2 sefer uçak gelecektir. Geliş gün ve saatleri aşağıda gösterilmiştir. Diyarbakırdan Van'a hareket

Gün Saat

Pazartesi 13,5

Çarşamba 13,5"(30 Mart 1957, Sayı 1160, Sayfa 2).

"Uçak Tarifesi Yine Değişti Seferler Üçe İndirildi Fiatlar Arttı" başlığını taşıyan haberde Van ile Diyarbakır, Ankara, İstanbul arası uçak seferlerinin tarifelerine yer verilmektedir. Sefer sayısı ve sefer tarifelerinin memnuniyetle karşılandığı haberde ayrıntılar şu şekilde yer almıştır.

> *Haber aldığımıza göre 15 Kasımdan itibaren tatbik edilecek olan Türk Hava Yolları kış tarifesinde esaslı tadilat yapılmıştır. Yeni tarifeye göre; 40 kişilik büyük uçaklarla yapılacak olan seferler Salı- Çarşamba-Perşembe olmak üzere, haftada üçe indirilmiştir. Yeni emre göre üç tarife tatbik edilecektir. Birincisi on beş gün müddetli turistik tarifedir. Bu tarifeye göre Van-Diyarbakır 130, Van-Ankara 483, Van-İstanbul 542 Liradır. Uçuşlar büyük uçaklarladır. Tenzilatlı tarifeye göre; seferler küçük uçaklarla yapılacaktır. Biletler bir sene muteberdir. Fiatlar Van-Diyarbakır 116, Van-Ankara 418, Van-İstanbul 479 liradır. Yüksek tarife uçuşları F-27 tipi ve Viscount uçaklarıyla yapılacaktır. Ücretler: Van-Diyarbakır 90 (gidiş-dönüş 162), Van-Ankara 335 (gidiş-dönüş 603), Van-İstanbul 435 (gidiş-dönüş 773) Liradır. Bu seferin biletleri de, bir sene muteberdir. Haftada üç güne indirilen seferlerle, hiç olmasa gün aşırı yapılması daha uygundur. Bir kış memleketi olan şehrimizde zaten kışın seyahat imkanı azalmaktadır. Seferlerin arka arkaya konması ise, bu imkanı daha fazla daraltacaktır. Tahmin ediyoruz* (14 Kasım 1960, Sayı 2257, Sayfa 1).

"Sayın Hacı Adaylarına Duyuru" başlığını taşıyan ilanda karayolları ulaşımında standartların yüksek olduğu bilgisine ulaşılabilmektedir. İlanda hizmetin tecrübeli şoförler tarafından yapıldığı vurgulanarak firma ve araç modelleri bilgisine yer verilmiştir. İlan şu şekilde yer almıştır. "Hac seferlerinde, konfor, emniyet ve Huzur içinde seyahatınızı sağlayacak, Son Model 302 Mersedes Otobüs ve tecrübeli şoförler ile Taç Turizm hizmetinizde. Telefon:16 70, 16 19 Van" (15 Kasım 1974, Sayı 6332, Sayfa 3).

Kentin sosyal ve ekonomik yaşamına, değişim ve dönüşümüne olumlu katkı yapan turizm için Van cazip bir şehir konumundadır. Tarihi ve doğal güzellikleriyle

turistlerin ilgisini çekmektedir. “Turistler Göle, Kaleye ve Edremite Hayran Kalıyorlar” başlığıyla verilen haberde, tarihi mekanları ve sahilleri tercih eden turistlerin fotoğraf çekip bu mekanlara hayran kaldıkları ifade edilmektedir. Haberde vurgular şu şekildedir. “Bu yıl şehrimize çok turist gelmiştir. Hususi arabalarıyla gelen turistler bilhassa göle kaleye ve Edremit nahiyelerine hayran kalmış ve buralarda bol bol geziler yapmışlardır. Geldikleri yerlerde bol bol fotoğraf çeken turistler bütün günlerini göl kenarında banyo yapmakla geçirmişlerdir”(12 Ağustos 963, Sayı 2077, Sayfa 1).

Kente dışarıdan gelenlerin konaklama ihtiyacının karşılanmasına yönelik önemli bir olanak olan otellerin hizmete girmeleri gazete sayfalarına yansımaktadır. “Yeni FERAH OTELİ” başlığını taşıyan ilanda, açılan otelin hizmet sunmaya hazır olduğu belirtilerek adres bilgileri verilmiştir. İlan şu şekilde yer almıştır. “Beşyol kıraathane üzerindeki Ferah Oteli Sayın Müşterilerinin emirlerine açılmıştır” (20 Ekim 1955, Sayı 718, Sayfa 1). “Müjde! Müjde!” başlığını taşıyan ilanda ise hizmet sunacak otel şu şekilde okuyuculara duyurulmuştur. “Tamir ve mefruşat işleri ikmal edilip bizzat nezaretim altında işletmeye açılacak olan Karadeniz Otel ve Garajının pek yakında büyük değişikliklerle sayın müşterilerinin emrinde olacağını müjdelerim. Karadeniz Oteli ve Garajı Sahibi Fikret Akyol.”(9 Haziran 1958, Sayı 1523, Sayfa 2). “Müjde Müjde” başlıklı ilanda hizmet verecek olan otelin standartları yüksek bir otel olduğu vurgulanmıştır. Müşterilerini memnun edecek donanıma sahip olan otelin ilanı şu şekilde yer almaktadır. “Memleketimiz için büyük bir iftihar vesilesi olan ve en müşkülpesent müşterilerin bile her türlü ihtiyaçlarını karşılayacak Şarkın en lüks ve konforlu TURİSTİK PALAS OTELİ Sayın Müşterilerin hizmetine girmiştir” (7 Nisan 1959, Sayı 1779, Sayfa 2).

Halkın sosyal ve ekonomik yaşamına canlılık katan, istihdam için önemli bir kapı olan otel işletmeleri kadar lokantaların da bu bağlamda kent yaşamında önemli bir yeri bulunmaktadır. “AÇILDI” başlığını taşıyan lokanta ilanında ayrıntılar şu şekildedir. “Meşhur Gaziantep Lokanta ve Kebapçısı Sayın müşterilerimizin emirlerine açılmıştır. Ucuzluk ve Temizlik Hamam sok. No. 3”(25 Kasım 1953, sayı 135).“ASRI KEBAP VE LOKANTA” başlığını taşıyan ilanda temizlik ve lezzet, abonelere indirim vurgusu şu şekilde yer almıştır. “Lokantamız yemeklerinin nefaseti ve temizliği ile sizleri her zaman memnun edecektir. Bir defa uğramanız menfaatiniz icabıdır. Ayrıca abonelerimiz için yüzde 10 tenzilat yapılır”(30 Kasım 953, sayı

139). “Müjde Açıldı” başlıklı ilanda ucuzluk ve temizlik vurgusu yapılmıştır. İlan şu şekilde yer almıştır .“Meşhur Urfa Lokanta ve Kebapçısı Sayın müşterilerimizin emrine açılmıştır. Ucuzluk ve temizlik Bakır Demir No 86 C. Garajı civarı Leziz ve nefis yemek salonu”(25 Aralık 953, sayı 162).

“Van Ziraat Bankasından. Memur Alınacak” ilanında, işe alınacakların taşıyacağı şartlar ve sınavın zamanı belirtilmiştir. İlan şu şekilde yer almıştır. “Bankamızın muhtelif Şube ve Ajanslarının memur ihtiyacını karşılamak maksadıyla yetiştirilmek üzere imtihanla Lise ve Orta Mektep mezunu alınacaktır. İmtihanlara 26 Ağustos 954 Perşembe günü saat 9dan itibaren Banka Binasında başlanacaktır. İsteklilerin imtihan şartlarını öğrenmek üzere müessesemize müracaatları rica olunur” (14 Ağustos 954, Sayı 357, Sayfa 1). İstihdam edilecek kişilerin taşıdığı şartların belirtildiği başka bir ilan ise şu şekilde yer almıştır. “Van’da Diş Teknisyeni yetiştirmek üzere 14-18, 20-26 yaş arasında iki kişi aranmaktadır. Müracaat: İskele Caddesi Diş Tabibi İlhan Çuhadaroğlu VAN”(15 Kasım 1958, Sayı 1657, Sayfa 2).

Van için hayırlı ve faydalı olacağı belirtilen çimento fabrikasının kurulması ile ilgili haber geniş yer tutmuştur. Bu gelişme gazete de üç ayrı sayıda yer almaktadır. “Vilayetimizde Çimento Şirketi Kuruldu” başlığıyla verilen haberin ayrıntıları şu şekildedir.

> *Şehrimizde kurulması düşünülen çimento fabrikası Şirketi Türk Anonim Ortaklığının kurulması mevzuunda birkaç günden beri devam eden toplantı ve müzakereler son şeklini almış ve şirketin kurulması kararlaştırılmıştır. Sayın Valimiz İlhan Enginin başkanlığında toplanan heyete Ziraat ve İş Bankası Müdürlerinin iştirakile toplantıya davet edilen otuz tüccarımızdan 24 şahsın iştirakile müzakereye başlanmıştır. Ani olarak bu şirketin kurulmasına karar verilmiştir. Şirketin kurulması için 11 kişilik bir müteşebbis heyet seçilmiştir. Seçimi müteakip sermaye toplamına başlanmış müzakere salonunda hazır bulunan 24 kişiden yüz on bin beşyüz lira para toplanmıştır. Memleketimiz için kurulması çok hayırlı bu şirkete halkımızın gösterdiği rağbet ve alaka sayesinde sermayesinin bir milyon liraya yükseleceği tahmin edilmektedir. Ayrıca bu şirkete İş Bankası ile Sümerbank ve Emlak Kredi Bankasının da büyük bir sermaye ile iştirak edeceklerdir. İş Bankasının merkezden gelen dosya ve emirlerinde öğrenilmiştir. Şirkete sermaye yatıran tüccarlarımızın isimlerini yarınki gazetemizin 2.ci sahifesinde bulacaksınız. Şirketin memleket ve milletimize hayırlı ve uğurlu olmasını candan tebrik ederiz* (10 Eylül 954, Sayı 379, Sayfa 1).

Üç gün art arda verilen yazının devamı, ikinci gün şirkete sermaye yatıran kişilerin isimleri verilerek karşımıza çıkmıştır. Haber, yine aynı başlık kullanılarak okuyucuya aktarılmıştır. “(dünkü sayıdan devam)Müteşebbis heyet şu zevatlardan teşekkül etmiştir: Remzi Perihanoğlu, Mustafa Altaylı, Şaban Boysan, Kinyas Kartal, Cemil Selah, İhsan Akyol, Cemil Yörük, Bekir Bekiroğlu, Enver Saraçoğlu, Hacı Nuhi Polat ve Hüsamettin Altaylı”(11 Eylül 954, Sayı 379, Sayfa 2). Aradan bir yıl geçtikten sonra, fabrikanın kurulmasının önemi ve gelinen aşama hakkında bilgi

veren haber "Çimento Senayii Tetkik Heyeti Şehrimize Geliyor" başlığıyla verilmiştir. Haber şu şekilde yer almaktadır. "İnşa edilecek çimento fabrikası için lüzumlu tetkikatı ikmal etmek üzere bugün iki kişilik bir fen heyeti şehrimize gelecektir. Memleketimiz için hiç şüphesizki faydalı olacaktır. Kıymetli mütehassıslarımıza hoş geldiniz der başarılar dileriz"(12 Ekim Salı 954, Sayı 406, Sayfa 1).

Buna benzer gelişmelerden biri de gazoz fabrikasının tekrar açılması haberi yer almaktadır. Haber ''Müjd*e''* başlığıyla yer alarak şu şekilde devam etmektedir. "Memleketimizde kapalı bulunan Gazoz fabrikası yeniden açılmıştır" (30 Mart 954, Sayı 242, Sayfa 2).

Yöre halkının ekonomik yaşamına katkıda bulunacak başka bir haber "Van'da Balık Unu Fabrikası Kurulacak" başlığıyla verilmiştir. Haberin devamı şöyledir.

> *Denizcilik bankası Van gölündeki tesisleri arasında et ve balık kurumuyla anlaşarak büyük bir balık unu fabrikası kurmaya karar vermiştir. Müştereken kurulacak olan bu tesisler sayesinde geniş ölçüde balık unu elde edilecektir. Balık unları gerek memlekete ve gerek ihracat yapılmak suretiyle hayvan yemi olarak kullanılacaktır. Tesislere yakında başlanacaktır* (17 Ocak 955, Sayı 486, Sayfa 1).

Halkın gündelik yaşamına katkı sunacak, refah seviyesini arttıracak, halkın faydasına olduğunu iddia eden başka bir haber ''Sümerbank Perakende Satışa Başlıyor'' başlığıyla verilmiştir. Haber şu şekilde devam etmektedir. "Şimdiye kadar yalnız toptan satış yapan şehrimiz Sümerbank satış Müessesesi bu ay içerisinde perakende satışa başlıyor. Halkımız için büyük menfaatler sağlayacak olan bu hayırlı karar dolayısıyla ilgililere teşekkür ederiz" (10 Mayıs 1955, Sayı 582, Sayfa 2).

Van'ın içinde bulunduğu sosyal ve ekonomik durum ülkede yaşanılanlardan bağımsız değildir. Ekonomik geri kalmışlık beraberinde işsizlik, hayat pahalılığı ve geçim sıkıntısı getirmiştir. Bu durumun yansımaları gazetede ayrıntılı bir şekilde yer bulmaktadır. "Van'da Hayat Pahalılığı" başlığıyla verilen haberin devamı şu şekildedir. "Günden güne her şey ateş pahasına yükselmiştir. Sabun 240 kuruş, yerli peyniri 250, kaşar peyniri 5 liraya satılmaktadır" (27 Kasım 953 Cuma, sayı 137)."Yerli Malı" başlığıyla verilen haberde, yazar hayat pahalılığını ve hayat pahalılığı karşısındaki çaresizliğini ifade ederek söz konusu durumu şu şekilde eleştirmektedir.

> *Sebze haline korkudan uğrayamaz olduk. Yaz ilerledikçe sebzelerin ucuzlamasını beklerken, bir pahalanma görüyoruz. Birkaç gün önce dışarıdan gelen salatalığın tanesi 10 kuruşa alırken Van mahsülü olan salatalık kabak ise üç misline satılmaktadır. Hayret edip sorulduğu*

vakit yerli malıdır. Çiçeği üzerinde tazeliği yeter diyorlar. Ne yapalım? Yarabbi her yerden pahalıda olsa da yerli malıdır denilmektedir (10 Temmuz 954, Sayı 332, Sayfa 1).

Pahalılığın bir başka sebebi de yetkililerin ilgisizliğine ve denetleme yapmamasına bağlayan bir haber "Sebze Hali" başlığıyla şu ayrıntılara yer verilmiştir. "Sebze halinde her şey ateş pahasına satılmaktadır. Bunun sebebi sebze üzerinde esaslı bir kontrol yapılmamasından olduğu kanaatine varılmaktadır"(13 Temmuz 954, Sayı 334, Sayfa 1).

Söz konusu haberin aksine, fiyatların yetkililerce belirlendiği ile ilgili haberler de mevcuttur. "Şeker Fiatları" başlığıyla verilen bu haberde tarife şu şekilde belirlenmiştir. "Belediye Encümeninin aldığı karara göre şehrimizde toz şekerin 200, kesme şekerin ise fiatı 225 kuruş olarak tespit edilmiştir. Sayın halka duyurulur"(28 Temmuz 1955, Sayı 650, Sayfa 1).

Yetkililerin, fiyatları belirlemesinin yanında fiyatlarda indirim yaptıkları da görülmektedir. "Belediye" başlığıyla okuyucuyu bilgilendiren haberde, tarife şu şekilde belirlenmiştir. "Belediye Daimi Encümeni toplanarak yerinde bir karara varmıştır. Ayakkabı boyasını 15 kş.a G.E deki kahve, çay ve gazoz da 15 kuruşa indirildiği sevinçle öğrenilmiştir" (17 Kasım 1953, sayı 128, sayfa 1).

Kıtlığın ve stoklamanın doğurduğu sonuç halkın bazı ihtiyaçlarını karşılamakta güçlük çekmesine sebep olmaktadır. Kıtlığın ve stoklamanın halk yaşamındaki etkileri gazeteye de yansımıştır. "Toz Şeker" başlığıyla verilen haberde, halka karne verilmesi ve kuyrukların oluşması kıtlığın ve stoklamanın doğurduğu sonucu gözler önüne sermektedir. Haberdeki ayrıntılar şu şekilde yer almıştır. "Dün Belediye tarafından, hemşehrileri birer kilo toz şeker karnesi verilmiş, fakat müracaatın çokluğu dolayısıyla saatlerce sıra beklemek mecburiyeti hasıl olmuştur" (24 Ağustos 1955, Sayı 670, Sayfa 1). "Şeker Geldi" başlığıyla verilen haberde ise sıkıntının giderildiği belirtilmektedir. "Dün bol miktarda şehrimize şeker gelmiş ve esnafa dağıtılarak şeker sıkıntısı ortadan kalkmıştır" (14 Eylül 1956, Sayı 991, Sayfa 1).

Ürünlerin temin edilememesi, halkı başka arayışlara sokmuştur. "Şehrimizdeki çay sıkıntısı kısmen giderildi" şeklinde yer alan başlıkta, ürünlerin temin edilememesi halinde sınır şehri olan Van'ın, kaçakçılığa başvuracağı ve bunun ekonomi için olumsuz sonuçlar doğuracağı vurgulanmaktadır. Haber şu şekilde yer almaktadır.

Onbeş yirmi gündür şehrimizde görülen çay sıkıntısı kısmen giderilmiş özellikle Harman çayının piyasada bulundurulması imkan dahiline girmiştir. Tekel Müdürlüğünün bu konudaki çabaları devam etmektedir. Altınbaş ve Filiz gibi çayların bulunmaması sınır şehri olan Van'da kaçak çay sürümünü güçlendirmektedir. Vatandaşı bu tarz alışkanlıklara sürüklenmesi memleketin döviz kaybına sebep olmaktadır (10 Ocak 1974, Sayı 6070, Sayfa 1).

Sosyal yardımlaşma ile ilgili haberler gazeteye sıklıkla yansımaktadır. Kurumlar, maddi durumu elverişli olmayan kesimlere uygun fiyatlarla ihtiyaçları giderilmiştir. "Belediye Muhtaç Halka Ucuz Fiatla Odun Dağıtacak" başlığıyla okuyucuya aktarılan haber şöyle devam etmektedir. "Memnuniyetle öğrendiğimize göre Belediyemiz, mahalle muhtarlarından almış olduğu listeleri göz önünde bulundurarak, fakir halka tonu 53 liradan odun dağıtılacaktır. Müteşebbis Belediye Reisimizin, almış olduğu bu yerinde karardan dolayı tebrik ederiz"(24 Ekim 1956, Sayı 1024, Sayfa 1).

Halkın sorunlarını dile getiren ve kamuya taşıyan Van Postası Gazetesi, halkın yaşadığı mağduriyetlerin giderilmesinde önemli bir rolü vardır. "Çatak Kazasına Un Gönderilmiş ve İhtiyaç Karşılanmıştır" haberinin ayrıntılarında söz konusu durum şöyle verilmiştir.

Van Postası Yazı İşleri Müd.
1-Sayın Gazetenizin 11 Aralık 953 günlü nüshanızın 1'inci sütununda (Çatak'ta Yiyecek Buhranı) başlıklı bir yazıda ilçede unsuzluk sıkıntısı çekildiği ve vilayete vaki müteaddit müracaatlara rağmen bu kasabaya un gönderilmesi mümkün olmadığı bildirilmektedir. Şiddetli kış yüzünden yolları tamamen kapanan 427 nüfuslu bu ilçenin un ihtiyacı Valilikçe zamanında önemle nazara alınmış ve 90 çuvaldan ibaret olan ihtiyacın 24 çuvalı 10-12-953 günü Çatak'a ulaştırılmıştır. Mütebaki kısmı da gönderilmek üzeredir. Vali İLHAN ENGİN (14 Aralık 953 Pazartesi, Sayı 151).

Dönemsel olay ve olgular şehrin çehresini değiştirebilmektedir. Halkın yaşamına kısa süreli de olsa bir canlılık katabilmektedir. Bu bağlamda haberde de yer aldığı gibi bayramların halkın yaşamında ekonomik ve sosyal alanda bazı tezahürleri vardır. "Bayram Hazırlıkları Başladı" başlığıyla yer alan haber şöyle devam etmektedir.

Mübarek Ramazan şerifin son haftası yanaşması münasebetiyle ilimiz piyasasında bir canlılık baş göstermiş ve hatta yakın köylerden gelen bir çok vatandaşlarla şehir içindeki bir çok kimseler bayram hazırlıklarına başlamıştır. Havalarında müsait gittiği bugünlerde bayram hazırlıklarının devamı esnafında işine yaramakta ve esnaflar büyük çapta alış veriş yapmaktadırlar bu meyanda bir çok dar gelirli esnaflarda maddi bakımdan bir hayli ilerlemektedirler. Bayramın Pazar gününe rastlaması dolayısıyla Devlet devairlerinden öğleden sonra tatil münasebetiyle piyasa daha da canlanacaktır (17 Ocak 1966, Sayı 2737, Sayfa 1).

Halkın günlük yaşamının akışını etkileyen dönemsel gelişmelerden biri olan nüfus sayımı iki sayıda "Sayım ve Nüfus Sayımı" başlıklarıyla şu şekilde yer almıştır. "23

Ekim Pazar günü nüfus sayımı yapılacaktır. Herkesin bir gün evvelden her şeylerini temin etmesi lazımdır. Sayım günü alakalı memurlardan başka kimse dışarı çıkamayacaktır"(13 Ekim 1955 Perşembe, Sayı 712, Sayfa 1).

> *Önümüzdeki Pazar günü (23 Ekim 1955) Genel nüfus Sayımı yapılacaktır. Sayım en geç sabah saat sekizde başlayıp aynı gün bitecektir. Sayımın devam ettiği müdet zarfında vatandaşların evlerinden dışarı çıkmaları yasaktır. Yalnız sayım ile ilgili memurlar ve hususi müsaadesi olanlar çıkabileceklerdir. Vilayet hududu haricinde sayım yapacak olan memurlar Cumartesi günü sabah saat yediden itibaren vazifeli oldukları mahallere götürüleceklerdir. Bütün resmi vasıtalar bu işle görevlendirilmişlerdir. Sayın halkımızın ve ilgililerin nazarı dikkatini celbederiz* (21 Ekim 1955, Sayı 719, Sayfa 1).

Hem avlanma kolaylığı hem de belirli bir dönemde artan göl balığının, yöre halkının gündelik yaşamındaki öneminin vurgulandığı haberler gazeteye şu şekilde yansımıştır.

> *Balık Bollaştı Fiatlarda da İndirim Oldu*
> *Son günlerde bol miktarda çıkan göl balığı birden bire fiatlarındada ucuzlama olmuştur. Bundan bir hafta evvel kilosu 250 kuruşa satılan balıklar birden bire tanesi 10 kuruşa düşmüş ve dünden itibaren balıkların tanesi 10 kuruşa satılmıştır. Balıkların birden bire çok miktarda artması fiatlarda daha ucuzluk yapacağı tahmin edilmektedir. Göl balıkları şehir ihtiyaçlarını karşıladığı gibi civar kazalarında ihtiyacını karşılamakta ve bu arada Bitlis, Siirt Muş illerinede sevkedilmektedir (5 Mayıs 1967, Sayı 3178, Sayfa 1).*
> *Balık İki Lira*
> *Son günlerde Göl balığının satışa arzının bir hayli çoğalması halk tarafından memnunlukla karşılanmaktadır. Bilindiği gibi ilimizde birkaç günden beri kaliteli et bulunmamaktadır. Bu sebeple dar gelirli vatandaşlar bol havyerli göl balığından faydalanabilmektedir. Her gün ilimizde yüzlerce sandık Göl balığı satılmaktadır* (12 Mayıs 1973, Sayı 4966, Sayfa 1).

1953-1974 yılları arasında şehirde sosyal ve ekonomik olarak gözle görünür gelişmeler gazeteye yansımıştır. Nüfus sayısındaki artış, ekonomideki gelişmeler bunlardan bazılarıdır. Söz konusu durumların ekonomik ve sosyal yansımaları da olmuştur. Büyümenin etkileri ve alınacak tedbirlerin yer aldığı haber "Şehir Nüfusu Elli *Bini Aştı" başlığı taşımaktadır. Ayrıntılar şu şekilde aktarılmaktadır.*

> *Her ne kadar 1970 sayımında ilimizin nüfusunun 47.000 olduğu bildirilmekte isede şehir içinde bazı evlerin sayılamadığı ileri sürülmektedir. Bütün yurdda olduğu gibi ilimize son bir yıl içinde köylü akını hızlanmıştır. Şehrimizin birçok semtlerinde yeni evler yapılmıştır. Şehrin genişlemesi Belediye imkanlarını bir hayli etkilemektedir. Bilhassa elektrik ile su problemleri Belediyeye büyük bir külfet teşkil etmektedir. Bu yıl ki Belediye programına göre şehir içine yeniden 4100 elektrik direği dikilecektir. Bu direkler bilhassa şamranaltı mahallesi ile 1970 den sonra imar edilen cadde ve sokaklara tahsis edilmiştir* (17 Şubat 1972, Sayı 4588, Sayfa 1).

"Eczane Sayısı Çoğaldı" başlıklı haberde ise gelişmelerin sonucu şu şekilde yer almaktadır.

> *Şehir içinde son beş yıl içinde bir hayli eczane sayısı çoğalmıştır. 1960 yılına kadar bir veya iki tane olan eczane sayısı birden bire tahmin edilmeyecek derecede artmış ve halk bu yüzden hiçbir sıkıntıya kapılmadan rahatça ilaçlarını almaya başlamışlardır. Hatta eczacılar kendilerine müşteri temin maksadıyla maktu ilaçlar hariç bazı serbest satılan mallarda ucuzluk yaparak rekabet yapmaktadırlar. Verilen bazı haberlere göre önümüzdeki yıl daha ilimizde eczaneler açılacaktır* (12 Şubat 1972, Sayı 4584, Sayfa 1).

"Dikkat" başlığıyla yer alan ilanda, tarımsal modernleşmenin şehirdeki yansımaları görülebilmektedir. Çiftçilere yedek parça temin edebilecekleri bilgisinin yer aldığı ilan şu şekilde ilgililere duyurulmuştur. "Tamal T.A.O.Van Acentası İhsan Akyol Fergison Traktör Ve Ekipmanları Sayın çiftçilerimize yedek parçalı traktörlerden az mevcudumuz kalmıştır almakla gecikmeyiniz. Adres: Şerefiye Cad. No. 13 VAN"(12 Haziran 1953, sayı 2).

Kurumlar tarafından tarımsal alanda istihdam edilen nüfusa yönelik verimliliği artırma amaçlı destekler sunulmaktadır. "Meyvecilik Yapanların Dikkatine" başlığını taşıyan ilan şu şekildedir.

> *Meyveciliği daha karlı bir hale getirmek için en lüzumlu şartlardan bir taneside Teknik bir budama yapmaktır. İşte Ziraat Müdürlüğüde size böyle bir imkan hazırlamıştır. Mevsimin içinde bulunduğumuz bu günlerde üç gün süre ile çeşitli bahçelerde Teknik budama tatbikatları yapılacaktır. İsteklilerin 17/4/1962 tarihinden itibaren Ziraat Müdürlüğüne müracaatları menfaatları icabıdır* (17 Nisan 1962, Sayı 2591, Sayfa 1).

Şehir hayatı bir bütün olarak değerlendirildiğinde meydana gelen her gelişme ya başka bir gelişmenin önünü açmakta ya da bir probleme yol açmaktadır. Halkın yaşamındaki ekonomik rahatlama araç sayısının artmasını sağlamıştır. Bu durum trafik sorununa sebep olmaktadır. Şehrin büyümesi, nüfusun artması asayiş sorunu olarak ortaya çıkmaktadır. Ele alınan haberlerin ayrıntıları şu şekildedir.

1966	1970
Sarhoşluk Yapıp Şehirde Bağırana Çağırana Artık Rastlanmıyor *Senelerden beri sarhoşlar bağırıp çağırmalarla şehirde bir huzursuzluk yapıyorlardı. Sayın Emniyet Müdürümüz Muzaffer Yılmaz bu sarhoşluk hadisesini ortadan kaldırmış. Şehir de hemşehrilerimiz bu hususta emniyetten çok memnundurlar artık bağırma çağırma kalmamış bağıran çağıranlarda ortada görünmemektedirler. Sayın Emniyet Müdürümüze ve Emniyet amirimize teşekkür ederiz* (24 Kasım 1966, Sayı 2998, Sayfa 1).	**"Trafik Kontrolleri Devam Ediyor** Şehir içerisinde yapılan trafik kontrolünde, 5 kişi hakkında muhtelif noksanlıklarından dolayı sabit ve ihbarname tanzim edilmiş olup 6 kişi hakkında muhtelif trafik suçlarından ötürü ceza kesilerek peşin olarak 90 lira para tahsil edilmiş olduğu bildirilmiştir" (28 Mart 1970, Sayı 4017, Sayfa 1).

Tablo 2.8 Trafik Sorunu

Şehirdeki hayat pahalılığına rağmen şehirde ekonomik bir iyileşmenin belirtisi olan haberler de yer almaktadır. Sosyal hayatın akışı içerisinde Kurban Bayramının huzur ve dayanışma içerisinde geçtiği belirtilen haber şu şekilde aktarılmıştır.

> *3 Ocakta tatile giren Resmi Daireler ve Okullarla, dükkanını kapatan esnaf şehrimizde Kurban Bayramını coşkunla sükûnet içinde geçirdi. Kurban fiatlarının yüksekliğine rağmen bir çok aile Kurban kesti ve fakirlere dağıttı. Dargınlar birbiriyle barıştılar ve halk yaşadığı*

günler için Tanrı'ya bir defa daha huşu içinde şükür ettiler. Şehrimizde Bayram olaysız ve açık hava şartları içinde kutlandı (8 Ocak 1974, Sayı 6068, Sayfa 1).

"İftar Topumu Yanlış, Radyoda Verilen İftar Saatimi Yanlış" başlığıyla verilen haberde düzenin disiplinli bir şekilde işlememesi halinde, toplumda bazı etkilerinin olacağı sitemli bir dille aktarılmaktadır. Meydana gelen aksaklığın sorgulandığı haberin ayrıntıları şu şekildedir.

> Şehrimiz İl Radyosunun okuduğu ve iftar saatini bildiren ezan ile iftar topunun atılması ve *minare kandillerinin yanması dolayısıyla minarede okunan ezan biri birini tutmamaktadır. Bu durum birçok vatandaşların haklı dedikodularına yol açmaktadır. Muhakkak ki her iki iftar bildirisi de müftülüğün vermiş olduğu imsakiyeye göre yayınlanmalıdır. Fakat her nedense ilimiz müftülüğünce her yıl verilen imsakiye bu yıl verilmemiş ve dolayısıyla mahalli gazeteler de imsakiyeyi yayınlıyamamışlardır. Zira İl Radyosu birkaç günden beri yine bozulmuştur. Ama Ramazanda faaliyete geçerse bu duruma dikkat etmesi lazımdır* (15 Ocak 1966, Sayı 2736, Sayfa 1).

Şehirdeki değişim dönüşüm aynı zamanda bir kültürün de meydana gelmesini beraberinde getirmektedir. Halkın eğlence anlayışı da zamanla değişmektedir. Halk eğlencelerinin kaynağını oluşturan milli ve dini etkinliklerin yerini sinema, tiyatro gibi eğlenceler almaktadır. Bu anlayış farklı geleneklerinde oluşmasına sebep olmaktadır. Evlenme çağında olanlar için ebeveynlerin yerine, gençlerin kızı görüp beğenmesine alan açılmıştır. Sinema çıkışlarında erkekler bu işte kendilerine pay biçtikleri görülmektedir. "Sinema önünde kimler toplanıyor" başlığıyla yer alan haberde söz konusu durum şu vurgularla verilmiştir.

> *Okulların tatili nedeniyle talebeler bolbol sinemaya gidiyorlar kapalı ve açık spor sahaları ile Van gölünün tabi ve monümental manzarası ikinci derecede kalıyor. Ancak kadın matinelerinin düzenlediği Çarşamba ve Cumartesi günlerinde, diğer günlere nisbetle Sinema önünde ve yolunda bir takım fuzuli bekleme ve seyir gruplarının belirdiği gözden kaçmıyor. Muhabirimize göre, bazı ev hanımları bu durumdan şikayetçidir. Şu halde bu matinelerin icabettirdiği saatlerde bazı emniyet mensuplarının gerekli noktalarda görevlendirilmesi bahis konusudur* (31 Temmuz 1973, Sayı 5034, Sayfa 1).

Büyüme ve gelişme sürecinin yaşandığı, kentleşmeye yönelik çok yönlü bir alt yapı çabasının olduğu şehirde, kent kültüründe görmeye alışık olunmayan insani, samimi komşuluk ilişkilerinin yanında toplumda dayanışma ve güvene dayalı ilişkilerde, geleneksel uygulamalar varlığını sürdürmektedir. "Çok Mühimdir!.." başlığını taşıyan ilanda, vasiyet bırakmamış bir babanın oğlu, sorunu şu şekilde çözmeye çalışmıştır.

> *Karayollarında emekli Memur olarak çalışan Babam Salih Tuncer ani olarak vefat etmesiyle ortada herhangi bir vasiyetname bırakmamıştır. Babamın kimlere borçlu olduğunu bilmediğim için alacakları olan Sayın vatandaşların insaniyet namına aşağıdaki adresime müracaat etmelerini rica ederim.TAHSİN TUNCER DEVLET SU İŞLERİNDE MUTEMET* (1 Mart 963, Sayı 2843, Sayfa 2).

"Teşekkür" başlığını taşıyan ilanda, zor durumda büyük bir fedakarlık göstererek yardım gören vatandaşın teşekkürü yer almaktadır. İlanda, olayın yaşandığı yer ve zaman belirtilerek yapılan fedakarlığa vurgu yapılmıştır. İlan şu şekilde yer almıştır.

> *28-11-953 günü hastama doktor götürmek için saat 20.00-20.45 sıralarında vesait aradımsa da ne bir fayton ve ne de bir taksi bulamadım. Bu sırada Hızır gibi yetişerek davetli bulunduğu düğüne gitmeyip eğlencesini insani hizmete tercih ederek doktoru hastama götürüp tekrar evine bırakmak alicenaplığında bulunan Van Su İşleri müteahhidi Cevat Çamlıoğlunun Baş montorö Gültekin beye teşekkürlerini iblağını Sayın Gazetenizden rica ederiz. Karayolları Personel Memuru İrfan Anbar* (1 Aralık 953 Salı, Sayı 140, Sayfa 2).

Van Postası gazetesinde sosyal ve ekonomik hayatla ilgili pek çok haber yansımıştır. Haberlerde birçok detaya da yer verilmiştir. Şehrin inşa sürecinin her alanda devam ettiği, bir şehir kültürü oluşturulduğuyla ilgili haberler genişçe yer bulmuştur. Ağır aksak da olsa bir düzen oluşturulmaya çalışılmıştır. Toplumun kent kültürüne uyumunda yaşadığı aksaklıklar farklı şekillerde kendini göstermektedir. Şehrin büyümesi, nüfusun artması bu sürecin daha yavaş ilerlemesine sebep olmuştur. Kent nüfusunda bir artışın olması kentleşmeyi hızlandırmamıştır. Ekonomik geri kalmışlık, beraberinde işsizlik, hayat pahalılığı ve geçim sıkıntısı getirmiştir. Hayat pahalılığı, kıtlık, yetkililerin ilgisizliği ve denetim yapmamaları, ekonomik ve sosyal hayat standartlarının düşmesine sebep olmuştur. Ayrıca yapılan yatırımların 1970'lere gelindiğinde olumlu etkileri olmuştur. Burada ulaşımda yapılan hamleler büyük önem arz etmektedir. Kent, kıtlığın, yoksulluğun, hayat pahalılığı ve işsizliğin önüne geçmek için gerekli tedbirlerin alındığı ve yatırımların yapıldığı bir süreçten geçmektedir. Ekonomik gelişmelerin olduğu kentte, İstihdam sadece hizmet sektöründe değil diğer sektörlerde de artış göstermiştir.

2.3. Halk Dini

"İnsanların evreni algılayış biçimi, günlük hayatlarında karşılaştıkları sorunları anlamlandırma, bireysel ve toplumsal ümit, beklenti kaygı ve korkuları, yaptıkları eylemleri meşrulaştırma, kutsallarını belirleme halk inanışlarının ortaya çıkmasında ve şekillenmesinde etkilidir" (Eroğlu, 2017:31). "Halk inançları (folk belief) ve halk dininin (folk religion), halk kültürünün temel dinamiklerini oluşturduğunu" belirten Çobanoğlu, (2015:15) "bu iki sahayı birbirinden kesin sınırlarla ayrılmasının güç olduğunu" ifade eder.

> *Halk inançları, çok çeşitli kaynaklardan gelmektedir. Bu kaynaklar arasında dinin yazılı temel kaynakları, bu kaynakların belli bir çerçevede yorumlanmasıyla oluşan bir yön de vardır. Halkın dini algılayış şekli onu besleyen çok çeşitli kaynakların; birey-toplum-kültür-gelenek*

unsurlarının da etkileşimiyle geniş bir alanda şekillenmekte ve varlığını çok yönlü olarak göstermektedir (Eren, 2013:864).

Halk yaşamında dinin varlığı hayatın her alanında, her aşamasında hissedilmektedir. Doğumdan, ölüme kadar uzanan süreçte gündelik hayat içerisinde az veya çok kendini göstermektedir. Belirli zamanlarda ve mekânlarda farklı seviyelerdeki tezahürleri olabilmektedir. Van Postası Gazetesi'nde ayrıntılar mevlit, cenaze töreni, hacı uğurlaması, kandiller, türbe ziyareti gibi inanışlarla kendini göstermektedir. Kutsal zamanlar ve kutsal mekânlarla ilgili uygulamaların halk yaşamındaki yansımaları gazetede detaylı olmasa da yer almaktadır. İnanışlarla ilgili ritüellerin ayrıntılı olarak yer aldığı haberler de mevcuttur. "Acı Bir Kayıp" başlığıyla verilen ölüm haberinde cenaze, mezarlığa götürülmeden önce evinin ve iş yerinin önünden geçirilmiştir. Eren, (2016: 46) cenazenin camiden çıkarıldıktan sonra doğrudan mezarlığa götürülmeyip evinin önünden geçirildiği bu uygulamaya Van merkezinde, ölünün evinden hatır alması olarak adlandırıldığını ifade eder. Söz konusu haberde vurgular şu şekildedir.

Van şehrinin değerli avukatlarından Cemal Görtekin 10-9-954 günü saat 14 de hakkın rahmetine kavuşmuştur. Cenazesi dün saat 11 de evinden kaldırılarak İş Bankası, hükümet konağı, kendi yazıhanesi önünden geçirilip Hacı Osman Camisinde namazı kılınıp ve Vanlılar, meslek arkadaşları dost ve akrabalarının omuzlarında ebedi istirahatgahına tevdi edilmiştir. Merhuma cenabı haktan rahmet diler aile, dost ve akrabalarına baş sağlığı dileriz. Van Postası (22 Eylül 954, Sayı 389, Sayfa 1).

Ölümle ilgili haberlerde, her zaman halk inanışları ile ilgili veriler elde edebilecek ayrıntılara yer verilmemektedir. Haber, taziye ilanı şeklinde de yer almıştır. "Büyük Bir Kayıp" başlığıyla yer alan haber üzüntü dilekleri, dua vurgusu yapılarak şu şekilde yer almaktadır.

Gönüllerin beklenmedik bir anında ebedi bir hayata gözlerini kapayan Erciş Belediye Reisi Sayın Süleyman Erdinçi şükranla anar, tanrıdan rahmet dileriz. Erciş havalisi ve gerekse vilayetimizde namütenahi saygı ve hürmetle sevilir, sayılır bir şahsiyetin böyle ani bir vaziyette hayata elveda etmesi, hiç şüphesiz ki kalplerimizde derin bir esef doğurmuştur. Biz Vanlı hemşerileri ailesinin duyduğu bu ızdıraplara ortak olur, kalanlara uzun ömür ve başsağlığı dileriz. Ruhun şad olsun, kabrin nurla dolsun sayın Süleyman Erdinç (6 Ocak 955, Sayı 478, Sayfa 1).

Geçiş dönemleriyle ilgili geleneksel uygulamalar her toplumun kültüründe farklılık göstermektedir. Uygulamalar çeşitli şekilde varlığını sürdürür. Ölüm bunlardan biridir. Ölümle ilgili ritüellerin, ölümün üzerinde belirli bir zaman geçtikten sonra da kendisini göstermektedir. Mevlit, bu uygulamalardan biridir. Ölümünün 40. gününde veya birinci yılında verilecek mevlit ilanları yer almaktadır. Ölüye dua etme amacıyla verilen ilanlarda yazılışları farklı olarak 1953' te "Mevlût"

1974'te "Mevlid" başlıklarıyla verilmiştir. İlanlardaki mevlit ikindi namazı sonrası verilmiştir. Yıllar içerisinde bir değişikliğe uğramadan süregelen ilanların ayrıntıları şöyledir.

1953	1974
"Kıymetli Büyüğümüz ve Babamız Ömer Lütfü Özok'un vefatının 40 inci günü aziz Ruhuna ithaf edilmek üzere bugün küçük camide ikindi namazını müteakip mevlût okutturulacaktır. Akraba dostlarının ve arzu edenlerin gelmesi rica olunur. Refikası ve oğulları" (10 Aralık 1953 Perşembe, sayı 148, sayfa 1).	*Bizleri Unutulmaz Acılara Garkeden ebediyata intikal eden Ailemizin Biricik varlığı üstün insan; kıymetli vefakar eşim çok sevgili Canım Annemiz Salıhat-ı Nisvan'dan Süphiye Şengül'ün Vefatının 40 ncı gününe raslayan 31-10-1974 Perşembe günü Aziz Ruhuna ithaf edilmek üzere ikindi Namazını Müteakip Büyük Camiide okunacak mevlid-i Şerif'e Bütün akraba, dost ve din Kardeşlerimizin Teşriflerini Rica ederiz. Eşi Muhittin Şengül ve Evlatları* (30 Ekim 1974, Sayı 6318, Sayfa 1).

Tablo 2.9 Mevlit

Ölümünün birinci yıldönümünde verilen mevlit ilanında, davetle ilgili ayrıntılar şöyledir.

> *Unutulmaz büyük acımız ve varlığımız biricik babamız merhum, gazetemiz sahibi İhsan Akyol'un vefatının seneyi devriyesine rastlayan 4-10-1972 Çarşamba günü ikindi namazını müteakip büyük camide aziz ruhu için mevlidi şerif kıraat olunacaktır. Dost, akraba ve din kardeşlerimizin teşrifleri rica olunur. Oğulları Fikret-İsmet* (4 Ekim 1972, Sayı 4785, Sayfa 1).

Kutsal zamanların, bireysel ve toplumsal hayatı yeniden şekillendirme işlevinin, gündelik hayatta yansımaları farklılık göstermektedir. "Mübarek Kurban Bayramı Münasebetiyle Pazar Günü Dükkanlar Açık Bulunacak" başlığıyla verilen haberde Kurban Bayramı çarşı pazara, sosyal ve ekonomik hayata bir hareketlilik katmıştır. Düzenin işleyişinde farklılık meydana getirmiştir. Kurumları bazı tedbirler almaya sevk etmiştir. Bu zamanlarda gerçekleştirilen kabir ziyareti uygulaması, halk yaşamında önem arz eden bir ritüeldir. Haberin ayrıntıları şu şekilde verilmiştir.

> *Mübarek Kurban bayramının pazartesi gününe rastlaması ve Pazar gününde arafa olması dolayısıyla özel tatil günü olduğu halde Pazar günü bütün dükkanların açık olacağı Vilayet ve Belediye başkanlığının bir onayıla karara bağlanmıştır. Dolayısıyle Pazar günü dükkanlar açık olacaktır. Bu cümleden olmak üzere yine Belediye şehrin yiyecek ihtiyacında nazara almış ve şehir içindeki fırınları nöbet tutturtmak suretiyle ekmek çıkarmak için sıraya koymuştur. Böylelikle şehirde ekmek sıkıntısı çekilmeyecektir. Yalnız son yağan kar münasebetiyle şehir içindeki kabristanlıkların yolları çamurdan geçilmez bir hal almışdır. Belediye en ufak bir yardımıyla bu yolların açılmasına gayret ettiği takdirde halk rahat rahat kabristanlıkları ziyaret edecektir* (9 Nisan 1965, Sayı 2591, Sayfa 1).

"İftar Topumu Yanlış, Radyoda Verilen İftar Saatimi Yanlış" başlığıyla verilen haberde Ramazan ayının, şehrin günlük yaşamındaki yansımaları görülmektedir. Minare kandilleri, iftar saatinde top atışı, imsakiye saatleri gibi tezahürler şeklinde

kendini göstermiştir. Şehir dekorunun yenilendiği bir süreçtir. Bireysel, toplumsal ve kurumsal etkilerin ayrıntıları haberde okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır.

> *Şehrimiz İl Radyosunun okuduğu ve iftar saatini bildiren ezan ile iftar topunun atılması ve minare kandillerinin yanması dolayısıyla minarede okunan ezan biri birini tutmamaktadır. Bu durum birçok vatandaşların haklı dedikodularına yol açmaktadır. Muhakkak ki her iki iftar bildirisi de müftülüğün vermiş olduğu imsakiyeye göre yayınlanmalıdır. Fakat her nedense ilimiz müftülüğünce her yıl verilen imsakiye bu yıl verilmemiş ve dolayısıyla mahalli gazeteler de imsakiyeyi yayınlıyamamışlardır. Zira İl Radyosu birkaç günden beri yine bozulmuştur. Ama Ramazanda faaliyete geçerse bu duruma dikkat etmesi lazımdır* (15 Ocak 1966, Sayı 2736, Sayfa 1).

Ramazan ayı ile ilgili gazeteye yansımalar, düzensiz bir şekilde de olsa imsakiye saatlerinin verilmesi şeklinde yer almıştır. Birinci gün bu bilgi Ramazan ayı ile ilgili iyi dilek ve temennilerde bulunarak "Ramazan-ı Şerifiniz Mübarek Olsun" başlığıyla verilmiştir. "Bugün birinci gününü idrak ettiğimiz Ramazan'ı Şerifin, hemşehrilerimize, Türk Milletine ve bütün Müslümanlara hayırlı olmasını temenni eder, okuyucularımıza afiyetler dileriz. Bu akşam Mahalli saatle Ezan: 16'49 İmsak: 4'18"(17 Şubat 1961, Sayı 2244, Sayfa 1).Bu ay ile ilgili yansımaların imsakiye şeklinde de yer almıştır. "Şehrimize Ait Ramazan İmsakiyesi" başlığıyla verilmiştir.

"Günler	İmsak	Güneş	Öğle	İkindi	Akşam	Yatsı
Perşembe	Saat Dk	Saat Dk.	Saat Dk.	Saat Dk.	Saat Dk.	Saat Dk.
19/9/1974	4,09	5,52	5,52	15.46	18.23	19.55"(19 Eylül

1974, Sayı 6286, Sayfa 1).

Daha sonraki yıllarda Ramazan ayı ile ilgili haberlerde bir farklılık göze çarpmamaktadır. Gazeteye ilan, haber karışımı şeklinde yansımıştır. 1970 ve 1974'te yansıyan haberlerin ayrıntıları şu şekildedir.

1970	1974
Bu Akşam Ramazan Başlıyor *Onbir ayın sultanı mübarek ramazan-ı şerif, bu gece başlıyor. Bu mübarek ve kutsal ayın, bütün islam alemine ve yurdumuza ferahlık, huzur ve kardeşlik sevgisi getirmesini, cenab-ı Rabbilalemin'den niyaz eyleriz. Bu gece imsak: 3,52 Bu gece iftar: 16,09* *NOT: Müftülük mahalli imsakiyeyi verdiği takdirde, gazetemizde hergün yayınlanacaktır* (31 Ekim 1970, Sayı 4203, Sayfa 1).	***Onbir Ayın Sultanı Ramazan 600 Milyon Müslümana Kutlu Olsun*** *İslamın güzel ahlaka yönelik üstün dua ve amelleri onbir Ayın Sultanı olan Ramazan ayı ile daha etkin şekilde yaşanacak. Bugün Mübarek ayın birinci gününü idrak ediyoruz; bütün islam Alemindeki 600 Milyon Müslümana ve hemşehrilerimize kutlu olsun.* *Van Postası* (18 Eylül 1974, Sayı 6285, Sayfa 1).

Tablo 2.10 Ramazan Ayı

Kutsal zamanlar bağlamında gazetede, Ramazan ayında Ramazan Fıkraları adı altında fıkralara yer verilmiştir. Bu fıkralar şu şekilde yer almıştır.

RAMAZAN FIKRALARI

Memnun Olmasa
Derleyen NEVZAT SEZER
Bektaşinin birine sormuşlar:
-Mübarek Ramazanda geldi, geçti işte. Acaba memnun edebildik mi?
Bektaşi gülerek cevap vermiş:
-Memnun olmasa her sene on gün evvel gelir mi?(8 Nisan 1959, Sayı 1780, Sayfa 1).
RAMAZAN FIKRALARI
Düze İndir
Derleyen NEVZAT SEZER
İki mübalağacı avcı oturmuş konuşuyorlarmış. Biri:
-Geçen Ramazanda idi. Sahurdan sonra aldım tüfeğimi şöyle bir dolaşayım diye çıktım. Her zamanki yerime giderek oturdum. Aman birader hava birden bire bozuldu şimşekler çakmağa başladı. Her şimşek çakışta etraf parıl parıl aydınlanıyordu. İşte bu aydınlıkta dağda ne gördüm biliyor musun?
-Ne gördün?
-Etrafımdaki tepelerde yüz bin tane çakal gözlerini bana dikmiş seyretmiyorlarmı.
Diğeri başlamış:
-Dediğin aynı gün bende orda idim. O şimşekler çaktığı zaman ben ne gördüm biliyor musun?
-Hayır.
-Bulunduğum dağın tepesinde bir deve, başını uzatmış ovadaki ırmaktan su içiyordu.
-Haydi canım sende. Şu deveyi düze indir.
-Sen de çakalı yüze indir (30 Mart 1959, Sayı 1772, Sayfa 1).

Kutsal gün ve geceler ile ilgili gazete sayfalarında veriler bulunmaktadır. Kadir gecesi ile ilgili haberde, gecenin önemine vurgu yapılmıştır. Gerçekleştirilecek uygulamalar da vurgulanmıştır. Farklı yıllara ait haberler şu şekilde okuyuculara aktarılmıştır.

1958	1961
Kadir Bu gece mübarek Kadir gecesidir. Bütün Müslümanların ibadet ve niyazları bu gece kabul edilir. Bütün hemşehrilerimize Kadir gecesini hayırlı ve uğurlu olsun (16 Nisan 1958, Sayı 1479, Sayfa 1).	***Bu Akşam Kadir*** *Bu akşam (26/27 ramazan gecesi) mübarek Kadir-i Şeriftir. Kur'an-ı Kerim'in nazil olmaya başladığı bu gece, İslam aleminin en mukaddes ve uğurlu gecelerinden addolunur. Bu gece rahmet kapıları açık olduğundan, bütün Müslümanlar bu geceyi ibadet ile tövbe i istiğfar geçirirler. Bu mübarek gecenin bütün Müslümanlara hayırlı olmasını temenni ederiz. Van Postası* (14 Mart 1961, Sayı 2264, Sayfa 1).

Tablo 2.11 Kadir Gecesi

Hac dönemlerinde hacı adaylarının hacca gitmeden önce helallik alma, vedalaşma merasimleri gibi uygulamalar gerçekleştirir. Gazetede yer alan hacı uğurlamalarının bir şenlik havası içerisinde gerçekleştiği görülmektedir. "İlk Hacı Kafilesi Bugün Gidiyor Hacıları Uğurlayacaklar Hususi Taksi ve Otobüs Kiraladılar" başlığıyla verilen haberde, hacı adaylarının güzergâh boyunca yerine getireceği

ritüellere de vurgu yapılmıştır. Hacılarla vedalaşma ve sonrasıyla ilgili şu detaylar aktarılmıştır.

> *Mübarek Kurban Bayramında Mekkede hazır bulunmak üzere ilk hacı kafilesi bugün gidecektir. Dünden beri hazırlanan otobüsler Türk bayraklarıyla süslenmiş ve haça gidecek otobüsler şehir içinde konvoy olarak gösterişler yaparak pkapları ile çeşitli türküler çalmışlardır. Otobüsler bu sabahda otobüs acentelerinin önlerinde durmuş ve bu arada hacıların bavulları muntazam şekilde otobüslerin bagajlarına yerleştirilmiştir. Dünden beri çarşıda bir kalabalık göze çarpmıştır. Bu kalabalıklar hacılar ile hacıları ziyarete gelen misafirler teşkil etmiştir. Bu sabah birçok mümin halk otobüs acentalarının önüne toplanmış ve hacıların teker teker ellerini öpmüş kendilerine uğurlu yolculuklar dilemiştir. Bunlardan başka hacıların akrabaları ve yakın dostları ilimizde mevcut bütün taksi ve münibüsleri kiralamış hacıları uğurlamak için Erciş-Adilcevaz ve Tatvana kadar gitmişlerdir. Hacılar bu gecelerini Tatvan ve Bitlisde geçirecek ve yarında Bitlis ile Siirt yol ayırımındaki Veyselgarani hazretlerinin makberini ziyaret edecek ve Urfaya kadar gideceklerdir. Urfada da İbrahim Halulilah camiisini ziyaret eden hacılar buradan hac yollarına devam edeceklerdir. Aldığımız malumata göre gerek şehrimizden gerekse kaza ve köylerden beş yüze yakın hacı hacca gidecektir. Zaten bu rakam tam beş yıldan beri aynen devam ediyor. Geçen yılda beş yüze yakın Hacca gitmiş ve bunlar hac taafi sonunda sağ salim ilimize dönmüşlerdir. Her yıl olduğu gibi be seferki hacı kafilesi arasında kadın hacılarda bulunmaktadır* (18 Şubat 1967, Sayı 3068, Sayfa 1).

Hacıların karşılanması da uğurlanmaları gibi büyük bir coşku ve sevinç havasında gerçekleşmiştir. Hacılar karşılanarak, evlerinde de ziyaret edilmişlerdir. "İlk Hacı Kafilesi Dün Uçakla Geldi" haberinin ayrıntılarında, hacıların şehre uğur getireceği inancına vurgu yapılmıştır. Haber okuyucuya şu şekilde aktarılmıştır.

> *Hava muhalefeti yüzünden birkaç günden beri normal seferini aksatan Türk Hava Yollarına ait uçak dün nihayet gelmiş ve böylelikle ilk hacı kafilesinden yedi kişi dün şehrimize gelmiştir. Hacıların gelmesi dolayısıyla dün hava alanında bir bayram havası bulunmakta idi. Yüzlerce taksi ve dolmuş hacıları karşılamış. İlimize uğur getirmesi ümidiyle hacılar ziyaret edilmiştir. Bundan sonra hacılar ebeveynleriyle birlikte evlerine gelmiş ve evlerinde kendilerini ziyarete gelen misafirleri kabul etmişlerdir. İkinci hacı kafilesinin de önümüzdeki hafta içinde gelmesi beklenilmektedir. İkinci postadaki hacılarda Karayoluyla şehrimize gelmiş olacaklardır* (28 Şubat 1970, Sayı 3993, Sayfa 1).

Hac dönemleri ile ilgili verilerin yansımaları, ekonomik boyutuyla da yer almıştır. Hac dönemlerinde gazete sayfalarında, firmalar tarafından hacı adaylarının ilgisini çekecek reklamlar verilmiştir. "Sayın Hacı Adaylarına Duyuru" şeklinde yer alan reklamın ayrıntılarında şu bilgilere yer verilmiştir. "Hac seferlerinde, konfor, emniyet ve Huzur içinde seyahatınızı sağlayacak, Son Model 302 Mersedes Otobüs ve tecrübeli şoförler ile Taç Turizm hizmetinizdeTelefon:16 70, 16 19 Van" (15 Kasım 1974, Sayı 6332, Sayfa 3).

"Özlediğimiz" adını taşıyan köşede "Perşembe Günlerinde Kale" başlığıyla yer alan haberde "özleyen" imzasıyla yer alan yazıda yazar, bir perşembe günü Van kalesinde bulunan Abdurrahman Gazi Türbesini ziyaret eden kalabalıkların ritüelleri yerine getirirken, gözlemlediklerini ayrıntılarıyla aktarmaktadır. Dileklerin kabul edildiği, taşın duvara yapışmasından anlaşıldığını belirterek ritüellerin çaput bağlama

uygulamasıyla bittiğini, ayrıntıları betimleyerek aktarmıştır. Yazıda vurgular şu şekildedir.

> *Dün yine kale akın akın halkla doldu taştı bilindiği üzere Tarihi Van kalesi haftanın Perşembe günü ziyaretçilerle dolup taşar. Aynı zamanda burada çok kıymetli bir zat yatıyor. ABDURAHMAN ÇELEBİ HAZRETLER, halen bir Perşembe günü sizlerde bu zatın makberini ziyarete gitmiş olsanız yüzlerin üstünde bir islam topluluğuna rastlamış olursunuz. Kadınlı erkekli binlerce insan bu zatın mezarı başına toplanmakta, herkes yüce Allahından dilekler dilemekte olduğunu göreceksiniz. Ziyaretinin üst tarafında 'Analı Kız' denen taştan oyulmuş iki kapı vardır. Bu kapılar büyüklük bakımından biri birinden farklıdır. Büyüğü ana, küçüğü ise kızıdır. Ziyaretçiler ilk olarak Abdurrahman Çelebi Hazretlerini ziyaret ederler. Ondan sonra taş merdivenlerle Analı Kız anıtına çıkarlar. Anıtın taban kısmında küçük küçük taşları ellerine alaraktan bir duva okurlar ve bu küçük taşları Analı kızın anıtının taşına yapıştırmak için birkaç defa sürerler, niyeti kabul olunan bir kimsenin elindeki küçücük taş eğer divara yapışmış olursa o niyet sahibinin dileği kabul olmuş sayılır. Bundan sonra anıtın hususu surette yapılmış taşdan arkında aşağıya doğru kayalar, hemen arkın yanında küçük gül ağaçları vardır, yine dilekçi buraya hususi surette evinden getirmiş olduğu küçük bez parçasını bu gül ağaçlarına bağlar, böylelikle Abdurrahman Çelebi Haziretlerinin ziyaret merasimi bitmiş olur. öğleye doğru herkes semaverini kurar, yemekler yenir ve kırtlama çaylar içilir. Hava biraz serinleyince, toplu halde Kale gezilir, saat 17.00, 18.00 sıralarında ziyaretçilerde evine döner. ÖZLEYEN* (21 Haziran 963, Sayı 2036, Sayfa 1).

Halk, gündelik yaşamda duanın, yapacağı iyiliklerin, başına gelen musibetleri bertaraf edeceği, def edeceği inancını taşımaktadır. Kurban kesme, ibadet etme bu uygulamalardan bazılarıdır. Yapılan uygulamanın yeri de önem taşımaktadır. "Dünkü Cuma Namazı Eski Van'daki Çelebi ve Hüsrev Paşa Camileri Civarında Kılındı" başlığını taşıyan haberde Van'da meydana gelen depremin halk inancındaki yansımalarının detayları yer almıştır. Haberin ayrıntıları şu şekildedir.

> *Dünkü Cuma namazı halkın kalyana gelmesiyle eski Van'da bulunan Kayaçelebi camiinde kılınmıştır. Namazdan çok erken giden müminler camiinin içini kapsayınca halk bu sefer Hüsrev Paşa camii mıntıkası ile Kayaçelebi camii civarında namazlarını kılmaya başlamışlardır. Bu arada halk arasında galyanına gelen bir çok müminler kendilerini tutamamış ağlamaya başlamışlardır. Namaz için giden müminlerle sayısı on binin üstündeydi. Cuma namazı kıldıktan sonra toplu olarak birkaç günden beri devam eden depremin dinmesi için eller yüce Allaha kaldırılmış ve halk Ulu Allahtan depremin dinmesi için duada bulunmuştur. Dün şehir içindeki bilumum taksi otobüs ve yüzleri aşan münibisçiler müminleri parasız olarak Kayaçelebi camiisine taşımış ve ayrıca yüzlerce kamyon sahipleride yine namaz kılmak isteyenleri buraya taşımışlardır. Bu cümleden olarak bir çok gazete muhabirleri bu durumu görür görmez derhal namaz kılınan yere gitmiş ve müminleri namaz kıldıkları anın fotoğraflarını çekmişlerdir. Bu vesileyle eski Van dünden itibaren yarım asırlık gününü bir daha yaşamıştır. Namazın bitimini müteakip yine parasız olarak gelen vasıtalar halkı ücretsiz çarşıya taşımışlardır. Bu bakımdan şehir içindeki camiler eski izdihamlarıyla başbaşa kalamamıştır. Bazı söylentilere göre de depremin dinmesi için birçok dindar kimse kurbanlar kesmiş ve böylelikle fakirlere gerekli yardımlar yapmışlardır* (28 Şubat 1970, Sayı 3993, Sayfa 1).

Van Postası gazetesinde 21 yıllık sürede gazetenin sayfalarına halk inanışlarıyla ilgili veriler yer almaktadır. Hayatın her alanında değişik şekillerde varlık göstermiştir. Kutsal zamanlar, şehir dekoruna yenilikler katarak halk yaşamını şekillendirmiştir. Yansımalar ölüm, ölüm sonrası uygulamaları, kutsal zamanlar ve kutsal mekânlarla, türbe ziyareti ve daha birçok uygulama şeklinde kendini

göstermiştir. Gündelik hayat içerisindeki tezahürleri farklı seviyelerde yansımıştır. Bu süreçte ritüellerde belirgin bir değişim ve dönüşüm tespit edilmemiştir.

2.4. Kent Sorunları

Kent sorunlarıyla ilgili gazeteye yansıyan haberler halkın yaşamıyla ilgili fikir edinilmesini sağlayan unsurlardan biridir. Kent sorunlarının çok ve çeşitli olması halkın yaşam standartlarını düşürmektedir. Soruna çözüm olan yolun, var olan sorunu çözmesiyle birlikte beraberinde farklı sorunlar da doğurmuştur. Sorunun çözüme kavuşturulmamasına, çözümün zamana yayılması, yetkili kurumların sorunu görmezden gelmesi, yetkililerin ilgisizliği gibi daha birçok sebep sayılabilir. Kent sorunlarının Van Postası gazetesine yansımaları, bu içeriklerin yanında yetkili kurum ve amirleri arasında gazete üzerinden sorunu gündeme getirme, soruna dikkat çekme ve konumunu kullanarak soruna müdahale etmeye davet şeklinde yansıdığı gibi sorunun çözüm yolunu gösteren öneriler şeklinde de yansımıştır. Elbette ki sorunun bu noktada olmasının sebepleri veya muhatapların bahanelerinin de gazeteye yansıması söz konusudur. Su problemi, alt yapı, yol problemi, esnafın denetlenmemesinden kaynaklanan problemler en çok yer alan sorunlardandır. "Bize Yazın Diyorlar" başlığıyla yer alan haberde, halkın bahçesini, arazisini sulamak için yaşadığı problemler dile getirilmiştir. Çeşmelerin akmaması da habere konu edilmiştir. Buna rağmen yetkililerin ilgisiz kaldığı belirtilmiştir. Sorumluluğun, sulama işinde vazifeli çırpaçlara bırakılmaması gerektiği belirtilmektedir. Haberde vurgular şu şekildedir.

> *Şehrimiz halkı bağ, bahçesini ve hatta mezraatını sulamak için su sıkıntısı çektiğini yazdık aldırış eden olmadı. Zarnabat içme suyunun çeşmelerinden su akmıyor. Her çeşmenin başında kadın erkek, çoluk çocuk yirmiden fazla vatandaş işini gücünü terketmiş sabahtan akşama kadar bekliyor dedik ilgi gösteren olmadı. Bu işlerin alakalıları hiç olmazsa hükümet konağının yanındaki Zarnabat suyu çeşmesinin önüne kadar gelsinler durumu gözleri ile görseler iyi olmaz mı? Su işletme idaresi de memur veya mühendisini gönderip mahallatı gezdirse ve sulama işlerini yalnız Çırpaçların ümidine bırakmasa acaba fena mı olur?* (8 Temmuz 953, Sayı 22, Sayfa 1).

Susuzluğun halk yaşamındaki olumsuz etkileri, yarattığı huzursuzluk dile getirilirken şiir şeklinde yer almıştır. Yaşar Karakuş tarafından kaleme alınan şiir "Vanda Su Kıtlığı" başlığıyla yer almıştır.

> *Bilmemki nedendir bu su kıtlığı,*
> *Ekinler oldukça kavrulup gider;*
> *Allah göstermesin böyle kıtlığı,*
> *Bahçeler oldukça kavrulup gider.*

***

Geceler uykumuz oluyor haram,
Ekinler kurudu nereye varam;
Susuzluk yüzünden kurudu tarlam,
Tarlalar oldukça kavrulup gider.

***

Küreğini alan gidiyor suya,
Suyuda gelmiyor dalıyor huya;
Tarlası su içmez bostanı doya.
Bostanlar oldukça kavrulup gider.

***

Su başılar ordan orya koşuyor.
Bahçe bostan bir arada pişiyor;
Ekin sahipleri bağa koşuyor,
Bağlarda oldukça kavrulup gider.

***

Su yüzünden her gün kavga oluyor,
Açılmış goncalar hemen soluyor;
Yaşar şöyle acep neden oluyor,
Sebzeler oldukça kavrulup gider (8 Temmuz 1955, Sayı 633, Sayfa 2).

1953 yılında su şebekesi sorunu çözmek için açılan çukurlara, boruların döşenmeyip üstünün kapatılmamasının halkın yaşamında olumsuz etkileri olmuştur. Mahalle sakinlerinin başına gelen kazalar, halkın yaşadığı mağduriyetler, değişik zamanlarda gazeteye yansımıştır. Gazetenin sayfalarında, köstebek çukurlarına benzetilerek yer alan sorunun halkın yaşamına etkileri şu şekildedir.

5 Eylül	10 Kasım	17 Kasım	25 Kasım
"Köstebek Çukurları Şerefiye mahallesinden geçerken köstebek çukuruna düşerek ayağı zedelenmiş bir şahıs ve gelip geçenler tarafından kurtarılmıştır. Biran evvel kapatılması için harekete geçilmesi. Yine aynı gün matbaamız önündeki çukura düşen M. Er tarafından kurtarılmıştır" (5 Eylül 953, Sayı 69, Sayfa 1).	***Bahçıvan Mahallesi Halkı İhtar Ediyor*** *15 günden beri Zarnabat suyu kanallarını açarak sırtını çevirip bu kanalları halkın mezarlığı haline sokan vurdum duymaz müteahhide ihtar ediyoruz. Eğer bizi daha çok sürüncemede bırakarak kışlık ihtiyacımızı temine mani olursanız biz mahalle halkı bu kanalları doldurtacak ve hakkınızda doldurma masrafları olarak tezminat davası açacağız. Teahüdünüzün kötüye kullanarak sırf şahsi menfaatiniz için zamansız kanal açmak ve istihkak koparmak*	***Köstebek Çukurları*** *Her tarafı aça aça geçilmez bir hale getiren içme suyu şebekesi maşallah şimdide caddeleri açmağa başladılar. Yeter artık ayıptır bir yandan kapa ve ondan sonra birisini açmağa koş dün çukura bir kişi düşmüştür. En sonuncusu Vali Beyin polisi olmuştur. Bu vurdumduymazlara ne söylesen anlamıyorlar. Bu hususta yüksek makamların biran evvel memleket namına alakalarını rica ediyoruz* (17 Kasım 953, Sayı 128, Sayfa 1).	***Köstebek Çukuruna Düşenler*** *Saat 17 raddelerinde Bahçıvan mahallesinde 8 yaşında bir çocukla bir beygir düşmüştür. Yetişen polis M. A. Taşçı 20 kişi bularak çukuru kazmak suretiyle kurtarmışsa beygir ise beygirlikten çıkmıştır. Çocuğa da bir şey olmadan kurtarılmıştır. İstediğin kadar yaz bak bakalım para eder mi 3 ay müsaadeleri varmış. Vay bu memleketin haline desene!* (25 Kasım 953, Sayı 135, Sayfa 1).

	maksadıyla halakı mutazarrır etmek selahiyetini haiz olmadığınızı hatırlatırken bu kararımızın kati olduğunu bilmenizi ihtar ederiz. Bahçıvan Mahallesi Halkı (10 Kasım 953, Sayı 122, Sayfa 2).		

Tablo 2.12 Su Hatları

Köstebek çukurlarına benzetilmeye devam edilerek gazeteye konu olan bu sorun manzum bir şekilde de gazetede yer almıştır. M. Dündar imzasıyla verilen şiirde çukurların mahalleye araç girişlerine engel teşkil ettiğine, mahalle sakinlerinin gündelik yaşamında yarattığı mağduriyete ve yetkililerin duyarsızlığına vurgu yapmıştır. "Köstebek Çukurları" başlığını taşıyan şiir şu şekildedir.

Şehirde köstebek çukuru Çoğaldı,
Vanlılar bu yüzden odunsuz kaldı.
Geç kalan karanlıkta çukur'a daldı
Bizleri derin bir üzüntü aldı…
Muharrir kalemi ele aldı,
Vurdum duymazlar uykuya daldı.
Muharririn kalemi coştu,
Halkın feryadı boştu…
Düz yolda yürüyen kervan,
Huzur içinde'dir her an
Feryat etme boşuna
Belediyenin gitmez hoşuna…(27 Kasım 953, Sayı 137, Sayfa 2).

Şehrin su sorununun, çözüme yakın olduğu ile ilgili haberler de gazete sayfalarında yer almaktadır. "Zernebat İçme Suyu İkmal Olmak Üzere" başlığıyla yer alan haber okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır. "Son bir ay içinde yapılan hümmalı çalışmalar neticesinde şehrin zernebat suyu tesisatına ait su isale borularının ferşiyatı ikmal edilmek üzeredir. Bize gelen haberlere göre önümüzdeki ay içinde şehre su verilmek üzere gerekli hazırlıklar yapılmaktadır" (8 Haziran 954, Sayı 299, Sayfa 1). Bu haberin üzerinden yaklaşık 40 gün geçtikten sonra şehrin suya kavuştuğu bir ilan şeklinde gazeteye yansırken başka bir sorun da dile getirilmektedir. Halkın arta kalan su borularının evine götürdüğü tespiti yapılarak geri getirmeleri hususunda uyarılmıştır. "Sayın Halkımızın Nazarı Dikkatine" başlığıyla yer alan duyuru metninde şu ayrıntılara yer verilmiştir.

Müteahhitliğimizin başına gelen binbir dertler ve aksilikler malumunuzdur. Tespitli binlerce lira zararımıza rağmen bütün imkanlarımızla Vanlı hemşehrilerimizi suya kavuşturmak için elimizden geleni yaptık. Şu anda Vanın bütün mahallerine su vermiş bulunmaktayız. Çok yakında da işin kabulü yapılacaktır. Yapılan tetkikatta binbir müşkülatla getirdiğimiz yerine

konması imkansız olan borularımızdan bin metreden fazlası eksilmiştir. Sayın halkımızdan bazı kimselerin lüzumsuz olduğu zannıyla evlerine boru götürdükleri öğrenilmiş ve görülerek alınmıştır. Yanlışlıkla alanların bir hafta içersinde müteahhitliğimize teslimi önemle rica ederken resmi makamlar kanalıyla yaptıracağımız aramadan evvel bilgilerinize arzederiz. Van İçme Su Şebeke Müteahhitliği (20 Temmuz 954, Sayı 340, Sayfa 1).

Bir yandan şehirdeki susuzlukla ilgili haberler yer alırken bir yandan da su kanallarındaki bozukluktan kaynaklanan sorunlar dile getirilmiştir. "Çamur Deryası" başlığını taşıyan haberde, şehir için önem arz eden bir cadde olan Sıhke Caddesinin önemi belirtilerek içinde bulunduğu çamura dikkat çekilmiştir. Haberde bu durumun sebebi de belirtilmiştir. Haberin devamında yetkililerden soruna çözüm bulmaları istenmiştir. Haber okuyuculara şöyle aktarılmıştır. "Vanın en işlek caddesi olan Sıhke Caddesinden çamurdan geçilmez bir hal manzarası almaktadır. Buna sebep kanalların bozuk olup caddeye akmasından ileri gelmektedir. Sular idaresinden ricamız; bu işi ele almasını bekliyoruz"(23 Haziran 954, Sayı 317, Sayfa 2). Sıhke Caddesinin tarihi önemi vurgulandıktan sonra caddenin içinde bulunduğu hali dile getiren bir şiir Yaşar Karakuş imzasıyla yer almıştır. Caddenin tozu, çamuru alaylı bir dille, yöneticilerin dikkatine sunulmuştur. "Sıhke Caddesi" ismini taşıyan şiir şu şekilde devam etmektedir.

Geçmek imkanı yok bu ana yoldan,
Perişan durumda Sıhke caddesi;
Talihten ayrılmış bu ana yoldan;
Ahuzar içinde Sıhke caddesi.
***
Mazinin en büyük yoludur bu yol;
Harap oldu şimdi toprağıdır bol,
Ne bellidir sağı ne bellidir sol;
Binbir dert içinde Sıhke caddesi.
***
Sökülmüş taşları bükülmüş belli;
Yaş döken gözleri andırır seli;
Derdinden anlayan oturmuş deli;
Sefalet içinde Sıhke caddesi.
***
Sıhke caddesinin bilinmez yaşı;
Pişmemiştir daha bu yolun bu yolun aşı,
Gözleri sönmüştür bozulmuş kaşı;
Virane içinde Sıhke caddesi
***
Yaz günleri boğar insanı tozu;
Geçemez bir şahıs bozulur pozu;
İçine girmiştir bir alev kozu,
Ateşler içinde Sıhke caddesi.
***
Yaşar. Derki kışın çamurlar dizden;
Merhamet. Reis ve Vali bey sizden,
Kafidir bu kadar söylemek bizden;
Zalimler içinde Sıhke caddesi (18 Temmuz 1955, Sayı 641, Sayfa 2).

Şehir yollarındaki sorunların giderileceğine dair haberlere yer verilirken alınan tedbirler ve sorunun çözüm yolu okuyucularla paylaşılmıştır. "Şehir Yolları Onarılacak" başlığını taşıyan haberin ayrıntıları şöyledir. "Alınan malumata göre Belediye Reisliği şehir yollarının tamirine karar vermiş ve bu işte çalıştırılmak üzere hariçten bir kamyon kiralamıştır. Yağan yağmurlarla çok fena bir durumda olan çamurlu caddelerin stabilize edileceği ve halkın rahat geçişini sağlayacağı memnuniyetle öğrenilmiştir"(25 Nisan 1955, Sayı 569, Sayfa 1). "Şehir Dahilindeki Yollar" başlığını taşıyan haberde ise söz konusu sorunun çözümünü halkın memnuniyetle karşıladığı belirtilerek okuyucuya aktarılmıştır. Ayrıntılar şu şekildedir. "Yolların Belediye tarafından hassasiyetle yapıldığını görmekteyiz. Halk arasında bu durum memnunlukla karşılanmaktadır. Çalışkan Belediye reisimize teşekkür eder her işinde başarılar dileriz"(6 Ocak 1955, Sayı 785, Sayfa 1). Yollarla ilgili haberlere bakıldığında daha önce yapılıp tekrar sorun oluşturan yollardaki bozukluklarda gazeteye yansımıştır. "Van Edremit Yolu ve Köprüler" başlığını taşıyan haber, bozuklukların oluşturacağı tehlikeyi dile getirerek yetkililer uyarılmaktadır. Haber şu şekilde devam etmektedir. "Van Edremit yolu yine bozulmuş 1-2 tane yol üzerinde köprüler tehlikeli bir vaziyet arzetmiştir. İlerde herhangi bir kazaya sebebiyet vermemesi ve yolların yapımı için alakalıları bilhassa nazarı dikkatini çekeriz"(6 Ocak 1955, Sayı 785, Sayfa 1). Van'ın kalkınması, ekonominin iyiye gitmesi, şehir yollarının yapımına, kullanılan malzemeye yansıdığı görülmektedir. "Müze ve Atatürk okulu çevresine beton yol dökülüyor" haberinde, bu iyileşmenin hizmetin kalitesine yansımaları şu şekilde yer almıştır.

> *Geçen yıl yaş sebze toptancı hali olarak kullanılan çarşının ve Cumhuriyet caddesinin arka kısmının beton yolları yapılmıştı. Bu yıl yeni beton yolların yapımına başlanmıştır. Öncelikle Müze Müdürlüğü ve Atatürk ilkokulunun önü ile Vani Mehmet Efendi Caddesi civarındaki yolların betonları dökülmektedir. Bu konuda daha evvelce kendisiyle Görüştüğümüz şehrimiz Belediye Başkanı Sayın Mustafa Altaylı şunları söylemişti, "Bilindiği üzere şehrimizde çok kaliteli bir Çimento Fabrikası vardır, bu fabrikanın imal etmiş olduğu çimentolar sayesinde yeni beton caddeler yapmayı başaracağız. Belediye Meclisinde almış olduğumuz kararlara göre beton yolların yapımına her yıl devam edilecektir* (9 Mayıs 1973, Sayı 4963, Sayfa 1).

Su ve yol sorunu gazete sayfalarına yansıyan haberler içerisinde geniş bir şekilde yer almıştır. Bir şehir için öncelik taşıyan hizmetlerden bir diğeri ise çöp sorunudur. Çöp sorununun çözümünde yetkililere görev düştüğü gibi halkın da sorumluluğu vardır. Bu noktaya vurgunun yapıldığı haberler de mevcuttur. "Çöp Derdi" başlığıyla verilen haberde caddelerin ve sokakların içinde bulunduğu manzara şu şekilde okuyuculara aktarılmıştır. "Rica ediyoruz bir tek çöp arabası olduğu

malumdur. Pislikten mahalle ve caddelerden geçilmez bir hal almıştır. Bu hususta sayın Belediyemiz ne fikirde" (30 Ağustos 954, Sayı 370, Sayfa 1). "Şehir Çöpleri Nereye Dökülüyor" şeklinde verilen haberde, çöp sorununun halledilmemesinin gerekçeleri sıralanmıştır. Şehirdeki çöplerin döküldüğü yerde bir problem olarak halkın yaşamını olumsuz etkilemiştir. Belediyenin İmkânsızlıklarına ve halkın duyarsızlığına vurgu yapılan haberde ayrıntılar şu şekildedir.

> *Şehir içindeki çöp problemi halen tam anlamıyla halledilememiştir. Şehir hudutlarının genişliği ve araç personel imkanlarının mahdut oluşu nedeniyle, bir kısım halk çöplerini evlerinin civarındaki boş arsalara dökmektedir. Belediye araçları bu çöpleri toplamak olanağına sahip değildir. Öte yandan çarşı içindeki çöpler de gayri muntazam muhafazalar içinde dükkanların yakınına bırakılmaktadır. Üstü açık vaziyette pis koku saçan çöp kutuları zaman zaman Belediye Araçları ile toplanmakta ve fakat il yollarının yanı başına yığılmaktadır. Ancak, son zamanlarda Ablengenez köprüsünün yanına atılan çöpler, gelip geçen yolcuya rahatsız edecek kokular saçmakta olduğundan il yolcularının görünmeyen bir mıntıkasına dökülmesi gerektiği, vatandaş tarafından ifade edilmektedir* (27 Şubat 1973, Sayı 4902, Sayfa 1).

"Şehrimizdeki ana caddelere Çöp Sepetleri Asıldı" haberinde ise çöp sorununa çözüm olabilecek çöp sepetleri caddelere bırakılmıştır. Bu sepetlerin çözüm getireceği temennisi yanında halkın çevreyi temiz tutma alışkanlığının olmayışına dikkat çekilmiştir. Bu kültürün oturması için halkın dayanışma içerisinde olmasının gerekli olduğunu belirten haber, şöyle devam etmektedir.

> *Şehrin temizliğini sağlamak amacıyla belediye tarafından yaptırılan çöp sepetleri yerlerine asılmıştır. Artık bundan sonra vatandaş elinde bulunan çöpleri gelişi güzel yerlere atmaktan kurtulacaktır. Şehrin temizliğini korumak isteyen her vatandaş kağıt, izmarit ve benzeri çöpleri bu sepetlere atmak imkanına kavuşmuş bulunuyor. Gazetemiz muhabirine bir açıklama yapan Belediye Başkanı M.Tayyar Dabbağoğlu şunları söylemiştir: 'Belediye olarak şehrin temizliği bakımından bu çöp kutularına ihtiyaç duyduk. Bu konuda Sayın Vatandaşlarımın bilhassa nazarı dikkatini çekmek isterim, şehrin temizliği için elele vereceğiz, yerlere çöp atanları bilhassa birlikte ikaz edeceğiz, çöplerin yere atılması sağlık ve Turizm açısından şehirciliğe yakışmamaktadır' demiştir* (6 Nisan 1974, Sayı 6144, Sayfa 1).

Kent için çirkin bir manzara oluşturan sorunlardan bir diğeri ise şehirde umumi tuvaletlerin olmamasıdır. Gazeteye yansıyan haberlerde, bu sorunun oluşturduğu manzara dile getirilerek yetkililerden çözüm beklenmektedir. "Hala Derdi" başlığıyla verilen haberin ayrıntıları şu şekilde yer almıştır. "Vanda halaya benzer bir şeye rast gelmedik. Köşe başlarında mahalle aralarında rast gelen yeri hala halini almıştır. Memleketimizin başta gelen derdi olduğundan Belediyemizin bu hususta dikkatini çekeriz" (2 Eylül 953, Sayı 66, Sayfa 1) Ayak yolu sorununun çözüme kavuşturulamayışı, yaklaşık iki ay sonra tekrar haber konusu olarak gazetede yer bulmuştur. "Belediyeden Bir İstek" başlığıyla verilen haberde, sorunun bir an önce çözüme kavuşturulması için yetkililere çağrıda bulunulmuştur. Haber, şu

şekilde okuyucuya aktarılmıştır. "Memleketin en büyük ihtiyaçlarından biri hela derdidir. Sayın Belediye Reisi Hamdi Beyden ricamız HELA işinin bir an evvel hallini rica ediyor ve hela istiyoruz" (28 Ekim 953 Çarşamba, Sayı 114, Sayfa 1).

21 yıllık süreçte gazete sayfalarına yansıyan önemli sorunlardan biri de başıboş köpeklerdir. Halkın yaşamında önemli bir problem teşkil eden bu durum, yıllarca gündemde kalmıştır. Sorun kalıcı bir şekilde çözülememiştir. Gazeteye yansıyan haberlerde, başıboş köpeklerin sayısında artışın sebepleri belirtilerek ısırık vakalarının arttığını ve bunun kuduza sebebiyet vereceği konusu vurgulanmıştır. Bu soruna çözüm olarak da köpeklerin öldürülmesi yoluna gidilmiştir. Fakat bu yöntemin çözüm getirmediği aşağıdaki tabloda daha net bir şekilde görülmektedir. Söz konusu haberlerin ayrıntıları şu şekilde okuyuculara aktarılmıştır.

1956	1967	1974
Sayın Van Halkına *Son günlerde başıboş köpeklerin çoğaldığı ve ısırık vakalarınında buna muvazi olarak arttığı müşahade edilmiştir. Kuduz gibi bir hastalığın zuhuruna sebep olan ve halkın sağlık durumunu tehdit eden bu iş üzerinde durmayı uygun bulan Belediyemiz, köpeklerin itlafı işine hız vermek kararındadır. Bazı vatandaşların bu başıboş köpeklere sahip çıkarak itlaf işini sekte uğratmaktadır. Bundan böyle sahibi tarafından Belediyeye tescil ettirilmeyen köpeklerin istisnasız olarak öldürüleceklerinin bilinmesi sayın halkımıza ilan olunur* (3 Ocak Salı 1956, Sayı 782, Sayfa 1).	***Belediye Başıboş Köpekleri Öldürtüyor*** *Bir süre alakasız kalan ve bu alakasız yüzünden çoğalan sokak köpekleriyle Belediye ekipleri mücadeleye başlamıştır. Belediye ekipleri en fazla mezbahane civarında biriken köpeklerle mücadele etmeye başlamıştır. Çünkü burada bir hayli köpek sürüsü bulunmaktadır. Buna sebep de hem mezbahanenin bulunması ve hemde Askeri birliklerin burada bulunmasıdır. Köpeklerin en çoğunu askeri garnizon civarındaki köpeklerdir. Belediye mücadele ekipleri bunlardan sonra sokak aralarını gezmekte ve buralara biriken başı boş köpekleri vurmaktadır. Köpeklerin bakımsız kalmasından sonra birçok köpek ısırma vakaları zuhur etmiş ve bilhassa mezbahane civarında biriken böyle vakalar yapmakta ve hatta şimdiye kadar birçok kimseleride köpekler ısırmıştır. Fakat bu durumdan çabuk haberdar olan Belediye bu durumu derhal müdahale etmiş ve köpekleri yok etmeye çalışmıştır* (3 Mayıs 1967, Sayı 3126, Sayfa 1-2).	***Başıboş gezen köpeklerle mücadele ediliyor*** *Şehir içinde özellikle büyük bahçeleri bulunan evlerde saklanan köpeklerin artması ve başıboş bırakılması nedeniyle Belediye'ye yapılan haklı şikayetler ilgililerce nazara alınmış ve uzun süreden beri devam eden Belediye kontrolleri sıklaştırılmıştır. Sahipsiz köpekler şehirden tecrit edilmiş, diğerlerinin sahiplerine de gerekli ihtar yapılmıştır* (14 Ocak 1974, Sayı 6073, Sayfa 1).

Tablo 2.13 Sokak Hayvanları

Şehirdeki kahve işletmelerindeki problemler, gazetede haber konusu olan sorunlardan biridir. İşletmelerin temizliğe dikkat etmemeleri, mekânı ısıtmamaları, kirli ve bakımsız oluşları, sağlıklı, kaliteli bir hizmet vermeyişleri, çay ve fincan bardaklarının kirliliği gibi problemler gazeteye yansımıştır. Sözü edilen sorunlara çözüm bulmaları için yetkililer göreve çağrılmaktadır. "Kahvelerdeki Kepazelik" başlığıyla yer alan haberde, mevsimden dolayı tercih edilen bir yer olan kahvehanelerin kazancına vurgu yapılarak bu mekânlardaki şartların iyileştirilmesi yetkililerden istenmektedir. Ayrıntılar şu şekildedir.

> *Kışın başlamış olması herkesçe malumdur. Kahveler ise kış yaz tıklım tıklım dolduğu halde bu kadar para kazanmalarına yaz günü odunun bol olduğu gün almayıp bugüne bırakırlarsa böyle olur. Kahvelerde soba istiyor bir de kahveleri esaslı bir kahve haline sokulması için Belediyeden rica ederiz* (26 Kasım 953, Sayı 136, sayfa 1).

"Belediyeden Bir Rica" haberinde, yine aynı sorun dile getirilerek yetkililerin bu soruna çözüm getirmeleri beklentisine yer verilmiştir. Haber, okuyucuya şu şekilde aktarılmıştır. "Kahvelerin içi çok pis bir durumda olup her taraf bir mezbele yerine dönmüştür. Bu halin önlenmesini Sayın Belediye Reisinden rica ederiz" (15 Ocak 954, Sayı 179, Sayfa 1). "Belediyeden Bir Rica" haberinde ise halkın sağlığını bozacak şekilde hizmet veren kahvehanelerdeki bu şartlara, yetkililerin müdahale etmesinin sorumlulukları olduğu belirtilmiştir. Bardakların ve fincanların kirliliği haber konusu olarak yer almıştır. Bu soruna çözüm bulmak için yetkililerin göreve çağrılması dikkate değer bir tavırdır. Haberin ayrıntıları şöyledir. "Kahvelerde çay bardaklarını ve fincanları alakasızlık yüzünden gayet pis bir şekilde müşteriye getirilmektedir. Halkımızın sağlığının korunması işi acaba Belediyenin vazifesi değil midir"(4 Nisan 1955, Sayı 551, Sayfa 2).

Haberlerde sürekli şikâyet konusu olan problemlerden biri de ekmek sorunudur. Fırınlarda çıkartılan ekmeklerin eksik gramajla satıldığı, temiz olmadığı, iyi pişirilmediği gibi sorunlar gazete sayfalarına yansımıştır. Bu sorunların altında yatan sebep Belediyenin denetim yapmamasına bağlanmıştır. Halkın sağlığı için ciddi risk taşıyan bu sorunun giderilmesi için yetkililer göreve çağrılmıştır. "Fırınlarda Tartısız Ekmek" başlığıyla verilen haberde, ekmeklerin eksik ve iyi pişmemiş bir şekilde satılmasının sebebi, fırınların denetlenmemesine bağlanmıştır. Haber şu şekilde yer almıştır.

> *Hatırlardadır ki bundan 2 ay evvelsi şu ekmek işini Belediyeden rica etmiştik. Tabii durumu Belediye nazarı dikkate almadığı için fırıncılar istediği gibi hareket etmektedir. Tekrar hatırlatalım fırınlarda ekmekler hamur çıkmakta ve tartılmadan halka verilmektedir. Zaten*

memleketin halkı fakirdir. Belediyeden ricamız esaslı zaptı rabta almasını tekrar tekrar Belediyeden rica ediyoruz (21 Kasım 953, Sayı 132, Sayfa 2).

"Belediyenin Nazarı Dikkatine BİTLİ EKMEK" başlığıyla okuyucuya aktarılan haberde, ekmeklerin sağlığı bozacak kadar kötü bir şekilde çıkmasının sebebi fırınların denetlenmemesinin bir sonucu olduğuna dikkat çekilmiştir. Haberde vurgular şu şekildedir. "Bir vatandaş matbaamıza gelerek, Cumhuriyet fırınından aldığı bir ekmek içinde bit çıktığını söylemiş çıkan bitli ekmeği bize göstererek şikâyette bulunmuştur. Halkın böyle sıhhati ile oynanamaz. Belediye, kontrol işlerine ehemmiyet vermezse, böyle hadiseleri tabii karşılamaktan başka bir şey düşünemeyiz" (20 Ocak 954, Sayı 182, Sayfa 2). "Ekmek Derdi" haberinde de söz konusu sorunun kaynağı denetlemelerin yapılmaması olarak gösterilmiştir. Bu haberde bu durumun gerekçesi de verilmiştir. Belediye görevlerinin 2 Nisan Van'ın Kurtuluşu etkinliklerine yoğunlaşması buna gerekçe olarak verilmiştir. Haber şu şekilde devam etmektedir.

Son günlerde ekmekler eksik olarak satışa arz edilmektedir. Belediye ve belediye zabıta memuru yokmudur diyeceksiniz, var amma, temsil verilecek diye hepsine ayrı ayrı bir vazife taksimi yapılmış olduğundan piyasada hiçbir zabıta memuruna rastlanmamaktadır. Bu müsamere bittikten sonra Sayın Belediyemizden ricamız etrafta ne var ne yok diye alakalanacak olursa müsamere gibi hepimizi memnun etmiş olur (2 Nisan 1955, Sayı 550, Sayfa 1).

Halkın sağlığına zarar verecek bir şekilde ve uygunsuz kişiler tarafından fırın mamullerinin satılmayacağını konu edinen haber "Gelişi Güzel Kimseler Simit ve Çörek Satamayacak Belediye Bu Hususda Fırıncılara Bir Tebliğat Verdi" başlığıyla verilmiştir. Ürünlerin kimin satabileceği ve ne şekilde satacağı bir tebliğ şeklinde fırıncılara bildirilmiştir. Resmi yazı aynı şekilde gazetede yer almıştır. Düzenlemenin halkı memnun ettiği, fırıncıları memnun etmediği bilgisine yer veren haberin ayrıntıları şu şekildedir.

Artık bundan sonra gelişi güzel kimseler fırından simit ve çörek satışı yapamayacaktır. Halkın sağlığını nazara alan şehrimiz Belediye Başkanlığı Şehrimizdeki bilumum fırıncılara aşağıdaki tebliğatı göndermiştir. Fırınlarınızda imal edip satışa arzettiğiniz simit, çörek ve benzeri maddeleri üstü başı yırtık ve kirli kimselere verip Mülevves kaplar içerisinde satış yaptırdığınız müşahade edilmiştir. Bu hareketiniz şehir halkının sağlığı bakımından mahzurlu olup tebliğ tarihinden itibaren üç gün içerisinde yukarıda adı geçen mevadın temiz kimseler tarafından ve camakanlı kutular içerisinde sattırılması aksi halde müsadere edilip hakkınızda da ceza tatbik olunacağı bilgilerinize tebliğ olunur. BELEDİYE BAŞKANI
Belediyenin tebliğatı her ne kadar Fırıncıların işine gelmemişse şehir halkını bir hayli memnun etmiştir. Hakikaten bu çok mühim bir meseledir. Başı boş gezen hamal işçi talebe ve benzerleri kimseler Fırınlara giderek simit ve çörek almakda terli ve kirli elleriyle sokak ve caddelerde gezerekden ona buna bilhassa çocuklara simit satmakda idiler. Bu durumu müşahade eden şehrimiz belediyesi bu durumu sureti katiyede ele almış ve gerekli emrivermiştir (22 Temmuz 964, Sayı 2372, Sayfa 1).

Sorunların kaynağını yetkililerin denetleme yapmaması olarak gösteren haberlerin yanında denetlemelerin yapıldığı ve halkın uğrak yerleri olan umuma açık yerlerde, elverişsiz şartları taşıyan iş yerlerine gerekli işlemin yapıldığı haberleri de mevcuttur. "Belediye'nin Sağlık ve Temizlik İşleri Faaliyeti" başlıklı haberde tespitler ve yaptırımlar şu şekilde yer almıştır:

> *1-Son bir ay içinde sıhhi muayeneye tabi 300 Esnafın Belediye tabipliğince muayeneleri yapılmış ve bu meyanda müddeti içinde sağlık muayenelerini yaptırmayan 43 esnafa Ceza tatbik edilmiştir.*
> *2-Belediymiz ekipleri tarafından Otel, Han, Aşçı, Kebapçı, Lokanta, Fırın, Kahvehane ve sair gibi umuma ait açık yerlerin temizlik kontrolü yapılmış ve temizliğe riayetsizlikleri görülen 54 esnafa ceza tatbik edilmiştir* (17 Ocak 1962, Sayı 2517, Sayfa 1).

Hayat pahalılığı, bazı ürünleri temin etme zorluğu, fırsatçıların ürün stoklaması gibi sorunlar haber konusu olmaktadır. "Et Derdi" başlığıyla verilen haber, et kıtlığına ve et fiyatlarındaki artışa yetkililerin dikkati çekilmiştir. Haber şu şekilde yer almıştır. "Birkaç günden beri şehrimizde et buhranı baş göstermiştir. Fiatı 180 kuruştan 280 kuruşa yükselmiştir. Alakalıların nazarı dikkatine"(15 Ocak 954, Sayı 179, Sayfa 1) "Et Derdi" haberinde ise yaşanan et sıkıntısının lokantalara yansımaları dile getirilmiştir. Haber okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır. "Memleketimizde et sıkıntısı başgöstermiştir. Lokantalarda ise Allah bilir ne etidir. Et bulunmuş olsa dahi yenilmeyecek derecede. Sayın Belediyemizin yakından alakasını rica ediyoruz" (22 Mayıs 954, Sayı 288, Sayfa 1).

"Odun Derdi" başlığını taşıyan haberde, yaşanan odun sıkıntısına sebep olarak kışın, aniden gelmesi gösterilmiştir. Haber şu şekilde yer almıştır. "Memleketimizde kışın birden bastırması üzerine odun sıkıntısı başgöstermiştir" (6 Kasım 953, Sayı 120, Sayfa 2). "Halde" başlığıyla verilen haberde ise kışlık odun sorun olmadan, belediyenin alacağı tedbirlerin halkı memnun edeceği belirtilmiştir. Haber şu şekilde devam etmiştir. "Belediye tellal bağırtarak üzümün kilosunu 50 kuruşa satılmıştır. Ricamız kış basmadan evvel kışlık odun için bir esasa varılırsa Vanlıları minnetdar etmiş olurlar. O zaman yaşasın belediyemiz demek lazım"(21 Ağustos 954, Sayı 363, Sayfa 1).

Kış mevsiminin uzun sürmesi, halkın tedbirini almaması, hayvan yeminin teminini güçleştirdiği haberi "Hayvan Yemi Sıkıntısı Başladı" başlığıyla okuyucularla paylaşılmıştır. Haberde, bu sorunu fırsata çevirenler de ağır bir dille eleştirilmektedir. Ayrıntılar şu şekildedir.

> *Her yıl bu mevsimde olduğu gibi, bu yıl da vaktiyle tedbir almayan hayvan sahipleri, hayvanlarına yem bulmakta zorluk çekmektedirler. Bu sene normalden sert geçen ve uzun*

> *süren kış sebebiyle, yem temini gittikçe zorlaşmaktadır. Fırsatı ganimet bilenler, bu durumdan azami kar sağlamakta, merhamet ve insafı hiçe saymaktadırlar* (8 Mart 1972, Sayı 4605, Sayfa 1).

Tedbirlerin zamanında alınmasının olumlu etkileri de gazete sayfalarında yer bulmuştur. "Şeker Meselesi" başlığını taşıyan haberde alınan tedbirler sayesinde, oluşan durum şu şekilde ifade edilmiştir. "Alınan tedbirler sayesinde şeker sıkıntısı önlenmiş bir durum arzetmektedir. Satıcılara bol miktarda şeker verilmektedir" (19 Şubat 1955, Sayı 513, Sayfa 1).

Şehir ulaşımı, park, trafik kazaları kentte sorun teşkil eden unsurlar arasında yer almaktadır. Şehrin kalkınması ve büyümesiyle birlikte, trafik sorunu da baş göstermiştir. "Araba Derdi" başlığıyla verilen haberde, şehrin işleyişindeki aksaklıkların, düzene riayetsizliklerin, halkın yaşamında mağduriyetlere neden olduğu ifade edilmiştir. Haber şu şekilde yer almıştır. "Geceleri hastalarını doktora muayene ve tedaviye götürmek üzere halk payton aramakta ise paytoncular Belediyenin talimatına uymayarak nöbet tutmadıklarından halk müşkül durumdadır" (27 Kasım 953, Sayı 137, Sayfa 2). "Belediyeden Rica" başlığıyla aktarılan haberde yol boyunca park edilen araçların oluşturduğu manzaraya dikkat çekilmiştir. Yetkililerden gereken tedbirin alınması istenmiştir. Haberin devamı şu şekildedir. "Belediye önünden ta Bölgenin önüne kadar olan yolda bazı arabalar durmaktadır. Durak olmayan bu yerde durma ısrar eden şoförlere karşı, gereken tedbiri almanızı rica ederiz"(23 Nisan 1955, Sayı 568, Sayfa 2). "Belediyemizin Hayırlı Teşebbüsü" başlığıyla yer alan haberde ise alınan tedbirlerin, halkın yaşamında kolaylıklar oluşturacağına vurgu yapılarak yetkililere teşekkür edilmiştir. Haberin ayrıntıları şu şekildedir.

> *Belediyemizin büyük bir fedakarlık ile giriştiği otobüs faaliyeti halkımızın memnuniyetini ve şükranlarını kazanmıştır. Pek yakında ikinci otobüs de çalışmağa başlayacak ve Edremit seferi yapacaktır. Yazın, Vilayetimizin mesire yeri olan şirin Edremite başlayacak olan sefer sayesinde hemşehrilerimiz ucuz ve rahat gezme imkanına kavuşacaklar. Belediyemize ne kadar teşekkür etsek azdır. Her sahada hayırlı muvaffakiyetler temenni ederiz. Van Postası* (26 Haziran 1957, Sayı 1231, Sayfa 1).

Kentte yaşanan trafik kazaları da haberlere konu olmuştur. "Yeniyol'da Bir Trafik Kazası" başlığını taşıyan haber şu şekilde okuyucularla paylaşılmıştır. "Bu sabah saat 8 de Karayolları mühendislerinden Demirel Tüzen'in kullanmakta olduğu pikap, Yeniyol-Akköprü yolu kavşağında, 12 yaşında bir ilkokul öğrencisine çarparak yaralamıştır. Yaralı hastaneye kaldırılmış, tahkikata başlanmıştır"(10 Ekim 959, Sayı 1931, Sayfa 1). Sürücülerin uyması gereken kurallar, gazetede bir ilan şeklinde yer

almıştır. Belediye tarafından verilen ilanda "Dikkat Şoför" başlığıyla uyarılar şöyle sıralanmıştır.

> *Trafik kaidelerine riayet et.*
> *kazaların %90 ı bu yüzden meydana gelmektedir.*
> *Süratli gitme, hem maldan, hem candan olursun.*
> *Söndüreceğin ocakları aklından çıkarma.*
> *Şehir içinde Azami sür'at 30 km. dir.*
> *Acele gidenin ayağına eteği dolaşır.*
> *Fazla sür'at daima felakettir.*
> *Kaplumbağanın frene ihtiyacı yoktur.*
> *Ammenin Selameti Bakımından Bunları unutma.*
> *Van Trafik Zabıtası* (29 Eylül 1959, Sayı 1921, Sayfa 2).

Görsel 2.1 İlan

Çözüme kavuşturulan sorunlar da gazete sayfalarına yansımıştır. "Sarhoşluk Yapıp Şehirde Bağırana Çağırana Artık Rastlanmıyor" haberinde şehirde bağırıp çağıran, huzursuzluk yaratan sarhoşların artık bulunmadığını, bu sorunun çözülmesinin halkta memnuniyet yarattığını konu edinmiştir. Haberin ayrıntıları şu şekildedir.

> *Senelerden beri sarhoşlar bağırıp çağırmalarla şehirde bir huzursuzluk yapıyorlardı. Sayın Emniyet Müdürümüz Muzaffer Yılmaz bu sarhoşluk hadisesini ortadan kaldırmış. Şehir de hemşehrilerimiz bu hususta emniyetten çok memnundurlar artık bağırma çağırma kalmamış bağıran çağıranlarda ortada görünmemektedirler. Sayın Emniyet Müdürümüze ve Emniyet amirimize teşekkür ederiz* (24 Kasım 1966, Sayı 2998, Sayfa 1).

"Seyyar satıcıların satış yeri belli oldu" haberinde ise kent için sorun olmaktan çıkan seyyar satıcıları konu edinmektedir. Seyyar satıcılara yer tahsis edilerek sorunun çözüme kavuşturulduğunu belirten haber, okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır. "Birkaç gün önce araç ve sehbaları toplatılarak satıştan men edilen şehrimizdeki satıcılara Belediye bazı şartlar dahilinde ticaret imkânı tanınmıştır. Vergi karnesi olan seyyar satıcılar Tekel Binası yakınındaki sokak içinde Belediyenin gösterdiği muayyen yerlerde satış yapabileceklerdir" (7 Temmuz 1973, Sayı 5014, Sayfa 1).

"Şinasi Erensoy" imzasıyla yer alan köşe yazısı, yazarın, caddelerde yer alan dilencilerin oluşturduğu rahatsız edici manzarayla ilgili izlenimlerini dile getirmektedir. Söz konusu sorunun çözüme kavuşturulması için yetkililerin tedbir almalarını ve bu sorunu çözüme kavuşturmalarını isteyen yazar yazısında şu ifadelere yer vermektedir.

> *Artık caddelerde gezilmez bir hale gelindiği hepimizce malumdur. Bir adım atarsınız yüzünü gözünü kapamış bir kadın avuç açmış sadaka istemekte. Peki verelim. Verdik ve iki üç adım attık bu sefer ihtiyar birisi elinde bir deynek dört büklüm olmuş ana cadde kaldırımında karşınıza dikilmiş sizden üç beş kuruş koparabilmesi için arzusuz dualar etmekte bu kılık kıyafeti görünce vicdanımız razı olmuyor, bunu da memnun etmek için gene üç beş kuruş veriyoruz. Onu da savdık. Daha on adım gitmiyoruz, yerde bağdaş kurmuş ellerini havaya kaldırarak bir lokma (devamı 2 de) Ekmek parasını tedarik edebilmesi için bir ressama ilham tablosu olabilecek pozunu almış başka birisi yardım istemekte. Verelim ve yardım edelim bu hayat pahalılığında hangisine. Şehrimizde çok çirkin bir manzara yaratan bu adedi günde güne çoğalmakta olan dilencilerin hiç olmasa ana caddelerden kaldırılmasını alakalı makamlardan rica eder bu suretle de hırsızlıkların bir başlangıcı sayılan dilencilerimizin adetlerini azaltmaya çalışmış olalım* (7 Temmuz 1953 Salı, sayı 21, sayfa 1 ve 2).

Hastanelerdeki olumsuz koşullar, doktorların olmayışı problem olarak gazeteye yansıyan konulardan biridir. "Hekimsiz Kazada İntihar Etmek te Güçtür" başlığıyla verilen haberde ilçede doktorun olmayışı söz konusu sorunun halk üzerinde büyük bir etki bıraktığı ifade edilmiştir. Haberin devamı şu şekildedir.

> *Çatak kazası tahrirat katibi Behçet Kulacın üç gün evvelsi kendisini suya atarak intihar ettiği bize gelen haberlerden anlaşılmıştır. Mumaileyhin intiharı Çatakta ve Vanda kendisini tanıyanlar ve akrabaları arasında derin teessür uyandırmıştır. Çatak kazasında Doktor*

olmadığı için intihar eden Behçet Kulacın cesedi 4 gündür defnedilemediği için halkın teessürünü artırmıştır (6 Kasım 953, Sayı 120, Sayfa 1).

"Memleketin Hastanesinin Hali Nedir?" başlığıyla okuyucuya aktarılan haber, hastanelerdeki elverişsiz koşullar ve bu koşulların hastaları mağdur etmesi dile getirilmiştir. Söz konusu sorunun çözülmemesine, yetkililerin gerekçelerinin ve duyarsızlıklarının yer aldığı haberin ayrıntıları şöyledir.

Dün bir hastasını ziyaret etmek üzere hastaneye giden bir arkadaşımız yana yakıla anlatıyor. Oraya hasta giren şifa aramasın sakın sağ giren hasta çıkacağına emin olsun. Dışarda yağan yağmurlar tamamen hastanenin ve hatta zavallı hastaların üzerine akmaktadır. Yeni hastane binasına geçeceğiz diye eski binanın damları bu yıl tamir edilmemiş odaları tamamen çökmek üzeredir. Hastaların bazıları iyileşmeden mecburi olarak hastaneden çıkarılmıştır. Hastane idaresi vilayet makamına durumu bildirmiş vilayetten tamir için tahsisatı olmadığı bildirilmiş velhasıl hastane işi keşmekeştir gidiyor. Hey gidi hey Sağlık Bakanının kulakları çınlasın iki sene evvelsi doğu seyahatine çıktığı zaman şehrimizde konuşmadığı sözleri yalan yere günlerce radyoda ilan edeceğine şimdide gelip Vanda Sağlık Teşkilatının pürmelalini görsün. Acaba bu teşkilatın iki sene evvelki durumu ile bugünkü durumu arasındaki farkıda radyoda günlerce ilan edeceğiz demiştir (18 Kasım 953, Sayı 129, Sayfa 1).

Sosyal yaşamın canlı olduğu yerlerin başında, umumi mekânlar gelmektedir. Kahveler, lokantalar ve benzeri yerlerle ilgili haber konusu olan sorunlara yer verilmiştir. Gazeteye sorun olarak yansıyan bir diğer mekân da halkın uğrak yeri olan sinema salonlarıdır. "Çekirdek Faslı" başlığıyla verilen haberde, bu mekânlarda mevzu bahis edilen sorunun kaynağında kural ve kaidelere uymama, adaba uygun hareket etmeme, sinema kültürünün oturmaması gibi gerekçeler gösterilmiştir. Belediyeden, sigara içilmesinin ve kabuklu yemişlerin tüketilmesinin yasaklanması istenen haber şu şekilde devam etmiştir.

Sinemalarda böyle bilhassa toplu olarak ve herkesin sadece hürriyetinin işgal ettiği sandalye hudutları içinde kalması icabeden yerlerde film başlar başlamaz kulaklara gelen nahoş sesler insanı değil yirminci yüzyılda taa çok öncelere götürüyor. Bu bir nevi yasak, bir nevi anlayış bir nevi ahlak bir nevi seciye meselesi. Fakat şu varki bunun mesulleri var. İlgilenenleri var tabi ya yapmıyorlar veya yapamıyorlar. Birincisi vazifeyi ihmal ikinciside en az birincisi kadar ihmal ve otoritesizliktir. Kısacası: maalesef sinemalarımızda adabı dahilinde film seyredilmiyor buna mani olacak bir merci vardır elbette. İşte bu mesuller kimse harekete geçmeli ve buna mani olmalıdır. Önce sinema dahilinde ki sözüm ona büfelerden başlamalı. Kabuklu ne varsa satışı yasak edilmeli. Ayrıca sigara gibi bunun içinde belediyece bir men'edici tedbir alınmalıdır (14 Mart 964, Sayı 2257, Sayfa 1).

"Sinema önünde kimler toplanıyor" başlığıyla verilen haberde ise sinema önünde toplanan gruplar, sinemadan çıkan bayanlarda rahatsızlık yaratmıştır. Bu durum şikâyet konusu olarak yer almaktadır. Bayanların sinemadan çıkış saatinde, asayişin sağlanması çözüm olarak sunulan haberde ayrıntılar şöyledir.

Okulların tatili nedeniyle talebeler bolbol sinemaya gidiyorlar kapalı ve açık spor sahaları ile Van gölünün tabi ve monümental manzarası ikinci derecede kalıyor. Ancak kadın matinelerinin düzenlediği Çarşamba ve Cumartesi günlerinde, diğer günlere nisbetle Sinema önünde ve yolunda bir takım fuzuli bekleme ve seyir gruplarının belirdiği gözden kaçmıyor. Muhabirimize göre, bazı ev hanımları bu durumdan şikayetçidir. Şu halde bu matinelerin

icabettirdiği saatlerde bazı emniyet mensuplarının gerekli noktalarda görevlendirilmesi bahis konusudur (31 Temmuz 1973, Sayı 5034, Sayfa 1).

"İftar Topumu Yanlış, Radyoda Verilen İftar Saatimi Yanlış" haberinde iftar vaktinde radyoda okunan ezan ile iftar topunun atılması, minaredeki kandillerin yanması ile okunan ezanın farklı olmasının toplumda oluşturduğu kargaşa dile getirilmiştir. Haber şu şekilde okuyuculara aktarılmıştır.

Şehrimiz İl Radyosunun okuduğu ve iftar saatini bildiren ezan ile iftar topunun atılması ve minare kandillerinin yanması dolayısıyla minarede okunan ezan biri birini tutmamaktadır. Bu durum birçok vatandaşların haklı dedikodularına yol açmaktadır. Muhakkak ki her iki iftar bildlrisi de müftülüğün vermiş olduğu imsakiyeye göre yayınlanmalıdır. Fakat her nedense ilimiz müftülüğünce her yıl verilen imsakiye bu yıl verilmemiş ve dolayısıyla mahalli gazeteler de imsakiyeyi yayınlıyamamışlardır. Zira İl Radyosu birkaç günden beri yine bozulmuştur. Ama Ramazanda faaliyete geçerse bu duruma dikkat etmesi lazımdır (15 Ocak 1966, Sayı 2736, Sayfa 1).

"İki Gün Üst Üste Cereyanın Kesilmesi Kazım Karabekir Caddesi Sakinlerini Usandırdı" haberinde çok sık yaşanan elektrik kesintisinin halk üzerindeki olumsuz etkilerinin yansımaları yer almıştır. Bu aksaklıkların sebebine de haberde yer verilmiştir. Haber şu şekilde yer almıştır.

İki günden beri ve bilhassa karanlık çöktükten sonra şehir cereyanının kesilmesiyle, karanlıkta kalan Kazım Karabekir caddesi sakinleri müşkül durumda kalmıştır. Son günlerde şehrin muhtelif semtlerinde kesilen şehir cereyanı ciddi olarak halkın şikayetini mucip olmaktadır. Birçok okuyucularımız dün gazetemize telefon ederek bu eksikliğin bir an önce önlenmesini arzulamışlardır. Bu konuda cereyanla ilgili yetkililerinden almış olduğumuz bir habere göre kış olması dolayısıyla şehir cereyanı santralına inen suyun yetersiz olması aksamaların başlıca sebebidir (5 Ocak 1972, Sayı 4554, Sayfa 1).

"Caddelere Takılan Civalı Lambalar Kırılıyor" haberinde sokak lambalarının çocuklar tarafından kırılmasının getirdiği maddi külfete vurgu yapılmıştır. Caddelerde olumsuz bir hava yaratan bu durumun ayrıntıları şu şekilde yer almıştır.

Şehrimizin ana caddelerine civalı lambalar takılmaktadır, ancak bu lambalar bazı meçhul şahıslar tarafından kırılmaktadır. Belediye bu lambaları yüksek fiata mal etmekte ve temininde müşkülat çekmektedir. Bu nedenle lambaların kırılması Belediye bütçesine zarar vermekte ve caddelerinin karanlıkta kalmasına sebep olmaktadır. Belediye ekipleri lambaları kıranları tespit etmeye çalışmaktadır. Küçük çocuklar elinde bulunan kuş lastiklerini kullanmaktadırlar. Bu çocukların ebeveynleri çocuklarıyla bu milli Servetin zay olması mümkündür (24 Mart 1973, Sayı 4924, Sayfa 1).

"Belediye, ruhsatsız ev ve dükkan inşaatları için sıkı tedbirler alıyor" başlığıyla yer alan haberde, zamanla kentte sorun oluşturan durumun, alınan sıkı tedbirlerle çözüme kavuşturulacağı belirtilmiştir. Ruhsatsız ve düzensiz yapılaşmanın şikâyet konusu olduğu haberde, yaptırımlara vurgu yapılarak şu şekilde okuyuculara aktarılmıştır.

Öteden beri şehrin rasgele yerlerinde ruhsatsız inşaat yapıldığı, teknik şartların yerine getirilmediği umumi şikayet konusu olmuştu. Ancak ruhsatsız inşa edilen bir kısım ev ve dükkanlarda oturulmayacağı hususunda ittifak eden Encümen, bunların behemehal

> *kapatılmasını istiyor. Bu konuda şehir içinde bu tarz bina sahibi olanlar güç durumunda kalmışlardır. Bu durumun geçmişteki yanlış tutumlardan doğduğunu, bu kabil alışkanlık ve sorumsuzluklara son vermek için lüzumlu müeyyidelerin örnekleme mahiyetinde de olsa vatandaşın huzuruna serilmesinde kamu yararı bulunduğunu belirten yetkililer ruhsatsız ev ve dükkanların inşaatına mani olmak için tedbirlerin artırılacağını açıklamışlardır* (7 Şubat 1974, Sayı 6094, Sayfa 1).

"Şehir Nüfusu Elli Bini Aştı" haberinde kentteki nüfus artışının yapılaşmanın artmasına, şehrin genişlemesine sebep olduğu belirtilerek bu manzara elektrik ve su problemini ortaya çıkarmıştır. Şehir nüfusu artmışsa da şehirleşmede değişim olmamıştır. Söz konusu sorunun oluşturduğu külfete ve alınacak tedbirlere yer veren haberin devamı şu şekildedir.

> *Her ne kadar 1970 sayımında ilimizin nüfusunun 47.000 olduğu bildirilmekte isede şehir içinde bazı evlerin sayılamadığı ileri sürülmektedir. Bütün yurdda olduğu gibi ilimize son bir yıl içinde köylü akını hızlanmıştır. Şehrimizin birçok semtlerinde yeni evler yapılmıştır. Şehrin genişlemesi Belediye imkanlarını bir hayli etkilemektedir. Bilhassa elektrik ile su problemleri Belediyeye büyük bir külfet teşkil etmektedir. Bu yıl ki Belediye programına göre şehir içine yeniden 4100 elektrik direği dikilecektir. Bu direkler bilhassa şamranaltı mahallesi ile 1970 den sonra imar edilen cadde ve sokaklara tahsis edilmiştir* (17 Şubat 1972, Sayı 4588, Sayfa 1).

"Milletvekillerimizin Temasları" başlığını taşıyan haberde yetkililerin kentin ihtiyaçlarını, sorunlarını tespit etmek için halkın görüşlerine başvurdukları ifade edilmiştir. Haberin ayrıntıları okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır. "Sayın Milletvekillerimizden bazıları bir haftadır şehrimizde bulunmaktadırlar. Milletvekillerimiz halkla temasa geçmişler ve onların ne arzu ettiklerini, dertlerini şikayetlerini dinlemeye başlamışlardır. Sayın Milletvekillerimiz memleket meseleleri üzerinde ilgi ile durmaktadırlar" (23 Temmuz 954, Sayı 343, Sayfa 1).

Van postası Gazetesi'nde haber konusu olan birçok sorun yer almıştır. Halkın yaşamında olumsuz etkiler oluşturan alt yapı, sosyal ve ekonomik sorunlar başta gelen sorunlardandır. Gazete sayfalarına yansıyan sorunların bir kısmı alınan tedbirlerle çözüme kavuşturulmuştur. İçme suyu sorununun zamana yayılması, boruların üstünün geç kapatılması ile çukurların yol açtığı problemler ve aksaklıklar halk yaşamını olumsuz etkilemiştir. Yetkililerin aldığı tedbirler ve halkın çevresini temiz tutma alışkanlığı kazanması ve sorumluluk alması yoluyla çöp sorununda önemli bir yol kat edilmiştir. Yetkililer tarafından tedbirlerin alınmaması, denetimlerin yapılmaması eleştirilmiştir. Söz konusu durum temel tüketim maddelerinde niteliğin düşmesine neden olmuştur. Yıllarca gündemde kalıp da çözüme kavuşturulmayan sorunlar da mevcuttur. Sokak köpeklerinin oluşturduğu

rahatsızlık giderilememiştir. Nüfus artıkça, şehir büyüdükçe, kentteki ihtiyaçlar ve sorunlar da farklılık göstermiştir.

2.5. Eğlence

Toplumun içinde bulunduğu koşullar halkın eğlence anlayışı üzerinde etkiler oluşturabilmektedir. Eğlence kültürünü şekillenmesinde yerel dinamikler kadar ulusal dinamikler de rol almaktadır. Yaşanılan coğrafya, ekonomik ve sosyal durum, iktidar, ideolojik güç gibi daha birçok etken sayılabilir. Bu etkenlerin halkın eğlence anlayışı üzerinde tesiri olduğunu görebilmenin yolu belli süreçleri incelemektir. Van Postası Gazetesi'ne yansıyanlardan hareketle 21 yıllık süre zarfında halkın eğlence anlayışı ile ilgili zengin veriler barındırmıştır. Milli ve dini kaynaklı Ramazan ve Hıdrellez gibi eğlenceler gazetede çok az hatta yok denecek kadardır. Fakat çağın popüler eğlence araçları olan sinema, tiyatro, radyo gibi unsurlarla ilgili veriler geniş yer tutmaktadır. Bunun yanında bir gelenek haline gelen kulüplerin, derneklerin düzenlediği piyesler, temsiller, müsamereler gazetede geniş yer tutmaktadır. Bunların yanında yılbaşı eğlenceleri, belirli gün ve haftalarda düzenlenen balolar da gazeteye yansımıştır. Çay bahçeleri, mesire alanları halk için önem arz eden eğlence mekânları olarak gazete sayfalarında yer almaktadır.

Halkın ilgiyle takip ettiği, tecrübe ettiği eğlencelerden biri sinemadır. Sinema ile ilgili gazete sayfalarında haberlerden ziyade ilanlar yer almaktadır. Her ay yaklaşık dört filmin gösterime gireceği ilanı reklam sayfalarında yer almaktadır. Gösterime giren filmler genellikle Yeşilçam filmleridir. İstanbul'da gösterime giren filmlerin aynı zamanda Van'da da gösterime girdiği haber sayfalarına yansımıştır. Söz konusu durum sinema salonları için rekabette, bir koz olarak kullanılmıştır. 1950'lerde bir, 1960'tan sonra iki, 1965'ten sonra üç sinema salonunun bulunması halkın rağbet gösterdiğinin belirtilerinden biridir. 1960'tan sonra şehirde üç tane yazlık sinema da varlık göstermiştir. Şehir ve Yıldız sinemalarında gösterime girecek film ilanları reklam sayfalarında yer almıştır. Fakat Emek sinemasına ait bir ilan mevcut değildir. Emek sinemasının varlığı gazeteye yansıyan haberlerden anlaşılmaktadır. 1960'tan sonra sinemalar, yazlık sinema hizmeti de vermiştir. Gazetede yer alan reklamlarda filmin tarihi, saati, türü, rol alanlar gibi bilgilere yer verilmiştir. Bazı ilanlarda bu bilgilerin bir kısmına, bazı ilanlarda ise bu bilgilerin

hiçbirine yer verilmeyerek sadece filmin ismine yer verilmiştir. Gazeteye, film ile ilgili ilanlar şu şekilde yansımıştır.

Filmin İsmi	**Filmin Günü, Saati, Türü**	**Rol Alanlar**
"Şehir Sinemasında ALLAHA ISMARLADIK" (29 Haziran 1953, Sayı 14). "Şehir sinemasında Yüzbaşı Tahsin" (5 Kasım 1953, sayı 119). "Şehir sinemasında Efelerin Efesi" (10 Kasım 1953, sayı 122).	"Şehir Sinemasında 28-11-953 Kanlı Kaftan Aşk ve Macera filmi saat 7 de" (30 Kasım 953, sayı 139). "Şehir Sinemasında 14-12-953 Aslanlar Diyarı Türkçe Aşk ve Macera filmi saat 7 de" (25 Aralık 953, Sayı 162).	"Bu Akşam Şehir Sinemasında Mor Defter Yılmaz Güney Evrim Fer Senih Orkan, Aliye Rona" (25 Mart 1965, Sayı 2579, Sayfa 2). "Bu Akşam Şehir Sinemasında Kanun Karşısında Ayhan Işık Fatma Girik Reha Yurdakul" (1 Nisan 1965, Sayı 2585, Sayfa 2).

Tablo 2.14 Sinema Programı

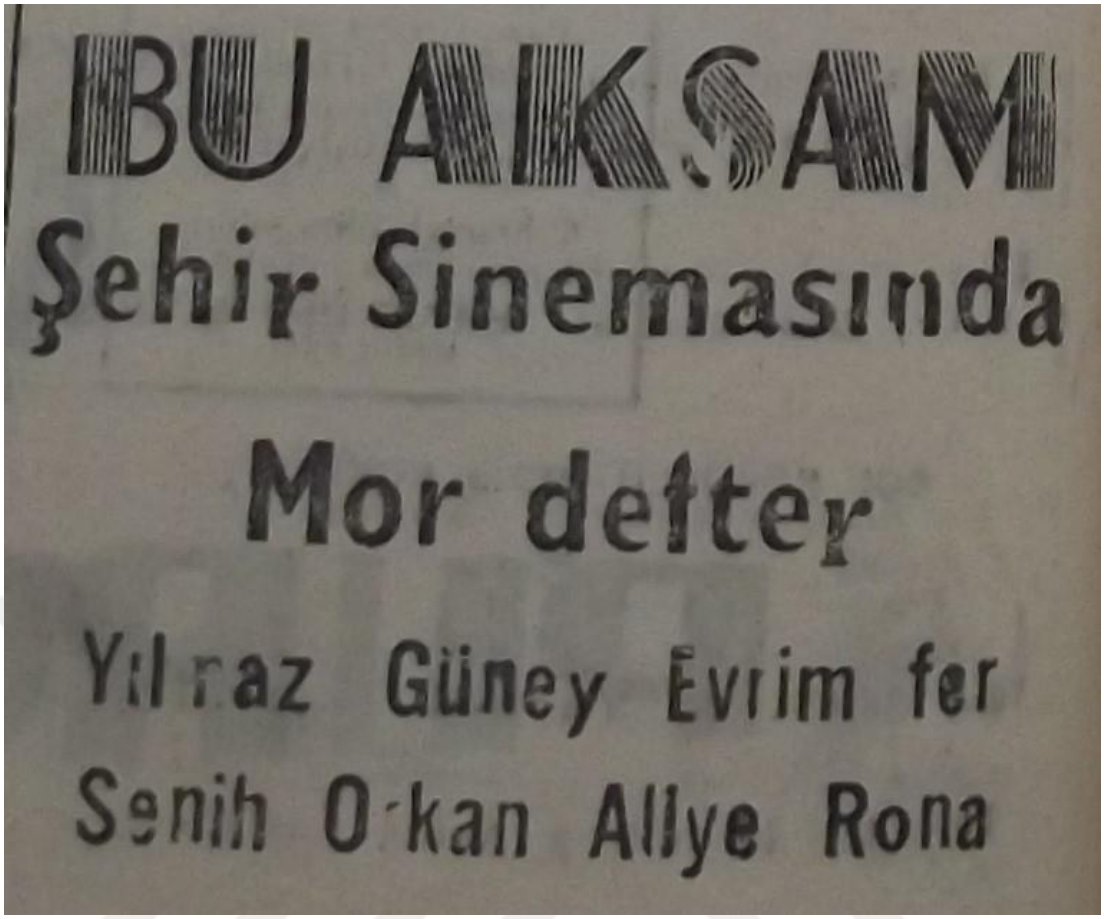

Görsel 2.2 Sinema İlanı

"Film Derdi" başlığıyla yer alan haberde, sinemanın eğitici yönüne vurgu yapılarak tiyatro gibi bir işlevi olduğu ifade edilmektedir. Haberde, gösterime giren filmlerin halkı eğitmediği, kültür seviyesini yükseltmediği dile getirilmiştir. İzletilen filmlerin, halk üzerinde olumsuz etki yapan içeriklere sahip olduğunu belirten haber, şu şekilde okuyucuya aktarılmıştır.

> *Vanda maalesef ki halkın kültürel seviyesini yükseltecek ve her bakımdan ders verebilecek bir Filme raslamak çok güçtür. Bugün tiyatro nasıl bir edebi mektebse filmlerde aynı şekilde vazife görmelidir. Bilhassa bir kısım halk üzerinde nahoş tesir yapan göbek havası filmleri yerine halkı tatmin eden filmler getirilmelidir. Biricik vilayetimizin bir tek eğlence yeri var oda sinemamızdır. Bunun için halkımız mümkün olduğu kadar tatmin edecek filmler getirmesini arzu etmekteyiz. Van Postası* (29 Temmuz 954, Sayı 348, Sayfa 1).

"Şehir Sinemasında Yapılan Yenilik" haberinde, Şehir Sinemasında yapılan yeniliklere değinilmiştir. Bu yeniliklerden sonra daha güzel filmlerin izletileceği belirtilmiştir. İstanbul'da gösterime giren filmlerin aynı zamanda Şehir Sinemasında gösterileceği ifade edilmiştir. Haber gazetede şu şekilde yer almıştır. "Şehir Sineması yeni getirttiği film makinesiyle dünden itibaren yeni seanslarına başlamıştır. İstanbulda bu sezon oynıyacak fevkalede filmleri göstereceğini Şehir Sineması sayın

müşterilerimize bildirmekle büyük bir zevk ve memnuniyet duyar" (27 Temmuz 1955, Sayı 649, Sayfa 1). Yukarıdaki haberde ifade edilen, getirilen yeni film makinesi, İstanbul'da gösterime giren filmlerin izletilmesi gibi yeniliklerden sonra Şehir Sinemasında, yerli filmlerle birlikte yabancı filmler de gösterime girmiştir. Ayrıca bu yeniliklerle birlikte filmlerin hem gündüz hem de akşam seanslarıyla ilgili bilgilere yer verilmiştir. İlanlarda telefon numarasının verilmesi ile yerlerin numaralı olduğunun belirtilmesi de ilk defa yer alan bir bilgidir. Filmler ile ilgili ayrıntılar reklam sayfalarına şu şekilde yansımıştır.

Yerli	**Yabancı**
"Bu Gün-Bu Gece Şehir Sinemasında CİLALI İBO Yıldızlar Arasında (Bütün Türk Ses Sanatkarları Bir Arada) MATİNE: 14 00 (Çarşamba-Cumartesi-Pazar) SUARE: 8,30 (Her gece) Yerler Numaralıdır Telefon: 39" (16 Mart 1959, Sayı 1760, Sayfa 2).	"Bu Gün-Bu Gece Şehir Sinemasında Son Uçuş Başrollerde (JOHN VAYNE) MATİNE: 14 00 (Çarşamba-Cumartesi-Pazar) SUARE: 8,30 (Her gece) Yerler Numaralıdır Telefon: 39" (20 Mart 1959, Sayı 1763, Sayfa 2).

Tablo 2.15 Sinema Programı 2

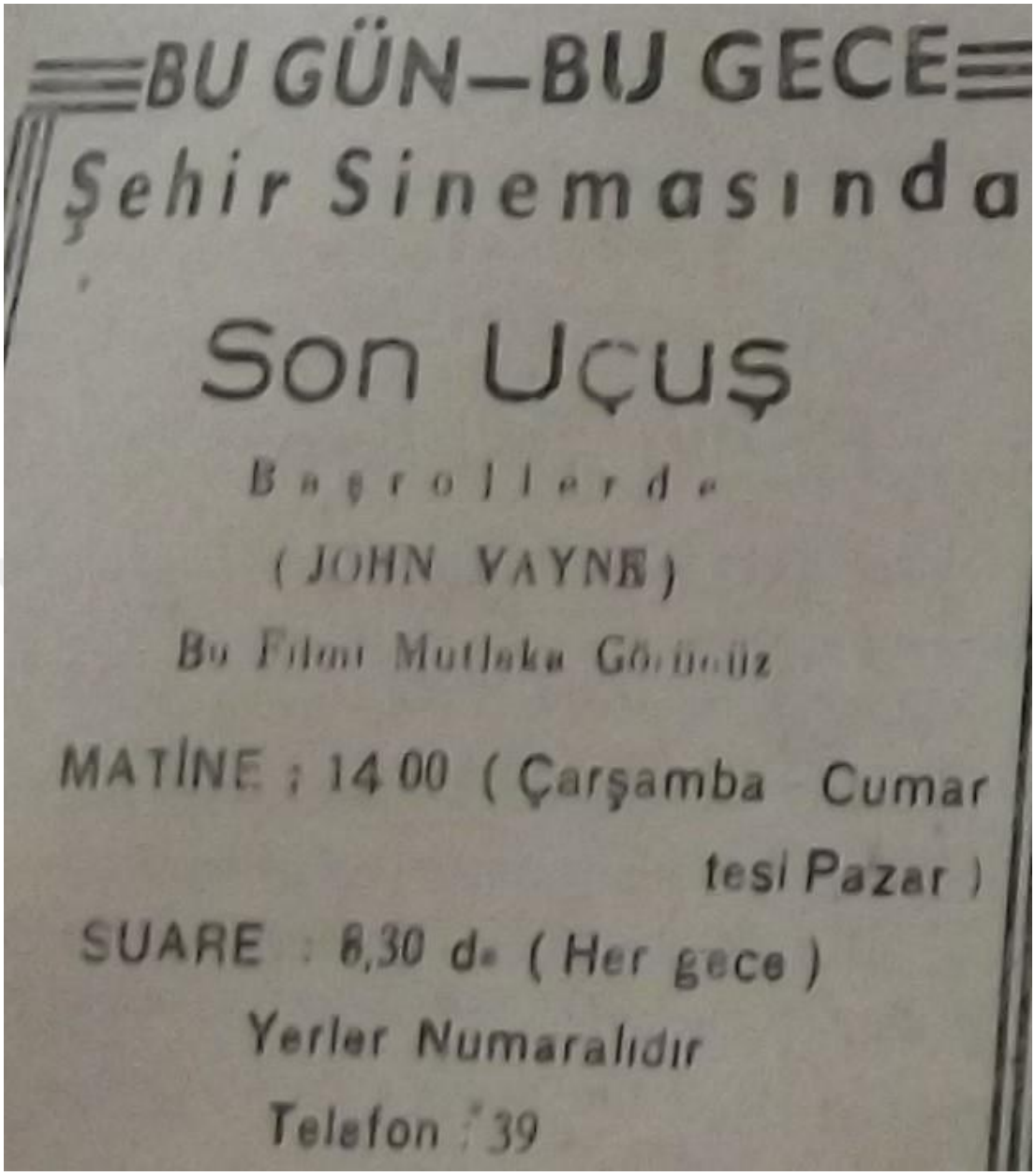

Görsel 2.3 Film İlanı

Şehirde yeni bir sinemanın daha açılması "Emek Sineması Açılıyor" başlığıyla gazetede yer almaktadır. Şehrin eğlence ihtiyacı için önemli bir adım olduğu belirtilen haber şöyle devam etmiştir. "Memnuniyetle haber aldığımıza göre, şehrimizin üçüncü yazlık sineması olan Emek Sineması, bu hafta sonunda açılacaktır. Perdesinin hususiyeti dolayısıyla sinemaskop filmler de oynatacak olan yeni sinemanın, şehrimizin büyük bir eğlence ihtiyacına cevap vermesini ümit ve temenni ederiz*"* (6 Temmuz 960, Sayı 2148, Sayfa 1).

Sinemaya olan ilgi sinema salonlarının sayısını artırmıştır. Bununla birlikte halkta bir sinema kültürü oluşsa da bazı aksaklıklar, sorunlar da meydana gelmiştir. "Çekirdek Faslı" haberinde halkın toplu olarak katılım sağladığı sinema salonlarında edebe, adaba uygun davranışların sergilenmediği dile getirilmiştir. Bu manzaranın sorumlusunun yetkililer olduğu dile getirilmiştir. Kabuklu yemişlerin yenilmesinin ve sigaranın içilmesinin yasaklanması için yetkililerin göreve çağrıldığı haber okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır.

> *Sinemalarda böyle bilhassa toplu olarak ve herkesin sadece hürriyetinin işgal ettiği sandalye hudutları içinde kalması icabeden yerlerde film başlar başlamaz kulaklara gelen nahoş insanı değil yirminci yüzyılda taa çok öncelere götürüyor. Bu bir nevi yasak, bir nevi anlayış bir nevi ahlak bir nevi seciye meselesi. Fakat şu varki bunun mesulleri var. İlgilenenleri var tabi ya yapmıyorlar. Birincisi vazifeyi ihmal ikinciside en az birincisi kadar ihmal ve otoritesizliktir. Kısacası: maalesef sinemalarımızda adabı dahilinde film seyredilmiyor buna mâni olacak bir merci vardır elbette. İşte bu mesuller kimse harekete geçmeli ve buna mâni olmalıdır. Önce sinema dahilinde ki sözüm ona büfelerden başlamalı. Kabuklu ne varsa satışı yasak edilmeli. Ayrıca sigara gibi bunun içinde belediyece bir men'edici tedbir alınmalıdır* (14 Mart 964, Sayı 2257, Sayfa 1).

"Şehrimizde Sinema Sevgisi Fazla Sinemalarda Halkın Sevgisine Hizmet İçin Sık Sık Film Değiştiriyorlar" başlığıyla verilen haberde, halkın sinemaya olan ilgisi izletilen filmlerin de daha sık değiştirilmesine sebep olduğu dile getirilmektedir. Müşteriyi memnun etme çabası, sinema salonları arasında rekabete dönüşmüştür. Bunun sinema salonlarının sayısını artıracağı dile getirilen haber şöyle devam etmiştir.

> *Son yıllarda şehrimizde sinema sevgisi had safhasını bulmuştur. Bu cümleden olmak üzere Şehrimiz sinemalarında halkın hizmetine yardım için sık sık filim değiştirmektedirler. Şehrimiz Emek sineması ile Şehir sineması bu durum karşısında bir çok müşteri elde etmektedirler. Sinema sevgisi yazın daha da artmakda olduğundan aldığımız bilgiye göre bu daha iki yazlık sinema da faaliyete geçecektir. Bu münasebetle önümüzdeki yaz dört sinema birden faaliyete geçmiş olacaktır. Halkın arzusuna bakılırsa Şehrimizde açılması düşünülen diğer iki sinemayla beraber dört sinemanın hepside fevkalade iş yapmış olacaktır* (2 Mart 1965, Sayı 2559, Sayfa 1).

Van Postası Gazetesi'nin reklam sayfasında 1966'ya kadar Şehir sineması dışında ilan veren başka bir sinema salonu bulunmamaktadır. Bu tarihten sonra Yıldız sinemasının ilanları da reklam sayfasında yer almıştır. İlanlar şu şekilde yer almaktadır. "Bu Akşam Yıldız Sinemasında KASIMPAŞALI Yılmaz Güney Sinemanın arkasında localar için giriş ve çıkış kapısı vardır" (7 Eylül 1966, Sayı 2931, Sayfa 2). "Bu Akşam Yıldız Sinemasında Anadolu Kızı Fatma Girik Şahin Gültekin" (30 Ağustos 1967, Sayı 3227, Sayfa 2).

"Sinema önünde kimler toplanıyor" başlığıyla verilen haberde, Van'da doğal güzelliklerin bulunduğu mekânlardan, spor imkânlarını artıran tesislerden söz

edilmiştir. Bu imkânlara rağmen halkın ilk tercihini sinema salonlarına gitmekten yana kullandığı ifade edilmiştir. Bu durumun yeni bir soruna yol açtığı belirtilmiştir. Özellikle belirli günlerde kadınlar için ayrılan eğlencelerin çıkış saatinde kadınlara bakan grupların yer alması, rahatsızlık yaratmıştır. Haberin ayrıntıları şu şekildedir.

> *Okulların tatili nedeniyle talebeler bolbol sinemaya gidiyorlar kapalı ve açık spor sahaları ile Van gölünün tabi ve monümental manzarası ikinci derecede kalıyor. Ancak kadın matinelerinin düzenlediği Çarşamba ve Cumartesi günlerinde, diğer günlere nisbetle Sinema önünde ve yolunda bir takım fuzuli bekleme ve seyir gruplarının belirdiği gözden kaçmıyor. Muhabirimize göre, bazı ev hanımları bu durumdan şikayetçidir. Şu halde bu matinelerin icabettirdiği saatlerde bazı emniyet mensuplarının gerekli noktalarda görevlendirilmesi bahis konusudur* (31 Temmuz 1973, Sayı 5034, Sayfa 1).

Şehirde canlılık oluşturan, ilgi uyandıran, kulüplere, derneklere destek amaçlı düzenlenen müsamereler, temsiller gazetede önemli bir yer tutmaktadır. Kulüp yararına düzenlenen akşam eğlencesinin büyük ilgi gördüğü ve takdirle karşılandığı ifade edilen haber "Gençlerimizin Muvaffakiyeti" başlığıyla yer almaktadır. Haberde kulübün tanınmasına ve kulübe maddi olarak bir katkı sunmasına vesile olan bu müsamere için emeği geçen herkese, kulüp yöneticisinin teşekkürüne, yer *verilmektedir. Haberin ayrıntıları şu şekildedir.*

> *Gençlik kulübü yararına tertiplenen müsamere dün gece saat 20.30'da kalabalık seyirci kitlesi önünde verilmiştir. Gençlerin bütün engellere göğüs gererek verdikleri bu müsamere büyük bir başarı ile sona ermiştir. Halk tarafından çok beğenilmiştir. Almış oldukları rolleri muvaffakiyetle oynayan arkadaşlar seyirciler üzerinde büyük bir tesir yaratmışlardır. Bu tesir kulübün daha çok tutulmasına ve sevilmesine yol açmıştır. Kulübün halk üzerindeki tesirlerine, bize yapmış oldukları yardımlarla ortak olan Sayın Bölge ve Lise müdürüne çok kıymetli hocamız Durdun Özel'e kulübümüz namına candan teşekkür etmeyi borç biliriz. Aydın Arvaz* (3 Temmuz 1953 Cuma, sayı 18).

"SPOR ALEMİNDE NEŞ'ELİ BİR GECE" başlığıyla verilen haber, aynı zamanda bir davet niteliği taşımaktadır. Yeri ve zamanı belirtilen eğlence okuyuculara şöyle aktarılmıştır. "Şengençler spor kulübü 25-7-953 Cumartesi günü saat 20.30'da şehir sinemasında temsil verecektir. Sayın hemşehrilerimizin neş'eli bir gece geçirebilmeleri için bu fırsatı kaçırmamalarını dileriz" (25 Temmuz 1953, sayı 37).
"Müsamere" başlığıyla yer alan haberde, kulübün tertiplediği eğlence günler öncesinde gazetede yer almıştır. Haber, ilan özelliği taşımaktadır. Haberde ayrıntılar şu şekilde yer almıştır."12-3-955 tarihinde Van Gençlik Kulübü tarafından Sinema salonunda bir müsamere verilecektir. Sürprizlerle dolu geceyi kaçırmayınız. Biletler: Matbaamızda satılır" (9 Mart 1955, Sayı 529, Sayfa 2). "Van Gençlik Kulübünün Müsameresi" haberinde, günler öncesinde duyurulan eğlencenin, başarılı bir şekilde

geçtiği ifade edilmektedir. Katılanların memnuniyetle ayrıldığı bilgisinin de yer aldığı haber, şu şekilde okuyucuya aktarılmıştır.

> *12-3-955 günü Van Gençlik Kulübü tarafından tertip edilen müsamere çok neşeli geçmiş ve oraya gelipte görmek arzusunda bulunan Sayın misafirlerimiz güzel bir gece geçirerek memnun bir vaziyette ayrılmışlardır. Van Gençlik Kulübü idareci ve bütün arkadaşlarını tebrik eder ilerisi için muvaffakiyetler dileriz. N. D* (16 Mart 1955 Çarşamba, Sayı 535, Sayfa 1).

"Öğ. Derneğinin Müsameresi" başlığıyla verilen haberde, düzenlenen eğlence programının izleyenlere keyifli saatler yaşattığı dile getirilmiştir. Haberde derneğin hazırladığı müsamere ile ilgili ayrıntılar okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır.

> *4 Şubat Cumartesi günü şehrimizin normal hayatı, bir hayli hareketlenmiş bulunuyordu. O günü renklendiren diğer bir olayda, öğretmenler derneğinin yıllık müsameresiydi. Lise salonunda verilen temsilde, İstiklal Marşını müteakip ilköğretim müfettişi Ali Özşeker açış konuşmasını yaptı. Coşkun Uçar, Alaeddin Gültepe ve Fevzi Leventoğlu'nun oynadığı (parasızlık) adlı bir perdelik komedi, fıkra, şiir ve mahalli şarkılar da zevkle dinlenildi ve seyredildi* (6 Şubat 1961, Sayı 2234, Sayfa 1).

Radyo, halk tarafından ilgi gören bir eğlence aracıdır. Gazetenin reklam sayfasında radyo reklamları aylarca yer almıştır. "Ağa" isimli radyo markası gazeteye şu şekilde yansımıştır. "AGA Radyo Radyoların Ağasıdır. Randıman ve üstünlüğü sayesinde sevilmiş ve tutulmuştur. Tediyatta kolaylık. Satış Yeri Rahmi Demirel" (29 Haziran 1953 sayı 14).

Görsel 2.4 Radyo İlanı

"İlimizin Yegane Eğlence Kaynağı Olan İl Radyomuz Neden İkide Bir Bozuluyor Bu Kadar Seri Bozulmak Yalnız İl Radyomuza Nasip Oldu" başlığıyla yer alan haberde, radyo dinlemenin halk için önemli bir eğlence olduğu belirtilmiştir. Meydana gelen aksaklıklardan dolayı halkın radyo dinleyememesi halk arasında üzüntü yaratmıştır. Gerekli alt yapının ve teknik elemanların olmayışı bu sonucu

doğurmuştur. Meydana gelen sorunun sık yaşandığı ifade edilmiştir. Bu sorunun giderilmesi yetkililerden beklenmektedir. Haberin ayrıntıları şu şekilde yer almıştır.

> *Şehrimiz İl Radyosu tam 20 günden beridir ki susmuş ve sözde teknik arıza olan bu radyo şimdiye kadar zor yapılmıştır. TRT Genel Müdürlüğünün bu arızadan haberi var yok bilinmiyor. Fakat muhakkak ki haberi olmuştur. Yalnız 20 gün içinde ufak bir arızanın giderilmemesi halk arasında üzüntü ile karşılanmaktadır. Şehrimiz İl Radyosu orta dalga üzerinden yayın yaptığı günden bu güne kadar büyük ilgi görmüş ve esasen TRT ninde arzuladığı gibi dinlenmiştir. Zira şehrimize kurulan İl Radyosunun gayesi herkes tarafından bilinmektedir. Malum olduğu üzere Şehrimizde ekseri zamanlarda İstanbul ve Ankara radyolarını dinlemek imkansızdı. Bu bakımdan halk mecbur olarak yalnız kulaklarını dinlendirmek için yabancı radyoları dinlemek mecburiyetinde kalıyordu. Fakat bu durumu çabuk fark eden TRT Genel Müdürlüğü ilimizde de bir radyo istasyonu kurdu. Fakat her nedense bu istasyonumuz çok talihsiz çıkmış oldu ki çorap söküğü gibi her ay ve her hafta her gün bozulmakta ama bozulmalar azami bir hafta falan devam ediyordu. Fakat bu seferki arıza 20 gün geçti ve ancak dünden beri yayına başladı. Halk yine eskisi gibi yabancı radyoları dinlemek mecburiyetinde kaldı. Aldığımız malumata göre Şehrimiz İl Radyosunun tamiri için ilimiz radyo evinde başlı başına bir teknisyen yok. Teknisyen olmadığı gibi faal vaziyetde çalışacak doğru dürüst bir jeneratörüde mevcut değildir. Zira bütün arızalar da jeneratörden oluyormuş. TRT Genel Müdürlüğü bilhassa bu durumu derhal ele almalı ve şehrimiz İl Radyosunun arızasını gidermelidir. Yurdumuzdaki İl Radyolarında bu kadar arıza yaptığı varit değildir. Yoksa her bakımdan en talihsiz Radyo evi ilimize mi isabet etti. Durumu Sayın TRT Genel Müdürlüğünün nazarı dikkatine sunarız* (18 Ocak 1966, Sayı 2738, Sayfa 1).

TRT radyolarının günlük program akışları, yıllarca gazetede yer almıştır. Radyo programlarında, müzik programları geniş bir yer tutmuştur. Radyo oyunları ve haber programları sürekli yer alan programlardır. Yıllar içerisinde programların akışında bir farklılık görünmemektedir. Yarım gün şeklinde yer alan program akışı, gazetede şu şekilde yer almıştır.

1972	**1973**
Akşam Programı	*Akşam Programı*
15.55 Açılış, Program ve haberler	*15.55 Açılış ve Program*
16.00 Sanatçılarımızdan birer şarkı	*16.00 İncesaz*
16.30 Aliye Akkılıçtan türküler	*16.30 Nurettin Çamlıdağdan Türküler*
16.45 plaklar arasında	*16.45 Hafif Müzik*
17.10 Emel Sayından şarkılar	*17.00 Haberler*
17.30 Nihat Mercanlıdan türküler	*17.05 Şarkılar*
17.45 Çigan müziği	*17.25 Türküler*
18.00 Köy odası	*17.40 Hafif Müzik*
18.20 Alaadin Şensoydan şarkılar	*18.00 Şarkılar*
18.40 Mucaffer Akgünden türküler	*18.20 Günden Güne*
18.50 Reklam spotları	*18.35 Mustafa Geceyatmazdan Türküler*
19.00 Haberler Hava ve yol durumu	*18 50 Reklamlar*
19.30 Hafif müzik	*19.00 Haberler*
19.45 Mahalli Halk müziği (1)	*19.40 Nimet Çubukoğlundan Türküler*
20.00 Mediha Şenden şarkılar	*19. 55 Türk müziği dinleyici istekleri*
20.15 Oyun havaları	*20.25 Din ve Ahlak konuşması*
20. 25 Spor dergisi	*20. 40 Neşet Ertaştan Türküler*
20.40 Rıza Arslanoğlundan türküler	*20.55 Bir varmış bir yokmuş*
20.55 Bir Varmış bir yokmuş	*21.00 Reklamlar*
21.00 24 Saatın olayları ve Reklam spotları	*21.05 Hafif Müzik*
21.10 Arkası Yarın 'Devlerin Aşkı' (9)	*21.10 Arkası Yarın (Kıskanmak 5)*

21.30 Beraber ve solo şarkılar *22.00 Küçük konser* *22.30 Nimet Oğuzdan türküler* *22.45 Haberler* *23.00 Program ve kapanış* (19 Temmuz 1972, Sayı 4719, Sayfa 3).	*21.30 Hafif Müzik* *21.30 Klasik Türk Müziği Topluluğu* *22.00 Konser Saati* *22.30 Türküler Geçidi* *22.45 Haberler* *23.00 Program ve kapanış* (13 Temmuz 1973, Sayı 5019, Sayfa 3).

Tablo 2.16 Radyo Programı

Halk, piyesler ve tiyatro oyunlarını da ilgiyle takip etmektedir. "Cimri" başlığıyla verilen haberde lise öğrencileri tarafında sahneye konulan oyunun büyük ilgi gördüğü belirtilmiştir. Bu ilgiden dolayı oyunun ikinci defa sahneleneceği ifade edilmiştir. Haberin ayrıntıları şöyledir. "9 Nisan akşamı Şehir Sineması sahnesinde Liseliler tarafından oynanan Cimri piyesi halk tarafından tekrar sahneye konması arzulanmıştır. Halkın bu arzusunu gayet nazik karşılayan kıymetli Lise Müdürü bu piyesin 16 Nisanda tekrar oynanmasına karar vermişlerdir" (15 Nisan 1955, Sayı 561, Sayfa 2).

"Aylardan Beri Beklenen Devlet Tiyatro Ekibi Geldi ve Bu Gece 'Cengiz Hanın Bisikleti' Oynanıyor" haberinde, günler öncesinden duyurusu yapılan tiyatro oyununun oyuncularının şehre geldikleri bilgisi verilmiştir. Tiyatro oyunlarının eğitici yönüne vurgu yapan haberde, böyle etkinliklerin sık yapılmasının yararlı olacağı belirtilmiştir. Daha önce sahnelenen tiyatro oyunlarının büyük ilgi gördüğü de haberde ifade edilmiştir. Haber okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır.

> *Bir aydan beri şehrimizde muayyen yerlere asılan afişlerin, oynanacağını haber verdiği "Cengizhanın Bisikleti" ni temsil etmek üzere Devlet Tiyatro ekibi dün ve evvelki gün iki gurup halinde gelmiştir. Bu gece Şehir (Kışlık) sinemasında oynanacak tiyatro eserinin daha evvelce oynanan (Tersine Dönen Şemsiye) gibi, halk arasında rağbete mazhar olacağı tahmin olunmaktadır. "Tiyatro Hayatın Kendisidir" zaviyesinden, bu gibi hayat tablolarının sahneye konulmasında şehrimizinde ihmal edilmemesi lazımdır. Ah sık sık oynanmasını ne kadar arzu ediyoruz* (23 Haziran 962, Sayı 2643, Sayfa 1).

Belirli günlerde düzenlenen eğlenceler de gazetenin sayfalarına yansımıştır. "Yılbaşı" başlığıyla verilen haberde yeni yıl için iyi dilek ve temenniler dile getirilmiştir. Haberde yılbaşı gecesinde düzenlenecek eğlencelerle ilgili şu ayrıntılara yer verilmiştir.

> *Bugün 953 yılının son gününü yaşıyoruz. Bu gece saat 24 de 953 yılını ikmal ederek 954 yılına girmiş olacağız. Yılbaşı münasebetiyle askeri mahfelde ve öğretmen lokalinde birer balo tertip edilmiştir. Bu baloların çok neş'eli geçeceği tahmin edilmektedir. Yeni yılın Aziz Türk vatanına ve Türk milletine hayırlı olmasını cenabı haktan temenni ederiz* (31 Aralık 953, Sayı 166, sayfa 1).

Kaynağı milli kültürümüz olan eğlencelerin de gazeteye haber olarak yansıdığı görülmektedir. Hıdrellez bu eğlencelerden biridir. Halkın, havalar

ısındıktan sonra mesire yerlerine akın etmesi alışagelmiş bir gelenektir. Bunun için iklim şartlarının elverişli olması yeterlidir. Her sene mayıs ayının ilk haftasında Hıdrellez adı altında eğlencelerin halkın yaşamında yer aldığı, gazete sayfalarına yansımıştır. Mesire alanlarının tercih edildiği Hıdrellez günü halk, bayram, şölen şeklinde geçirmiştir. "Bahar Bayramı Sevinçle Yaşandı" haberinde, ayrıntılar şu şekilde yer almıştır.

> *Dün halkımız 1 Mayıs Bahar Bayramını sevinç akisleri ile yaşadı. Sabahın erken saatlerinde başlayan mesire yerlerine akış, öğleye kadar devam etmiştir. İskele Köyü ve Kale civarı gibi eğlence yerleri şehirden akın edenlerle dopdolu idi. Bilhassa İskele köyünde hükmeden kalabalık korkunçtu. Fakat bu esnada törene benzer bir şey yapılmıştır. Halbuki günün mana ve ehemmiyetinin halkımıza bir törenle yaşatılmasını çok arzu ederdik. Akşam geç vakitlere kadar serien sefer yapan Belediye otobüsleri, halkımızın tekrar şehre taşınma işinide halletmiştir* (2 Mayıs 1962, Sayı 2603, Sayfa 1).

"Bugün Hıdırellez" başlığıyla verilen haberde ise baharın gelişi kutlanarak verilmiştir. İlan şeklinde verilen haberin ayrıntıları şu şekildedir. "Bugün baharı kutlamakta eski bir tarihi olan Hıdırellez günüdür. Bütün hemşehrilerimize kutlu olsun" (6 Mayıs 1958, Sayı 1492, Sayfa 1).

Eğlenmek için mesire yerlerinin yanında çay bahçeleri de halkın tercih ettiği mekanlar arasındadır. Reklam sayfasında yer alan ilanda, sunulan hizmetler ve fiyat tarifesi yer almıştır. İlanda şu bilgilere yer verilmiştir.

> *Semaverli Çay Soğuk Meşrubat Sükunet Müzik Ucuzluk EMİRGAN AİLE BAHÇESİNDE*
> *Bir Kişilik Semaver 1.50 kr.*
> *İki '' '' 2.00 ''*
> *Üç '' '' 2 50 ''*
> *Dört '' '' 3 00 ''*
> *Beş '' '' 3.50 ''*
> *Altı '' '' 4.00 ''*
> *Çay, ayran 25. ''*
> *Limonata, 40 ''*
> *Gazoz 25 ''*
> *Akşamları yemeklerini getiren ailelerin Müzik ve iştahla yiyebilecekleri yegane yer. - EMİRGAN AİLE BAHÇESİ- Soydan Palas Arkasında* (15 Temmuz 963, Sayı 2056, Sayfa 2).

Halkın yaşamında eğlence kültürünün varlık gösterdiği bir gerçektir. Gazete, söz konusu dönemin eğlencelerine ışık tutacak veriler barındırmaktadır. Dini kaynaklı eğlencelerin düzenlediğiyle ilgili bir veri tespit edilmemiştir. Ramazan ayı ile ilgili gazeteye yansıyan veriler arasında Ramazan eğlenceleri yer almamıştır. Milli kültürümüzde yeri olan Hıdrellez ile ilgili eğlenceler mevcuttur. Halkın eğlenceleri grup, aile, toplu olarak deneyimlediği sonucuna ulaşılmıştır. Kentte, zümreleri temsil eden bir eğlence anlayışı, sonucunu çıkartacağımız bir bilgi yer almamıştır. Şehir yaşamında güncelliğini sürekli koruyan ve gün geçtikçe rağbet

gören sinema, bir eğlence kültürünü de beraberinde halkın yaşamına sokmuştur. Kent yaşamında değişim ve dönüşümü hızlandırmıştır. Orta üst gelir grubu, sınıf farkı gözetmeksizin yıllar içerisinde kent kültürünün önemli bir parçası olmuştur. Radyo, tiyatro, müsamereler halkın yaşamında yer tutan başka eğlencelerdir. Bu eğlencelerin halk yaşamındaki etkileri inkâr edilemez. Kent yaşamında değişim ve dönüşümün gerçekleşmesinde büyük bir rolü olmuştur.

2.6. Halk Edebiyatı

Halk edebiyatı başlığı altında derlenen verilerin içinde, bağlamdan bağımsız olarak yer alan veriler olduğu gibi tamamıyla o gün gazeteye yansıyan içeriklerle, şehrin gündemiyle alakalı veriler de yer almaktadır. Fıkra, bilmece gibi halk edebiyatı ürünleri az da olsa yer almaktadır. Gazetede en çok şiire yer verilmiştir. Bu şiirler içerisinde Türk edebiyatında iz bırakmış şairlerin şiirleri geniş yer tutmaktadır. Bu şiirler gelişigüzel bir şekilde yer almıştır. Gündemden uzak içeriklere sahip şiirlerdir. Belli bir konuyu ihtiva eden şiirler değildir. Okuyuculardan gelen şiirler ise gündemle alakalı, belli içeriklere sahip milli duyguların işlendiği şiirlerdir. Bağlamla ilgili şiirlerden, 2 Nisan Van'ın Kurtuluşu haftasında, Van temalı şiirlere geniş bir şekilde yer verilmektedir. Kentte öne çıkan konularla ilgili şiirlere de yer verilmiştir. Okuyuculardan gelen şiirler arasında, gazeteye yansıyan konulardan bağımsız olan şiirler de yer almaktadır. Van Postası Gazetesi, halktan gelecek yazılar konusunda cesaretlendirici bir tavır sergilemesi okuyucuların ilgi göstermesinde büyük etkisi bulunmaktadır. "Okuyucularımızla Hasbihal" başlıklı yazıda bu çok açık bir şekilde görülmektedir. Yazı, okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır. "Sayın Okuyucularımız: Size sütunlarımız daima açıktır. Dileklerinize, şikayetlerinize sütunumuzun daima açık olduğunu burada bildirmeyi borç biliriz. Her şeyinizi bize yazınız. Samimiyetimize daima güvenmenizi rica ederiz" (11 0cak 954, Sayı 175, Sayfa 1).

Halkın gazeteye gönderdiği dilek, şikâyet, ilan, teşekkür, şiir gibi yazılara genellikle 2. Sayfada yer verilmiştir. Fıkra, bilmece, özlü söz gibi ürünler de çok az da olsa yer almaktadır. Halk biliminin bu unsurları, okuyucular tarafından gönderilmiş yazılar değildir. Gazetede Yer alan fıkra tipi, genellikle Nasrettin Hoca fıkralarıdır. İçeriklerine bakıldığında gündemden uzak içeriklere sahip fıkralara yer verilmiştir. Yer alan fıkralar eleştirmek, halkı bir konuya ikna etmek gibi amaçlarla

verilmemiştir. Her okuyucunun kendisinden bir şey bulabileceği içeriklere sahip fıkralardır. Bağlamdan kopuk olmayan fıkralar da mevcuttur. Ramazan ayı içerisinde yer yer Ramazan Fıkraları başlığı altında yer verilen fıkralar bulunmaktadır. Gazetede, belirli bir konuyu ihtiva etmeyen fıkra örnekleri de yer almıştır. Gazetede yer alan Nasrettin Hoca fıkralarından bazıları şunlardır.

Sıkıntıya Düşeceksin
Bir gün Nasrettin Hoca'ya yoksul bir delikanlı şöyle der:
Hocam, sen her şeyi bilirsin. Bana geleceğim hakkında bilgi verir misin?
Hay hay! Söyleyeyim.
Söyle bakayım!
Yavrum sen tam üç yıl sıkıntı çekeceksin.
Sonra ne olacağım? Zengin olacakmıyım?
Hayır!
Ya ne olacağım?
Sıkıntıya alışacaksın(25 Haziran 1953, Sayı 11).
Nasrettin Hoca
Nasrettin Hoca, bir gün hamama gider. Hoca kendi kendine yıkanır. Çıkarken, hamamcının eline bir lira sıkıştırır. Aradan bir hafta geçer. Hoca gene o hamama gider. Bu sefer Hoca'ya fazla önem verirler. Onu kendi elleriyle yıkarlar. Çaylar, kahveler ısmarlarlar. Hoca bu hale içinden kıs kıs güler. Çıkarken hamamcının eline 1 kuruş sıkıştırır. Hamamcı bir kuruşu görünce Hoca'nın yüzüne bakar bu ne? Der gibi. Hoca karşılık verir:
Geçen hafta verdiğim bir lirayı bu banyoya sayın. Şimdi verdiğim bir kuruşu da geçenki banyoya. Olmaz mı?(8 Temmuz 953 Çarşamba, Sayı 22)
Nasrettin hocadan:
Tuz Ekmek
Nasreddin Hoca bir köy odasında köylülerle konuşmuş görüşmüş. Öğleyin köylülerden birisi:
-Hocam, demiş: sizden çok hoşlandım. Bize gidelim tuz ekmek yiyelim. Hocanın karnı da laf ede ede çok acıkmışmış. Beraberce yemeğe gitmişler. Hoca iyi yemekler beklerken sofraya yalnız tuz ile ekmek gelmiş. Tuz ile ekmeği yemeğe başlamışlar. O sırada kapıya bir dilenci dikilmiş. Para istemiş. Ev sahibi dilenciyi azarlamış. Dilenci gitmemiş. Ev sahibi dilenciye defol oradan herif gitmeyecek olursan seni öldürürüm! Nasreddin Hoca da başını kaldırıp dilenciye seslenmiş:
Git aslanım git adam sözünün eri dediğini yapar; seni öldürür(30 Ocak 954, Sayı 191, Sayfa 2).
Evlilik
Nasrettin Hocaya sormuşlar: Evlilik nedir? Hemen cevap vermiş: Gece çift horlama, gündüz çift hırlama (9 Temmuz 954, Sayı 331, Sayfa 2).

Ramazan ayında düzenli bir şekilde olmasa da Ramazan Fıkraları başlığıyla verilen fıkralara da yer verilmiştir. Bu fıkralar içerisinde Ramazan içerikli fıkralar olduğu gibi başka konuları içeren fıkralar da bulunmaktadır. Bu fıkralar gazetede şu şekilde yer almıştır.

RAMAZAN FIKRALARI
Memnun Olmasa
Derleyen NEVZAT SEZER
Bektaşinin birine sormuşlar:
-Mübarek Ramazanda geldi, geçti işte. Acaba memnun edebildik mi?
Bektaşi gülerek cevap vermiş:
-Memnun olmasa her sene on gün evvel gelir mi?(8 Nisan 1959, Sayı 1780, Sayfa 1).
RAMAZAN FIKRALARI
Düze İndir
Derleyen NEVZAT SEZER

İki mübalağacı avcı oturmuş konuşuyorlarmış. Biri:
-Geçen Ramazanda idi. Sahurdan sonra aldım tüfeğimi şöyle bir dolaşayım diye çıktım. Her zamanki yerime giderek oturdum. Aman birader birden bire bozuldu şimşekler çakmağa başladı. Her şimşek çakışta etraf parıl parıl aydınlanıyordu. İşte bu aydınlıkta dağda ne gördüm biliyor musun?
-Ne gördün?
-Etrafımdaki tepelerde yüz bin tane çakal gözlerini bana dikmiş seyretmiyorlarmı.
Diğeri başlamış:
-Dediğin aynı gün bende orda idim. O şimşekler çaktığı zaman ben ne gördüm biliyor musun?
-Hayır.
-Bulunduğum dağın tepesinde bir deve, başını uzatmış ovadaki ırmaktan su içiyordu.
-Haydi canım sende. Şu deveyi düze indir.
-Sen de çakalı yüze indir (30 Mart 1959, Sayı 1772, Sayfa 1).

Bu fıkralar dışında, düzenli bir şekilde olmasa da gazete sayfalarında fıkralara yer verilmiştir. Bu fıkralardan bir kısmı gazetede şu şekilde yer almıştır.

Fıkra:
Kurnaz Kadın!
Kadın diyordu ki:
-Akşam eve dönünce rahat bir koltuğa oturup ayaklarını masaya dayaması için ısrar ederim.
Komşusu sordu:
-Peki, böyle yapmakla ne kazanıyorsun? Kadın gülerek cevap verdi:
-koltuğa düşen bir sürü bozuk para kazanıyorum (15 Ocak 955, Sayı 484, Sayfa 2).
Fıkra
Zeki Çocuğa Öğüt
Oldukça bön bir baba sabahları okula geç gitmeyi adet edinen yataktan pek zor kalkan çocuğuna öğüt vermek kabilinden bir gün şöyle bir masal uydurdu:
-Oğlum dedi. Sabahleyin erkenden kalkıp işine giden bir adam yolda bir lira bulmuş. Gördün mü erken kalkmanın kazancını. Çocuk bir saniye düşündü parlak gözlerini babasına dikerek.
-Öyle ama baba dedi Parayı kaybeden bulandan daha erken kalkmış olmalı (27 Mart 1973, Sayı 4926, Sayfa 2).

Gazeteye yansıyan özlü sözlerin içerikleri genellikle kadın erkek ilişkileri üzerinedir. Bu sözlerden birkaçı şu şekilde yer almıştır. "Kadın ve Aşk, Erkeğin kalbi çelik, kadının kalbi elmastır. Biri daha çok dayanır, fakat diğeri daha fazla parlar ve göz alır. Güzellik erkekte kuvvet kadında ziynettir" (8 Mart 1955 Salı, Sayı 528, Sayfa 2).

Halk edebiyatı ürünlerinden bilmecelere de yer verilmiştir. "Bilmece" başlığıyla verilen bilmece, sorulduktan sonra cevabı da verilmiştir. Bilmece şu şekilde yer almaktadır.

"Ben ne idim ne idim?
Başı tuğlu bey idim.
Felek beni şaşırttı.
Bu hallere düşürdü.
El cevap: süpürge" (2 Ağustos 1957, Sayı 1259, Sayfa 2).

Gazetede yer alan şiirler genellikle 2. Sayfada bulunan Şiir Köşesi'nde yer almaktadır. Bu köşede Türk Edebiyatından birçok şairin şiiri paylaşılmıştır. Orhan

Veli Kanık, Necip Fazıl Kısakürek, Yahya Kemal Beyatlı, Ahmet Haşim, Ömer Bedrettin Uşaklı, Halit Fahri Ozansoy, Orhan Seyfi Orhon gibi birçok şairin şiirine yer verilmiştir. Yer verilen şiirler, aynı içeriğe sahip şiirler değildir. Gazetenin gündeminden uzak içeriklere sahiptirler. "Şiir Köşesi" başlığı altında verilen şiirlerden biri Necip Fazıl Kısakürek'e ait "Anneciğim" şiirdir. Şiir şu şekilde yer almaktadır.

Anneciğim
Ak saçlı başını alıp eline
Kara hülyalara dal anneciğim
O titrek kalbini bahtın yeline
Bir ince tüy gibi sal anneciğim
Sanma bir gün geçer bu karanlıklar
Zülmetin ardında yine zülmet var.
Çocuklar hıçkırır anneler ağlar
Yaşlı gözlerinle kal anneciğim
Gözlerinde aksi bir derin niçin
Kanadın yayılmış çırpınmak için
Bu kış yolculuk var diyorsa için
Beni de beraber al anneciğim

Necip Fazıl Kısakürek (8 Ekim 1973, Sayı 5093, Sayfa 2).

Okuyucularla paylaşılan bir başka şiir şu şekilde yer almıştır.

Sessiz Gemi
Artık demir almak günü gelmişse zamandan
Meçhule giden bir gemi kalkar bu limandan
Hiç yolcusu yokmuş gibi sessizce alır yol
Sallanmaz o kalkışta ne mendil ne de bir kol
Rıhtımda kalanlar bu seyahatten elemli.
Günlerce siyah ufka bakar gözleri nemli.
Biçare gönüller! Ne giden son gemidir bu
Hicranlı hayatın ne de son matemidir bu
Rüyada sevilmiş ve seven nafile bekler.
Bilmezki giden sevgililer dönmeyecekler.
Bir çok giden memnun ki yerinden
Bir çok seneler geçti; dönen yok seferinden.
Yahya Kemal Beyatlı (1 Mayıs 1972, Sayı 4651, Sayfa 2).

İkinci sayfada bulunan Şiir Köşesi içinde yer verilmeyerek birinci sayfada yer alan şiirler de mevcuttur. Orhan Veli Kanık'a ait olan bu şiirler şu şekilde yer almıştır.

"Vatan İçin
Neler yapmadık şu vatan için
Kimimiz öldük kimimiz nutuk söyledik
ORHAN VELİ"(18 Şubat 955, Sayı 504, Sayfa 1).
"Kevgir
Cep delik cepken delik
Kol delik kaftan delik
Don delik mintan delik
Kevgir misin be kardeşlik"

ORHAN VELİ (19 Şubat 1955, Sayı 513, Sayfa 1).

Okuyucular tarafından gazeteye gönderilen çok sayıda şiir yer almaktadır. Bu şiirler içerisinde Van'ın güzellikleri, Van'ın sorunları, Van'ın düşman işgalinden kurtuluşu gibi içeriklere sahiptirler. "Köstebek Çukurları" başlığını taşıyan şiir, Van'ın gündeminde yıllarca yer alan, halkın yaşamında olumsuzluklar yaratan, su borularının döşenme sürecinin uzamasıyla, açılan çukurların oluşturduğu sorunlar dile getirilmiştir. Şiir şu şekilde yer almıştır.

Şehirde köstebek çukuru Çoğaldı,
Vanlılar bu yüzden odunsuz kaldı.
Geç kalan karanlıkta çukur'a daldı
Bizleri derin bir üzüntü aldı…
Muharrir kalemi ele aldı,
Vurdum duymazlar uykuya daldı.
Muharririn kalemi coştu,
Halkın feryadı boştu…
Düz yolda yürüyen kervan,
Huzur içinde'dir her an
Feryat etme boşuna
Belediyenin gitmez hoşuna…
M. Dündar (27 Kasım 953, Sayı 137, Sayfa 2).

Mahalle yollarının çamurlu olması ve bu sorunun çözüm yolunun dile getirildiği şiirde şair, çözüm için umutsuz bir tablo çizmiştir. Şiiri gönderenin belli olmadığı şiir *"*Zavallı Bahçıvan" ismini taşımaktadır. Şiir şu şekilde yer almıştır.

Sen betbah, sakinlerin betbah
Görürüm hazin halini her sabah
Duyarım, senden fazla acı
Belediyededir, bu derdin ilacı.

O ilacı bula bilirsen eğer
Sevincin dünyaya değer
Çünkü sen rutubetten
Sakinlerin kurtulur dertten.

Biz istemiyoruz asfalt yol
Yeşil Vanda kum pek bol
On kamyon'a kurutur yaşını
Durma vur Belediye'ye başını (25 Kasım 953, Sayı 135, Sayfa 1).

"Viraneler Şehri" başlığını taşıyan şiirin şairi verilmemiştir. Şiirde şehrin içinde bulunduğu hal, yerilmektedir. İlgisiz, bakımsız, düzensiz bir kent olduğu dile getirilmiştir. Su kanalları, kapatılmayan çukurların getirdiği sorunlar ifade edilmiştir. Şehrin bir köyü andırdığı dile getirilmektedir. Şair, şehirde gördüklerini mizahi bir dille ifade etmektedir. Şehrin içinde bulunduğu manzarayı şu şekilde dile getirmiştir.

Bağrı yanık, gözler çökük şakak hep çıkık.
Hangi semte baksan bir virane bir yıkık.
Bir eski şato gibi nedir bu köhne duvar.
Sor bakalım kendine nedir derdi nesi var.

Ölüm kadar korkulu Ezrail heybetinde,
Nedir bu mağaralar? Şehrin her bir semtinde
Bir bina mezarlığı tuhaf acaip bir hal.
Eğer derdin yok ise gelde bu şehirde kal.

Viraneler şehrinin ne olacak bu hali
Gelen bir köy sanırdı şayet olmassa Vali
Geçen gün yürüyordum ben sokağın birinde
Uzanmış bir ihtiyar çukurumsu bir yerde.

Dedim ki ne var orda? Be hey zavallı dayı
Neden sermişsin yere o çukurda abayı
Meğerse o çukurluk bir su kanalı imiş.
Kenarda geçeriken ansızın düşüvermiş.

Ellerinden tutarak çıkardım düz bir yola
Dedim ki git bakalım Allah yardımcın ola.
İhtiyar uzun uzun dua okuyup gitti
Derin acılarımı nisbeten hafifletti (24 Mart 954, Sayı 237, Sayfa 2).

"Vanda Su Kıtlığı" başlığını taşıyan şiirde, susuzluğun yarattığı sorunlar dile getirilmiştir. Tarla ve bahçelerin susuz kalması, mahsulün kurumasına sebep olduğu ifade edilmiştir. Şiir şu şekilde yer almıştır.

Bilmemki nedendir bu su kıtlığı,
Ekinler oldukça kavrulup gider;
Allah göstermesin böyle kıtlığı,
Bahçeler oldukça kavrulup gider.
***
Geceler uykumuz oluyor haram,
Ekinler kurudu nereye varam;
Susuzluk yüzünden kurudu tarlam,
Tarlalar oldukça kavrulup gider.
***
Küreğini alan gidiyor suya,
Suyuda gelmiyor dalıyor huya;
Tarlası su içmez bostanı doya.
Bostanlar oldukça kavrulup gider.
***
Su başılar ordan orya koşuyor.
Bahçe bostan bir arada pişiyor;
Ekin sahipleri bağa koşuyor,
Bağlarda oldukça kavrulup gider.
***
Su yüzünden her gün kavga oluyor,
Açılmış goncalar hemen soluyor;
Yaşar şöyle acep neden oluyor,
Sebzeler oldukça kavrulup gider.
Yaşar Karakuş (8 Temmuz 1955, Sayı 633, Sayfa 2).

"Sıhke Caddesi" ismini taşıyan şiirde, şehir için önemli olan Sıhke Caddesinin, tozu, çamuru dile getirilmiştir. Caddenin düzensiz bir hal aldığı belirtilmiştir. Şair, sorunun giderilmesini yetkililerden istemektedir. Yaşar Karakuş'un yazdığı şiir şu şekilde yer almıştır.

Geçmek imkanı yok bu ana yoldan,

Perişan durumda Sıhke caddesi;
Talihten ayrılmış bu ana yoldan;
Ahuzar içinde Sıhke caddesi.
***
Mazinin en büyük yoludur bu yol;
Harap oldu şimdi toprağıdır bol,
Ne bellidir sağı ne bellidir sol;
Binbir dert içinde Sıhke caddesi.
***
Sökülmüş taşları bükülmüş belli;
Yaş döken gözleri andırır seli;
Derdinden anlayan oturmuş deli;
Sefalet içinde Sıhke caddesi.
***
Sıhke caddesinin bilinmez yaşı;
Pişmemiştir daha bu yolun bu yolun aşı,
Gözleri sönmüştür bozulmuş kaşı;
Virane içinde Sıhke caddesi
***
Yaz günleri boğar insanı tozu;
Geçemez bir şahıs bozulur pozu;
İçine girmiştir bir alev kozu,
Ateşler içinde Sıhke caddesi.
***
Yaşar. Derki kışın çamurlar dizden;
Merhamet. Reis ve Vali bey sizden,
Kafidir bu kadar söylemek bizden;
Zalimler içinde Sıhke caddesi.
*Yaşar Karakuş (*18 Temmuz 1955, Sayı 641, Sayfa 2).

Halktan gelen şiirlerin gazeteye yansımaları uzun yıllar devam etmiştir. Yerelde şiire yönelik bu ilgi, kentin sosyal yaşamında da kendini göstermektedir. "Şiir Yazanların Nazarı Dikkatine" başlığıyla yer alan ilanda, şiire ilgi gösterenlerin, yerel şairlerin, bir araya gelerek tanışma çağrısı yer almıştır. Duyuru gazetede şu şekilde yer almıştır. "Bu yolda yürüyen kıymetli arkadaşlarımızın bir arada yüksek fikirlerinden istifade etmek ve tanışmak üzere buluşmak için teşebbüse geçilecektir. İsteklilerin ikinci bir ilanda gösterilecek binada toplanmaları memleket için faydalı olacağından teşrif buyurmaları rica olunur. Saygılarımla Diş Tabibi Enver Dilaver" (21 Ocak 1958, Sayı 1406).

Gazetede yer alan şiirler içerisinde kent sorunlarının dile getirildiği hiciv, taşlama gibi örneklere yer verildiği gibi gündemin diğer konularını da işleyen şiirler yer almıştır. Şehrin ileri gelenlerinden, Erciş Belediye Başkanının ölümünü işleyen bir şiire yer verilmiştir. Şiirle birlikte, "Büyük Bir Kayıp" başlığını taşıyan metinde şair duyduğu derin üzüntüyü dile getirmiştir. Yazarın mevta ile ilgili duygularını ve düşüncelerini dile getirdiği metin ve şiir okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır.

Gönüllerin beklenmedik bir anında ebedi bir hayata gözlerini kapayan Erciş Belediye Reisi Sayın Süleyman Erdinçi şükranla anar, tanrıdan rahmet dileriz. Erciş havalisi

ve gerekse vilayetimizde namütenahi saygı ve hürmetle sevilir, sayılır bir şahsiyetin böyle ani bir vaziyette hayata elveda etmesi, hiç şüphesiz ki kalplerimizde derin bir esef doğurmuştur. Biz Vanlı hemşerileri ailesinin duyduğu bu ızdıraplara ortak olur, kalanlara uzun ömür ve başsağlığı dileriz. Ruhun şad olsun, kabrin nurla dolsun sayın Süleyman Erdinç.

Giden Yolcuya
Binbir omuz üstünde, makbere giden yolcu,
Kokun ne kadar güzel, kokuyor burcu burcu.
Ağlatma yeter artık, gözlerimiz kan doldu.
Aramızdan dün gittin, bugün benzimiz soldu.
***
Sönen ışık senin mi. Ey güzel! Güzel Erciş
Kabilmiydi acaba? Görmeğe böyle bir düş.
Söndük bizler onunla, o ki, gelmez bir daha.
Gidiyor o yolcu ki bizler için bir daha.
***
Ercişin kaderi kardeş. Böyle yazıldı.
O kabir kalblere kalblere kazıldı.
Arkasından Erciş, akın akın süzüldü.
Reisim gidiyor diyen safa dizildi.
***
Gitme dur aziz yolcu, bizi bırakma burda.
Seni tanrım bir varlık, göndermişti o yurda.
Nereye gidiyorsun, o yer kalbimiz bizim.
Size tanrıdan rahmet, dilemektir son sözümüz.
N. Akyol (6 Ocak 955, Sayı 478, Sayfa 1).

Gazetede yer alan şiirler içerisinde, Van'ın güzelliklerinin dile getirildiği çok sayıda şiir yer almaktadır. Van'ın doğal güzelliğine, tarihine vurgu yapan pek çok şiir mevcuttur. "Güzel Van" başlığını taşıyan şiirde, şehre veda eden şair, şehrin eşsiz bir güzelliğe sahip olduğunu dile getirmiştir. Şair doğal güzelliğine, yeşilliğine, tarihi güzelliklerine hayranlığını dile getirerek şehri cennete benzetmektedir. Şiir şu şekilde yer almıştır.

Dünyada Van derler ahirette imân;
Hiçbir güzelliğe vermiyor aman;
Burada yaşadık bir hayli zaman,
Artık gidiyorum şen güzel Vanım.
***
Her tarafı sanki cennetuala;
İmamlar veriyor selatusela;
Gönlüm istiyorki hep burada kala.
Artık gidiyorum, şen güzel Van'ım.
***
Yem yeşil ovalar çiçekle dolmuş
Edremit güzelliğini cennetten almış.
Kalesi Atalardan yadigar kalmış,
Artık gidiyorum şen güzel Van'ım
***
Her tarafı cennet gezileri var.
Kahramanlık gösteren gazileri var.
Nice tarihi eser yazıları var.
Artık gidiyorum şen güzel Van'ım.
***
Halis der gönlüm olmuştur arif
Van'ı size eylemem tarif

Bir güneş gibi parlıyor maarif
Artık gidiyorum şen güzel Van'ım
H. Demirel (27 Mayıs 1955, Sayı 594, Sayfa 2).

Şiir Köşesi'nde yer alıp şehrin güzelliklerini işleyen bir diğer şiir ise "Van Gölü" ismiyle yer almıştır. Gölün güzelliği, doğasının barındırdığı bitki ve hayvan çeşitliliği, adaları, insanının yiğitliği dile getirilmiştir. Şair duygularını şöyle ifade etmiştir.

Ne güzeldir senin, çevren çimenin
Ormanın var, ırmağın var, dağın var.
Her mevsimde, ayrı renktir çiçeğin
Ördeğin var, Leyleğin var, Kazın var.
Masmavi suyunla, sen ne güzelsin!
Süphanın, Ereğin, Artosların var.
Ufkunda batarken akşam güneşi
Cenneti andıran gurupların var.
Pembe yanaktaki siyah ben gibi
Sathını süsleyen adaların var.
Senin için nice savaşlar veren
Makberler dolusu, şehitlerin var.
Leylanın aşığı Mecnunlar gibi
Şiirin var, Şairin var, Kaya'n var.
Yiğitler diyarı şirin Van Gölü
Sinende garipdost Vanlıların var.
Kaya Kayaçelebi (25 Nisan 1972, Sayı 4646, Sayfa 2).

"Yaz Cenneti VAN" şiiri de gazeteye yansıyan daha birçok şiir gibi Van'ın doğasına, yeşilliğine, maviliğine, tarihi güzelliklerine, bağ ve bahçeleri gibi *güzelliklerine vurgu yapılmıştır. Şiir şöyle devam etmektedir.*

Bir sabah tırmandım, toprakkaleye,
Yükseklerden bakıp seyrettim Van'ı,
Hiyaban uzanmış ta iskeleye,
Yeşil bir kadife sarmış her yanı.
***
Pırıl pırıl, renk renk, titreşen sular.
Bu yeşil halının, süsü nakışı;
Yamaçlarda gezen, körpe kuzular.
Büyüler insanı, tatlı bakışı..
***
Almış kucağına, mavi denizi.
Sırtını dayamış, yüce dağlara:
Vişneler, kaysiler, hep dizi, dizi,
İnci, düşmüş bahçelere, bağlara..
***
Karşıdan dikleşen, tarihi kale,
Geçmiş yüzyılları, yansıtır bütün,
Benziyor muhteşem, tunçtan heykele,
Etrafını süsler, güzel bir sütun…
***
Edremit'te mavi, yeşil öpüşür,
Beyaz karlarıyla erek bir yandan,
Etraf'ta bülbüller, kuşlar ötüşür,
Yaz günü dört mevsim birleşir van'da…
***

Yüce dağlarında engin gölünde,
Asırları aşan, bir tarih yaşar;
Yaylasında, ovasında, Çölünde,
Tarih ve tabiat, birlikte coşar…
A.Kadir Homan (4 Nisan 1973, Sayı 4933, Sayfa 2).

Van'ın 2 Nisan 1918 yılında düşman işgalinden kurtuluşunu konu edinen şiirlerde gazeteye gönderilen şiirler arasında yer almaktadır. O tarihte sergilenen kahramanlıkların, vatan sevgisinin dile getirildiği ve bu duyguların hep canlı tutulduğu pek çok şiir mevcuttur. Bu konuları işleyen şiirlerin genellikle Van'ın Kurtuluş Bayramı olan 2 Nisan haftasında gazeteye yansımıştır. Şiir Köşesi'nde yer alan "Bir Zaferin Ardından" şiiri bu özelliği taşımaktadır. Yılmaz Önay imzasını taşıyan şiir, şu şekilde yer almıştır.

1918 Günlerden İki Nisan
54 Yıl önceydi kurtulmuştu serhat Van
Düşman bilmelidir ki Türk yurdudur bu vatan
Hiçbir kimse alamaz damarda varken bu kan

Bu yurt bize mirastır, atamızdan emanet
Cezasız kalmaz bilin bu vatana ihanet
Kanımız Türk kanıdır tek mayası cesaret
Ölürüz çekmemişiz çekmeyiz de esaret

Bu yurda göz koyanların oyarız bir gözünü
Bu vatana girenlerin kırarız biz dizini
Kafamıza yazmışız biz atamızın sözünü
Karartmadık karartmayız şehitlerin yüzünü

Elli dört yıl öncesinin yıldönümüdür bugün
Türk evladı zaferinle gururlanarak övün
Bayramın birincisi yapılmıştı ta o gün
Hakkındır Van'lı kardeş bende yap bugün düğün.
Yılmaz Önay Atatürk Lisesi 6/Ed-D (4 Nisan 1972, Sayı 4628, Sayfa 3).

"Tuşba" başlığını taşıyan şiir, Van'ın düşman işgalinden kurtuluşunun yıldönümü olduğu, bugünün düğün bayram gibi kutlanmasına, şehitlerin hatırlanmasına vurgu yapılmıştır. Şair duygularını şu şekilde ifade etmiştir.

Elli beş yıl önceydi.
Van yıkık Harabeler içindeydi.
Gönüller yıkık ruhlar ezgindi
Lakin Hürriyet güneşi doğmuştu.

Kağnıların acı Gıcırtıları sona ermişti,
Kahraman mücahitler VAN'a girmişti,
O gün iki Nisan'dı,
Gün kuş cıvıltıları içinde, Mevsim bahardı.

Bugün Hürriyet yıl dönümümüz Vanlılar.
Coşsun kalpler, atılsın Naralar.
Çalınsın Davullar;
Halay çeksin kızanlar.

Sevin ey Van'lı genç, ihtiyar.
Olalım Tümümüz bahtiyar
Bizim günümüz bugün.
Yapılsın her tarafta düğün

Yürüyelim Zeve'ye;
Dua edelim birlikte toprak için ölenlere
Yürüyelim Zeve'ye;
Teşekkür edelim hep birlik şehitlere.

Şahin Akçap (3 Nisan 1973, Sayı 4932, Sayfa 2).

Gazetede aşk, hasret, ayrılık, özlem, yalnızlık, ölüm temalarının işlendiği şiirler de yer almıştır. Şiir Köşesi'nde en çok yer alan şiirler arasındadır. Aydın Talay tarafından gazeteye gönderilen "Ölümün Soğuk Adı" adlı şiirde şair, ölümle ilgili duygularını, babasının ölümünde yaşadığı ıstırabı şu şekilde terennüm etmiştir.

Ne bir telaş ne bir feryat,
Sessiz sadasız sadasız gelir o,
Bırakmaz o hiçbir imdat,
Habersiz, belirsiz gelir o.
***
Hala gözümün önünde,
Babam uzanmış yatakta.
Gözleri bakıp etrafa,
Sönüyor o sessizlikte.
***
Bu ne bitmez bir acıdır,
Vaveyla ayuka çıktı.
Acılarım tükenmezdir,
Kalbe çıkmaz ok saplandı.
Van Lisesi S : 3 No : 314 Aydın Talay (19 Mart 1955 Cumartesi, Sayı 538, Sayfa 2).

"Aşk" başlığını taşıyan şiirde şair, aşkın nasıl bir şey olduğunu ve insanı ne hale soktuğunu şu şekilde ifade etmektedir.

Bu aşk nasıl şeymiş meğer.
Keder çöker, gam parçalar.
İnsan oğlu boyun eğer.
Bazen kışa yaza çalar.
***
Karar kılmaz hiçbir yerde.
Daim eser sevda serde.
Bulmaz çare, hekim derde;
Gamdan alır, gama salar.
***
Aşk'ı sevda denen bu mu?...
Keder dolu bir kuyumu?...
Yoksa tatlı bir uykumu?...
Gönül çeker gözler dolar.

Baysal (25 Nisan 1955, Sayı 569, Sayfa 2).

"Asker Olacağım Diye Ağlayan Anama" şiirinde şair, vatani görevinin kutsallığına vurgu yapmaktadır. Kendisi için büyük bir anlam ifade eden askerlik görevinin, geride bıraktıkları için bir hasret olacağını şu şekilde dile getirmiştir.

Ağlama ey ana ağlama bacı
Asker oluyorum ölüm değilki
Askerlik dediğin yiğitin tacı
Mukaddes ocaktır ateş değilki.
***
Ağlama bak ana. Bu kadar yeter
İki senedir bu çabucak biter
Vatanın bacası askerle tüter
Yaptığım vazife mihnet değilki
***
Bu ağlamanız ne? Bilmemki niçin?
Askere oğlunuz bir namus için
Can feda değil mi bu vatan için?
Bu vatan benimdir gurbet değilki
***
Ben askersem daha bundan iyi ne
Kes sesini yeter artık be anne
Beni büyüttün, sen hangi gününe
Kıymettir bugünün gıybet değilki
***
Oğlun asker diye söyleme heyhat
Lüzumsuzdur ana ettiğin feryat
Her Türk değilmidir vatana evlad
Bu farzdır ey anne. Sünnet değilki.
***
Ağlama can anne düşün ve taşın
İstemem akmasın tek damla yaşın
Gururla diklensin. Daima başın
Mukaddes vazifem. İllet değilki
***
Vatanı vazife bu bize borçtur.
Buna ağlamakta bir nevi suçtur
Evet doğru ana ayrılık güçtür
Fakat vatan için eziyet değilki
***
Muammerin sözünü biraz anlasan
Bir şey geçmez eline hergün ağlasan
Sabredip de ana sebat bağlasan
Askere kavuşman zahmet değilki
Muammer Devecioğlu (16 Nisan 1955, Sayı 562, Sayfa 2).

Van Postası gazetesinde halk edebiyatı ürünleri, çeşitlilik az olsa da geniş yer almaktadır. Fıkra, bilmece, şiir gibi ürünler genellikle ikinci sayfada yer almıştır. Şiirler de yine ikinci sayfada yer alan Şiir Köşesi'nde yayınlanmıştır. Söz konusu veriler, şehrin gündeminden izler taşıdığı gibi gündem dışı içeriklere sahip özellikler de taşımaktadır. Okuyuculardan gelen eserlere gazetede geniş bir yer ayrılmıştır. Değişik içeriklere sahip çok sayıda şiir yer almıştır. Van üzerine yazılmış şiirlerde milli duygular ağır basmıştır. Yayımlanan şiirlerin geneli edebiyata ilgi duyan okuyucu şiirlerinden oluşmaktadır. Şiirler dörtlükler halinde yer almakta ve genellikle hece vezniyle yazılmış şiirlerdir. Yer alan eserler profesyonel bir çalışmanın ürünü olan eserler değildir. Genel olarak edebi değerden yoksun şiirlerdir.

Fakat bu eserler zengin bir içerik ihtiva etmektedir. Gazete sayfalarına yansıyan kültürel çabanın, sosyal hayatta da karşılık bulduğu görülmektedir. Yerel şairlerin bir araya gelme teşebbüsü gazeteye de gündem olmuştur. Gazete, okuyucunun samimi duygularını, istek ve şikâyetlerini ifade ettiği bir mecra olmuştur. Bu durum, halkta gazeteye karşı ilgi uyandırmıştır.

2.7. Halk Sağlığı

Halk sağlığıyla ilgili Van Postası Gazetesi'ne yansıyan birçok veri bulunmaktadır. Bireysel, kurumsal, toplumsal içeriklere sahip bu veriler içerisinde kısmen detaylara da yer verilmiştir. Geleneksel halk sağlığı ile ilgili dini iyileştirmeler, halk hekimliği uygulamaları gazete sayfalarına yansımamıştır. Şehrin sağlık imkânları, sağlıklı yaşam için tavsiyeler, hastalıklardan korunma yolları, halkın sağlığını tehdit eden unsurlar gibi içerikler gazete sayfalarına yansımıştır. Sağlıklı bir yaşam için halkı bilinçlendirmeye yönelik bir çabanın varlığı gazete sayfalarında değişik şekillerde yer almaktadır. Sağlıklı yaşam için geleneksel pratikler halkın günlük yaşamında sık başvurduğu yöntemlerdendir. Söz konusu durumun gazeteye yansımaları da mevcuttur. "Faydalı Bilgiler BARSAKLAR" başlığıyla yer alan yazı aç bir şekilde elma yemenin ve ardından su içmenin faydaları şu şekilde okuyucuya aktarılmıştır. "Barsakları yumuşatmak için sabahları aç karnına bir elma yeyip üzerine bir bardak su içmek tavsiye edilir"(19 Mart 1955 Cumartesi, Sayı 538, Sayfa 2). "Verem Haftası Münasebetiyle" başlığıyla yer alan ilanda ellerin yıkanması tavsiye edilerek Verem aşısının sağlığımızı koruyacağı dile getirilmiştir. Bu uyarılar şu şekilde yer almıştır. "Ellerinizi yıkamadan ağzınıza sürmeyiniz. Koruyucu verem aşısı (BCG)çocuklarınızı ve sizi veremden koruyacak en emin vasıtadır" (10 Ocak 1956, Sayı 788, Sayfa 1).

Gazetede, bir ilacın işlevi ve kullanım şekli, reklam sayfalarında günlerce yer almıştır. İlacın faydaları ve kullanım şekli gibi bilgilerin verildiği yazı şu şekilde yer almıştır.

"Gripin Faydalıdır
Gripin baş, diş, adale, sinir ağrılarını teskin eder.
Gripin grip ve nezle başlangıcında birçok fenalıkları önler.
Gripin 4 saat ara ile günde 3 adet kullanılabilir"(29 Aralık 1966, Sayı 3027, Sayfa 2).

Şehre tayini çıkan tüm çalışanlara hayırlı olsun, şehirden ayrılan memur ve idarecilere de başarı dileklerinin yer aldığı çok sayıda haber bulunmaktadır. Bunlardan biri de ataması yapılan sağlık müdürü ile ilgilidir. "Sağlık Müdürlüğüne Yerinde Bir Tayin" başlığıyla yer alan haber şu şekilde devam etmiştir. "Memnuniyetle öğrendiğimize göre ilimiz Sağlık Müdürlüğüne Dinar Hükümet Tabibi Avni Tekmenin tayin edildiği öğrenilmiştir. Yeni Sağlık Müdürüne vazifesinde başarılar dileriz" (4 Şubat 954, Sayı 195, Sayfa 1).

Reklam sayfasında çok sık bir şekilde yer alan ilanlardan biri de doktor ilanlarıdır. Doktorun ismi, uzmanlık alanı, adresi gibi bilgilere yer verilmiştir. Yıllarca gazete sayfalarına yansıyan bu reklamlar şu şekilde yer almıştır.

Doktor
Fikri Mengüç
Göz Hastalıkları Mütehassısı
Her gün hastalarını muayene ve tedaviye başlamıştır.
İskele Caddesi No: 23 (30 Kasım 953, sayı 139)

Abdülkadir Candaş
Dahiliye Mütehassısı (RÖNTGEN TEŞHİS)
İskele Caddesi No: 18 (15 Mart 1957, Sayı 1147, Sayfa 1).

Çocuk Hastalıkları Mütehassısı
Dr. Selahattin Karayeğen
Yeniyol başındaki muayenehanesinde hastalarını kabul etmektedir(28 Nisan 1961, Sayı 2295, Sayfa 2).

Operatör-Doktor Ertuğrul Yeğinaltay
Genel Cerrahi Mütehassısı
Tel: Muayenehane 17 73 Ev 16 39
Adres: Beşkardeş oteli altı Van (2 Eylül 1974, Sayı 6271, Sayfa 4).

Görsel 2.5 Doktor İlanı

Bazı ilanlarda verilen bilgiler arasında doktorların ev adresleri de yer almıştır. Bu ilanlardan biri şu şekilde yer almıştır. "Dr. CAVİDAN DEMİRGÖÇ Dahiliye Mütehassısı Belediye Doktoru Ev Adresi: şerefiye Cad. Eski Santral No.44 VAN" (12 Haziran 1953, sayı 2).

Halk, hastasını doktorun muayenehanesine veya evine götürebildiği gibi doktor da hastaya gitmektedir. "Teşekkür" başlığıyla yer alan ilanda şehrin ulaşımında yaşanan sıkıntıya, insanların fedakârlığına vurgu yapılmıştır. Bununla birlikte şehirdeki sağlık hizmetlerinin işleyişi hakkında önemli veriler barındırmaktadır. Halk, kendi imkânlarıyla doktoru hastanın ayağına götürerek doktoru tekrar evine bırakmaktadır. İlanın ayrıntıları şu şekildedir.

> *28-11-953 günü hastama doktor götürmek için saat 20.00-20.45 sıralarında vesait aradımsa da ne bir fayton ve ne de bir taksi bulamadım. Bu sırada Hızır gibi yetişerek davetli bulunduğu düğüne gitmeyip eğlencesini insani hizmete tercih ederek doktoru hastama götürüp tekrar evine bırakmak alicenaplığında bulunan Van Su İşleri müteahhidi Cevat Çamlıoğlunun Baş montorö Gültekin beye teşekkürlerini iblağını Sayın Gazetenizden rica ederiz. Karayolları Personel Memuru İrfan Anbar* (1 Aralık 953 Salı, Sayı 140, Sayfa 2).

"Eczane Sayısı Çoğaldı" başlıklı haberde, halkın ilaç temininde sıkıntı yaşadığı belirtilmiştir. Önceki yıllara nazaran bu imkânların arttığı ifade edilmiştir. Eczane sayısının her geçen yıl arttığını vurgulayan haber okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır.

> *Şehir içinde son beş yıl içinde bir hayli eczane sayısı çoğalmıştır. 1960 yılına kadar bir veya iki tane olan eczane sayısı birden bire tahmin edilmeyecek derecede artmış ve halk bu yüzden hiçbir sıkıntıya kapılmadan rahatça ilaçlarını almaya başlamışlardır. Hatta eczacılar kendilerine müşteri temin maksadıyla maktu ilaçlar hariç bazı serbest satılan mallarda ucuzluk yaparak rekabet yapmaktadırlar. Verilen bazı haberlere göre önümüzdeki yıl daha ilimizde eczaneler açılacaktır* (12 Şubat 1972, Sayı 4584, Sayfa 1).

"Fenni Sünnetçi Ali Kesici" başlıklı ilanda, sünnetçiye ulaşılabilecek bir adres belirtilerek şu ayrıntılara yer verilmiştir. "Kıymetli yavrularınızın sünnetlerini çabuk, acısız ve fenni şekilde yapar. (Şehir Kulübünden sorunuz)" (23 Eylül 1958, Sayı 1611, Sayfa 2).

"İlan" başlıklı metinde ise sağlık sektöründe çalışacak kişilerin taşıyacağı şartlar belirtilmiştir. Usta-çırak ilişkisiyle yetiştirilecek elemanların, başvuracakları doktorun ismi ve adresi de verilmiştir. İlan şu şekilde verilmiştir. "Van'da Diş Teknisyeni yetiştirmek üzere 14-18, 20-26 yaş arasında iki kişi aranmaktadır. Müracaat: İskele Caddesi Diş Tabibi İlhan Çuhadaroğlu VAN" (15 Kasım 1958, Sayı 1657, Sayfa 2).

Kentin sahip olduğu sağlık imkânları ve halkın bu imkânlardan nasıl yararlandığı ile ilgili yansımaların yanında gazeteye, halkın sağlığını tehdit eden unsurlar için alınacak tedbirlerle ilgili içerikler de gazeteye yansımıştır. Halkın günlük yaşamında sulama ve içme amaçlı kullandığı kanal sularının kullanımında, gösterilen duyarsızlığın getireceği tehlikeye dikkat çekilen "Sayın Hemşehrilerimiz" başlıklı metnin ayrıntılarında şu uyarılara yer verilmiştir.

> *Şehrimizin büyük bir kısmının içme ve temizlik su ihtiyacını karşılayan kehrizlerde bazı hemşehrilerimizin bulaşık yıkamak, süprüntü vesaire atmak gibi hallerde bulunarak aziz halkımızın bilmeyerek sıhhi durumlarına tesir edici mahiyette hareketlerde bulundukları üzüntü ile müşahede edilmiştir. Temizliği şiar edinmiş olan sayın halkımızın eskiden devam temizlik hususundaki titizliğine ve ananevi hasletine uygun görülmeyen bu hallerin elemini halkımızın sağlığını koruma bakımından Belediyemiz ister istemez bu mevzuda da hassas davranacaktır. Tifo, dizanteri ve bilhassa verem gibi çok korkunç ve öldürücü hastalıklardan korumak yolunda bu iş üzerinde ehemmiyetle durulmasının lazım geldiği düşüncesile kehrizlerin önemini ifade eden bu yazı ile bir hatırlamada bulunmak icap etmiştir. Şimdilik hiçbir kanuni muameleye tevessül etmeden ve böyle bir mecburiyet lüzumuna duymadan uyanık ve kıymetli halkımızın yine kendi menfaatları iktizası olarak kehrizlerin temizliği işinde titizlik ve hassasiyet göstermelerini bu sularda bulaşık vesaire yıkamamalarını pislik ve süprüntüleri bu sulara dökmemeleri hasseten rica olunur. Van Belediyesi* (5 Ocak 1956, Sayı 784, Sayfa 1).

"Belediyeden Bir Rica" başlıklı metinde kahvehanelerde hijyene dikkat edilmeden sunulan hizmetin, halkın sağlığını tehdit ettiği belirtilmiştir. Yetkililerin göreve çağrıldığı yazı şu şekilde yer almıştır. "Kahvelerde çay bardaklarını ve fincanları alakasızlık yüzünden gayet pis bir şekilde müşteriye getirilmektedir.

Halkımızın sağlığının korunması işi acaba Belediyenin vazifesi değil midir."(4 Nisan 1955, Sayı 551, Sayfa 2).

"Gelişi Güzel Kimseler Simit ve Çörek Satamayacak Belediye Bu Hususda Fırıncılara Bir Tebliğat Verdi" başlığını taşıyan haberde, fırıncılar uyarılarak halkın sağlığını tehdit edecek şekilde mamüllerin satılmaması gerektiği belirtilmiştir. Simit ve çörek satışı yapan kişilerin taşıyacağı özellikler ve bu ürünlerin nasıl satılacağının ifade edildiği metin, şu şekilde yer almıştır.

> *Artık bundan sonra gelişi güzel kimseler fırından simit ve çörek satışı yapamayacaktır. Halkın sağlığını nazara alan şehrimiz Belediye Başkanlığı Şehrimizdeki bilumum fırıncılara aşağıdaki tebliğatı göndermiştir. Fırınlarınızda imal edip satışa arzettiğiniz simit, çörek ve benzeri maddeleri üstü başı yırtık ve kirli kimselere verip Mülevves kaplar içerisinde satış yaptırdığınız müşahade edilmiştir. Bu hareketiniz şehir halkının sağlığı bakımından mahzurlu olup tebliğ tarihinden itibaren üç gün içerisinde yukarıda adı geçen mevadın temiz kimseler tarafından ve camakanlı kutular içerisinde sattırılması aksi halde müsadere edilip hakkınızda da ceza tatbik olunacağı bilgilerinize tebliğ olunur. BELEDİYE BAŞKANI*
> *Belediyenin tebliğatı her ne kadar Fırıncıların işine gelmemişse şehir halkını bir hayli memnun etmiştir. Hakikaten bu çok mühim bir meseledir. Başı boş gezen hamal işçi talebe ve benzerleri kimseler Fırınlara giderek simit ve çörek almakda terli ve kirli elleriyle sokak ve caddelerde gezerekden ona buna bilhassa çocuklara simit satmakda idiler. Bu durumu müşahade eden şehrimiz belediyesi bu durumu sureti katiyede ele almış ve gerekli emrivermiştir* (22 Temmuz 964, Sayı 2372, Sayfa 1).

Halk sağlığını korumaya yönelik bilinçlendirme gayretinin yansımaları gazete sayfalarında yer almıştır. Yetkililerin gösterdiği duyarlılık açık bir şekilde görülmektedir. Sağlıklı bir yaşam için temizlik ve içme amaçlı kullanılan suyun sağlığa uygun olması, unlu ürünlerin satıldığı koşulların sağlıklı olması amacıyla yetkililer tarafından gerekli çaba gösterilmiştir. Bu çabanın yanında kişinin gündelik yaşamında, beslenmesine ve temizliğine dikkat etmesine yönelik uyarılar da yapılmıştır. Hastalık halinde başvurulacak doktorların adresi ve uzmanlık alanları ile ilgili bilgiler reklam sayfalarında belirtilmiştir. Halk, kendi imkânlarıyla hastasını doktora götürebildiği gibi doktoru da hastasına götürebilmektedir. Halk hekimliğine yönelik uygulamalar yapıldığıyla ilgili bir veri gazetede yer almamıştır.

2.8. . Giyim

Halkın giyimini belirleyen birçok faktörden söz edilebilir. Van halkının giyimini belirleyen koşullara bakıldığında sosyal ve ekonomik şartlar, ideolojik güç gibi unsurlar önemli rol oynamaktadır. Van Postası gazetesinde, halkın ne giydiğini, nasıl giyindiğini ve bu ihtiyacını nasıl temin ettiğiyle ilgili veriler çok az yer almıştır. Reklam sayfalarında gerek hazır giyim gerekse terzilerin ilanları yer almıştır. Terzi

ilanlarında kadın terzi vurgusu öne çıkmaktadır. Erkekler ise giydikleri külah, takke gibi başlıklarla şapka kanununa muhalefet etmekle gazetede ön plana çıkmıştır. Halk, elbiselerini diktirdiği gibi hazır bir şekilde mağazalardan da temin etmektedir. "Şengül Pazarında" başlığıyla verilen ilanda, halkın giydiklerini hazır olarak pazarlarda aldığı söylenebilir. Aynı zamanda el işlemeli örgü geleneğinin giyim kültüründeki varlığından söz edilebilir. İlanda, yünlerin bulunduğu da belirtilmiştir. Ürünün markası belirtilerek Avrupa malı vurgusunun yapıldığı ilan şu şekildedir. "Her türlü KA-ME-FA kadın eşarpları, çamaşır takımı ve her renk Avrupa yünü almakta acele ediniz. Şerefiye Caddesi No: 6" (18 Kasım 1953, sayı 129). "DİKKAT DİKKAT" başlıklı ilanda, müşterilere mevsime uygun ayakkabıların geldiği bilgisi yer almıştır. Adres bilgilerine ve işletmecinin ismine yer verilen ilan, okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır. "Sayın müşterilerimize zevkinizi okşayacak yüksek kalitede yapılmış meşhur Siirt Battaniyeleriyle yazlık keten Ayakkabımız gelmiştir. Bunlardan birine sahip olmak isterseniz Mühittin Şengül mağazasına uğrayınız. Cad. No. 9 Mühittin Şengül" (9 Haziran 954, Sayı 300, Sayfa 2). Halk, giyim ihtiyacını hazır aldığı gibi terzilerde elbiselerini diktirerek de bu ihtiyacını karşılamıştır. "Müjde" başlığıyla verilen ilanda palto, manto ve elbise için uygun kumaşların geldiği bilgisi yer almıştır. Bu kumaşların fiyatlarının ucuz olduğu da vurgulanmıştır. Terzi reklamı şu şekilde yer almıştır ."Terzi Celal Kaplanoğlu ticarethanesine çok iyi çeşitli ve güzel desenli paltoluk mantoluk elbiselik kostümlük kumaşlar gelmiştir. Koşunuz ucuzluk pazarına Adres: yoğurtçular Çarşısı" (25 Kasım 1953, sayı 135).

Reklam sayfalarındaki terzi ilanlarında, bayan terzi ilanları daha sık yer almıştır. Bu durum, gösterilen rağbetin ve duyulan ihtiyacın bir sonucudur. "Bayanlara Müjde" başlıklı ilan şu şekilde yer almıştır. "Postahane karşısında yeni yapılan dükkanda Kadın Terzisi Fethi Sağal sayın müşterilerinin emrine açılmıştır. Ucuz ve temiz Bayan terzi evine uğramayı unutmayınız" (1 Ocak 955, Sayı 471, Sayfa 2). "Müjde-Müjde" başlığıyla verilen ilanda dikilen elbiseler belirtilerek terzinin ismine ve adresine yer verilmiştir. Terzinin işini hassasiyetle yaptığı belirtilen ilan şu şekilde yer almıştır. "Beklediğiniz Kadın Terzisi Gelmiştir. Manto, Tayyor, Elbise Titizlikle Dikilip Teslim Edilir. Teşekkür Ederiz Rükiye Ünlü Adres: Kazım Karabekir Cad. Numune Fırını Karşısı Yeni Ticaret Bakkaliyesi altı Van" (25 Ocak 1972, Sayı 4571, Sayfa 3).

Görsel 2.6 Terzi İlanı

"Dikkat" başlıklı ilanda, halkın elbise temizliğini yapabileceği yerlerin mevcudiyeti de görülmektedir. Elbiselerin boyandığı bilgisine de yer veren reklam şu şekilde yer almıştır. İslimle elbise boyanır ve temizlenir. Müracaat Altıngöl Kolaevi" (21 Eylül 954, Sayı 388, Sayfa 2).

Gazetede erkeklerin külah ve takke giymeleri, gazete sayfalarına haber olarak yansımıştır. Söz konusu başlıkları takanlara, gerekli adli işlemlerin yapıldığı bilgisi yer almıştır. Şapka kanununa muhalefet etmekle suçlanan kişiler ifşa edilerek kimlik bilgileri ve ikametgâhları açık bir şekilde haberin ayrıntılarında yer almaktadır. Bu kişiler şehirli olmayıp kırsal kesimde yaşayan kişilerdir. Fakat gerek köylü gerek şehirli olsun, halkın şapka giydiği ile ilgili bir veri de yer almamıştır. "Yusuf İnci Hakkında" başlıklı haberde külah takıp şapka kanununa muhalefet eden şahsın, külahla dolaştığı bilgisi şu şekilde yer almıştır. "Değirmen köyünde seyidoğlu 933 doğumlu Yusuf İnci adlı şahsın külahla dolaştığı görülerek şapka kanununa muhalif hareketten dolayı hakkında tahkikat yapılmaktadır" (12 Haziran 1953, sayı 2). "Şapka Kanununa Muhalefet" başlığıyla verilen haberde, şapka kanununa muhalefet eden kişinin, bu eylemi gerçekleştirirken bulunduğu mekânla birlikte suçun işlendiği gün ve saat de belirtilmiştir. Haberin ayrıntıları şu şekildedir. "5.11.1953 günü saat 19.30 sıralarında meydan kahvesinde başında yün külahla oturduğu görülen aslen Özalp kazası Saray köyü halkından Musa oğlu 929 yılında Periden doğma Şükrü Bulut hakkında şapka kanununa muhalefetinden ötürü tanzim edilen tahkikat evrakın

adalete tevdi edileceği anlaşılmıştır" (9 Kasım 1953, sayı 121). "Şapka Kanununa Muhalefet" başlığıyla verilen haberin ayrıntıları ise okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır. "Çarşı içinde başında takke ile dolaşırken görülen Muradiye Kazasının Aşağı dikme köyünden ikamet eden Ömer Sallak Karakola celbedilerek hakkında kanuni muameleye tevessüm olunmuştur" (25 Nisan 1962, Sayı 2597, Sayfa 1).

Van Postası Gazetesi'nde halkın giyimiyle ilgili veriler az da olsa yer almıştır. Erkeklere nazaran kadın giyimine yönelik veriler ağırlıktadır. Özelikle terzi reklamlarında kadın vurgusu vardır. Bayanlar eşarp takıp palto, manto giymiştir. Yünden örgüler de halkın giyiminde yer almıştır. Halk, giydiği elbiseyi genelde diktirmiştir. Bu ihtiyacını hazır elbiseler alarak da karşılamıştır. Halkın giyimini belirleyen etkenler içerisinde ideolojik gücün rolü de yer almıştır. Şapka kanununa muhalefet etmekle suçlanan külah ve takke giyen kişiler hakkında gerekli işlemler yapılmıştır. Bu kişiler şehirde yaşamayıp kırsal kesimde yaşayan kişilerdir. Halkın giyiminde taktığı başlıklar arasında şapkanın da yer aldığı gibi bir bilgi mevcut değildir.

2.9. Suç

Bir kentteki problemlerin sayısı, çeşitliliği o yerin düzen ve güven içinde bulunup bulunmadığı, o yerin asayişle ile ilgili bir fikir vermektedir. Bu bağlamda polisi ilgilendiren olaylar, şehirde olan bitenler, adli mercilere yapılan şikâyetler, halk yaşamından bir kesit sunmaktadır. Van Postası Gazetesi'ne yansıyan haberlerde kentin asayişini bozan, halkta huzursuzluk yaratan vukuatlar yer almıştır. Ev ve iş yeri hırsızlığı, sarhoşluk, darp olayları, şehir içindeki kazalar, vukuatların bir kısmıdır. Olan bitenler gazeteye yansırken, faillerin kimlik bilgileri açık bir şekilde verilmektedir. Bu durum mağduriyet yaşayanlar için de geçerli bir durumdur. Meydana gelen vukuatlarla ilgili her türlü ayrıntı okuyucularla paylaşılmıştır. Kimliklerin ifşa edilmesinin bir caydırıcılık oluşturup oluşturmadığı ile ilgili bir veriye ulaşılmamaktadır. Van Postası Gazetesi'nden kimler haberdar? Kaç kişi okuyor? Kaç adet basılıyor? Bu sorulara cevap verecek bir bilgi gazetede yer almamıştır.

"Para Çalmak" başlığıyla yer alan haberde, eve girerek çalınan paranın, miktarı verilmiştir. Hırsız ve ev sahibinin tanışıklığının öncelere dayandığı bilgisi de

verilmiştir. Fail ve mağdurun ilişkisi ayrıntılı bir şekilde yer almıştır. Adres ve kimlik bilgilerinin açık bir şekilde yer aldığı haberin ayrıntıları şu şekildedir.

> *6-10-953 gecesi saat 24den Çavuşbaşı mahallesinde oturan Fevzi Osman Evremit evinde uykuda bulunduğu sırada komşuları bulunan Abdulbakinin tarihten iki ay kadar evvel hizmetçiliğini yapan Özalp kazasının Kartalan köyünden İbrahim adındaki şahıs tarafından oda içerisinde bulunan Ziraat Bankası kumbarasının içinde bulunan 200 lira parasile birlikte çalınmış olduğunu iddia ve şikayet ettiğinden firari suçlunun aranmasına başlanmıştır* (9 Ekim 953, Sayı 98, sayfa 2).

"Bisiklet Çalmak" başlıklı haberde, resmi kayıtlara geçen bilgilerde bisiklet sahibi, bisikleti çalan kişi ve olayın gerçekleşme şekli, yeri ve zamanı hakkında ayrıntılar okuyuculara aktarılmıştır. Haber şu şekilde yer almıştır.

> *Elazığlı olup Vanda Harabe Mahallesinde oturur, Şerefiye cad. bisikletçilik yapar Hamit oğlu 936 doğumlu İbrahim Karalı 13-11-953 günü müracaatla; 12-11-953 günü dükkanının önünde bırakmış olduğu (Sun) marka bisikletinin aslen Vanın Kurubaş Köyü halkından Yakup oğlu 933 yılında Hazardan doğma Mehmet Ezen tarafından çalınmış olduğunu şikayet ettiğinden suçlu ve elde edilen bisikletin tanzim edilen suçüstü tutanağıyla Adalete tevdi edilmişlerdir* (18 Kasım 953, Sayı 129, Sayfa 2).

"Hırsızlık" başlığını taşıyan haberde, mağdurun şikayetiyle, gerekli işlemlerin yapıldığı ifade edilmiştir. Haberin ayrıntıları şu şekildedir.

> *Vilayetimiz Orta mahallesinde ikamet eder ve manifaturacılık yapan, Mustafa oğlu 1341 doğumlu Orhan Kaplanoğlu 6-1-954 günü karakola müracaatla: aynı gün saat 10 sıralarında Selimiye hamamında Zivistan köyü Halkından olup aynı köyde oturur ve duvarcılık yapar Emin Çağlar tarafından yeleğinin sol cebinden krom nikel kaplama (Zenith) marka 120 lira değerindeki zincirsiz cep saatinin çalındığı iddia ve şikayet ettiğinden suçlu yakalanarak hakkında tanzim edilen suçüstü tutanağıyla birlikte adalete teslim edilmiştir* (11 Ocak 954 Pazartesi, Sayı 175, sayfa 2).

"Darp ve İcrayı Rezalet Çıkaracak derecede Sarhoşluk" başlıklı haberde, sarhoş oldukları tespit edilen kişilerin, birbirlerini darp ettiği bilgisi yer almıştır. Şikâyet sonucu işlemin gerçekleştiği bilgisi de yer almıştır. Kişilerin kimliklerinin açık bir şekilde verildiği haberde, olayın saati ve yeri de belirtilmiştir. Haber şu şekilde yer almıştır.

> *8-10-953 gecesi saat 22.30 sıralarında Genel evi civarında İbrahim oğlu Kazım Dost Hacı oğlu Kemal Sonbahar ve Bahri oğlu Cengiz Çağlar arasında çıkan münakaşada Kazım Dostun fazla sarhoş olduğu küfretmesinden Kemal Sonbahar ve Cengiz Çağlar tarafından darp edildiği iddia ve şikayet edildiğinden taraflar yakalanarak mağdur Kazım Dostun yaptırılan muayenesinde üç günde geçer bir gün iş ve gücüne mani olur ve icrayı rezalet çıkaracak derecede sarhoş olduğunu bildirir raporu alındığından taraflar meşhuden Adalete sevkedilmişlerdir* (10 Ekim 953, Sayı 99, Sayfa 2).

"Dövmek" başlığıyla verilen haberde faytonuyla, yolda geçenlere su sıçratması sonucu, bu kişiler tarafından şiddet uygulandığı yetkili mercilere şikâyet edilmiştir. Olayın gerçekleştiği yer, tarih bilgisi belirtilen haber şu şekilde okuyuculara *aktarılmıştır.*

> *Vilayetimiz Tebrizkapı mahallesinde oturur Beşir oğlu Mecit Küken'in C.M.U. liğinden muhavvel 4-1-954 tarihli dilekçesinde 3-1-954 günü saat 16 sıralarında paytonla Akköprü semtine müşteri götürürken 5 yol mevkiinde Karayolları Bölge kursundan Şaban ve arkadaşının üzerine çamur sıçraması yüzünden adı geçenler tarafından dövüldüğünü iddia ve şikayet etmesi üzerine gerekli tahkikata başlanmıştır* (11 Ocak 954 Pazartesi, Sayı 175, sayfa 2).

"Keserle Yaralamak" haberinde ise olayın meydana geliş şekli ve zamanı belirtilerek, yetkili kurumların kayıtlarına geçtiği belirtilmiştir. Haberin ayrıntıları şu şekildedir.

> *Vilayetimiz Çalık mahallesinden Abdullah oğlu 948 doğumlu Muharrem Şeman 8-1-954 günü saat 16-30 sıralarında Erek Karakoluna müracaatla: Vanın Nalbantoğlu mahallesinde oturur rençberlikle iştigal eder Ömer oğlu 941 yılında Saraydan doğma Feyat Yüğrük tarafından ortada hiçbir sebep yok iken başına keser ile vurulmak suretiyle yaralandığını iddia ve şikayet etmesi üzerine adı geçen maznun yakalanarak, mağdurun yaptırılan muayenesinde, bir haftada iyi olur 3 gün iş ve gücüne mani olur şekilde kesin raporu alınarak haklarında tanzim edilen cürmümeşhut zabıt varakasile birlikte Adalete teslim edilmiştir* (12 Ocak 954 Salı, Sayı 176, Sayfa 1).

Kentteki vukuatlarla birlikte kentin asayişini sağlamaya yönelik, yetkililer tarafından alınan tedbirler ve bazı uygulamalar da gazete sayfalarında yer almıştır. "Emniyet Müdürlüğünden Bildirilmektedir" başlıklı yazıda işletmelerden bilgi istendiği görülmektedir. İlan şu şekilde yer almıştır."1704 ve 2099 sayılı kanunlar gereğince Otel, Pansiyon, Ticarethane ve umumi müesesatın Emniyet Müdürlüğüne beyenname verme müddetleri 10 Mart 954 günü akşamına kadar uzatılmıştır. İlan olunur" (1 Mart 954, Sayı 217, Sayfa 2).

"Emniyet Müdürlüğünden" başlığıyla verilen ilanda, şehrin düzen ve güvenliği için önemli bir rolü olan bekçilerin işe alınacağı ifade edilmiştir. Başvuracak kişilerin taşıması gereken şartlar ve başvuracakları yer okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır. "Çarşı ve mahallat Bekçi teşkilatına okur yazar, Askerliğini yapmış ve yaşı 60 dan aşağı olmak üzere Bekçi alınacağından taliplerin Emniyet Müdürlüğü 3cü şube şefliğine müracaatları ilan olunur" (14 Temmuz 954, Sayı 335, Sayfa 1).

"Sarhoşluk Yapıp Şehirde Bağırana Çağırana Artık Rastlanmıyor" başlıklı haberde, sarhoşluktan dolayı huzursuzluk yaratan olayların şehirde görülmediği dile getirilmektedir. Bu sorunun üstesinden gelen emniyet yetkililerine teşekkür edilmiştir. Haber şu şekilde yer almıştır.

> *Senelerden beri sarhoşlar bağırıp çağırmalarla şehirde bir huzursuzluk yapıyorlardı. Sayın Emniyet Müdürümüz Muzaffer Yılmaz bu sarhoşluk hadisesini ortadan kaldırmış. Şehir de hemşehrilerimiz bu hususta emniyetten çok memnundurlar artık bağırma çağırma kalmamış bağıran çağıranlarda ortada görünmemektedirler. Sayın Emniyet Müdürümüze ve Emniyet amirimize teşekkür ederiz* (24 Kasım 1966, Sayı 2998, Sayfa 1).

Yayalara çarpma vukuatları da gazete sayfalarında yer almıştır. Şehir içinde meydana gelen bu kazalarla ilgili ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. "Yeniyol'da bir Trafik

kazası" başlığını taşıyan haberde, sürücü ve araçla ilgili bilgilere yer verilmiştir. Çarpma sonucu yaralanan kişi hakkında bilgilere yer veren haberde, olayın gerçekleştiği yer de verilmiştir. Haber okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır. "Bu sabah saat 8 de Karayolları mühendislerinden Demirel Tüzen'in kullanmakta olduğu pikap, Yeniyol-Akköprü yolu kavşağında, 12 yaşında bir ilkokul öğrencisine çarparak yaralamıştır. Yaralı hastaneye kaldırılmış, tahkikata başlanmıştır" (10 Ekim 959, Sayı 1931, Sayfa 1). "Feci Bir Trafik Kazası Yarış Hevesi Kurbanları 1 Ölü, 2 Yaralı Var" başlıklı haberde, şehir içinde meydana gelen kazaya karışan sürücüler ve kazadan etkilenen yayalar hakkında ayrıntılı bilgi yer almıştır. Arabaların markalarına ve plaka bilgisine de yer verilmiştir. Bir kişinin ölümüyle iki kişinin de yaralanmasıyla sonuçlanan olayın haberinde vurgular şu şekildedir.

> *4 Şubat Cumartesi gecesi saat 22,30 da düğünden dönen şöför Kemal Sonbahar idaresindeki 70065 plakalı GMC ile, şöför Dido Mehmet idaresindeki 70110 plaka nolu Şevrole araba, yeniyolda yarış hevesine kapılmışlardır. Bu sebeple, cehennemi bir süratle yol alan kamyonlar Lise önüne geldikleri zaman, evlerine gitmekte olan Yaşar, Mehmet ve Baki Edremit adlı şahıslar, önlerine çıkmıştır. Yarış hevesi dolayısıyla her türlü trafik kaidesini çiğneyen kamyonlar, bu şahısların hizasına geldiği zaman çarpışmışlar ve 70065 plaka nolu araba bu sadmenin şiddetiyle yana kaymış ve yayalara çarpmıştır. Yolculardan Yaşar ve Mehmet hafif, Baki Edremit ise başından ve kasığından ağır surette yaralanmıştır. Hastaneye kaldırılan yaralılardan hafif olanların ayak tedavisi yapılıp evlerine gönderilmişler, ağır yaralanan Baki Edremit, bütün müdahalelere rağmen kurtarılamamış ve 45 dakika sonra ölmüştür. Trafik Bürosu ilgilileri, derhal vakaya el koymuşlardır. Gerekli tahkikata devam olunmaktadır* (6 Şubat 1961, Sayı 2234, Sayfa 1).

Can ve mal kaybına sebep olan trafik kazalarının önüne geçmek için alınan tedbirler de gazete sayfalarında yer almıştır. "Dikkat Dikkat!" başlığıyla yer alan ilanda uyulacak kurallar şu şekilde belirtilmiştir.

> *Hergün vukua gelen trafik kazalarında bir çok vatandaşlarımız can ve mal kaybına uğramaktadırlar. Bu korkunç felaketi önlemek için.*
> *1-Şehir dışı karayollarında hiçbir tedbir almaksızın vasıtaların park edilmeleri yasak ve tehlikelidir.*
> *2-Meskun mahallerde veya karşılaşma halinde; geçiş uzağı gösteren hüzmelerin öne eğilmesi ile veya kısa hüzmeli farların yakılması ile yapılacaktır.*
> *3-Her nakil vasıtası veya müteharrik makinenin önünde; gidişine açık olan en kısa mesafede durdurabileceği bir süratle sürülmesi mecburidir.*
> *Emniyet Müdürlüğü* (7 Şubat 1961, Sayı 2235, Sayfa 2).

Van Postası gazetesinde, asayişi bozan vukuatlar gazete sayfalarına yansımıştır. Meydana gelen darp ve hırsızlık olaylarında, şikâyet sonucu işlem yapılmıştır. Yetkili mercilere yapılan şikâyet sonucu, vukuatlarla ilgili ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. Olayın gerçekleştiği yer, zaman ve olayın oluş şekli gibi bilgiler haberde yer almıştır. Faillerin ve mağdurların kimlikleri ve ikamet bilgileri açık bir şekilde okuyuculara aktarılmıştır. Kentte, asayişi sağlamaya yönelik tedbirler

de alınmıştır. Bu önlemler bazı huzursuzlukları ortadan kaldırmıştır. Şehir içinde meydana gelen kazaların, yayaya çarpmaların önüne geçmek için yetkili kurumlar tarafından tedbirler de alınmıştır.

2.10. Spor

Spor, çok yönlü bir olgudur. Halk yaşamında ekonomik, sosyal, eğlence gibi boyutlarıyla varlık göstermektedir. Bireysel ve toplu olarak yapılan bu etkinlik, halkın yaşamında önemli bir yerde durmaktadır. Van Postası Gazetesi'nde sporla ilgili haberler geniş yer tutmaktadır. Kulüpler arasındaki yarış, haber ve ilanlara maç, müsamere, çekiliş şeklinde yansımıştır. Branşlar içerisinde futbol haberleri daha çok yer almıştır. Halk, sadece futbola değil spordaki diğer branşlara da ilgi duymaktadır. Halk, at yarışları, kayak gibi etkinliklere katılmaktadır. Faaliyet gösteren kulüpler ve bu kulüplerin imkânları yanında, şehrin spor imkânları da gazeteye yansıyan konulardandır. "Spor Sahası" başlığıyla yer alan köşe yazısında yazar, şehirdeki kulüp sayısını belirterek halkın spora olan ilgisinin, yeni bir stadyum ihtiyacı doğurduğunu ifade etmektedir. Van'ı, İstanbul ile karşılaştıran yazar, şehir yöneticilerinin destekleriyle yeni bir stadyum yapmak veya şimdiki stadın geliştirilmesiyle gençliğe büyük bir imkân sağlanmış olacağı kanaatini taşımaktadır. Yazıda vurgular şu şekildedir.

> *Aşağı yukarı 20000 nüfuslu şehrimizde 6 tane spor kulübü faaliyet halindedir. Elimizde mevcut yegane saha bundan 30 sene evvel gençliğe tahsis edilmişti. Tahsis edilmemiş olsa bile bugün için arazi durumumuz ve halkımızın spor sevgisi yeni bir saha temin etmeğe ve bir stadyum yaptırmağa müsaittir. İstanbulda eski adı ile İnönü Stadı yeni adı ile Mithatpaşa Stadı tesmiye olunan stadyumun kurulmasına teşebbüs edildiği zaman sivri akıllı kimselerden birisi o günkü İstanbul Valisine şöyle demişti: Futbol dediğin top tekmelemekten başka bir şey mi? Bizim mahallenin çocukları bu işi sokak arasında yapıyorlar. Şayet o gün bu zatın sözüne kulak asılmış olsaydı. Dünya çapındaki güzelliklere sahip olan İstanbul şehri mükemmel bir syadyumdan mahrum kalacaktı. Onlar kavuştular, bizde kavuşmak istiyoruz. Türk gençliğinin açık havada spor yaparak yetişmesi İstikbal için elzemdir. Sahamız mevcut, yetişmek isteyen gençlik mevcut, lakin bu gençliğin matluba muvafık şekilde yetişebilmesi için maddi imkan mevcut değil. Bir zamanlar İstanbul Belediyelerinin göstermiş olduğu cesareti Van Belediyesinden de bekliyoruz. Bu cesareti gösterebilir ve sahanın etrafını hiç değilse iki metre yüksekliğinde bir duvarla çevirirlerse azami 10 sene içerisinde yaptığı masarifi fazlasıyla tahsil edeceğine eminiz gençlik müteşebbis fakat maddeten mahrum, iş başındakiler maddiyata sahip fakat teşebbüsten mahrum…Bir İngiliz Ata sözü vardır. (gençlik bilseydi, İhtiyarlar yapabilseydi.) biz bu sözü değiştirmek mecburiyetinde kaldık (İhtiyarlar bilseydi gençler yapabilseydi) ÇELEBİ* (2 Kasım 1955, Sayı 729, Sayfa 1).

Futbol kulüplerinin maçlarının yapıldığı sahalar oyuna elverişli şartlar taşımamaktadır. "Gençliğin Ricası" başlıklı haberde toprak sahanın sulanmasının maç esnasında oyunculara kolaylık sağlanacağı ifade edilmiştir. Toz içinde bulunan

sahaya vurgu yapan haber şu şekildedir. "Pazar günü Gençlik Kulübü ile Yol Spor arasında futbol maçı vardır. Fakat her zaman olduğu gibi saha toz içinde olduğundan oyuncuların maç boyunca zorluk çekecekleri muhakkaktır. Alakalılardan sahanın sulatılması hususunda önayak olmalarını rica ederiz" (31 Temmuz 954, Sayı 350, Sayfa 1).

"Özalp ve Van Spor Teması" başlığını taşıyan haber Özalp ve Van Gençlik takımları arasında oynanan futbol maçı ayrıntılı bir şekilde yer almıştır. Haberde seyircilerin ilgisine vurgu yapılmıştır. Özalp takımının futbol maçıyla birlikte voleybol maçını da kazandığı belirtilmiştir. Özalp takımından övgüyle söz eden haber şöyle devam etmiştir.

> *Özalpın davetlisi olarak giden Van Gençlik futbol maçına kesif bir seyirci kitlesi karşısında pazar günü saat 14 de yapmıştır ve 4-1 kazanmıştır. İlk devre 2-0 bitmiştir. Geri kalan 2 golde 2. Devrede atılmıştır. Maç normal bir şekilde cereyan etmiştir. Spor branjlarında dev adımlarla ilerleyen çalışkan (Devamı 2 de) Özalplı hemşehrilerimize sporda da muvaffakiyetler dileriz. Yine o gün yapılan Voleybol maçını Özalplılar üstün bir oyunla 2 sete kazanmışlardır* (6 Ekim 953, Sayı 95, Sayfa 1-2).

"Futbol" başlığını taşıyan haberde oynanan maçın keyif verdiği belirtilmiştir. Maçın günü ve saati belirtilerek takım kadroları verilen haberin ayrıntıları şu şekildedir.

> *27 Haziran 954 Pazar günü saat 15.30 şehrimiz Karagücü ile Şengençler Spor kulübü arasında hususi bir maç yapmıştır. Maç çok zevkli bir şekilde cereyan etmiş ve ilk devreyide güzel bir oyundan sonra Karagücü 3-0 bitirmiştir. Şengençlerin ayağı ile başlanmış iki tarafın tempolu oyunundan sonra Üsteğmen Taci'nin güzel bir kafa vuruşuyla 4.cü golünü atmış ve devre değişmeyerek maç 4-0 Karagücünün galibiyetiyle sona ermiştir. Karagücü sahaya şu kadro ile çıkmıştır: Şinasi-Alaattin-Nihat-Hüseyin-Enver-Hüsnü-Aytun-Akşut-Talat-Osman-Taci* (29 Haziran 954, Sayı 322, Sayfa 1).

Gazeteye sadece yapılan maçların haberi yer almamaktadır. Yapılacak olan maçlar da haber olmaktadır. "Ercişle Van Spor Karşılaşması" başlıklı haberde, maçın ne zaman yapılacağı bilgisi yer almamıştır. Van Gençlik kulübüne başarı dileklerinin dile getirildiği haber okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır. "Bize verilen bir habere göre Van Gençlik Spor kulübü bir maç yapmak üzere Erciş'e hareket edeceği memnuniyetle öğrenilmiştir. Van Gençliğe muvaffakiyetler dileriz" (7 Ekim 953, Sayı 96, Sayfa 2). "Spor" başlığını taşıyan haberde iki takım arasında oynanacak maçın günü ve saati belirtilmemiştir. Haber şu şekilde yer almıştır. "Şehrimiz iki güzide kulübü olan Van Gençlik ve Şengençlerin bu ay içinde iki maç yapacaklarını memnuniyetle öğrenmiş bulunuyoruz" (22 Ekim 953, Sayı 109, Sayfa 1).

Takımlar arasında oynanan maçlar davet veya özel maç şeklinde gerçekleşmektedir. "MAÇ" başlığıyla verilen haberde ise yapılacak karşılaşmanın gerekçesi Van kurtuluş Bayramı olarak belirtilmiştir. İki takıma da başarı dileklerinin

sunulduğu haber, şu şekilde devam etmiştir. “Van Kurtuluş Bayramı münasebetiyle 2 Nisan 1954 Cuma günü saat 14 de Şengençler Kulübü ile E. Sanat Enstütüsü ile maç yapılacaktır. Her iki kulübede muvaffakiyetler dileriz” (2 Nisan 954, Sayı 245, Sayfa 1).

Şehirdeki kulüpler kendi aralarında yaptıkları maçlar dışında diğer illerin takımlarıyla da maç yapmışlardır. “Şengençlerin Muştaki Galibiyeti” başlığını taşıyan haberde, il dışındaki bir takımla yapılan maçta 30 Ağustos Zafer Bayramı vurgusu yer almıştır. Haber okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır. “Vilayetimizin Şengençler Spor Kulübü 30 Ağustos Zafer Bayramında Muşla yaptığı maçı güzel bir oyun çıkararak 2-1 mağlup etmeğe muvaffak olmuştur” (1 Eylül 954, Sayı 372, Sayfa 2). “Spor” başlıklı haberde ise Trabzon’a gidecek olan Yolspor takımına başarı dilekleri yer almıştır. Haber şu şekildedir. “Yolsporun Cümartesi günü Trabzona gideceği sevinçle öğrenilmiştir. Yolspor İdarecilerine ve sporcularına başarılar diler hayırlı yolculuklar temenni ederiz” (6 Ağustos 954, Sayı 355, Sayfa 1). “Spor” başlığını taşıyan başka bir haber ise okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır. “Muş Altunova Gençlik Kulübü 20 Eylül Pazartesi günü Şengençlerle maç yapmak üzere şehrimize gelecektir. Her iki takımada bol bol şanslar dileriz” (16 Eylül 954, Sayı 384, Sayfa 2). “Van Şengençler:3 Urfa Beşiktaş:1”başlıklı haberde maçın sonucu başlık olarak kullanılmıştır. Maç sonucu bilgisinin verildiği haberde, galip takım tebrik edilerek misafir takıma da iyi yolculuklar temennisinde bulunulmuştur. Haber şu şekildedir. “Dün şehrimizde oynanan Urfa Beşiktaş takımı ile Şengençler arasındaki maç Şengençlerin 3-1 galibiyetiyle sona ermiştir. Şengençler takımını tebrik eder misafir takımada hayırlı yolculuklar dileriz”(12 Ağustos 1957, Sayı 1267, Sayfa 1).

Kulüpler gelir elde etmek, tanıtım yapmak amacıyla çekiliş, müsamere gibi eğlence programları düzenlemiştir. “Van Gençlik Spor Kulübü” haberinde, yapılacak piyango çekilişine halk davet edilmiştir. Çekiliş tarihinin belirtildiği ilan şu şekilde yer almıştır. “Bir zengin eşya piyangosu tertip etmiş ve satışa arz olunmuştur. Bütün Vanlılara tavsiye ederiz. Çekiliş: 31-12-953”(30-12-1953, Sayı 165, Sayfa 2) “Müsamere” başlıklı ilanda Van Gençlik Kulübünün düzenleyeceği eğlencenin tarihi, yeri belirtilmiştir. Eğlencenin kaçırılmaması gerektiği vurgulanan ilanda, biletlerin satıldığı yer bilgisi de okuyuculara aktarılmıştır. İlan şu şekilde yer almıştır.“12-3-955 tarihinde Van Gençlik Kulübü tarafından Sinema salonunda bir müsamere

verilecektir. Sürprizlerle dolu geceyi kaçırmayınız. Biletler: Matbaamızda satılır"(9 Mart 1955, Sayı 529, Sayfa 2).

Şehirdeki kulüpler sadece futbol takımlarıyla değil diğer branşlardaki takımlarıyla da haber konusu olmuştur. Özalp ve Gençlik Spor takımlarının voleybol maçları gazetede haber konusu olmuştur. "Voleybol" başlığıyla verilen haberde, Karagücü ve Şengençler takımlarının maç sonuçları verilmiştir. Haber şu şekilde yer almıştır.

"26 Haziran 954 Voleybol neticeleri:

Karagücü 15-5

Şengençler 13-15

Karagücü 15-9

Karagücü sahadan galibiyet alarak ayrılmıştır"(29 Haziran 954, Sayı 322, Sayfa 1).

Halkın ilgi gösterdiği, katılım sağladığı bir diğer spor dalı kayak sporudur. Halka yönelik kursların düzenlendiğini ifade edilen haber "Van'da Kayak" başlığıyla verilmiştir. Kurs organizasyonunu düzenleyen ve kursu veren öğreticinin övgüyle verildiği haberde, katılımcıların kayak yapacakları yere ne zaman ve nasıl gidecekleri de belirtilmiştir. Haber şu şekilde yer almıştır.

> *Bir çok şehirlerde ehemmiyet verilen ve kışın en zevkli ve en güzel sporu olan kayağa şehrimizde Gençlik kulübü ve Lise Müdür Başmuavini Kıymetli Spor Hocamız Necati Selçuk tarafından teşvik edilen bu spora Pazar günü bir çok hoca subay ve ailelerin katılmış olduğu sevinçle öğrenilmiştir. Öğrendiğimize göre Van gençlik kulübünün genç futbol kaptanı Mustafa Sucu Kayseri'de açılan kursunu üstün başarı ile bitirmiş olduğundan kulübüne ve kayak öğrenmek isteyen her vatandaşa faydalı olacağı muhakkaktır. Bu genç müteşebbis kaptanı şimdiden tebrik eder, katılacaklara muvaffakiyetler dileriz.*
> *Not: her hafta pazar günleri saat 8 de Van Gençlik kulübü önünden kalkacak olan vasıta kayak yerine gidip gelmesi isteklilerin emrindedir. N. D.*(2 Şubat 954, Sayı 193, Sayfa 2).

"At Yarışları" başlığını taşıyan haber, halkın katılmış olduğu at yarışlarında, eğlenerek keyifli zamanlar geçirdiği belirtilmiştir. Bu yarışı düzenleyen Gençlik Spor Kulübü ve yetkililerine, emeği geçenlere teşekkür edilmektedir. Haber okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır.

> *16-10-955 Pazar günü Gençlik Spor Kulübü idarecileri tarafından bir koşu tertip edilmiştir. Yarış meydanına gelen halk yarışları merakla takip ediyordu. Yarışmayı kazanan at sahiplerine ikramiyeler verilmiş ve oraya gelen halk Pazarı neş'e içinde geçirmiştir. Bu işte son gayretlerini sarf ederek çalışan Sayın veteriner müdürü ve daire arkadaşlarını Gençlik Spor Kulübü Başkanı Cevat Güveni ve Kulüp mensubu olan bütün arkadaşları tebrik ederiz* (18 Ekim 1955, Sayı 716, Sayfa 1).

Van Postası Gazetesi'nde sporla ilgili birçok haber, ilan yer almıştır. Şehirde varlık gösteren çok sayıda kulüp bulunmaktadır. Bu kulüplerin futbol, voleybol,

takımları bulunmaktadır. Aynı zamanda kulüpler at yarışları, kayak gibi sporlara da önayak olmuştur. Spor yarışları için kentin imkânları çok elverişli değildir. Futbol maçlarının yapıldığı ve Gençlik Spor kulübüne tahsis edilen stadın zemini, çevresi çok elverişli değildir. Kulüpler gerek gelir elde etmek gerek tanıtım yapmak amacıyla şans oyunları, eğlence içerikli müsamere ve piyango çekilişleri düzenlemiştir. Bu etkinliklere halk katılım göstermiş, ilgi duymuştur. Şehirde düzenlenen kayak etkinliklerine ve at yarışlarına da halk katılım sağlamış, ilgi göstermiştir. Kentteki spor kulüpleri ekonomik ve sosyal etkinliklerle halk yaşamında varlıklarını sürekli hissettirmişlerdir. Halk, kulüplerin yarışlarına ilgi duyarak katılım sağlamışlardır. Spor, halk tarafından genellikle eğlence amaçlı bir aktivite olarak görülmektedir.

2.11. . Sivil Toplum Kuruluşları

Kentin inşa sürecine, kentin gelişmesine katkı sağlayan, toplum hizmetinde aktif rol alan oluşumlardan olan sivil toplum kuruluşlarının örgütlenmeleri, genellikle 1953-1974 yıllarında gerçekleştiği görülmektedir. Bu bilgi Van Postası Gazetesi'nde haber, ilan şeklinde yer almaktadır. Cemiyet, kulüp, sendika, vakıf, dernek adı altında faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinin toplantıları, sosyal, kültürel ve ekonomik faaliyetleri, gazetede okuyuculara aktarılmıştır. "Cami Yaptırma Derneği" başlığını taşıyan haberde kurulan derneğin amacı belirtilerek, dernek yönetiminin belirlendiği ifade edilmiştir. Yeni bir cami yapma ve eski camilerin tadilatının gerçekleştirecek olan derneğe başarı dilekleri de gazete tarafından dile getirilmiştir. Haber şu şekilde yer almaktadır.

> *Şehrimizde yeni bir cami yaptırma ve eski camilerin tamir ve bakımını sağlama kastiyle cemiyetler kanunu hükümlerine uygun bir derneğin kurulmuş olduğunu memnuniyetle öğrenilmiştir. Evvelsi gün Belediye salonunda toplanan umumi heyet derneğin nizamnamesini gündem gereğince 11 kişilik idare kurulunu ve murakıplar heyetini seçmiştir. Önümüzdeki günlerde aralarında vazife taksimi yapıldıktan sonra faaliyete başlayacaktır. Hayırlı başarılar dileriz. Van Postası* (8 Eylül 953, Sayı 71, Sayfa 1).

"Öğretmenler Derneği Başkanlığından" başlığını taşıyan ilanda, derneğin genel kurul toplantısının tarihi ve yeri, yönetim kurulu tarafından ilgililere duyurulmuştur. İlan şu şekilde yer almıştır. "Derneğimizin Genel kurul toplantısı 10 Ekim 1953 Cumartesi günü saat 15 de Dernek lokalinde yapılacaktır. Arkadaşlara duyurulur. Yönetim Kurulu" (9 Ekim 953, Sayı 98, Sayfa 1).

"Şoförler Cemiyeti" başlıklı haberde kurulan cemiyetin yönetim kurulu başkanı ve yönetim kuruluna seçilen isimler yer almaktadır. Yönetin kurulunun oy birliğiyle seçildiği belirtilerek kurula başarı dilekleri dile getirilmiştir. Haber okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır.

> *İlimizde şoförler cemiyetinin kurulması için müteşebbis heyetin günlerden beri cemiyetin vücut bulmasına çalışılan son gayretler neticesinde 20-3-954 günü saat 2 de mutat toplantısını yapmıştır. Kısa bir konuşmadan sonra idare heyeti seçimine geçilmiş müteakiben gizli oybirliği ile tasnif yapıldıktan sonra Başkanlığa İhsan Akyol ikinci Başkanlığa Nurettin Gürpınar Muhasipliğe Hayri Taner, Katipliğe Mehmet Dündar Üyeliklere Hüsnü Bulca, Hayrettin Unsal, Aziz Alpaslan, Nevzat Amikoğlu, Fikret Tekbudak, Mustafa Altaylı, Zeki Avcı seçilmişlerdir. Cemiyet için hayırlı başarılar temenni ederiz* (22 Mart 954, Sayı 235, Sayfa 1).

"Van Bölgesi Karayolları sendikası kuruldu" başlığını taşıyan haberde, kurulmuş olan Van Bölgesi Karayolları Sendikası kurucuları, tebrik edilerek başarılar dilenmektedir. Haber şu şekilde yer almıştır. "Şehrimizde Karayolları Bölgesi Sendikası adı altında bir teşekkül kurulmuş ve faaliyete geçmiştir. Kurucu teşebbüsleri tebrik eder başarılar dileriz" (15 Eylül 1955 Pazartesi, Sayı 690, Sayfa 1).

"Van Musiki cemiyetini kurma teşebbüsü" haberinde, kuruluş aşamasında olan cemiyetin, resmiyet kazanmasından sonra üye kaydı alacağı ifade edilmiştir. Kurucu kişilerin isimlerinin belirtildiği haber, okuyuculara şu şekilde aktarılmıştır. "Öğrendiğimize göre Orhan Akşener, Ali İhsan İlhan Abbas Güven Dikicioğlu ve Hilmi Güngör'ün teşebbüsüyle memleketimizde bir "Van Musiki Cemiyeti" kurulacaktır. Cemiyetin bütün hazırlıkları bitmiş olup durum yakında Vilayet makamına arz edilerek aza kayıtlarına başlanacaktır" (14 Ekim 1955 Cuma, Sayı 713, Sayfa 2).

"Sanat Mekteplerinin Muvaffak Bir Teşebbüsü" haberinde, derneğin Van'daki şubesinin açıldığı belirtilmiştir. Haberde genel kurul toplantısının yeri ve zamanı verilerek şu şekilde yer almıştır.

> *Memnuniyetle öğrendiğimize göre Türkiye Sanat mektepleri mezunları cemiyetinin Van şubesinin kurulması için faaliyette bulunan müteşebbis heyet hazırlıklarını ikmal ile Vilayet Yüksek katına 11 Ekim 954 gününde müracaatla müsaade almış faaliyetlerine başlamıştır. Derneğin Genel Kurul toplantısı saat 15 de Öğretmenler Lokalinde yapılacaktır* (16 Ekim 954, Sayı 410, Sayfa 1).

"Van Terziler Cemiyetinden" başlığını taşıyan ilan cemiyetin yıllık toplantısının yapılacağı tarih, saat ve yer bilgisi, Terziler Cemiyeti Başkanı tarafından duyurulmuştur. İlan şöyle verilmiştir. "Cemiyetimizin yıllık toplantısı 9-1-935 Pazar günü saat 14 de Hüsamettin Altaylıya ait otelin salonunda yapılacağından

sayın aza arkadaşların teşriflerini rica ederim. Terziler Cemiyeti Başkanı Baki Okay"(7 Ocak 955, Sayı 477, Sayfa 2).

"Van'ı Tanıma ve Tanıtma Derneğinin Genel Kurul Toplantısı Yapıldı Dernek Başkanlığına Kaya Kayaçelebi Seçildi" başlığını taşıyan haberde, derneğin genel kurulu toplantısının yapıldığı yer ve seçim sonucu ile başkan, başkan *yardımcılığı ve üyeliğe seçilen isimler belirtilmiştir. Haberin devamı şu şekildedir.*

> *Van'ı Tanıma ve Tanıtma Derneğinin Genel Kurul toplantısı Halk Eğitim Merkezinde yapılmıştır. Mevlüt Okayer'in yönettiği Genel Kurulda faaliyet ve denetleme raporları okunarak Tüzükte bazı değişmeler onaylanmıştır. Gizli oyla yapılan seçimlerde Dernek Başkanlığına Sayın Kaya Kayaçelebi, Başkan vekilliğine ise Servet Mehterbaşıoğlu seçilmiş olup, diğer üyeliklere de Ali Laleci, Sabahattin Akdemir, İbrahim Uzun ve Muhittin Toprak getirilmişlerdir. Kurulun yeni başkan ve üyelerini tebrik eder vazifelerinde başarılarının devamını dileriz* (21 Mart 1973, Sayı 4921, Sayfa 1).

"Tüccarlar Kulübü Bugün Merasimle Açılıyor" başlığını taşıyan ilanda, kulübün açılışına esnaflar, memurlar davet edilmiştir. İlan şu şekildedir. "Şehrimiz Tüccarlar Kulübü bugün saat 14 de merasimle açılacaktır. Tüccar, memur, esnafın hazır bulunmaları rica olunur. Bu ilan davetiye yerine kaimdir" (19 Şubat 1955, Sayı 513, Sayfa 1).

Sivil Toplum Örgütlerinin kuruluş haberleri ve ilanları dışında söz konusu derneklerin, cemiyetlerin yıllık genel toplantılarının yapılacağı yer, zaman ve kurul gündemi gibi bilgilerin yer aldığı ilanlar da gazetede yer almıştır ."Öğretmenler derneğinden" başlıklı ilanda, toplantının yeri ve tarihi belirtilerek öğretmenlerin toplantıya katılmaları istenmiştir. Gündemdeki konular başlıklar halinde verilmiştir. İlan şu şekilde yer almıştır. "Öğretmenler Derneğinin 2 Ekim 1954 Cumartesi günü saat 15 de Genel Toplantısı yapılacaktır. Öğretmen arkadaşların bu toplantıya katılmaları rica olunur. İdare Heyeti

1-İdare heyeti çalışma raporunun okunması ve ibrası.

2-Yeniden idare heyeti seçimi.

3-Dilekler" (2 Ekim 954, Sayı 398, Sayfa 2).

Van Postası gazetesinde Sivil Toplum Kuruluşlarının örgütlenmeleri ve faaliyetleri ile ilgili haber ve ilanlar yer almıştır. Gazetede kentin sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamı için önemli bir görev üstlenen dernek, cemiyet, sendika ve kulüplerin kurucuları, yönetim kurullarına seçilenler, toplantı yer ve bilgisi açık bir şekilde yer almıştır.

3. SONUÇ

Van, tarihi boyunca birçok medeniyete, farklı toplumlara ev sahipliği yapmış bir coğrafyada yer almaktadır. Bu coğrafyaya yerleşen bütün uygarlıklar el değiştirirken kendilerinden bir iz bırakarak tarihe karışmışlardır. Bu durum Van için tarihsel bir zenginlik, kültürel birikim olarak günümüze kadar gelmiştir. Söz konusu durum Van'ı bütün disiplinler için cazip bir malzeme haline getirmiştir. Bu çalışmada, yaşamın süreklilik arz ettiği ender coğrafyalardan biri olan Van'da halk yaşamı, halkbilimi çerçevesinde ele alındı. Daha önce çeşitli disiplinlerin çalışmalarından farklı olarak bütüncül bir şekilde, Van halk yaşamının bir yerel gazeteye yansımalarına dair veriler tespit edildi. Van Postası Gazetesi'ne 1953'ten 1974 yılına kadar; halk yaşamında bayramlar, sosyal ve ekonomik hayat, kent sorunları, eğlence, halk edebiyatı, halk sağlığı, halkın giyimi, kentteki vukuatlar, işlenen suçlar, Sivil toplum kuruluşları, halk dini gibi maddi ve manevi değerler ile kent yaşamı ile ilgili gazeteye yansıyan veriler irdelendi.

Çalışma, cumhuriyetin kuruluşunun üzerinde 30 yıl geçmesine rağmen kentte, inşa sürecinin devam ettiği bir dönemi kapsamaktadır. 21 yıllık zaman zarfında Van, bir değişim ve dönüşüm yaşamıştır. Halk yaşamındaki değişim ve dönüşümün Van Postası Gazetesi'ne yansımaları bazı konularda detaylı bir şekilde yer verilirken bazı konulara da yüzeysel bir şekilde değinilmiştir. Gazetede geleneksel tarzda halk ürünlerine çok rastlanmamaktadır. Gazete, sosyal ve siyasî gelişmelerle ilgili haberler aktardığı gibi halk kültürü ve yaşayışı ile ilgili haberlere az da olsa yer vermiştir. Gazeteye yansıyan haberler ülkenin, şehrin içinde bulunduğu sosyal ve siyasal iklimden ayrı düşünmek mümkün değildir. Ülke ve şehirdeki siyasi ve ekonomik durumun, ideolojik gücün, çevre ve şartların halk yaşamı üzerinde belirgin etkileri olmuştur. Bununla birlikte şartların, geleneksel değerler ile sosyal ve kültürel yaşamdaki değişim ve dönüşüm üzerinde de etkileri olmuş ve bu gazeteye yansımıştır. Bu bağlam, gazetenin söylemini de belirlemiştir. Gazete, cumhuriyetin kazanımlarına vurguyu ön planda tutarak, cumhuriyet övülerek coşkulu bir dil kullanmıştır.

Halk yaşamındaki tezahürleri zamana ve koşullara göre farklılık gösteren önemli değerlerden biri olan bayramlar, ülkenin, şehrin içinde bulunduğu sosyal ve siyasal iklimden ayrı düşünmek mümkün değildir. Resmi bayramların Van Postası

Gazetesi'ne yansımaları dönemin şartları, ideolojik güç bağlamıyla yer alarak geniş bir yer tutmuştur. Resmi bayramla ilgili haberler okuyuculara heyecanlı bir şekilde sunularak coşkulu bir dil kullanılmıştır. Tarihi başarılar, gazete okurlarını heyecanlandıracak, etkileyecek şekilde hamasi duygularla aktarılmıştır. Ulus devlet vurgusu ön plana çıkartılmıştır. Kutlamaların, yetkili mercilerce çok ciddiye alınması eleştirilmiştir. Hatta kutlamaların abartıldığı gazetede bir şikâyet olarak yer almıştır. 1953'ten 1974'e kadar 30 Ağustos Zafer Bayramının, 19 Mayıs kutlamalarının, Cumhuriyet Bayramının gazeteye yansımaları çok geniş yer bulmaktadır. Bu kutlamalar halk tarafından heyecanla takip edilmiş, ilgi gösterilmiş ve kutlamalara büyük bir katılım olmuştur. Kutlamalar törenle sınırlı kalmayıp gün boyunca sokak eğlenceleri, toplantılar, balolar, fener alayları şeklinde sürmüştür. Spor kulüpleri bu münasebetle etkinlikler düzenlemiş maç yapmışlardır. Kutlama Programları hem resmi düzeyde hem de halk tarafından büyük bir ciddiyet ve heyecanla alaka görmüştür. Özellikle 2 Nisan Van'ın kurtuluşu, halkın büyük katılımıyla temsillerle kutlanılmıştır. Etkinlikler hem tören kutlamaları hem de şehrin her alanında gün boyunca yapılan etkinliklerle devam edilmiştir. Bu etkinliklerle, yaşanan acılar, Vanlıların hafızasında üzerinden yıllar geçmesine rağmen canlı tutulmuştur. 1974 yılına kadar hep aynı şekilde devam etmiştir. Bayramlarda bir gelenek haline gelen futbol maçları Van'ın kurtuluşu için de yapılmıştır. Ayrıca resmi bayramların tümünde gün boyunca yapılan etkinliklerle birlikte görsellerle de şehir dekoruna yenilikler katılarak halk yaşamı şekillendirilmiştir. Törenler, balolar, özel maçlar, çalgılı sokak eğlenceleri gibi bir dizi etkinlik gerçekleştirilerek caddeler bayraklarla donatılmıştır Şehir süslenerek bayram, önceden hissettirilerek halkın dikkati çekilmiştir. 1953'ten 1974'e kadar bayramlar, varlığını belirgin bir farklılaşma geçirmeden güçlü bir şekilde sürdürmüştür. Bunun yanında gazetede, dini bayramlara yer verilirken halkın kutsal zamanlar olarak kabul ettiği üç aylar, kutsal geceler toplumsal gerçeklik çerçevesinde değerlendirildiğinde gazeteye yansımaları çok sönük kalmıştır. Çoğu zaman doğrudan değil dolaylı bir şekilde gazetede yer bulmuştur. Dini bayramların halk yaşamındaki tezahürleri çeşitlilik, farklılık göstermiştir. 21 yıllık süreçte değişim ve dönüşümü görebilecek detayda bir veri elde edilmemiştir. Halkın gündelik yaşamına ne şekilde yansıdığıyla ilgili gazetede çok az veri bulunmuştur. Kutsal zamanların yaşamın her alanını şekillendirici bir özelliğe sahiptir. Çarşı pazara bir hareketlilik getiren bayramlar, halk yaşamına sosyal

ekonomik canlılık katmıştır. Halk inanışlarında bazı ritüelleri de beraberinde getirmiştir. Bayram arifelerinde kabir ziyaretleri gerçekleştirilmiş, bayramlarda Küskünlüklere son verilmiş, fakirlerle paylaşımlarda bulunulmuştur.

Van Postası Gazetesi'nde sosyal ve ekonomik hayatla ilgili pek çok haber yansımıştır. Haberlerde, birçok detaya da yer verilmiştir. Şehrin inşa sürecinin her alanda devam ettiği, bir şehir kültürü oluşturulduğuyla ilgili veriler genişçe yer bulmuştur. Ağır aksak da olsa bir düzen oluşturulmaya çalışılmıştır. Toplumun kent kültürüne uyumunda yaşadığı aksaklıklar, farklı şekillerde kendini göstermiştir. Şehrin büyümesi, nüfusun artması bu sürecin daha yavaş ilerlemesine sebep olmuştur. Kent nüfusunda bir artışın olması kentleşmeyi hızlandırmamıştır. Ekonomik geri kalmışlık beraberinde işsizlik, hayat pahalılığı ve geçim sıkıntısı getirmiştir. Hayat pahalılığı, kıtlık, yetkililerin ilgisizliği ve denetim yapmamaları, halkın ekonomik ve sosyal hayat standartlarının düşmesine sebep olmuştur. Bu doğrultuda yapılan yatırımların 1970'lere gelindiğinde olumlu etkileri olmuştur. Burada ulaşımda yapılan hamleler büyük önem arz etmiştir. Kent, kıtlığın, yoksulluğun, hayat pahalılığı ve işsizliğin önüne geçmek için gerekli tedbirlerin alındığı ve yatırımların yapıldığı bir süreçten geçmiştir. Ekonomik durumun yukarıya doğru artış gösterdiği kentte istihdam, büyük ölçekli olmasa da hizmet sektöründe, tarım, balıkçılık, inşaat, toptan ve perakende ticaret, lokanta ve otelcilik gibi sektörlerde her geçen gün yukarıya doğru bir artış göstermiştir. Van, Sosyal ve ekonomik durumun gelişmemiş, kıtlığın yaşandığı, yoksulluk ve işsizliğin belirgin bir seviyede olduğu kent görünümünden kurtulup yol kat eden bir safhaya geçişin yaşandığı bir süreçtedir. Şehirlerarası ulaşımda dört koldan alt yapının oluşturulma süreci devam etmiştir. Hava, kara, deniz ve demiryolları ulaşımı yolcu ve yük taşımacılığında alternatif imkânlar sunmuştur. Şehir, değişen dönüşen, kapsamlı olmasa da kentleşmenin yol kat ettiği bir süreçtedir. Büyüme ve gelişme beraberinde belirli bir düzene olan ihtiyacı da doğurmuştur. Toplumun kent kültürüne uyumunda yaşadığı aksaklıklar farklı şekillerde kendini göstermiştir. Sosyal ve ekonomik bazı normların, alışkanlıkların oturtulması için yaptırımlara başvurulmuştur. Hafta tatili gününe muhalefetle, pazar günleri iş yerini açan esnaflar hakkında yaptırımlara başvurulmuştur.

Van postası Gazetesi'nde haber konusu olan birçok sorun yer almıştır. Halkın yaşamında olumsuz etkiler oluşturan alt yapı, sosyal ve ekonomik sorunlar başta

gelen sorunlardandır. Gazete sayfalarına yansıyan sorunların bir kısmı alınan tedbirlerle çözüme kavuşturulmuştur. İçme suyu sorunun zamana yayılması, boruların üstünün geç kapatılması ile çukurların yol açtığı problemler ve aksaklıklar halk yaşamını olumsuz etkilemiştir. Yetkililerin aldığı tedbirler ve halkın çevresini temiz tutma alışkanlığı kazanması ve sorumluluk alması yoluyla çöp sorununda önemli bir yol kat edilmiştir. Yetkililer tarafından bazı konularda tedbirlerin alınmaması, denetimlerin yapılmaması eleştirilmiştir. Söz konusu durum temel tüketim maddelerinde niteliğin düşmesine neden olmuştur. Yıllarca gündemde kalıp da çözüme kavuşturulmayan sorunlar da mevcuttur. 21 yıl gündemde kalan sokak köpeklerinin oluşturduğu rahatsızlık giderilememiştir. Nüfus artıkça, şehir büyüdükçe, kentteki ihtiyaçlar ve sorunlar da farklılık göstermiştir.

Van Postası Gazetesi'ne yansıyan haberlerde kentin asayişini bozan, halkta huzursuzluk yaratan vukuatlar da yer almıştır. Ev ve iş yeri hırsızlığı, sarhoşluk, darp olayları, şehir içindeki kazalar, vukuatların bir kısmıdır. Olan bitenler gazeteye yansırken faillerin kimlik bilgileri açık bir şekilde verilmiştir. Bu durum mağduriyet yaşayanlar için de geçerli bir durumdur. Meydana gelen vukuatlarla ilgili her türlü ayrıntı okuyucularla paylaşılmıştır. Kimliklerin ifşa edilmesinin bir caydırıcılık oluşturup oluşturmadığı ile ilgili bir veriye ulaşılmamıştır. Meydana gelen darp ve hırsızlık olaylarında, şikâyet sonucu işlem yapılmıştır. Yetkili mercilere yapılan şikâyet sonucu, vukuatlarla ilgili ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. Olayın gerçekleştiği yer, zaman ve olayın oluş şekli gibi bilgiler haberlerde yer almıştır. Kentte asayişi sağlamaya yönelik tedbirler de alınmıştır. Bu önlemler bazı huzursuzlukları ortadan kaldırmıştır. Şehir içinde meydana gelen kazaların, yayaya çarpmaların önüne geçmek için de yetkili kurumlar tarafından gerekli önlemler alınmıştır.

Kentin inşa sürecine, kentin gelişmesine katkı sağlayan, toplum hizmetinde aktif rol alan oluşumlardan olan sivil toplum kuruluşlarının örgütlenmeleri genellikle 1953-1974 yıllarında gerçekleşmiştir. Bu bilgi Van Postası Gazetesi'ne haber, ilan şeklinde yer almıştır. Cemiyet, kulüp, sendika, vakıf, dernek adı altında faaliyet gösteren sivil toplum örgütlerinin toplantıları, sosyal, kültürel ve ekonomik faaliyetleri gazetede okuyuculara aktarılmıştır. Kentin sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamı için önemli bir görev üstlenen dernek, cemiyet, sendika ve kulüplerin

kurucuları, yönetim kurullarına seçilenler, toplantı yer ve bilgisi açık bir şekilde yer almıştır.

Van Postası Gazetesi'nde halk diniyle ilgili veriler de yer almıştır. Halk dini, hayatın her alanında değişik şekillerde varlık göstermiştir. Yansımalar ölüm, ölüm sonrası uygulamaları, kutsal zamanlar ve kutsal mekânlarla, türbe ziyareti, kabir ziyareti ve daha birçok uygulama şeklinde kendini göstermiştir. Kutsal zamanlar şehir dekoruna yenilikler katarak halk yaşamını şekillendirmiştir. Şehrin sosyal ve ekonomik hayatına dönemsel bir canlılık katmıştır. Gündelik hayat içerisindeki tezahürleri farklı seviyelerde yansımıştır. Bu süreçte ritüellerde belirgin bir değişim ve dönüşüm tespit edilmemiştir.

Halkın yaşamında eğlence kültürünün varlık gösterdiği bir gerçektir. Gazete, söz konusu dönemin eğlencelerine ışık tutacak veriler barındırmaktadır. Dini kaynaklı eğlencelerin düzenlediğiyle ilgili bir veri tespit edilmemiştir. Ramazan ayı ile ilgili gazeteye yansıyan veriler arasında Ramazan eğlenceleri yer almamıştır. Milli kültürümüzde yeri olan Hıdrellez ile ilgili eğlenceler mevcuttur. Halkın eğlenceleri grup, aile, toplu olarak deneyimlediği sonucuna ulaşılmıştır. Kentte zümreleri temsil eden bir eğlence anlayışı sonucunu çıkartacak bir bilgi yer almamıştır. Şehir yaşamında güncelliğini sürekli koruyan ve gün geçtikçe rağbet gören sinema, bir eğlence kültürünü de beraberinde halkın yaşamına sokmuştur. Kent yaşamında değişim ve dönüşümü hızlandırmıştır. Orta, üst gelir grubu, sınıf farkı gözetmeksizin yıllar içerisinde kent kültürünün önemli bir parçası olmuştur. Her ay yaklaşık dört film gösterime girmiştir. Gösterime giren bu filmlerin ilanı reklam sayfalarında yer almaktadır. Bunun yanında bir gelenek haline gelen kulüplerin, derneklerin düzenlediği piyesler, temsiller, müsamereler gazetede geniş yer tutmuştur. Bunların yanında, yılbaşı eğlenceleri, belirli gün ve haftalarda düzenlenen balolar da gazeteye yansımıştır. Çay bahçeleri, mesire alanları halk için önem arz eden eğlence mekânları olarak gazete sayfalarında yer almıştır. Radyo, tiyatro, müsamereler halkın yaşamında yer tutan başka eğlencelerdir. Bu eğlencelerin halk yaşamındaki etkileri yadsınamaz. Kent yaşamında değişim ve dönüşümün gerçekleşmesinde büyük bir rolü olmuştur.

Van Postası Gazetesi'nde, halk edebiyatı ürünleri çeşitlilik az olsa da geniş yer almıştır. Fıkra, bilmece, şiir gibi ürünler genellikle ikinci sayfada yer almıştır. Şiirler ise yine ikinci sayfada yer alan Şiir Köşesi'nde yayımlanmıştır. Söz konusu

veriler bağlamdan bağımsız olarak yer alan veriler olduğu gibi tamamıyla o gün gazeteye yansıyan içeriklerle, şehrin gündemiyle alakalı veriler de yer almıştır. Okuyuculardan gelen eserlere, gazetede geniş bir yer ayrılmıştır. Fıkra, bilmece gibi halk edebiyatı ürünleri az da olsa yer almıştır. Gazetede en çok şiire yer verilmiştir. Bu şiirler içerisinde Türk edebiyatında iz bırakmış şairlerin şiirleri geniş yer tutmuştur. Bu şiirler gelişigüzel bir şekilde yer almıştır. Gündemden uzak içeriklere sahip şiirlerdir. Belli bir konuyu ihtiva eden şiirler değildir. Okuyuculardan gelen çeşitli içeriklere sahip şiirlere de yer verilmiştir. Okuyuculardan gelen şiirler gündemle alakalı, belli içeriklere sahip milli duyguların işlendiği şiirlerdir. Bağlamla ilgili şiirlerden, 2 Nisan Van'ın Kurtuluşu haftasında Van temalı şiirlere geniş bir şekilde yer verilmiştir. Okuyuculardan gelen şiirler arasında kentin gündeminden bağımsız olan şiirler de vardır. Değişik içeriklere sahip çok sayıda şiir yer almıştır. Van üzerine yazılmış şiirlerde milli duygular ağır basmıştır. Yayımlanan şiirlerin geneli edebiyata ilgi duyan okuyucu şiirlerinden oluşmuştur. Şiirler dörtlükler halinde yer almış ve genellikle hece vezniyle yazılmış şiirlerdir. Yer alan eserler profesyonel bir çalışmanın ürünü olan eserler değildir. Genel olarak edebi değerden yoksun şiirlerdir. Fakat bu eserler zengin bir içerik ihtiva etmiştir. Gazete sayfalarına yansıyan kültürel çabanın, sosyal hayatta da karşılık bulduğu görülmektedir. Yerel şairlerin bir araya gelme teşebbüsü gazeteye de gündem olmuştur. Gazete, okuyucunun samimi duygularını, istek ve şikâyetlerini ifade ettiği bir mecra olmuştur. Bu durum, halkta gazeteye karşı ilgi uyandırmıştır.

Halk sağlığıyla ilgili Van Postası Gazetesi'ne yansıyan birçok veri elde edilmiştir. Bireysel, kurumsal, toplumsal içeriklere sahip bu veriler içerisinde kısmen detaylara da yer verilmiştir. Geleneksel halk sağlığı ile ilgili dini iyileştirmeler, halk hekimliği uygulamaları gazete sayfalarına yansımamıştır. Şehrin sağlık imkânları, sağlıklı yaşam için tavsiyeler, hastalıklardan korunma yolları, halkın sağlığını tehdit eden unsurlar gibi içerikler gazete sayfalarına yansımıştır. Sağlıklı bir yaşam için halkı bilinçlendirmeye yönelik bir çabanın varlığını gazete sayfalarında değişik şekillerde yer almıştır. Sağlıklı yaşam için geleneksel pratikler, halkın günlük yaşamında sık başvurduğu yöntemlerdendir. Söz konusu durumun gazeteye yansımaları da mevcuttur. Halk sağlığını korumaya yönelik bilinçlendirme gayretinin yansımaları gazete sayfalarında yer almıştır. Yetkililerin gösterdiği duyarlılık açık bir şekilde görülmektedir. Sağlıklı bir yaşam için temizlik ve içme amaçlı kullanılan

suyun hijyenik olması, unlu ürünlerin satıldığı yerlerin koşullarının sağlıklı olması amacıyla yetkililer tarafından gerekli çaba gösterilmiştir. Bu çabanın yanında kişinin gündelik yaşamında beslenmesine ve temizliğine dikkat etmesine yönelik uyarılar yapılmıştır. Hastalık halinde başvurulacak doktorların adresi ve uzmanlık alanları ile ilgili bilgiler reklam sayfalarında belirtilmiştir. Halk, kendi imkânlarıyla hastasını doktora götürebildiği gibi doktoru da hastasına götürmüştür. Halk hekimliğine yönelik uygulamalar yapıldığıyla ilgili bir veri gazetede yer almamıştır.

Van halkının giyimini belirleyen koşullara bakıldığında sosyal ve ekonomik şartlar, ideolojik güç gibi unsurlar önemli rol oynamıştır. Van Postası Gazetesi'nde halkın ne giydiğini, nasıl giyindiğini ve bu ihtiyacını nasıl temin ettiğiyle ilgili veriler çok az yer almıştır. Reklam sayfalarında gerek hazır giyim gerekse terzilerin ilanları yer almıştır. Terzi ilanlarında, kadın terzi vurgusu öne çıkmıştır. Bayanlar eşarp takıp palto, manto giymiştir. Yünden örgüler de halkın giyiminde yer almıştır. Halkın giyimini belirleyen etkenler içerisinde ideolojik gücün rolü de yer almıştır. Erkekler giydikleri külah, takke gibi başlıklarla şapka kanununa muhalefet etmekle gazetede ön plana çıkmıştır. Şapka kanununa muhalefet etmekle suçlanan külah ve takke giyen kişiler hakkında gerekli işlemler yapılmıştır. Bu kişiler şehirde yaşamayıp kırsal kesimde yaşayan kişilerdir. Halkın giyiminde taktığı başlıklar arasında şapkanın da yer aldığı gibi bir bilgi mevcut değildir. Halk elbiselerini diktirdiği gibi hazır bir şekilde mağazalardan da temin etmiştir.

Van Postası Gazetesi'nde sporla ilgili haberler geniş yer tutmuştur. Kulüpler arasındaki yarış haber ve ilanlara maç, müsamere, çekiliş şeklinde yansımıştır. Branşlar içerisinde futbol haberleri daha çok yer almıştır. Halk, sadece futbola değil spordaki diğer branşlara da ilgi duymuştur. At yarışları, kayak gibi etkinliklere katılmıştır. Faaliyet gösteren kulüpler ve bu kulüplerin imkânları yanında şehrin spor imkânları da gazeteye yansımıştır. Kulüpler gelir elde etmek, tanıtım yapmak amacıyla çekiliş, müsamere, şans oyunları, piyango çekilişleri gibi eğlence programları düzenlemiştir. Bu etkinliklere halk ilgi duymuş, katılım göstermiştir. Şehirde varlık gösteren çok sayıda kulüp bulunmaktadır. Bu kulüplerin futbol, voleybol, takımları da bulunmaktadır. Aynı zamanda kulüpler at yarışları, kayak gibi sporlara da önayak olmuştur. Spor yarışları için kentin imkânları çok elverişli değildir. Futbol maçlarının yapıldığı ve Gençlik Spor kulübüne tahsis edilen stadın zemini, çevresi çok elverişli değildir. Kentteki spor kulüpleri ekonomik ve sosyal

etkinliklerle halk yaşamında varlıklarını sürekli hissettirmişlerdir. Kulüplerin yarışlarına ilgi duyarak katılım sağlamışlardır. Halk tarafından genellikle eğlence amaçlı bir aktivite olarak görülmüştür.

Van Postası Gazetesi'nde yer alan haber, köşe yazısı, reklam ve ilanlardan hareketle gerek halkın geleneksel ve kültürel yaşamı gerek kent yaşamı ile ilgili önemli veriler barındırmıştır. Tespit ettiğimiz veriler içerisinde köy ve ilçelerle ilgili çok az içerik bulunmaktadır. Ağırlıklı şehir merkezi ile ilgili haber, reklam ve ilan bulunmaktadır. Van Postası Gazetesi'nde haberlerde bilgi ve yorumun iç içe yer aldığı çok sayıda örnek mevcuttur. Yazarlar çoğu zaman gördüklerini değil görmek istediklerini yazmışlardır Halk yaşamıyla ilgili fikir sahibi olmamızı sağlayacak tespitler yer almıştır. Bir bütün şeklinde ele alınan Van halk yaşamıyla ilgili, sosyal gerçeklikle örtüşen önemli bilgiler elde edilmiştir. Tespit ettiğimiz değerler üzerinde sözlü tarih çalışmaları, alan derlemeleri gibi çalışma teknikleriyle sondaj yapılması kentin, halkın bugünkü yaşamını daha iyi okunmasını sağlayacaktır. Bu bağlamda bu çalışma bir başlangıç mahiyetindedir.

KAYNAKÇA

Akköprü, E. (2019). Coğrafi Özellikleriyle Van. E. Çağlayan. (Editör) ***Dünyada Van***. (19-39). Birinci Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları.

Arvas, A. (2005). ***Van Aşıklık Geleneği***, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Arvas, T. Z (2018) ***Sultan II. Abdulhamit Döneminde Van Vilayeti***. (Birinci Baskı). Van: Van Büyükşehir Belediyesi Yayınları.

Bal, H. (2017). ***Van Gölü Havzasında Yer Alan Van, Hakkâri, Bitlis Halıları***. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Bascom, W. R. (2014). Halk Bilimi, Sözlü Sanat ve Kültür. M.Ö. Oğuz ve S. Gürçayır Teke. (Editörler). ***Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar 2***. (33-39). Üçüncü Baskı. Ankara: Geleneksel Yayıncılık.

Baytar, İ. (2014). ***Van'da Ulaşım Sistemleri ve Ulaşım Sistemlerinin Tarihi Gelişimi***, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van

Bedirhanoğlu, H. E. (2012). ***1800-1839 Yılları Arası Van ve Çevresi Asayiş Olayları***, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Bingül, Ş. (2018). ***XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Van.*** Doktora Tezi Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Bingül, Ş. (2013). ***Tanzimat Dönemi Merkezileşme Çabaları Sürecinde Van ve Çevresindeki Aşiretlerin İskan ve Adaptasyon Problemleri***. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Boran, Z. (2018). ***Yerel Basın Çalışmalarına Bir Örnek: Yeni Yurd Van Gazetesi (1937-1948)***. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Bozaslan, M. (2014). ***Türk Basın Tarihinde Ahali Gazetesi***, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Çağlayan, E. (Editör), (2019). ***Dünyada Van***, İstanbul, İletişim Yayınları.

Çelik, H. (2018). ***Görenlerin Gözüyle Van'da Ermeni Mezalimi,*** (Birinci Baskı). Van: Van Büyükşehir Belediye Başkanlığı Yayınları.

Çiçek, T. (2018). ***Van Türkülerinde İcra Şekil ve Muhteva***. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Çobanoğlu, Ö. (2015). ***Türk Halk Kültüründe Memoratlar ve Halk İnançları.*** (İkinci Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.

Çobanoğlu, Ö. (2018). ***Halkbilimi Kuramları ve Araştırma Yöntemleri Tarihine Giriş***, (Dokuzuncu Baskı). Ankara: Akçağ Yayınları.

Demirpolat, E. (1997). ***XX. Yüzyıl Van İli Tarihi ve İnanç Coğrafyası***. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Dundes, A. (2006). Halk Kimdir. M. Ö. Oğuz ve M. Ekici. (Editörler). ***Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar 1***, (11-26). Üçüncü Baskı. Ankara: Geleneksel Yayıncılık.

Eren, M. (2010). ***Van Gölü Havzası Ölüm Gelenekleri ve Türk Ekolojisi İçerisindeki Yeri***. Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Eren, M. (2016). Van'da Ölümle İlgili Adet, Gelenek, ve İnanışlar. D. Tatlı, Y. Önay. (Editörler). ***Van Kültür ve Turizm Envanteri-III Halk Kültürü-II***. (33-77). Birinci Baskı. Van: Gündoğu Ofset.

Eren, M. (2013). "Halk İnancı Kavramının Sınırları ve Sınırlılıkları Üzerine Bir İnceleme". ***Turkish Studies*** 8/13 Fall 20013 858-865.

Eroğlu, A. H. (2017). Halk İnanışlarına Giriş. D. Arık ve A. H. Eroğlu. (Editörler). ***Halk İnanışları.*** (19-42). Birinci Baskı. Ankara: Grafiker Yayınlar.

Gökçür, E. (2012). ***Van Gölü Havzası Ağızları***. Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Gürbüz, S. A. (2010). ***Van Merkezinde Bulunan Manevi Halk İnançlarının Dinler Tarihi ve Din Fenomenolojisi Açısından Değerlendirilmesi***, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

İşler, A. (2013). ***Vansesi Gazetesi***. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Kalkanlı, E. (2004). ***Yerel Basında Haber Fotoğraflarının Önemi Üzerine Van Örneğinde Bir İnceleme***, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Kardaş, A. (2012). ***Cumhuriyet Dönemi'nde Van Gölü Havzası'nda (Van-Bitlis-Muş) Yapılan Kamu Harcamaları ve Yatırımları (1923-1950).*** Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, Erzurum.

Kasımoğlu, H. (2010). ***Van Yöresine Ait Türk Masalları***, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Kayaçelebi, Ü.(2017). ***Anılarla Eski Van'a Doğru Yolculuk***, (Birinci Baskı). Van: Van Büyükşehir Belediye Başkanlığı Yayınları.

Keleş, H. (2009). ***Salnamelere Göre Van ve Bitlis Vilayetlerinde Dini-Sosyal Yapı***, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Kılıç, O. (1997). ***XVI. ve XVII. Yüzyıllarda Van***, (Birinci Baskı). Van: Van Belediye Başkanlığı Yayınları.

Kul, M. , Parin, S. (Editörler), (2014). ***Eski Van'a Doğru Yolculuk***. İstanbul: Yeniyüzyıl Yayınları.

Laleci, Ali. (2018). ***Şiirlerde Van***, (Birinci Baskı). Van: Van Büyükşehir Belediye Başkanlığı Yayınları.

Mangaltepe, İ. (2005). ***XIX. Yüzyıl Fransız Seyyahlarına Göre Van***, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Oksev, B. K. (2016). Tarihsel Gelişimi ve Güncel Sorunları Çerçevesinde Van'da

Yerel Basın. Suvat Parin. (Editör). ***Van Kent Araştırmaları***, (128-151). Birinci Baskı. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Önay, Y. (2018). ***Van Efsaneleri***, (Birinci Baskı). Van: Van Büyükşehir Belediye Başkanlığı Yayınları.

Önay, Y. (2018). ***Van Yatırları ve Menkıbeleri***, (Birinci Baskı). Van: Van Büyükşehir Belediye Başkanlığı Yayınları.

Önay, Y. , Tatlı, D. (Editörler). (2016). ***Van Kültür ve Turizm Envanteri-III Halk Kültürü I-II***. Van: Gündoğdu Ofset.

Örnek, S. V. (2014). ***Türk Halkbilimi***, Ankara: Bilgesu Yayıncılık.

Özkan, A. (2018). ***Van Şiirleri Antolojisi***, (Birinci Baskı). Van: Van Büyükşehir Belediye Başkanlığı Yayınları.

Öztürk, Ş. (2018). ***Geleneksel Van Evleri I-II***, Van: Van Büyükşehir Belediye Başkanlığı Yayınları.

Parin, S. (Editör). (2016). ***Van Kent Araştırmaları***. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Pehlivanlı, H. (2018). ***Rus General Mayewski'nin Doğu Anadolu Raporu***, (İkinci Baskı). Van: Van Büyükşehir Belediyesi Yayınları.

Sarı, E. (2019). Yerel Basında Ulus İnşası:Van Gazetesi Örneği. E. Çağlayan. (Editör). ***Dünyada Van***, (259-278). Birinci Baskı. İstanbul: İletişim Yayınları.

Sarı, E. (2016). Yerel Basında Van'ın Kentsel ve Ekonomik Yaşamı (1939-1943). S. Parin. (Editör).***Van Kent Araştırmaları***, (152-193). Birinci Baskı. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Talay, A. (2017). ***Bizim Eller Van***, (İkinci Baskı). Van: Van Büyükşehir Belediye Başkanlığı Yayınları.

Talay, A. (2017). ***Yıkılan Bir Şehrin Anatomisi***, (İkinci Baskı). Van: Van Büyükşehir Belediyesi Yayınları.

Taşçı, K. (2013). ***Selçuklular Zamanında Van Gölü Havzası***, Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Tekin, R. (2018). ***Osmanlı Arşiv Belgelerinde Van***, (Birinci Baskı). Van: Van Büyükşehir Belediye Başkanlığı Yayınları.

Tüfekçioğlu, H. (1993***). Sosyolojik Açıdan Gazete Ve Osmanlı Gazeteciliğinin Temellendirilmesi***, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Uman, Ç. (2014). ***Van Postası Gazetesi (1953-1970)***. Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Van Postası Gazetesi (1953-1974).

Yalçınkaya, H. (2018). ***Kültür Varlığı Kaçakçılığı ve Van İli Örneği***, Doktora Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Yoder, D. (2014). Halk Yaşamı. M.Ö. Oğuz ve S. Gürçayır Teke. (Editörler). ***Halk***

Yaşamı, Halk Biliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar 2, (26-32). Üçüncü Baskı. Ankara: Geleneksel Yayıncılık.

Yüzüncü Yıl Üniversitesi. (1993). ***Van Kütüğü***.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı :Mehmet Sait AYKAÇ
Uyruğu :T.C
Doğum Tarihi ve Yeri :
Telefon :
E-mail :
ORCİD :

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	2021
Lisans	Erzurum Atatürk Üniversitesi	2002

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
17	MEM	Öğretmen

Yabancı Dil

İngilizce

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

LİSANSÜSTÜ TEZ ORİJİNALLİK RAPORU

10/01/2021

Tez Başlığı / Konusu:

VAN POSTASI GAZETESİ'NDE HALK YAŞAMI (1953-1974)

Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmamın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam 135 sayfalık kısmına ilişkin, 10/01/2021 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından TURNİTİN intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı %2 (Yüzdeiki) dir.

Uygulanan Filtreler Aşağıda Verilmiştir:

- Kabul ve onay sayfası hariç,
- Teşekkür hariç,
- İçindekiler hariç,
- Simge ve kısaltmalar hariç,
- Gereç ve yöntemler hariç,
- Kaynakça hariç,
- Alıntılar hariç,
- Tezden çıkan yayınlar hariç,
- 7 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi İnceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal İçemediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

14/01/2021
Mehmet Sait AYKAÇ

Adı Soyadı : MEHMET SAİT AYKAÇ

Öğrenci No :18920001015

Anabilim Dalı : Türk Dili ve Edebiyatı

Programı : Türk Halk Edebiyatı

Statüsü : Y. Lisans X Doktora □

DANIŞMAN
UYGUNDUR

Doç. Dr. Metin EREN

ENSTİTÜ ONAYI
U Y G U N D U R

Prof.Dr. Bekir KOÇLAR
Enstitü Müdürü